

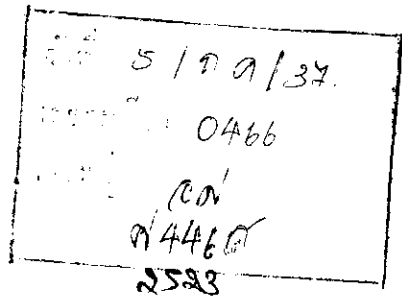
ଶ୍ରୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ର
2.

THE NATIONAL ASSEMBLY
LIBRARY

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961129438

คำนำ

สมมติห้องสมุดรัฐสภา

พลตรีศิริ สิริโยธิน รับราชการทหารและรับพระราชทานยศพลตรี เมื่ออายุเพียง ๓๗ ปี และเคยดำรงตำแหน่งเจ้ากรมการขนส่งทหารบกมาก่อน

ท่านเป็นรัฐมนตรีครั้งแรกเมื่ออายุเพียง ๓๖ ปี และเป็นรัฐมนตรีหลายสมัย หลายกระทรวง คือ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง (พาณิชย์) เศรษฐกิจการ, กระทรวง สหกรณ์, รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ, กระทรวงสหกรณ์, กระทรวงคมนาคม และกระทรวงศึกษาธิการ

ด้วยความตั้งใจและเจตนารมย์ที่จะรับใช้ประเทศชาติ จึงสมัครรับเลือกตั้งเป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลายสมัย และเคยได้รับเกียรติให้ดำรงตำแหน่งประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานรัฐสภา และประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ แม้จนวาระสุดท้ายของชีวิตก็ยังรับใช้ประชาชนในตำแหน่งผู้แทนราษฎรจังหวัดชลบุรี

นอกจากนี้ท่านยังเคยเป็น ประธานคณะที่ปรึกษาระเบียบบริหารของหัวหน้าคณะปฏิวัติ เป็นนายกสภามหาวิทยาลัยมหิดล เป็นกรรมการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ เป็นประธานกรรมการธนาคารกรุงเทพ จำกัด และเคยดำรงตำแหน่งที่อำนวยการ ประโยชน์แก่สังคมโดยตรงอื่น ๆ ด้วย เช่น เป็นกรรมการสภาอากาศไทย เป็นกรรมการจัดหาและส่งเสริมผู้ให้โลหิต เป็นที่ปรึกษาพุทธสมาคมแห่งประเทศไทย เป็นต้น

พลตรีศิริ สิริโยธิน เคยเป็นองค์ปาฐกในหลายหัวข้อหลายเรื่อง ในกิจกรรมหลายด้าน และเคยปราศรัยในที่หลายแห่งด้วยกัน เรื่องที่ท่านพูด งานที่ท่านทำ ทั้งในด้านการเมือง การบริหาร การทหาร เศรษฐกิจและสังคมนั้น ปรากฏให้เห็น และอำนวยคุณประโยชน์แก่สังคมไทย อยู่ในปัจจุบันเป็นอนุสรณ์การ

ในโอกาสที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ เสด็จพระราชดำเนินพระราชทานเพลิงศพ พลตรีศิริ สิริโยธิน ในวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๒๓ นี้ จึงเห็นสมควรรวบรวม

สมมติห้องสมุดรัฐสภา

๒

เรื่องราวที่ท่านพลตรีศิริ สิริโยธิน มีส่วนเกี่ยวข้องหรือเรื่องราวที่เกี่ยวกับท่าน ทั้งในด้านการเมือง การบริหาร การทหาร เศรษฐกิจและสังคม มาเสนอไว้ ณ ที่นี้ เพื่อเป็นที่ระลึกและไว้อาลัยแก่ท่านพลตรีศิริ สิริโยธิน และเพื่อประโยชน์แก่การศึกษาเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับสังคมไทยบางส่วน.

คุณหญิงอำไพ สิริโยธิน

บุตรและธิดา

(แบบ ข.)

หมายรับสั่งที่ ๕๕๓๗

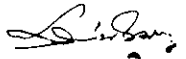
สำนักพระราชวัง

• สิงหาคม ๒๕๒๒

พลตรี ศิริ สิริโยธิน น.ป.ช.,น.ว.ม.,ท.จ.ว. อายุ ๖๕ ปี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
สังกัดสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา ถึงอนิจกรรมด้วยโรคภัย ณ โรงพยาบาลศิริราช กรุงเทพมหานคร
วันอังคาร ที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๒๒ เวลา ๒๑.๐๐ น.

วันพุธ ที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๒๒ เวลา ๑๗.๓๐ น. ขอพระราชทานนำหลวงอาบศพ
พร้อมด้วยเครื่องเกียรติยศทั้งประทับ ณ บ้านเลขที่ ๕๐ ซอยราชครู ถนนพลโยธิน กรุงเทพมหานคร

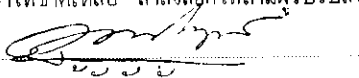
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานโกศแปดเหลี่ยม พร้อมด้วยฉัตรเบญจา
ทั้งประทับ ที่ กลองชนะ ประโคมเวลาพระราชทานนำหลวงอาบศพ พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรม
เวลากลางคืน กำหนด ๓ คืน.

บุญสม พิมพ์
รัตนทาน.

วัน	หน้าที่	พนักงานพระราชพิธี
	บำเพ็ญเวรเณร เจ้าภาพศพ พลตรี ศิริ สิริโยธิน	
	เพื่อทราบ	เครื่องประกอบเกียรติยศที่พระราชทานมานี้และเจ้าพนักงาน ที่มาปฏิบัติ เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยให้ถามผู้รับสั่ง

โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับสั่ง

หมายรับสั่งที่ ๑๐๐๓๕

(แบบ ก.)

สำนักพระราชวัง

๒ สิงหาคม ๒๕๖๒

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ พลเอก สรรายู แพบัญกุล องคมนตรี
เชิญพวงมาลาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
และของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ไปวางพระราชนิพนธ์ที่หน้าโกศศพ
พลตรี ศิริ สิริโยชิน ม.ป.ช., ม.ว.ม., ท.จ.ว. ที่บ้านเลขที่ ๕๐ ซอยราชครู ถนนพลโยชิน
กรุงเทพมหานคร

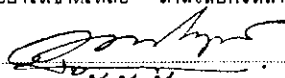
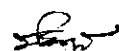
วันพฤหัสบดี ที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๒ เวลา ๑๕.๐๐ น.

นายสม/พิมพ์/ (ส) /ทาน.

วัน	หน้าที่
	พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเวียน เจ้าภาพศพ พลตรี ศิริ สิริโยชิน
	เพื่อทราบ.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยให้ถามผู้รับรับสั่ง

โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

หมายรับสั่งที่ ๑๕๑๖

(แบบ ข.)

สำนักพระราชวัง

๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ ไปพระราชทานเพลิงศพ พลตรี ศิริ สิริโยธิน ม.ป.ช.,ม.ว.ม.,ท.จ.ว. อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ณ เมรุหลวงพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส

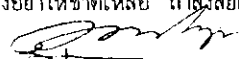
วันจันทร์ ที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๓ เวลา ๑๙.๐๐ น. เสด็จพระราชดำเนินขึ้นสู่พลับพลาอิศริยาภรณ์ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานฉัตรของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ๕ ไตร และของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ๕ ไตร ในทหยาทนำไปทอดที่โกศศพ พระสงฆ์ ๑๐ รูปบังสุกุล เสร็จแล้ว ทรงจุดปักแคพระราชทานเพลิง สมควรแก่เวลาเสด็จพระราชดำเนินกลับ

แต่งกายเครื่องแบบปรกติขาว ไว้ทุกข์.

บุญสม/พิมพ์/วชิร/ ทาน.

วัน	หน้าที่	พนักงานพระราชพิธี
		นำหมายเวียน เจ้าภาพศพ พลตรี ศิริ สิริโยธิน เพือทราบ.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยให้ถามผู้รับสั่ง
โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับสั่ง

หมายรับสั่งที่ ๑๕๑๑

(แบบ ข.)

สำนักพระราชวัง

๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

พระราชทานเพลิงศพ พลตรี ศิริ สิริโยธิน ม.ป.ช.,ม.ว.ม.,ท.จ.ว.
อภิศมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ณ เมรุหน้าพลับพลาอิสริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส

วันเสาร์ ที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๓ เวลา ๑๔.๐๐ น. เจ้าพนักงานจัดการ
เปลื้องเครื่องสูก่าศพ ณ บานเลขที่ ๕๐ ซอยราชครู กรุงเทพมหานคร แล้วเชิญศพไปเผา
ณ เมรุวัดเทพศิรินทราวาส (เมรุคานโต)

วันจันทร์ ที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๓ เวลา ๑๔.๓๐ น. เชิญโกศศพขึ้นรถยนต์
วอลประเทียมจากบานเลขที่ ๕๐ ซอยราชครู กรุงเทพมหานคร ไปยังเมรุหน้าพลับพลาอิสริยาภรณ์
วัดเทพศิรินทราวาส ตั้งกระบวนแห่ศพเวียนเมรุ แล้วเชิญขึ้นตั้งบนจิตกาธาน

เวลา ๑๗.๐๐ น. เสด็จพระราชดำเนินทรงจุดปักแคพระราชทานเพลิง

วันอังคาร ที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๓ เวลา ๙.๐๐ น. เก็บศพ.

บุญสม/พิมพ์/ศิริ /ทาน.

วัน	หน้าที่ พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเวียน เจ้าภาพศพ พลตรี ศิริ สิริโยธิน เพื่อทราบ เครื่องประกอบเกียรติยศที่พระราชทานมานี้ และเจ้าพนักงาน ที่มาปฏิบัติ เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถัดส่งสัปดาห์ให้ตามผู้รับรับสั่ง

โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

พลตรีศิริ สิริโยธิน ม.ป.ช., ม.ว.ม., ท.จ.ว. ได้กราบถวายบังคมลาถึงแก่อนิจกรรม เมื่อวันอังคารที่๓๑กรกฎาคม ๒๕๒๒ ณ โรงพยาบาลศิริราช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ โกศไม้แปดเหลี่ยมประกอบศพ พร้อมด้วยฉัตรเบญจาตั้งประดับตามเกียรติยศ ปักกลองชนะประโคมเวลาพระราชทานน้ำหลวงอาบศพ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีพระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรม ๓ คืน พวงมาลาพระราชทานหน้าโกศศพตลอดจนพระราชทานเพลิงศพเป็นเกียรติยศ ณ เมรุหน้าพลับพลาอิสริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาสนั้น หากพลตรีศิริ สิริโยธิน จะสามารถทราบได้ด้วยญาณวิถีทางใดทางหนึ่ง ก็คงจะมีความปีติโสมนัสซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น

ข้าพระพุทธเจ้า คุณหญิงอำไพ สิริโยธิน พร้อมด้วยบุตรธิดา ขอกราบถวายบังคมแทบเบื้องพระยุคลบาทสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณทั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง

ข้าพระพุทธเจ้า คุณหญิงอำไพ สิริโยธิน

พลตรีศิริ สิริโยธิน

ข้าตะ ๕ สิงหาคม ๒๔๕๘

อนิจกรรม ๓๑ กรกฎาคม ๒๔๖๒

គូរជីវិត

คุณหญิง บุตร ธิดา และหลาน ๆ

ประวัติ

พลตรีศิริ สิริโยธิน

พลตรีศิริ สิริโยธิน เป็นบุตรคนโตของนายอำพัน และ นางสัณลิ้ม เกิดเมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๘ ที่อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี มีพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน คือ

๑. พลตรีศิริ สิริโยธิน
๒. นายสละ สิริโยธิน
๓. นายอัมพร สิริโยธิน

พลตรีศิริ สิริโยธิน ได้สมรสกับ คุณหญิงอำไพ สิริโยธิน (จันทมงคล) มีบุตรธิดารวม ๗ คน คือ

๑. นายสุชาติ สิริโยธิน (สมรสกับนางศิริไล รัตตนานนท์ มีธิดา ๑ คน คือ ด.ญ. ศุภิกา สิริโยธิน)
๒. พ.ต.ท. สุพจน์ สิริโยธิน (สมรสกับนางกุสุมา อิศรางกูร ณ อยุธยา มีบุตรธิดา ๔ คน คือ ด.ช. ธิปไตย สิริโยธิน, ด.ญ. วันวิสาข์ สิริโยธิน, ด.ญ. ชาวีณี สิริโยธิน, ด.ช. วชิรพล สิริโยธิน)
๓. นางนันทนา ลัมมสสุข (สมรสกับนายประสิทธิ์ ลัมมสสุข มีธิดา ๑ คน คือ ด.ญ. ปฐมนุช ลัมมสสุข)
๔. น.ส. อาภาณี สิริโยธิน
๕. น.ส. ศุภพร สิริโยธิน
๖. ดร. พงศธร สิริโยธิน
๗. น.ส. พัฒนวดี สิริโยธิน

การศึกษา สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยทหารบกพระจุลจอมเกล้าฯ วันที่ ๑๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๗

(๒)

ศึกษาและงานสาขาวิชาการขนส่ง มหาวิทยาลัยอเมริกัน ประเทศสหรัฐอเมริกา พ.ศ. ๒๕๔๒-๒๕๔๓

ได้รับพระราชทานปริญญาดุษฎีบัณฑิต (กิตติมศักดิ์) ทางสังคมศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยมหิดล เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๑๗

ตำแหน่งหน้าที่ทางราชการทหาร

- ๑๒ ก.ค. ๒๕๓๗ ผู้บังคับหมวดกองพันทหารปืนใหญ่ที่ ๔ ราชบุรี
- ๑ เม.ย. ๒๕๔๑ ผู้บังคับหมวดกองพันทหารปืนใหญ่ที่ ๑๕
- ๘ เม.ย. ๒๕๔๑ ผู้บังคับหมวดกองพันทหารปืนใหญ่ที่ ๑๖
- ๕ เม.ย. ๒๕๔๓ รองผู้บังคับกองร้อยที่ ๒ กองพันทหารปืนใหญ่ที่ ๑๕
- ๑๔ มิ.ย. ๒๕๔๔ นายทหารฝึกหัดราชการ โรงเรียนทหารปืนใหญ่
- ๘ ต.ค. ๒๕๔๖ สำรองราชการ กองบังคับการมณฑลทหารบกที่ ๑
- ๒๕ เม.ย. ๒๕๔๘ สำรองราชการ กรมเสนานิการทหารบก
- ๑ ม.ค. ๒๕๔๙ ประจำแผนกเทคนิค กรมจเรทหารปืนใหญ่
- ๒ มิ.ย. ๒๕๕๐ รักษาราชการรองแม่กองศึกษา แผนกที่ ๑ กรมจเรทหารบก
- ๙ ต.ค. ๒๕๕๑ รองเจ้ากรมพาหนะทหารบก
- ๑๐ มี.ค. ๒๕๕๒ ประจำกรมเสนานิการทหารบก
- ๑ มี.ค. ๒๕๕๓ รองเจ้ากรมพาหนะทหารบก
- ๒๑ ธ.ค. ๒๕๕๓ เจ้ากรมพาหนะทหารบก
- ๓๐ ก.ค. ๒๕๕๕ ลาออกจากราชการทหาร (เพื่อสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดชลบุรี)

ตำแหน่งหน้าที่ทางการเมือง

- ๓๐ พ.ย. ๒๕๕๕ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดชลบุรี ประเภท ๒
- ๑๑ ธ.ค. ๒๕๕๕ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์

(๓)

- ๒๘ มี.ค. ๒๔๙๕ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ
๑๒ ธ.ค. ๒๔๙๖ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสหกรณ์
๒๓ มี.ค. ๒๔๙๘ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ
๒๖ ก.พ. ๒๕๐๐ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดชลบุรี
๒ มี.ค. ๒๕๐๐ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสหกรณ์
๑๒ ก.ย. ๒๕๐๐ กราบถวายบังคมลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงสหกรณ์
๑๕ ธ.ค. ๒๕๐๐ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดชลบุรี
๗ มี.ค. ๒๕๑๒ ประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานรัฐสภา
๑๙ ธ.ค. ๒๕๑๔ ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
๑๗ มี.ค. ๒๕๑๘ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
๒๑ เม.ย. ๒๕๑๙ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๒๒ เม.ย. ๒๕๒๒ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดชลบุรี

ตำแหน่งหรือราชการพิเศษ

- ก.ย. ๒๔๙๑ ไปดูงานขนส่งในเวียดนาม
ต.ค. ๒๔๙๑ ไปช่วยราชการการรถไฟ กระทรวงคมนาคม
๗-๑๑ พ.ค. ๒๔๙๔ ได้ร่วมกับคณะทูตสันถวไมตรีไปเยือนสิงคโปร์
๗ มี.ค. ๒๔๙๕ เป็นราชองครักษ์เวร
๒๔๙๕ เป็นหัวหน้าคณะทูตการค้า ไปเจรจาประเทศต่าง ๆ ใน
ภาคเอเชีย
๒๔๙๖ เป็นหัวหน้าคณะไปทำสัญญาการค้ากับประเทศญี่ปุ่น
๑๖ ต.ค. ๒๔๙๗ มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯให้เป็นองครักษ์พิเศษ

(๔)

- ๒๔๙๙ เป็นหัวหน้าคณะไปประชุมแผนการโคลัมโบที่นิวซีแลนด์
เป็นผู้บรรยายพิเศษ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่น
ที่ ๑
- ๑๑ ม.ค. ๒๔๙๙ เป็นหัวหน้าทูตการค้า ไปเจรจาในยุโรปและอเมริกา
- ๒๖ ก.ย. ๒๔๙๙ มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นนาย
ทหารพิเศษ ประจำกองทัพบก
- ๒๓ ก.ค. ๒๕๐๔ เป็นกรรมการสภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ
- ๑ เม.ย. ๒๕๐๑ เป็นกรรมการสภาอากาศไทย
- ๒๕๐๕ เป็นประธานกรรมการจัดหาและส่งเสริมผู้สละโลหิต
สภาอากาศไทย
- ๒๕๐๙ เป็นผู้แทนสภาอากาศไทยไปประชุมที่ออสเตรเลีย
- ๒๕๑๑ ไปดูงานด้านบริการโลหิตที่ประเทศฝรั่งเศส และเยี่ยม
สันนิบาตสภาอากาศเจนีวา
- ๒๕๑๒ เป็นผู้แทนสภาอากาศไทยไปประชุมที่กรุงมอสโก
- ๒๕๑๓ เป็นผู้บรรยายพิเศษวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
รุ่น ๑๔
- พ.ย. ๒๕๑๔ ได้รับแต่งตั้งเป็นประธาน คณะที่ปรึกษาระเบียบบริหาร
ราชการแผ่นดินของหัวหน้าคณะปฏิวัติ (พลฯ จอมพล
ถนอม กิตติขจร)
- ๒๕๑๕ เป็นผู้บรรยายพิเศษวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
รุ่น ๑๕
- ๒๔ ต.ค. ๒๕๑๗ เป็นนายกสภามหาวิทยาลัยมหิดล
- ๑๕ ก.ย. ๒๕๑๘ มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นนาย
ทหารพิเศษประจำกรมทหารปืนใหญ่ที่ ๑ รักษาพระองค์

(๕)

- ๑๗ มี.ค. ๒๕๑๘ ขอลาออกจากตำแหน่งนายกสภามหาวิทยาลัยมหิดล
๑๙ เม.ย. ๒๕๒๑ เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของสภาลูกเสือแห่งชาติ
เป็นนายกพุทธสมาคมจังหวัดชลบุรี
เป็นที่ปรึกษาพุทธสมาคมแห่งประเทศไทย
เป็นที่ปรึกษาอุปัชฌาย์พุทธสมาคมแห่งประเทศไทย

ราชการสงครามหรือปราบปรามการจลาจล หรือในเวลามีเหตุฉุกเฉิน

ไปราชการสนามในกรณีฉุกเฉินคราวสงครามมหาเอเชียบูรพา เมื่อ พ.ศ.
๒๔๘๔ ซึ่งมีสิทธิได้นับเวลาราชการเป็นทวีคูณ ตั้งแต่ ๒๕ มกราคม ๒๔๘๔ - ๑๙
มกราคม ๒๔๘๘ และตั้งแต่ ๒๑ มีนาคม ๒๔๘๘ - ๑ มกราคม ๒๔๘๙

ร่วมในการปราบปรามขบวนการฮั้วคัตตัน เมื่อปี ๒๔๙๔

ตำแหน่งและงานด้านสภา

๑. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภท ๒ (พ.ศ. ๒๔๙๔-๒๕๐๐)

ก. การเริ่มต้นสมาชิกภาพ

ได้รับการแต่งตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๒ เมื่อวันที่ ๓๐
พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๙๔

ข. การดำรงตำแหน่งในสภาผู้แทนราษฎร

๒๔ ม.ค. ๒๔๙๕ เป็นกรรมาธิการวิสามัญ พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ แห่ง
ราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๙๕

๑๕ ก.พ. ๒๔๙๕ เป็นกรรมาธิการวิสามัญ พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ
ควบคุมโรคภัยไข้เจ็บ พ.ศ. ๒๔๙๕

๑๗ ก.ค. ๒๔๙๕ เป็นกรรมาธิการเศรษฐกิจ

๒๔ ก.ค. ๒๔๙๕ เป็นกรรมาธิการสามัญ พิจารณาร่างพระราชบัญญัติยก
เลิกพระราชบัญญัติยกเว้นการเรียกเก็บเงินค่าธรรมเนียม
หยุดการทำเหมืองแร่ดิบทุกขั้วคราว พ.ศ. ๒๔๙๖

- ๒๔ ก.ค. ๒๔๙๕ เป็นกรรมาธิการสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติสำรวจปริมาณแร่ดีบุกในครอบครอง พ.ศ. ๒๔๘๙ และ พ.ศ. ๒๔๙๕
- ๒๕ ส.ค. ๒๔๙๕ เป็นกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณเพิ่มเติม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๔๙๕
- ๑๓ ธ.ค. ๒๔๙๕ เป็นกรรมาธิการวิสามัญ พิจารณาร่างพระราชบัญญัติการบัญชี (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๕
- ๑๗ ม.ค. ๒๔๙๖ เป็นกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งองค์การของรัฐบาล พ.ศ. ๒๔๙๖
- ๕ ม.ค. ๒๔๙๙ เป็นกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายลักษณะอาญา (ฉบับที่....) พ.ศ. ๒๔....
- ๕ ม.ค. ๒๔๙๙ เป็นกรรมาธิการ วิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. ๒๔....
- ๕ ก.ค. ๒๔๙๙ เป็นกรรมาธิการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร
- ๑๒ ก.ค. ๒๔๙๙ เป็นกรรมาธิการเศรษฐกิจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติควบคุมแร่ดีบุก (ฉบับที่.....) พ.ศ. ๒๔....
- ๒๙ ส.ค. ๒๔๙๙ เป็นกรรมาธิการเศรษฐกิจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ในท้องที่อำเภอเมืองอุดร อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดร และอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย พ.ศ. ๒๔....
- ๒๒ พ.ย. ๒๔๙๙ เป็นกรรมาธิการเศรษฐกิจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติควบคุมกิจการค้าขาย อันกระทบถึงความปลอดภัย หรือ ผาสกแห่งสาธารณชน (ฉบับที่....) พ.ศ. ๒๔....

๒๒ พ.ย. ๒๔๙๙ เป็น กรรมการพิจารณาเศรษฐกิจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติกำหนดกระทรวง,เจ้าหน้าที่รักษาการตามพระราชบัญญัติควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสกแห่งสาธารณชน (ฉบับที่....) พ.ศ. ๒๔....

ค. การสิ้นสุดสมาชิกภาพ

สมาชิกภาพสิ้นสุดลงโดยการลาออก เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๐

๒. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภทที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๐๐)

ก. การเริ่มต้นสมาชิกภาพ

ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภทที่ ๑ จังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๐

ข. การสิ้นสุดสมาชิกภาพ

สมาชิกภาพสิ้นสุดลง ตามประกาศพระบรมราชโองการ เรื่องการใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๐

๓. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภทที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๐๐-๒๕๐๑)

ก. การเริ่มต้นสมาชิกภาพ

ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภทที่ ๑ จังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๐

ข. การสิ้นสุดสมาชิกภาพ

สมาชิกภาพสิ้นสุดลง เนื่องจากการยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติมพุทธศักราช ๒๔๙๕ เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๑

๑. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (พ.ศ. ๒๕๑๒ - พ.ศ. ๒๕๑๔)

ก. การเริ่มต้นสมาชิกภาพ

ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๒

ข. การดำรงตำแหน่งในสภาผู้แทนราษฎร

- ๗ มี.ค. ๒๕๑๒ ดำรงตำแหน่งประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธาน
รัฐสภา
- ๒๕ มี.ค. ๒๕๑๒ ได้รับแต่งตั้งเป็นตุลาการรัฐธรรมนูญ
- ๑๒ ก.พ. ๒๕๑๓ เป็นกรรมาธิการเต็มสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติจัดตั้ง
ศาลคดีเด็กและเยาวชน จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ.
- ๕ ก.พ. ๒๕๑๔ เป็นกรรมาธิการเต็มสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ จัด
ระเบียบราชการ สำนักนายกรัฐมนตรี (ฉบับที่)
พ.ศ.
- ๑๕ ก.ค. ๒๕๑๔ เป็นกรรมาธิการเต็มสภา พิจารณาร่างพระราชบัญญัติยก
เลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๑๑
(ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓) เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน
๒๕๑๔

๒. สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๑๔ - พ.ศ. ๒๕๑๖)

ก. การเริ่มต้นสมาชิกภาพ

ได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๖
ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๔

ข. การดำรงตำแหน่งในสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

- ๑๙ ธ.ค. ๒๕๑๕ ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นประธาน
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
- ๒๒ ธ.ค. ๒๕๑๕ เป็นกรรมาธิการเต็มสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ นิร-
โทษกรรมแก่ผู้กระทำการปฏิวัติ เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน
๒๕๑๔ พ.ศ. และเป็นกรรมาธิการเต็มสภาพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่
๒๙๙ ล.ว. ๑๒ ธ.ค. ๒๕๑๕ พ.ศ.

(๕)

๖ ก.ย. ๒๕๑๖ เป็นกรรมาธิการเต็มสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ
บำเหน็จบำนาญข้าราชการ (ฉบับที่ . . .) พ.ศ.

๑๓ พ.ย. ๒๕๑๖ เป็นกรรมาธิการเต็มสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินิร-
โทษกรรมแก่นักเรียน นิสิต นักศึกษา และประชาชน
ซึ่งกระทำความผิดเกี่ยวเนื่องกับการเดินขบวน เมื่อวันที่
๑๓ ตุลาคม ๒๕๑๖ พ.ศ.

๒๙ พ.ย. ๒๕๑๖ เป็นกรรมาธิการเต็มสภาพิจารณาอนุมัติ พระราชกำหนด
พิกัดอัตราศุลกากร (ฉบับที่ ๒๔) พ.ศ. ๒๕๑๖

ค. การสิ้นสุดสมาชิกภาพ

สมาชิกภาพสิ้นสุดลงโดยการลาออก เมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๑๖

๓. สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ชุดที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๖ – พ.ศ. ๒๕๑๘)

ก. การเริ่มต้นสมาชิกภาพ

ได้รับการโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติรุ่นที่ ๒
เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๑๖

ข. การดำรงตำแหน่งในสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ชุดที่ ๒

๔ ม.ค. ๒๕๑๗ ได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมาธิการสามัญประจำสภาคณะกรรมา
ธิการ การเกษตรและสหกรณ์

๑๑ ม.ค. ๒๕๑๗ เป็นกรรมาธิการเต็มสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไข
เพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๓ ลว. ๑๗
มกราคม ๒๕๐๒ พ.ศ. ๒๕๑๖ (ฉบับที่ . . .) พ.ศ. . . .
เป็นกรรมาธิการเต็มสภาพิจารณาอนุมัติ พระราชกำหนด
พิกัดอัตราศุลกากร ๓ ฉบับ และพระราชกำหนดแก้ไข
เพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีน้ำมัน และผลิตภัณฑ์น้ำมัน
ซึ่งทำในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๐๗ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๖

- ๑๘ ม.ค. ๒๕๑๗ เป็นกรรมาธิการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ๔ ฉบับ คือ
- ๑) ร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมแก่ผู้ถูกลงโทษ โดยคำสั่งของหัวหน้าคณะปฏิวัติที่ ๓๖/๒๕๑๕
 - ๒) ร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมแก่ผู้ถูกคุมขัง โดยคำสั่งของหัวหน้าคณะปฏิวัติที่ ๓๖/๒๕๑๕
 - ๓) ร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมแก่ผู้ถูกจำคุก โดยคำสั่งของหัวหน้าคณะปฏิวัติที่ ๓๖/๒๕๑๕
 - ๔) ร่างพระราชบัญญัติยกเลิกคำสั่งของหัวหน้าคณะปฏิวัติที่ ๓๖/๒๕๑๕ ลงวันที่ ๒๒ มิ.ย. ๒๕๑๕
- ๒๕ ม.ค. ๒๕๑๗ เป็นคณะกรรมการเตรียมสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔ ล.ว. ๑๗ พ.ย. ๒๕๑๔ พ.ศ.
- ๑ เม.ย. ๒๕๑๗ ได้รับเลือกเป็น ประธาน คณะกรรมาธิการเกษตรและสหกรณ์
- ๑๗ พ.ค. ๒๕๑๗ เป็นกรรมาธิการเต็มสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ล.ว. ๒๙ ก.พ. ๒๕๑๕ (ฉบับที่ . . .) พ.ศ.
- ๑๙ ก.ค. ๒๕๑๗ เป็นกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๑ ล.ว. ๒๙ ก.พ. ๒๕๑๕ (ฉบับที่ . .) และเป็นกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโอนอำนาจหน้าที่ ฯลฯ ของกรมการแพทย์และอนามัย และกรมส่งเสริมสาธารณสุขไปเป็นของสำนักปลัดกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ.

(๑๑)

๒๕ ก.ค. ๒๕๑๗ เป็นกรรมาธิการเต็มสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยกเลิก
ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๙ ล.ว. ๑๕ ธ.ค. ๒๕๑๔
พ.ศ. และเป็นกรรมาธิการเต็มสภาพิจารณาร่าง
พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล (ฉบับที่..)
พ.ศ.

๒๕ ส.ค. ๒๕๑๗ เป็นกรรมาธิการเต็มสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ๕
ฉบับ คือ

๑) ร่างพระราชบัญญัติยกเลิกประกาศของคณะปฏิวัติฉบับ
ที่ ๓๒๔ ล.ว. ๑๓ ธ.ค. ๒๕๑๕ พ.ศ.

๒) ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประกาศของคณะ
ปฏิวัติฉบับที่ ๒๑๖ ล.ว. ๒๙ ก.พ. ๒๕๑๕ พ.ศ. . . .

๓) ร่างพระราชบัญญัติโอนกิจการ บริหารในสำนักนายก
รัฐมนตรี พ.ศ.

๔) ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประกาศของคณะ
ปฏิวัติฉบับที่ ๒๑๘ ล.ว. ๒๙ ก.พ. ๒๕๑๕ (ฉบับที่..)
พ.ศ.

๕) ร่างพระราชบัญญัติข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ . .)
พ.ศ.

๗ ก.ย. ๒๕๑๗ เป็นกรรมาธิการ วิสามัญ พิจารณาร่าง พระราช บัญญัติปุ๋ย
พ.ศ.

๒๖ ก.ย. ๒๕๑๗ เป็นกรรมาธิการเต็มสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติยกเลิก
ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๓๙ ล.ว. ๓ พ.ย. ๒๕๑๕
พ.ศ.

- ๒๕ ต.ค. ๒๕๑๗ เป็นกรรมาธิการเต็มสภาพิจารณาร่างแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับการประชุมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
- ๑๔ พ.ย. ๒๕๑๗ เป็นกรรมาธิการเต็มสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ.
- ๒๘ พ.ย. ๒๕๑๗ เป็นกรรมาธิการเต็มสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด (ฉบับที่...) พ.ศ.
- ๒๒ ธ.ค. ๒๕๑๗ เป็นกรรมาธิการเต็มสภาพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช

ค. การสิ้นสุดสมาชิกภาพ

สมาชิกภาพสิ้นสุดลง เพราะพ้นจากหน้าที่ตามบทเฉพาะกาล มาตรา ๒๓๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๑๗ เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๑๘

๔. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (พ.ศ. ๒๕๑๙)

ก. การเริ่มต้นสมาชิกภาพ

ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ ๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๙

ข. การดำรงตำแหน่งในสภาผู้แทนราษฎร

๑๗ มิ.ย. ๒๕๑๙ เป็นกรรมาธิการเต็มสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ฉบับที่

๑) ร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา (ฉบับที่...) พ.ศ.

๒) ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ที่ ๒๑๖ ล.ว. ๒๙ ก.พ. ๒๕๑๕ (ฉบับที่...) พ.ศ.

(๑๓)

๒๕ มิ.ย. ๒๕๑๙ เป็นกรรมาธิการเต็มสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ๒ ฉบับ คือ

๑) ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติที่ ๒๑๖ จ.ว. ๒๙ ก.พ. ๒๕๑๕ (ฉบับที่ . .)
พ.ศ.

๒) ร่างพระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติการค้ากับประเทศที่ประกอบการค้าโดยรัฐ พ.ศ. ๒๕๑๘

ค. การสิ้นสุดสมาชิกภาพ

สมาชิกภาพสิ้นสุดลงโดยประกาศของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ ๓ ลงวันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๙ เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๙

๕. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (พ.ศ. ๒๕๒๒)

ก. การเริ่มต้นสมาชิกภาพ

ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๒

ข. การดำรงตำแหน่งในสภาผู้แทนราษฎร

๓๑ พ.ค. ๒๕๒๒ ได้รับเลือกเป็นตุลาการรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๑๘๔ และ
ได้รับเลือกเป็น กรรมการหน่วย ประจำชาติไทยในสหภาพ
รัฐสภา สหภาพสมาชิกรัฐสภาเอเชีย และองค์การระหว่าง
รัฐสภา ของประเทศสมาชิกอาเซียน

ค. การสิ้นสุดสมาชิกภาพ

สมาชิกภาพสิ้นสุดลงโดย ถึงแก่อนิจกรรม เมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๒

งานด้านรัฐสภาระหว่างประเทศ

เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนไปประชุมสหภาพรัฐสภา และเป็นหัวหน้าคณะผู้แทนไปประชุมสหภาพสมาชิกรัฐสภาเอเชีย

เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนไปประชุมสหภาพรัฐสภา

- ประชุมคณะมนตรี ณ กรุงมอนติกาโล พ.ศ. ๒๕๑๓
- ประชุมสมัชชาใหญ่สหภาพรัฐสภา ณ กรุงเฮก พ.ศ. ๒๕๑๓
- ประชุมคณะมนตรี ณ กรุงปารีส พ.ศ. ๒๕๑๔
- หัวหน้าคณะผู้แทนรัฐสภาไทยไปเยือนรัฐสภาอังกฤษเป็นทางการ
- ประชุมสหภาพรัฐสภา ณ ประเทศเวเนซุเอลา (การากัส) พ.ศ. ๒๕๑๔
- ประชุมคณะมนตรี ณ กรุงอะบิดจัน ไควออร์โคสต์ พ.ศ. ๒๕๑๖
- ประชุมคณะมนตรี ณ กรุงเจนีวา พ.ศ. ๒๕๑๖
- ประชุมคณะมนตรี ณ กรุงบูคาเรสต์ โรมาเนีย พ.ศ. ๒๕๑๗
- ประชุมสหภาพรัฐสภา ครั้งที่ ๖๑ ณ กรุงโตเกียว ระหว่าง ๒-๑๒ ตุลาคม ๒๕๑๗

เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนไปประชุมสหภาพสมาชิกรัฐสภาเอเชีย

- ประชุมคณะมนตรี ณ กรุงไทเป พ.ศ. ๒๕๑๓
- ประชุมใหญ่สหภาพสมาชิกรัฐสภาเอเชีย ณ กรุงไชงอัน พ.ศ. ๒๕๑๓
- ประชุมคณะมนตรี ณ กรุงไชงอัน พ.ศ. ๒๕๑๔
- ประชุมสหภาพรัฐสภา ณ กรุงพนมเปญ พ.ศ. ๒๕๑๔
- ประชุมคณะมนตรี ณ กรุงโตเกียว พ.ศ. ๒๕๑๕
- ประชุมคณะมนตรี ณ กรุงเซอูล พ.ศ. ๒๕๑๗
- เป็นที่ปรึกษา ในการประชุมสมัชชาใหญ่ ครั้งที่ ๑๐ การประชุมคณะมนตรีครั้งที่ ๑๒ ณ โรงแรมดุสิตธานี กรุงเทพฯ ระหว่างวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน - ๒ ธันวาคม ๒๕๑๗

(๑๕)

- เป็นสมาชิกกิตติมศักดิ์ของหน่วย ฯ และเป็นທີ່ปรึกษาคณะ ฯ ในการประชุมคณะมนตรีสหภาพสมาชิกรัฐสภาเอเชีย ครั้งที่ ๒๔ ณ กรุงเซอูล สาธารณรัฐเกาหลี ระหว่างวันที่ ๑๓-๑๕ มิถุนายน ๒๕๒๑

ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์และเหรียญ (ไทย)

๒๑	กันยายน	๒๕๗๗	เหรียญพิทักษ์รัฐธรรมนูญ
๑๙	กันยายน	๒๕๘๔	จตุรดาภรณ์มงกุฎไทย
๑๙	กันยายน	๒๕๘๕	จตุรดาภรณ์ช้างเผือก
๔	ธันวาคม	๒๕๙๑	เหรียญจักรมาลา
๔	ธันวาคม	๒๕๙๑	ตริตาภรณ์มงกุฎไทย
๔	ธันวาคม	๒๕๙๒	ตริตาภรณ์ช้างเผือก
๕	ธันวาคม	๒๕๙๕	ประดมาภรณ์มงกุฎไทย
๕	ธันวาคม	๒๕๙๖	ประดมาภรณ์ช้างเผือก
๓๑	สิงหาคม	๒๕๙๗	เหรียญรัตนาภรณ์ ชั้นที่ ๓
๕	ธันวาคม	๒๕๙๗	มหาวชิรมงกุฎ
๕	พฤษภาคม	๒๕๑๒	หุติยจุลจอมเกล้า
๕	ธันวาคม	๒๕๑๒	มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก
๕	ธันวาคม	๒๕๑๓	หุติยจุลจอมเกล้าพิเศษ

ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์และเหรียญ (ต่างประเทศ)

๒๕	พฤศจิกายน	๒๕๙๙	ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาต ให้ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ดาเนปรอก ชั้นที่ ๑ ซึ่งรัฐบาลเดนมาร์คมอบให้
๒๕	พฤศจิกายน	๒๕๙๙	โอเรนจ์ นัสเสา ชั้นที่ ๑ รัฐบาลเนเธอร์แลนด์มอบให้
๒๕	พฤศจิกายน	๒๕๙๙	บุมเดส์ เรฟูปลิกดอชแลนด์ ชั้นที่ ๑ ซึ่งรัฐบาลสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันมอบให้

เจ้าภาพขอกราบขอบพระทัย และขอขอบพระคุณทุก ๆ ท่าน
ที่ได้กรุณาไปเยี่ยมเยียน พลตรีศิริ สิริโยธิน
นับตั้งแต่ป่วยจนถึงอนิจกรรม และร่วมบำเพ็ญกุศล
ตราบจนวาระสุดท้าย วันรับพระราชทานเพลิงศพนี้

หากมีสิ่งใดขาดตกบกพร่อง
เจ้าภาพขอกราบประทานอภัย และขออภัยไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ถวายความจงรักภักดีในวันพระราชพิธีฉัตรมงคล

สัมภาษณ์พลตรีศิริ สิริโยธิน

อดีตประธานกรรมการธนาคารกรุงเทพ จำกัด

ณ บ้านชอยราชครู

วันจันทร์ที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๒ เวลา ๙.๔๕ น.

- ผู้เข้าร่วมสัมภาษณ์
๑. นายนนทพันธ์ ภัคดีผดุงแดน
 ๒. นายชลอ สรนนท์
 ๓. นางจิราภา วิจิตรากร
 ๔. นายวิระ คำสัณฑ์
 ๕. นางสาวอัจฉรา คำเมือง
 ๖. นายพิชัย แจ่มจันทร์

หน้าว่าง

คุณนทพันธ์ - กลุ่มนี้เป็นผู้จัดทำหนังสือประวัติศาสตร์ และเป็นผู้ดำเนินการสัมภาษณ์ คุณชลอ คุณวีระ คุณจิราภา คุณอัจฉรา และคุณพิชัย นี้เท่าที่มาเรียนถามท่านวันนี้ อยากจะทราบว่าในช่วงชีวิตการทำงานของท่านมีความสัมพันธ์กับธนาคารกรุงเทพในระยะเวลาที่ผ่านมาจนกระทั่งเดี๋ยวนี้อย่างไร ท่านมีเรื่องอะไรที่จะเล่าให้พวกเราฟังบ้าง

พลตรีศิริ - ที่จริงก็ชักจะเลือน ๆ ไม่ค่อยได้จำไว้ วันเดือนปี พ.ศ. เห็นจะต้องค้นจากรายงานประจำปีของธนาคารกรุงเทพ และจากเอกสารต่าง ๆ ผมคิดว่าการเขียนหนังสือประวัติ ของธนาคารที่เป็นกิจการใหญ่โตอย่างธนาคารกรุงเทพ ซึ่งเป็นผู้บุกเบิกการเปิดสาขาต่างประเทศว่าทำไมเกิดขึ้นได้ในด้านเศรษฐกิจนั้น สมัยก่อน แม้แต่การค้าชาวคนไทยก็ค้าชาวแคลานขาว พ้นจากลานขาวก็เป็นของคนอื่นแล้ว เพราะฉะนั้นการที่เราบุกเบิกไปเปิดสาขาที่ต่างประเทศ ในสมัยนั้นเป็นเครื่องที่ยังความตระหนกตกใจให้แก่ผู้ที่ได้รับทราบมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐบาล เพราะฉะนั้นการที่จะเขียนประวัติการดำเนินงานจึงเป็นเอกสารหลักฐานที่จะให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาในทางด้านเศรษฐกิจหรือกลอุบายในการที่จะช่วงชิงบุกเบิกในด้านเศรษฐกิจ เหมือนกับเราบันทึกประวัติศาสตร์ ถ้าบันทึกผิดเยาวชนรุ่นหลังก็ศึกษาผิด ได้แนวทางที่ผิดและไม่ลึกซึ้ง และในการที่จะนำอุทาหรณ์หรือบทเรียนในอดีตมาแก้ไขปัญหาลูกปัจจุบันหรืออนาคต ก็อาจจะพลาดได้ ฉะนั้นได้ก็ดีถ้าหากพวกเราเขียน ผมอยากให้แยกประเด็นออกเป็น ๒ ประการ

๑. คือประวัติที่มาอย่างแท้จริงของธนาคารกรุงเทพ จำกัด

๒. แยกเรื่องบุคคลกับประวัติของธนาคาร

ทางบุคคลนั้นเราต้องยอมรับว่ามี บุคคลที่สามารถ และเป็นหลักทำให้ธนาคารกรุงเทพเจริญ แต่ประวัติของธนาคารเป็นอีกเรื่อง

ถือว่าเป็นการหมุนเงินออกไป เราเรียกว่าวิกฤติการณ์กันดีกว่า คือ เอาเงินไปหมุนกันเป็นส่วนตัว คุณชินตอนนั้นเป็นคอมโปรเด้รก็ได้ มาหาผู้ใหญ่คนหนึ่งมาเล่าเรื่องนี้ให้ฟัง ว่าเกิดวิกฤติการณ์อย่างนั้นขึ้น ผู้ใหญ่คนนั้นแนะนำว่าทำไมไม่มาที่ผม แล้วคุณชินก็พุ่งมาที่ผม ดูเหมือนตอนนั้นผมมีหุ้นอยู่สักเล็กน้อย

คุณพล

-- ตอนที่คุณชินไปหาท่าน ท่านเป็นรัฐมนตรีแล้วหรือยัง

พลตรีศิริ

-- พ.ศ. อะไรผมจำไม่ได้ ผมเป็นรัฐมนตรีปลายปี ๙๐

คุณพล

-- กระทรวงเศรษฐกิจเข้าถือหุ้นปี ๒๔๙๕

พลตรีศิริ

-- ปี ๙๕ เป็นรัฐมนตรีช่วยกระทรวงเศรษฐกิจ คุณชินมาหาผม เล่าให้ฟัง ผมถามข้อเท็จจริงในวิกฤติการณ์เหล่านี้มีอะไรบ้างในรายละเอียด (นี่คุยกันส่วนตัวอย่าไปเขียน) ผมก็พอจะช่วยแก้ไขได้ ก็เข้าไปเป็นกรรมการ เมื่อเข้าไปเป็นกรรมการแล้วก็รู้พื้นเรื่องเหล่านี้ขึ้น คณะกรรมการก็ลาออกไปในช่วงเดือนนั้น ผมก็ขึ้นมาเป็นประธานกรรมการ ขณะนั้นคุณบุญชูเป็นผู้ตรวจสอบบัญชี เมื่อผมเข้ามาเป็นประธานกรรมการผมก็ขอร้องให้คุณบุญชูเข้ามาดำเนินงานในธนาคาร ตอนนั้นคุณบุญชูยังไม่คิดอยากมาทำงานธนาคาร ขอเข้ามาชั่วคราว แล้วเราก็เลื่อนตำแหน่งให้เป็นสมุห์บัญชี ปรากฏว่าวิกฤติการณ์ที่พบนั้นมันไม่เท่าที่รายงานผมมา มันมากเกินไปกว่านั้นอีก สมัยนั้น ผมก็ใจคอไม่ค่อยสบายว่าเราจะแก้ไขได้อย่างไร ผลที่สุดเมื่อเห็นว่าจะไปไม่รอดผมก็ขออนุญาตต่อคณะรัฐมนตรีขยายหุ้นจาก ๒ ล้านเป็น ๒๐ ล้าน แล้วก็ดึงเอากระทรวงเศรษฐกิจมาเป็นผู้ถือหุ้น เพราะการเอากระทรวงเศรษฐกิจมาเป็นผู้ถือหุ้นด้วย เราก็มีทางที่จะกู้ให้ธนาคารกรุงเทพให้รอดได้ โดยในตอนนั้นการก้ำข้าวส่วนใหญ่อยู่ในกำมือของกระทรวง

เศรษฐกิจประเภท G to G เพราะฉะนั้นเมื่อตั้งเอามาอย่าง
นี้ การขายข้าว หรือกำไรค่าข้าวซึ่งแทนที่จะอยู่ในองค์การ
หรือจะอยู่เฉย ๆ ก็เอามาเข้าที่ธนาคารนี้เอง ในจำนวนมาก
เป็นพันล้าน ด้วยเหตุนี้ก็เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาให้ลุล่วง
ไปได้ เมื่อทุนของธนาคารเพิ่มเป็น ๒๐ ล้าน และเป็น ๕๐ ล้าน
ตามลำดับ ในสมัยที่ผมอยู่ผมจำไม่ได้ว่าปีอะไรขณะนั้นในฐานะที่ผม
เป็น รมต. ช่วยว่าการเศรษฐกิจ และช่วยว่าการกระทรวงสหกรณ์
พร้อมกันหมด งานด้านต่างประเทศท่านผู้ใหญ่มอบหมายงานด้าน
ต่างประเทศให้ผมหมด และผมได้ไปเจรจาการค้าและทำสัญญากับ
ต่างประเทศทุกปีเป็นหน้าที่ของผม แม้แต่เรื่องของพวกสัญญาอะไร
ผมก็เป็นตัวตั้งตัวตีทั้งนั้น หลังจากที่ผมไปประชุมก็พบว่าหลังสงคราม
โลกครั้งที่ ๒ ประเทศในเอเชียต่างก็สะสมเสบียงจากสงคราม โดยเฉพาะญี่ปุ่น สิงคโปร์ ฮองกง มาเลเซีย ผมคิดว่าทำไมรัฐบาลไม่
ฉวยโอกาสนี้บำรุงด้านเศรษฐกิจแก่ประเทศอย่างเดียวย่าไปคำนึงถึง
อย่างอื่นในท่ามกลางความสะสมเสบียงของประเทศอื่น เราก็คควรหัน
มาทำนุบำรุงทางด้านเศรษฐกิจเสียอย่างเดียว ให้ร่ำรวยขึ้นมา แต่
คนก็ให้ความสนใจข้อเสนอของผมน้อย (นี่ไม่ต้องบันทึกลงไป เพราะ
ตอนนั้นผมเด็กเกินไป อายุสัก ๓๔ เป็นรัฐมนตรี ตอนนั้นก็มีอายุ
คราวพ่อผมทั้งนั้น ก็หาว่าผมโอหัง)

ที่เกี่ยวกับธนาคารกรุงเทพ ผมกับคุณชินปรึกษากันว่าเรา
ได้โอกาสดีเพราะ L/C เราสามารถจะบีบให้ L/C ส่วนใหญ่ผ่านธนา-
คารกรุงเทพได้ และกำไรค่าข้าวเราก็ได้ ด้วยเหตุนี้เอง ถ้าเราไม่ริบ
ตั้งธนาคารเสียในต่างประเทศที่ต้องอาศัยเราก็จะเป็นการช่วยให้เราไป
เปิดแผ้วถางทางในทางเศรษฐกิจตามแนวของผมได้ เพราะญี่ปุ่นจะ

ต้องจ้อเราเรื่องข้าวเรื่องอาหารทุกอย่าง ถ้าหากเขาตั้งตัวได้แล้วเราจะไม่มีทางเลย เมื่อตกลงแล้วผมก็เริ่มบุกเบิกทันที อาศัยการสนับสนุนจากผู้ใหญ่บางคน รวมทั้งคุณเผ่าด้วย ก็มีการเจรจาทำสัญญาทางการค้า ผมก็ขอเปิดธนาคารขึ้น โดยอ้างว่า การที่เราจะช่วยเหลือทางด้านอาหารกับญี่ปุ่นนั้น ถ้าหากเราไม่มีสาขาธนาคารของเราดำเนินการแล้ว การที่เราจะส่งเสริมความสัมพันธ์ในทางการค้าก็จะไม่ถนัด เราฐานะที่เป็นคนเอเชียด้วยกัน เราก็อ้างเหตุต่าง ๆ เจริญตกลงกัน ในการตกลงกันนั้นเขาไม่ได้ให้เราง่าย ๆ โยกโย้ที่สุด ผมพยายามรบเร้าถึงกับมีครั้งหนึ่ง รมต. คลังญี่ปุ่นบินผ่านดอนเมืองจะไปที่อื่น ผมต้องไปพบที่ดอนเมืองว่าไหนละใบอนุญาตที่จะให้ตั้ง เร่งกันทำทุกวิถีทางที่จะบีบให้เขาให้ ผลที่สุดเราก็ได้ใบอนุญาตเปิดธนาคารกรุงเทพสาขาโตเกียว ในการเปิดทุกคนตกใจเพราะประเทศเราไม่เคยทำการค้านอกประเทศเลย คนอยู่ในธนาคารกรุงเทพควรภูมิใจที่เราเป็นผู้บุกเบิกการค้าต่างประเทศ ในคณะรัฐมนตรีก็พูดกันมากกว่าถ้าเราล้มเหลวใครเป็นผู้รับผิดชอบ ผมบอกว่าผมเป็นผู้รับผิดชอบฐานะเป็นประธานธนาคารกรุงเทพ และในฐานะเป็น รมต. เศรษฐการ ผลเป็นอย่างไรรึนั้นไปดูตามลำดับจากรายงานประจำปี เรื่องการค้าต่างประเทศ ซึ่งควรจะเอามาประกอบรายละเอียด และทุกวันนี้ในด้านหากำไรบ่อนให้สำนักงานใหญ่ก็ไม่ใช่น้อย เมื่อเปิดได้แล้วเราก็มีข้อสัญญากับเขาว่าเขาเองก็จะมาเปิดได้อันหนึ่ง เหตุนี้ทำให้ธนาคาร Mitsui มาเปิดสาขาที่กรุงเทพฯ เมื่อเราเปิดที่โตเกียวได้แล้วเราไม่ได้นั่งนอนใจฉายโอกาสอันที่จะติดตามเปิดสาขาต่อไป โดยเปิดที่ฮ่องกง สิงคโปร์ และมาเลเซีย แล้วก็ไปเปิดที่ลอนดอน ในยุคที่ผมเป็นประธานนั่นเอง ก็ได้ช่วยความเจริญธนาคารให้เติบโต

โตขึ้นมา ต่อมาเมื่อมีการเพิ่มหุ้นเป็น ๕๐ ล้าน หรือ ๑๐๐ ล้าน
รัฐบาลก็ไม่ได้ให้ความสนใจที่จะติดตามมาถือหุ้น จึงทำให้แทนที่จะ
เป็นธนาคารของรัฐที่ เป็นผู้ถือหุ้นเกิน ๖๐% กลับลดลงตามลำดับอย่าง
เช่นทุกวันนี้ ครึ่งนั้นผมถูกโจมตีเหมือนกันใน Press conference
ท่านนายกท่านก็เล่นงานผมเหมือนกันหาว่าผมเป็นผู้ซื้อหุ้นมากมาย
ในธนาคารกรุงเทพ อันนี้เอกสารยืนยันได้เลยทีเดียวว่าผมไม่ได้เสีย
ผลประโยชน์อะไรจากธนาคารกรุงเทพ มาในสมัยหลังผมถือหุ้นอย่าง
มากก็ในสมัยคุณประภาสที่เราเพิ่มหุ้นมาเรื่อย ๆ สมัยคุณสฤษดิ์นั้น
ผมถือหุ้นดูเหมือนจะไม่ถึงล้านเสียด้วยซ้ำ

คุณปลอด

- ผมขอเรียนถามว่าเหตุใดทำไมรัฐบาลจึงไม่ติดตาม

พลตรีศิริ

- กระทรวงการคลังไม่ติดตามเป็นเรื่องของคุณพระบริภัณฑ์ท่านอ้างว่า
ท่านต้องการเงินไปพัฒนาทางเศรษฐกิจมากกว่าจะมาลงทุนทางด้าน
นี้ เพราะสมัยนั้นประเทศเรายังจนและยังไม่กู้เงินเขาเหมือนสมัยนี้
สมัยนั้นนโยบายนายน้อยทำร้งน้อยแต่พอตัว คือให้ความเติบโต
ขึ้นบนลำแข้ง เพราะเรากำลังปรับปรุงเรื่องเงิน

สมัยนั้นผมเองก็ทำให้ธนาคารกรุงเทพเสียประโยชน์เหมือน
กัน ขณะที่ผมเป็นประธานธนาคารกรุงเทพนั้น เราหาเงินทาง
ด้านแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศปีหนึ่งได้มากเพราะว่าผ่านเรามาก
อัตราเงินก็เปลี่ยนแปลงขึ้นลงตลอดปี ถึงหน้าฤดูกาลส่งออกคือเรา
เป็นประเทศเกษตร แต่ก่อนอุตสาหกรรมยังไม่มี เงินตราก็มาาก
แล้วฝากรธนาคารเรามาก ถ้าดอลลาร์ลดลงเราก็ซื้อไว้ แต่พอถึงเวลา
หมดฤดูกาลทางเกษตรคนต้องการเงินดอลลาร์มันก็สูง เราได้กำไร
จากการแลกเปลี่ยนเงินตราปีละมาก ๆ แต่ผมแยกตัวผมเองจากความ
เป็นธนาคารกรุงเทพ ออกจากความเป็นรัฐมนตรี ซึ่งผลประโยชน์

ส่วนใหญ่ถือเอาประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก ผมเป็นคนริเริ่ม
เสนอตั้ง Stabilization ในสภาเศรษฐกิจ โดยอ้างเหตุว่าราคาสินค้า
ต่างประเทศมันเปลี่ยนแปลงขึ้นลงอยู่ตลอดปี ทำให้ราคาสินค้าไม่
แน่นอน พ่อค้าก็เทียบเอาอัตราสูงเป็นราคาต้นทุนอยู่ตลอดเวลา
ประชาชนก็ได้รับความลำบาก ก็ตั้งทุน Stabilization ซึ่งตอนนั้น
คุณป่วยก็อยู่ด้วย คุณป่วยก็ค้ำผมเหมือนกัน แต่ที่ค้ำไม่ได้ค้ำ
ในหลักการ แต่ค้ำเรื่องบุคคล ผลที่สุดเราก็ดึงบุคคลที่ดำเนินงาน
นี้ให้เหมาะสม กรรมการก็มีพระองค์วรรณะฯ คุณเผ่า คุณพระบริ-
รักษ์ และตัวผมเป็นกรรมการ แล้วเราวางกำหนดไว้ประมาณการ
ได้ว่าสินค้าออกเราจะมีเท่าไร สินค้าเข้าเรามีเท่าไร ราคาสินค้า
จะเป็นอย่างไร เราก็วางไว้รับซื้อและขายออก ก็ทำให้เศรษฐกิจเจริญ
เติบโตมาจนทุกวันนี้ เรื่องนี้เองที่ผมทำให้ผลประโยชน์ในด้านเงิน
ตราต่างประเทศของธนาคารกรุงเทพลด มีบางคนมาถามผมว่าทำไม
ทำอย่างนี้ ผมบอกว่าธนาคารนั้นสามารถหาประโยชน์ทางอื่นที่มาก
มายอยู่แล้ว และอันนี้มันเป็นภัยต่อความเป็นอยู่ของประชาชน เรา
ลดรายได้ลงแต่ประชาชนมีรายได้สูงขึ้น เงินมันก็เข้ามาฝากธนาคาร
มากขึ้น บางคนก็ไม่ค่อยเข้าใจผมนักในเรื่องนี้ ซึ่งในการทำงานผม
ถือหลักเสมอให้แยกเรื่องส่วนตัวออกจากผลประโยชน์ของประชาชน
เสีย แต่ในบ้านเมืองเราก็มักจะไม่วางใจกัน มันจึงประสบปัญหา
กันดังทุกวันนี้ ต่อมาเมื่อความเจริญเติบโตของธนาคารเกิดขึ้นก็เกิด
ความผันผวนทางการเมือง ผมลาออกจาก รมต. เมื่อปี ๒๕๐๐ พอ
ผมลาออกไม่ถึงเดือนคุณสฤษดิ์ยึดอำนาจ ในขณะที่ผมยังเป็น
ประธานธนาคารกรุงเทพอยู่ ก็พลอยกระทบกระเทือนเรื่องการเมือง
ไปด้วย อันนี้เราอย่าไปเอ๋ยถึงเรื่องคุณเผ่า เรื่องภายนอก ประกอบ

กับขณะนั้นผมไม่ยอมร่วมมือกับจอมพลสฤษดิ์ ผมมีเหตุผลส่วนตัว ท่านมาชวนตอนผมลาออก ให้ยึดอำนาจอยากให้เป็นรองฝ่ายเศรษฐกิจแต่ผมไม่เอา ผมก็ออก บอกท่านถึงเหตุผลส่วนตัวว่าผมเป็นนายพลก็ไปแล้ว เป็น รมต. ก็ไปแล้ว ขอเป็นคนกตัญญู ก็ดีกหลังหน้าผม จอมพลผินให้สตางค์มา ๕๐,๐๐๐ คุณเผ่าให้มา ๕๐,๐๐๐ คุณสฤษดิ์ให้อิฐทรายผมมาจากบริษัทจิตรกรก่อสร้าง แล้วผมแยกไม่ออกว่ามันอยู่ตรงไหน ห้องนอน ห้องกินข้าว ก็ขอเป็นคนกตัญญู ขอให้สัญญาว่าในชีวิตนี้ถ้าคุณสฤษดิ์เป็นใหญ่ จะไม่ทำการเป็นปฏิปักษ์เป็นอันขาด จะไม่ขอลงมือจนกว่าจะดีกัน คำพูดเหล่านี้เป็นคำพูด คนไม่เข้าใจ พอผมไม่ร่วมมือเข้าคนทั้งหลายก็หาว่าผมเป็นปฏิปักษ์ ซึ่งเราไม่มีความจำเป็นจะต้องไปบอกพวกขุนพลพลอยพยักทั้งหลาย ว่าผมเป็นคนขี้อาย อันนี้เองก็มีข่าวเล่าลือว่าผมจะรวมกำลังต่อสู้กับคุณสฤษดิ์ คุณสฤษดิ์ไม่เชื่อก็เรียกผมไปปรึกษาเสมอ ยังเคยให้หลวงวิจิตรมาหาผมว่าทำอย่างไรจึงจะดึงผมมาได้ ซึ่งผมก็ทำไม่ได้ เพราะตราบไต เพื่อนรุ่นเดียวกันเขายังประหัดประหารกัน อ้ายเราอยู่ห่าง ๆ นี้มียิ่งกว่านี้หรือ และผมก็มีเหตุผลส่วนตัวหลายอย่าง

ธนาคารได้รับความกระทบกระเทือนหลายอย่าง มีคนมุ่งอยากมาเป็นประธานธนาคาร เรื่องนี้อย่าไปบ่งชี้เขาเลย เขาตายไปแล้ว เป็นรุ่นเดียวกับผม แต่เขาเป็นนักปฏิวัติ ขอมาเป็นประธานธนาคารกรุงเทพ แต่มีข้อแม้ว่าต้องเอาคุณชินคุณบุญชูออก ทุกคนรออยู่ที่บ้านถ้าผมตกลงใจคนเดียวเรื่องนี้ก็จะสำเร็จ ผมก็ตอบว่าผมยังไม่สั่นคิดถึงขนาดนั้น คิดดูซิว่า ๑. คุณบุญชูกับคุณชินทำงานอยู่กับผม แล้วจะให้ผมขับไล่ออกไปเพื่อให้ผมดำรงอยู่อย่างเป็นผู้จัดการ นี่ถ้าใครปฏิวัติอีกทีผมก็ต้องอยู่อย่างสมุห์บัญชี และต้องลดลง

มาตามลำดับ แล้วศักดิ์ศรีของผมไปไหนหมด จะทำอะไรกันก็ทำผมไม่เกี่ยว เรื่องนี้กลั้ม เขาโกรธผมมากถึงตอนหลังคุณสฤณีดีเสนอชื่อผมเข้าไปในคณะรัฐมนตรี เขาประท้วงหัวชนฝา คนก็แปลกใจว่าเป็นเพราะอะไร เมื่อผมรู้เรื่องนี้แล้วผมก็มาหาคุณชิน บอกคุณชินว่าผมไม่สามารถจะคุ้มครองได้แล้ว เพราะอำนาจทางการเมืองมันเกิดขึ้น ให้คุณชินหาใครมาเป็นประธานแทนผม ผมจะลงไปเป็นกรรมการ พอติดอนันต์คุณอาบ เป็นเลขาธิการคณะกรรมการ คุณอาบเป็นคนของคุณประภาส คุณชินจึงไปตั้งคุณประภาสมาเป็นประธานธนาคารกรุงเทพ อันนี้เราควรบันทึกไว้แต่เพียงว่าหลัง พ.ศ. ๒๕๐๐ แล้ว ความผันผวนทางการเมืองทำให้มีการเปลี่ยนตัวประธานธนาคารกรุงเทพทั้งที่ยังไม่อยากจะเปลี่ยน เมื่อเอาคุณประภาสมาเป็นประธานกรรมการแทน ผมก็เป็นกรรมการ เรื่องของผมก็จบแค่นี้

คุณชโล

- ระยะปี ๒๕๐๐ มีคนโจษจันกันว่ามีนักการเมืองหลายท่านเข้ามาเป็นกรรมการและที่ปรึกษา คงหมายถึงคุณสฤณีดีและคุณเผ่า และว่าช่วงนี้ธนาคารตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของนักการเมือง จริงหรือไม่

พลตรีศิริ

- ถ้าเราดูผิวเผินภายนอกอาจคิดว่าใช้อย่างนั้น แต่ในข้อเท็จจริงแล้วในฐานะที่ผมเป็นประธานกรรมการ คนรู้จักนิสัยผมเป็นตัวของตัวเอง เหตุฉะนั้นในประวัติผมจึงมีแต่การลาออก เป็น รมต. ก็ลาออก ถือศักดิ์ศรีเป็นอุดมการณ์สำคัญ ไม่ยอมก้มหัวให้ใคร จนกระทั่งทุกวันนี้ถ้าผมจะเป็นคนอ่อนกว่านี้ชกนิตผมคงได้ดีกว่านี้ แต่ผมพอใจอย่างนี้ไม่มีอิทธิพลใดๆ เข้ามาครอบงำ นั่นเป็นเรื่องส่วนตัวของคน ความสัมพันธ์ส่วนตัวของคนนั้นเราห้ามไม่ได้

อย่างไรก็ตามผมอยากจะให้คุณบันทึกไว้อีกอัน ในการที่

ธนาคารกรุงเทพเจริญขึ้นมาทุกวันนี้ มันเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ๓ ประการคือ

๑. การที่ผมเป็นประธานและสามารถติดต่อกับรัฐบาลด้านต่าง ๆ ได้

๒. ความสามารถของคุณชิน คุณชินมีความรู้แน่นแต่เป็นคนมีอัจริยะจริงๆ กว้างขวางในวงการค้าทางด้านเอเชียมาก ถ้าเอ่ยชื่อใครมาคุณชินก็รู้ว่าคนนี้จะเจ๋งหรือจะดี ควรจะปล่อยเงินหรือไม่ ซึ่งในสมัยนั้นทำได้ แต่มาสมัยนี้ทำอย่างนั้นไม่ได้แล้ว เพราะฉะนั้นคุณชินจะไปไหนก็รู้หมดว่าคนนั้นเป็นอย่างนั้น คนนี้เป็นอย่างนี้ อยู่ในหัวคุณชินตลอดเวลา เพราะฉะนั้นความสามารถเป็นพิเศษของคุณชินที่กว้างขวางในเอเชียนี้เอง เป็นอีกสาเหตุหนึ่ง

๓. ได้คุณบุญชูเป็นนักทฤษฎี ซึ่งเคารพต่อวิชาการ และพยายามจะสร้างสรรค์หลักการของวิชาการให้มันพัฒนาขึ้นมาตามกาลสมัยอยู่ตลอดเวลา เราเริ่มมีรายงานประจำปีขึ้นในสมัยนั้น เราเริ่มมีหน่วยวิชาการที่จะวิเคราะห์วิจัยให้ธนาคารเติบโตขึ้นมาตามลำดับ

ฉะนั้นการที่รวมกันทั้ง ๓ ประการ ทำให้ธนาคารกรุงเทพเจริญรุ่งเรืองขึ้นมาอย่างรวดเร็ว แต่ผมขอตั้งปัญหาไว้เดี๋ยวนี้ว่า ธนาคารเรามีลักษณะครบถ้วนทั้ง ๓ ประการหรือเปล่า

คุณวีระ

— ขอเรียนถามเหตุผลประการที่สอง ที่ท่านว่าคุณชินเป็นอัจริยะนั้น ตอนที่คุณชินไม่อยู่เมืองไทยนั้นได้ประโยชน์อะไรบ้าง

พลตรีศิริ

— ตอนที่คุณชินไม่อยู่ในเมืองไทยนั้นก็ทำประโยชน์ได้ เมื่อคุณประกาศเป็นประธาน คุณประกาศมีอำนาจที่จะติดต่ออะไร ๆ ได้ คุณบุญชู

ก็ทำงานแทนในช่วงนั้น ในขณะที่นั้นเองคุณชินซึ่งเป็นคนไม่ท้อถอย
ผมไปมาหาสู่บ่อย คิดว่าซักวันหนึ่งเมื่อวิกฤติการณ์ผ่านพ้นไปแล้ว
คุณชินก็จะกลับมาได้ คุณชินกลับได้ประโยชน์จากการไปต่างประเทศ
โดยหาความชำนาญจากการคบค้ากับลูกค้าอื่น ๆ ที่จะเป็นประโยชน์
แก่ธนาคารกรุงเทพในโอกาสต่อมา

สำหรับเรื่องของคุณชินที่เดินทางออกไปอยู่ฮ่องกงนั้น ก็เรื่อง
ของความหวาดระแวง ซึ่งเป็นสันดานของคนไทยว่าใครเคยทำกิจ-
การร่วมกับคนไหนแล้วจะต้องเป็นพวกนั้นด้วย และจะต้องอยู่ฝ่าย
ตรงข้ามและคัดค้านตัวอยู่ตลอดเวลา นั้น ทุกวันนี้ก็ยังเป็นอยู่สืบเป็น
มรดกยังไม่สามารถจะล้างไปจากสันดานของคนไทยได้ เรื่องอย่างนี้
ไม่มีความเป็นนักกีฬาเลยแม้แต่คนเดียว อย่างผมเมื่อเคยอยู่ร่วมกับ
คนอื่นแต่ไม่ใช่หมายความว่าผมจะอยู่ร่วมกัน เมื่อสมัยพวกคุณ
สฤณีก็เห็นว่าผมเป็นพวกคุณเผ่า มารุ่นหลังก็เห็นว่าผมเป็นพวกทราซ
ซึ่งเป็นคนละเรื่อง เหตุที่เราเป็นทหารด้วยกันเรารู้จักกัน คุณรู้จักกับ
ผมและผมเป็นผู้ใหญ่คุณไม่ยกมือไหว้หรือพอยกมือไหว้เขาก็เห็นว่าคุณ
เป็นพวกผม ไม่ใช่พวกอื่นอย่างนั้นหรือ คนไทยไม่มีน้ำใจในเรื่องนี้
ที่การเมืองมันวุ่นทุกวันนี้เพราะขาดน้ำใจนักกีฬา และเมื่อเป็นเช่นนี้
ทำให้ทุกคนคิดว่า คุณชินเป็นคนละพวกกับตน ฉะนั้นเมื่อคุณชิน
เกรงว่าอาจจะได้รับอันตรายจึงออกไปนอกประเทศ กว่าจะกลับเข้ามา
ได้ก็ลำบาก แต่ผมไม่เคยออกไปนอกประเทศเลย ทั้ง ๆ ที่ถูกประณาม
ถูกคำสั่งจับร้ายแสบ เพราะผมคือความบริสุทธิ์ใจ และอยากต่อสู้
ผมเคยทำหายตอนออกคำสั่งจับว่าไม่ต้องมาจับผมจะไปหาเอง และ
ขอชี้แจงเป็นครั้งสุดท้ายจะเอาอย่างไรก็ได้

แต่ผมยังขอใจคุณชินคุณบุญชู สำหรับเรื่องการเมืองเป็น
คนละเรื่องกันก็ยังให้ความเคารพต่อผมอยู่ ทุกคนยังนึกว่าผมเป็น

กรรมการธนาคารกรุงเทพอยู่ตลอดเวลา เวลาผมไปต่างประเทศ ธนาคารต่าง ๆ ก็ให้การต้อนรับผมเหมือนเป็นกรรมการ ไม่ได้เปลี่ยนแปลงเลย

คุณนนท์

- การที่ธนาคารกรุงเทพตั้งมาเกือบ ๓๕ ปีแล้ว การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองช่วงสำคัญที่มีผลต่อธนาคารกรุงเทพในแนวความคิดของท่าน มีกี่ช่วง

พลตรีศิริ

- ตอนนั้นมันไม่มีผลสะท้อนอะไร เพราะว่าพวกเราทุกคนรู้จักเสียสละ พอเปลี่ยนจากผมก็เป็นคุณประภาส เมื่อเป็นคุณประภาส คุณประภาสก็มีอำนาจทางการเมืองในเวลานั้น เราก็ต้องทำงานต่อไป ฉะนั้นเมื่อเราเปิดไช้ฮ่งฮั่นก็เป็นเรื่องของคุณประภาส

ผมมองธนาคาร กรุงเทพ อย่างบ้านที่ผมอาศัยเป็นบ้านเล็ก ๆ หลังหนึ่งด้วยทุน ๒ ล้าน จนโตมาทุกวันนี้ ถึงตัวจะไม่มีข้อเกี่ยวข้องแล้ว ให้ลูกหลานอาศัยต่อมา แต่ก็ได้แต่มองธนาคารกรุงเทพด้วยความเป็นห่วง เพราะว่าคนแต่ก่อนนี้ที่ทำงานธนาคารกรุงเทพ รักธนาคารเท่ากับชีวิตของตัวเอง ครั้นจะเกิดอะไรให้กระเทือนก็ไม่มี เพราะมีการเสียสละทุกอย่าง เดียวนี้ ไม่ทราบเป็นเพราะอะไรทำให้คนในธนาคารกรุงเทพไม่รักธนาคารเท่ากับที่เคยเป็น อันนี้เป็นข้อห่วงหวั่นถ้าจะพูดออกมา ก็พูดได้แต่มันกระทบกระเทือน คนมันมาก และการนำคนเข้ามาบุบยับก็มาตัดกันเสียจนคล้าย ๆ คนที่มาอยู่เดิม ห้อถอย มันมีเหมือนกัน ถ้าเป็นคนที่ไม่ทรงความรู้ความชำนาญก็ไม่มีเป็นไร บางทีก็เห็น ๆ กันอยู่ คนที่ทำงานก็ทำไปวันหนึ่ง ๆ นี่เรียกว่าหลักการทางด้านบริหารมีการเปลี่ยนแปลงไป

คุณชลอ

- ทางด้านจิตใจเดี๋ยวนี้คนเก่า ๆ ต่อมาหมดไป

พลตรีศิริ

- ครับ ผมมองด้วยความเป็นห่วง แล้วในขณะเดียวกันก็ธนาคารอื่น

เขาก็เติบโตขึ้น การเติบโตของเราที่เราอาจให้อยู่ตัวเองว่ามันจะ
จะสูงสุดแล้วธนาคารอื่นเขาก็ตามไปอีก แต่ถ้าหากว่าเราไม่มีการ
ปรับปรุงในหลักการที่คล้าย ๆ กันที่ผมว่านี่เค้าจะขึ้นมา และคนใน
ธนาคารกรุงเทพไม่มีความรู้สึกดกหรือ ผมอยากให้คนในธนาคาร
กรุงเทพมีความรู้สึก แต่ผมเสียอีกเป็นคนนอกธนาคารกรุงเทพแล้ว
ในเวลานี้ผมยังมีความรู้สึกว่ามันเป็นบ้านหลังหนึ่งของผมในชีวิตที่
เรามาทางด้านนี้

คุณนนท์

- แต่ถ้าเพื่อเราเทียบการบริหาร กับธนาคารขนาดใหญ่ ของโลกเลยเช่น
Bank America หรือ First National City คนก็เยอะ ระบบการ
บริหารก็ดี การบริหารต่างประเทศก็ดี เป็นระบบแล้ว ถ้าเผื่ออย่าง
นี้ ถ้าเราบริหารภายในประเทศให้ดีสู้เขาได้แล้วเราก็หาทางขยาย
ต่างประเทศ สภาพนั้นมันก็โตขึ้นอีกจนธนาคารอื่นในประเทศไล่ไม่
ทัน เราบริหารงานให้เป็นระดับสูงกว่านั้น ถ้าธนาคารอื่นไล่ทัน
แสดงว่าเราไม่ค่อยพัฒนา คือเรายอมให้เขามาไล่ทัน เราใหญ่อยู่แล้ว
แต่ไม่สามารถงอกใหญ่ได้ตลอด ถ้าอัตราถดถอยเพราะธนาคารอื่น
มาแย่งตลาด ซึ่งที่จริงแล้วถ้าธนาคารเราใหญ่แล้วระบบงานการบริ
หารก็ควรจะยิ่งดี นักวิชาการก็ยิ่งดี เพราะฉะนั้นธนาคารอื่นก็น่า
จะยิ่งเอาชนะเราไม่ได้ นี่เป็นทางทฤษฎี

พลตรีศิริ

- ใช่ แต่ทางปฏิบัติมันไม่ได้เป็นอย่างนั้น ก็ต้องถามว่าเพราะอะไร
หลายคนก็หนีไป แต่ก่อนใครทำงานธนาคารกรุงเทพแม้แต่คน
ขับรถไปไหนด้วยกัน คนขับรถธนาคารกรุงเทพใหญ่กว่าคน
ขับรถอื่น ๆ นี่ผมพูดจริง ๆ ใครถามว่าทำงานที่ไหน บอกทำงาน
ธนาคารกรุงเทพขายกยอ พูดถึงรายได้อะไรเขาก็ไม่ยิ่งหย่อน
กว่าเรา สวัสดิการเค้าก็ไม่ยิ่งหย่อน ฉะนั้นในการปรับปรุงการขาย

ตัวในการเติบโตด้านความเจริญของธนาคารกรุงเทพนั้น จะต้องคำนึงถึงบุคลากรภายในธนาคาร ว่าทำให้เขามีความภาคภูมิใจแค่ไหน ไม่ใช่แค่ความเติบโตของธนาคาร เราโตเสียแล้วก็การใหญ่อยู่แล้ว ไม่ใช่ว่าใครก็ไม่หันมาสนใจในเรื่องกำลังใจของบุคลากรก็ไม่ถูก

คุณนนท์

- ที่ท่านบอกว่าเดี๋ยวนี้คนทำงานในธนาคารเรารักธนาคารอะไรน้อยลง คงเป็นเพราะคนมากขึ้น ถ้าเพื่อดูประวัติธนาคารที่ผ่านมาคนที่บริหารเดี๋ยวนี้ระดับสูงก็อย่างคุณชินคุณบุญชูนี้เมื่อเทียบถึงเกษียณอายุนี้ก็ถึงขั้นนั้นแล้ว ที่นี้พนักงานชั้น ๒ ชั้น ๓ ที่เข้ามาแทนที่ก็ใหม่ อะไรก็ใหม่ เรียนจบใหม่ ๆ ก็เข้ามามาก เข้ามาในด้านต่าง ๆ มาแต่ทางด้านทฤษฎีที่ตัวรู้เข้ามา อะไรต่าง ๆ ของธนาคารในอดีตก็ไม่เข้าใจ และหายไป หายไปตามรุ่นของคนซึ่งโทษไม่ได้

พลตรีศิริ

- ถึงได้พูดตั้งแต่อารมณ์บวทว่าในการเขียนหนังสือนี้เราต้องเขียนที่มาของความเจริญให้ถูกต้อง คนรุ่นใหม่จะได้ศึกษาใช้ไหม อย่างแต่ก่อนนี่ปีหนึ่ง ๆ ผมไม่ได้แกล้งคุย ที่บ้านผมพนักงานธนาคารกรุงเทพนี้จะต้องมาเลี้ยงเต็มเลย ลูกเด็กเล็กแดงแม้ภารโรงแล้วได้รับความสนิทสนมจากผมเหมือนกันหมด ทุกคนได้ชื่นใจทุกคนชื่นใจทั้งนั้น เดี่ยวนี้มันขาดความสัมพันธ์ การเข้าถึงตัวบุคคล บางทีความตื่นตัวของเรานี้มีหลายชั้นหลายตอน หัวหน้าบางทีก็ดีบางทีก็ไม่ดีก็มีนี่เป็นเรื่องธรรมดา แต่ถ้าเขาสามารถเข้าไปปรับทุกข์กับผู้ใหญ่ได้บ้างจะช่วยให้ไม่ได้เราก็อ่อนใจ เพียงแต่ว่าจะช่วยรักษาความเป็นธรรมเท่านั้น

คุณชลอ

- โอกาสที่เด็กจะเข้าไปพบผู้ใหญ่ไม่ค่อยมี ผมขอเรียนถามว่า คณะ รมต. อนุมัติท่านหรือไม่ตอนที่ท่านเสนอให้เศรษฐกิจการร่วมถือหุ้น

- พลตรีศิริ** – อนุมัติ เพราะผมเป็นคนที่เขาเชื่อถือ แม้จะเป็นเด็กก็จริง
- คุณปลอ** – แสดงถึงความสามารถของท่าน
- คุณนนท์** – ช่วงที่ท่านบอกว่า ท่านเป็น ประธาน กรรมการ แล้วขยายสาขาไปต่างประเทศหลายแห่งนั้นมีความยุ่งยากอย่างไร
- พลตรีศิริ** – ที่จริงแล้วความยุ่งยากเกิดขึ้นในตอนต้นก่อนจะได้ใบอนุญาต ส่วนในด้านการบริหารงานเริ่มต้นไม่ยุ่งยากอะไร เพราะเหตุว่าระยะนั้นทุกประเทศกำลังพึ่งพาอาศัยผลผลิตในทางเกษตรของประเทศไทย

ความยุ่งยากคือทำอะไรถึงจะได้ใบอนุญาตเพื่อตั้งให้ได้เท่านั้นในการดำเนินงานในระยะนั้นจึงเป็นหน้าที่ทองของเรา เพราะเขากำลังวุ่นวายไม่มีอะไรจะกิน เพราะฉะนั้นเขาต้องร้องเรา เรามีอำนาจต่อรองในเรื่องนี้ ถ้าเป็นเดี๋ยวนี้ก็ไม่มีทาง ประเทศไทยเราเคยพลาดโอกาสครั้งที่ ๑ คือหลังสงครามโลก ถ้าเราทำถูกอย่างเช่นญี่ปุ่นหรือเยอรมัน คือเร่งในทางเศรษฐกิจแต่อย่างเดียวเราก็จะสามารถได้ผลผลิตในทางเกษตรเป็นอย่างดี ตอนผมเป็น รมต. เศรษฐกรถึงไปพูดกับควงกฤษณ์ว่าท่านนายกทำอย่างไร ผมจะปลุกข้าว ผมจะให้ความสะดวกในเรื่องข้าวท่านทุกอย่าง ที่สิงคโปร์ไฟไหม้ผมก็บินไปเอง เอาข้าวไปให้ ๕-๑๐ ตัน แล้วบอกจะขายให้ไม่เอาฟรี-เมียผม รักษาหน้าใจกันทั่ว เขาไฟไหม้เราก็บินไปเอง ในระยะนั้นการค้าข้าวผมไม่มีเหลือเลย รัฐมนตรีสมัยนี้ท่านไม่ทำ ท่านรออยู่กับนายกเพื่อว่านายกจะไม่ปลดท่าน ผมต่อสู้ทุกอย่าง พวกคุณชินรูติ ผมทำตัวเป็นพ่อค้าคนหนึ่งแต่ตัวเองไม่ได้ประโยชน์อะไรเลย ผมเป็นคนอย่างนั้น สมัยนี้การพัฒนาประเทศคิดอยู่อย่างเดียวเพื่อความเจริญของบ้านเมืองคือผลประโยชน์ของตัว มารัฐบาลสมัยหลังๆ เราก็มาทอดทั้งเสีย พอเห็นข้าวจะขายดีไปขึ้นราคา ไม่ให้ความ

สะดวกเขา เขาก็เริ่มปลูกกันเอง ตลาดมันก็แคบลง ๆ จนญี่ปุ่นก็ส่งข้าวออกขาย ถึงกับพลเอกहरुิน หงสกุล ประธานสภาคนปัจจุบันยังพูดว่าตอนผมเป็นประธานสภายังทำประโยชน์ให้ สมัยนายกถนอม กลับจากประชุมรู้ว่าญี่ปุ่นจะไม่ซื้อข้าวเรา ผมแะไปญี่ปุ่นความเป็นเพื่อนสนิทสนมกันทำให้ญี่ปุ่นมาซื้อข้าวเราตั้ง ๑๐ ล้านดอลลาร์ ท่านก็เคยพูดในที่ประชุมทุกวันนี้ วันเกิด ปีใหม่ ก็ทำหนังสือมาให้ผมเสมอ ลำเลิกเรื่องนี้ให้ฟัง คือเราทำงานต้องแยกส่วนตัวกับประเทศชาติออกจากกัน แต่ก็หายาก

ระยะที่สองที่เราเสียโอกาสในนาทิตองในทางเศรษฐกิจ คือตอนเกิดสงครามเวียดนาม เมื่ออเมริกันเข้ามา เราควรจะฉวยโอกาสนั้นตั้งโรงงานอุตสาหกรรมให้มาก ส่งของออกไปขายใครจะแพ้ชนะก็ตาม แต่เราก็ไม่ทำ คือเราขาดนาทิตองที่จะเป็นพ่อค้าไป นาทิตองที่สามคือยุคนี้ เวลาที่เวียดนามกำลังสะบักสะบอมจากสงครามฐานะความเป็นอยู่แย่ คนเดินถนนไม่มีรองเท้าใส่ ถึงแม้เวียดนามลาว เขมร เหล่านี้เป็นต้นรวมทั้งจีนแดงเองด้วยในระยะนี้เองความตื่นตัวโดยตั้งใจเสียผิงก่อนข้างจะเป็นโซเซียลิสต์ และเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น จีนแดงต้องการสินค้าบางอย่าง เรากลัวจีนแดงเกินไป ที่แท้ผมไปมาแล้ว คือเสียกระดาษ มีอาวุธไม่ทันสมัยนักสินค้าที่ผลิตได้ก็เลว โรงหลังคาพัง ๆ เป็นสินค้าพวกเครื่องกระเบื้องดินเผาอย่างนี้เสียมาก สินค้าที่เกิดประโยชน์ต่อประชาชนเกือบจะไม่มี เพราะฉะนั้นเราจึงควรฉวยโอกาสที่จีนแดงและรัสเซียทะเลาะกัน โอกาสที่ด้านการเมืองและเศรษฐกิจดำเนินงานได้ดีจะเป็นนาทิตองของเรา ทำไมจึงช้าเราก็กไม่ทราบ นี่ที่ธนาคารกรุงเทพเจริญมาเพราะเราถือโอกาสนาทิตองอย่างที่ว่านี้ไม่ให้มันหลุดไป ประเทศชาติก็เหมือนกัน

- คุณนันท** – แต่ชีวิตคนเราชั่วชีวิตหนึ่งมีโอกาสหน้าที่ทองไม่กี่ครั้ง
- พลตรีศิริ** – ใช่ เราปล่อยไปเป็นครั้งที่ ๓ แล้ว เรามัวแต่ห่วงอำนาจส่วนตัวอยู่ เป็นเรื่องพวกเรื่องพ้องกันไปเสียหมด
- คุณนันท** – แต่ธนาคารกรุงเทพที่เติบโตขึ้นมาเดี๋ยวนี้ ก็เพราะสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้โดยตลอด เป็นเพราะไม่คอนเซิร์เวทิฟ
- พลตรีศิริ** – ก็ค่อนข้างจะเป็นอย่างนั้น การปรับตัวก็อย่าปรับตัวอย่างกึ่งกานะ คืออย่าเปลี่ยนสี แต่การปรับตัวต้องปรับตัวในระบบของการทำงาน การปรับตัวถ้าปรับตัวอย่างกึ่งกาก็ความเจริญไม่มี แต่ถ้าเราปรับตัวในระบบของงานให้เข้ากับภาวะของเหตุการณ์ผมว่าจะไปไม่รอด
- คุณนันท** – อย่างตอนแรก ธนาคารไม่แข็งแรงนัก ก็ปรับตัว เข้ากับ การเมือง มาก หรือว่าระบบงานแข็งแรงมากเข้าแล้วก็ปรับเข้ากับการเมืองน้อย
- พลตรีศิริ** – เดี่ยวนี้เข้ากับการเมืองน้อย แต่ในโลกนี้พูดถึงข้อเท็จจริงมีไหมที่การเมืองไม่เกี่ยว
- คุณชลอ** – ถ้าเป็นเช่นนั้น ที่ธนาคารกรุงเทพ ยุคชะงัก ความเจริญเติบโตก็เป็น เพราะไม่มีการเมืองเข้ามามีส่วนหนุนหลังอยู่
- พลตรีศิริ** – เห็นจะไม่ใช่ แต่ก่อนเราเจริญได้เพราะเหตุผล ๓ ประการ คิดเอาเอง
- คุณนันท** – แต่ละธนาคาร สาเหตุแห่งความเจริญรุ่งเรืองมีมาไม่เหมือนกัน สำหรับสาขาลอนดอนมีเหตุผลในการตั้งเพราะเหตุใด
- พลตรีศิริ** – เหตุที่ตั้งลอนดอนเพราะเราดูปริมาณการค้าของทางภาคนั้น ยุโรป แต่ก่อนอังกฤษเป็นเจ้าใหญ่ในยุคนั้นเราจึงเปิดที่นั่น เรามีอุปสรรคมากที่นั่น ตอนเราเปิดเราขอ ก.พ. ให้เอาเงินนักเรียนไทยของ ก.พ. ฝากที่ธนาคาร สมัยผมเป็นรัฐมนตรีฝากได้ สมัยผมไม่ได้เป็นรัฐมนตรีก็ถอนกลับออกไปอีก เป็นเสียอย่างนี้ นี่คือการไม่ร่วมมือ เราว่าเราไม่มีสาขาทั่วไปไม่สะดวก แต่พอเราเป็นใหญ่เข้าก็มาอีก เมืองไทยมีอะไร ๆ ขอบกล

- คุณนนท์** – ตอนนั้นคุณจอห์นเป็นผู้จัดการ มีนักเรียนไทยกลับมากลางกรุงเทพ ฯ มาบอกผมว่า ธนาคารของคนไทยทำไมไม่ตั้งคนไทยเป็นผู้จัดการ เลยไม่ฝาก ก็มีข้อแย้งอีก
- พลตรีศิริ** – ประกอบกันสองอย่างเหมือนกัน คือ ๑. ความเหมาะสมและ ๒. พรรคพวก ก็มีอยู่บ้าง คนทำงานอะไรมา ๆ ก็คิดบ้าง ทำอะไรคิดดูให้ดีกว่า แล้วกัน ข้อบกพร่องก็มีอาจจะคิดไม่ถึงก็ได้
- คุณนนท์** – จากสิงคโปร์ก็ไปเปิดที่มาเลเซีย นี่ก็เป็นเป้าหมายของธนาคารจะเอาเปิดในอาณานิคม
- พลตรีศิริ** – ผมตั้งเป้าหมายไว้ในเอเชีย เราต้องเปิดให้ได้ทั้งหมดเพราะว่าเรามีการค้าในเอเชียมาก และประกอบกับตัวบุคคลด้วย คือคุณชินเป็นคนกว้างขวางในเอเชียมาก
- คุณจิราภา** – ตอนที่เรากำลังสาขาในต่างประเทศ คนอื่นเขาไม่คิดตั้งกันบ้างหรือ
- พลตรีศิริ** – คนอื่นเขายังไม่มีการเคลื่อนไหวด้านนี้เลย เพราะว่าตอนนั้นธนาคารอื่นยังเล็ก ๆ ธนาคารก่อน ๆ นั้นยังไม่มียุติการ มันเกือบจะเป็นโรงจำนำหรือสถานที่ให้กู้ยืมเอาดอกเบี้ย มุ่งหวังจะทำตัวของตัวเองให้แข็งแรง ต่อมาภายหลังระบบของเราซึ่งนำมาซึ่งนักวิชาการต่าง ๆ ธนาคารอื่นก็เอาอย่างตามบ้าง แม้แต่ธนาคารชาติบางที่ก็ได้คนดี ๆ เอาจากเราไป
- คุณนนท์** – ท่านเห็นว่าธนาคารเรา ช่วงไหนเปลี่ยนจากโรงรับจำนำเป็นระบบธนาคารที่แท้จริง ประมาณ พ.ศ. ๒๕๐๐ ได้ไหม ที่แรกมีทุนน้อย แล้วขยายไปทั่วประเทศ
- พลตรีศิริ** – จะว่าอย่างนั้นก็ไม่ได้ถูก ธนาคารชาติสมัยคุณป๋วยพยายามกีดกันธนาคารเราไม่ให้เปิดสาขาได้สะดวก บางทีก็อ้างว่าธนาคารกรุงเทพเปิดสาขามากแล้ว ให้ธนาคารอื่นเขาเปิดบ้างมันมีเหตุผลหลายอย่าง

- คุณจิราภา** - บทบาทของธนาคารเราที่มีคนไม่ชอบเยอะและมีปัญหาเรื่องบุคคลากรในแนวความคิดของท่าน คิดว่าบทบาทของเราในอนาคตอันใกล้หรือไกลควรจะไปทางไหน
- พลตรีศิริ** - ไม่ใช่คนไม่ชอบเยอะ นั่นเป็นยุคที่ผ่านพ้นมาแล้ว ความอิจฉาริษยา ความที่คนอื่นเขาสนิทสนมคนอื่นในวงการมากกว่าเรา ก็เป็นอุปสรรคอันหนึ่งที่ผมคิดว่าไม่ควรจะมีแล้วในสมัยนี้ ที่ว่าความเติบโตจะไปทางไหน ผมคิดว่าผมห่างเหินจากธนาคารมาเสียมากไม่กล้าออกความเห็น พวกคุณก็มีเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่อีกหลายคน และความสามารถของคุณชั้นก็มีอยู่ และยังมีคนที่สามารถมาอีกเยอะๆ ถ้าบุคคลทั้งปวงมีความจริงใจกันอยู่หันหน้าเข้าหากันเพื่อความเจริญของธนาคาร ก็จะสามารถเจริญไปได้อีก คุณจะไม่ต้องถามผม แต่เดี๋ยวนี้เป็นอย่างนั้นหรือเปล่า
- คุณจิราภา** - ทางเรากำลังทำด้านบุคคลากร การพัฒนาเจ้าหน้าที่ระดับบริหาร คิดว่าที่ท่านพูดมีข้อเท็จจริงว่าจะให้เหมือนคนเก่าที่ท่านบุกเบิก มาเองมีความรักธนาคารมาอย่างจริงใจในขณะที่คนเยอะขึ้น ๆ พยายามจะหาแนวทางที่จะพัฒนาด้วย อยากจะเรียนถามเพราะท่านระบุว่ากลไกสำคัญ ๓ ชิ้นที่ทำให้ธนาคารกรุงเทพเจริญ แนวทางพัฒนามีแนวทางอย่างไรบ้าง ที่จะให้ท่านทั้งหลาย ที่ได้พัฒนาขึ้นมา จะรักษธนาคารหรือมีน้ำใจจริงในการบุกเบิกต่อไป เพราะธนาคารนี้จะอยู่หนึ่งไม่ได้ในทางที่สำคัญที่สุดคืออะไร
- พลตรีศิริ** - ใครเรียนรัฐศาสตร์คงทราบ คือหลักรัฐศาสตร์มีอย่างนี้ ชักตัวอย่างในสมัย ร. ๕ ท่านบอกว่าในการที่เราจะปกครองแผ่นดินให้ดำรงไว้ซึ่งความเป็นเอกราชอยู่ได้นั้น เราจะต้องทำคนทุกคนให้เขาสำนึกว่าประเทศไทยนี้เป็นแผ่นดินที่เขาอยู่ เป็นดินที่เขาหวงแหน ไม่มีที่ไหนจะมีความสุขไปกว่าแผ่นดินไทย และการที่เราจะเอาคนทั้งชาติ

มาเป็นทหารย่อมไม่ได้ แต่เราต้องมีส่วนทำให้ทุกคนมีความรับผิดชอบต่อประเทศให้ได้ แล้วเขาจะหวงแหนประเทศชาติของเขา อันนั้นในหลักการปกครองเราจะต้องแบ่งระดับของคน ระดับล่างเราก็มองไม่ได้ทอดทิ้งเขา บางทีเราอาจจะมองเห็นเขาไม่ใช่ Key man เป็นคนไม่สำคัญ แต่ความจริงทุกคนสำคัญ แม้แต่มรรยาทคนเปิดปิดประตูที่คนมาติดต่อกับธนาคาร หรือแคชเชียร์ ก็มีความสำคัญ ระดับนี้เราควรทำให้เขามีความภาคภูมิใจ ไม่ใช่เอาแต่อบรมแต่ฝ่ายบริหารระดับสูง เราควรอบรมทุกชั้นทุกชั้นตอนให้เขามีความรู้เพิ่มพูน และมีความรู้สึกที่เราสนใจในตัวเขา ซึ่งเราก็คำทำได้โดย

ประการที่ ๑ การอบรมทำให้เขามีความรู้

ประการที่ ๒ ส่งเสริม ใกล้เคียงกับผู้ใหญ่ระดับบริหารในโอกาสอันควร ซึ่งรุ่นเล็กๆ จะเห็นความสำคัญ แต่ผู้ใหญ่เฉยๆ

ประการที่ ๓ จะทำอย่างไรให้มีเครื่องเร้าใจให้คนธนาคารมีความหยิ่งในความเป็นคนของธนาคาร

เราควรจะทำทั้ง ๓ อย่างนี้ได้ แต่ว่าเราจะเอาข้อแก้ตัวมาว่าคนมากอะไรต่ออะไรผมว่าอ้างไม่ได้หรอก ถ้าเช่นนั้นประเทศชาติยังปกครองกันไม่ได้ใหญ่ ต้องถามตัวเราเองว่าเราได้ทำสิ่งที่ควรทำหรือยัง ถ้ายังต้องทำ ถ้าทำไปแล้วไม่เกิดผลก็ต้องแก้ไข

ผลตริตริ

- บ้านเมืองเราขึ้น ข้าราชการที่เลวลง ดำรงไว้ประสิทธิภาพ ทหารไว้ประสิทธิภาพ ถ้าสำเร็จมาจากนอก ปริญาสูงก็เข้าตำแหน่งสูงเลย พวกเหล่านี้ไม่เคยจับจอบจับเสียมหรือไม่รู้จักชีวิตจากชั้นต่ำ เพราะฉะนั้นในการทำงานก็มองไปอีกรูปหนึ่ง ตามทฤษฎี แต่สมัยก่อนนี้เมื่อผมเป็นนายทหาร เด็กๆ คนที่จะสำเร็จมาจากนอกอย่าง

เจ้าคุณพหล หลวงพิบูลสงคราม จะเก่งมาอย่างไรก็ตามก็ต้องไปอยู่โคกกระเทียม ที่นั่นเขาเรียกสำนักโง่หลักก๊ก คือพวกปราชญ์ทั้งหลาย ต้องไปอยู่ที่นั่น ผมก็ไปอยู่ อยู่ตั้ง ๖ ปี เย็นลงต้องปิดหน้าต่างหมด ไม่งั้นหมามุ่ยมันบินมาจากเขา เราจะนอนกันไม่ได้ น้ำก็ต้องหาบเอง ผมเป็นอาจารย์สอน แปลตำราอยู่ กลางคืนก็ต้องจุดตะเกียงน้ำมันมะพร้าว แปลแล้วคุณหญิงก็ต้องลอมก๊ต เราถูกฝึกอย่างนี้ แล้วทุกคนต้องไปอยู่ที่นั่น แม้แต่พลโทแสวง เสนาณรงค์ พวกใครต่อใครต้องไปอยู่ที่นั่น ทนไม่ได้ก็ออกไป นี่เราไปถูกฝึกตั้งแต่เริ่มต้นกลับมาจากนอกผมก็ไปอยู่นั้น มันไปไหนไม่ได้ ที่นั่นก็ได้เห็นสัมผัสชีวิตของความลำบาก การที่ได้อยู่กับคนโง่บ้างทำให้เรารู้จักกับการปกครอง ไม่ใช่สัมผัสแต่คนฉลาดอย่างเดียว ฉะนั้นโต๊ะพวกสำเร็จปริญญาแล้วแต่พูดถึงทางทฤษฎีทั้งนั้น ไม่พูดถึงทางปฏิบัติ ทฤษฎีทั้งหลายนั้นคนคิดมาจากทางปฏิบัติ เมื่อปฏิบัติสำเร็จแล้วจึงคิดเป็นทฤษฎี แต่นักทฤษฎีของเราเอง ทฤษฎีต่อทฤษฎีมาพูดโดยไม่เข้าใจถึงการปฏิบัติว่าได้ผลไม่ได้ผลอย่างไร

เวลาที่ผมไปสอนนักเรียนที่ศรีนครินทร์ เดียวนี้มีลูกศิษย์เป็นพวกปริญญาเอก ๗ คน ผมยังพูดเรื่องนี้ ทางการศึกษา ไปสอนพวกจุฬาพวกปริญญาโท ก็พูดเหลือเกินว่าทฤษฎีนี้เอามารวบรวมจากการปฏิบัติและมาเป็นทฤษฎี และเมื่อเราสอบไล่จบออกไปไม่ใช่เรามีความรู้ทั้งหมด เรารู้ทฤษฎีที่คนอื่นเขาประสบความสำเร็จมา แต่จะต้องเอาทฤษฎีนี้ไปสัมผัสกับทางปฏิบัติ และจะต้องแก้ไขต่างหาก มันอาจจะเป็นทฤษฎีใหม่ขึ้นมาใหม่ก็ได้ ผมสอนอยู่ ๓ แห่ง เวลานี้ถอยหมด เหลือพวกปริญญาเอกที่รัฐศาสตร์อีกคนเดียว ผมเลิกแล้ว

เหนื่อยแล้ว เด็กสมัยนี้เรื่องความก็ไม่เก่งทั้งภาษาอังกฤษทั้งภาษาไทยต้องนั่งแก้ เขาเก็บข้อมูลผิด ๆ พลาด ๆ ข้อมูลที่เป็นอารมณ์เอาข้อมูลในหนังสือพิมพ์มาเป็นบรรทัดฐาน ผมก็ว่าแย่แน่ทำอย่างนี้รับรองไม่ได้วิทย์ยานพนธ์

คุณนนท์

- ผลทางเศรษฐกิจที่สำคัญต่อธนาคารในระยะสงครามและหลังสงครามในช่วงของท่าน

พลตรีศิริ

- ที่จริงในระยะหลังสงครามเรายังไม่ได้ริเริ่มในสิ่งที่ใหม่มากนัก เพราะเหตุว่าความจำเป็นในการระดมเงินนั้น มันทำให้คนไปมองภาพเก่าๆ คือว่าประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ก็มุ่งหน้าที่จะบำรุงทางด้านเกษตรกรรม ไม่ได้หันเหมาทางด้านอุตสาหกรรม แต่ว่ามันจำเป็นจะต้องเป็นอย่างนั้น ในเมื่อเหตุว่าอุตสาหกรรมจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อต้องมีผลผลิต ทางด้าน เกษตร ซึ่งเป็น วัตถุดิบ พอที่จะ มาป้อนอุตสาหกรรมไทย เพราะฉะนั้นฝ่ายเราก็อึดอัดเข้าไป คือในด้านชลประทานซึ่งยุ่งยากที่สุด แม้กระทั่งทุกวันนี้ เราลองดูประเทศที่เขาเจริญทางด้านเกษตรและอุตสาหกรรม จะเห็นว่าเขาถือเรื่องทางด้านชลประทานเป็นเรื่องหัวใจ ของเรานี้มีที่ดินอยู่ในเขตชลประทานประมาณ ๑๔ ล้านไร่ มันน้อยเกินไป เพราะฉะนั้นผมเห็นด้วยถ้าหากใครจะเน้นในด้านชลประทาน มาดูชลประทานของเรานักทฤษฎี ที่มาอยู่ทางด้าน ชลประทาน มักจะมุ่งไปในทาง สร้างเขื่อนขนาดใหญ่ แต่ว่าในจีนแดงหรือในไต้หวันก็ตามเขาสนใจในเรื่องห้วยหนองคลองบึงถือเป็นสำคัญที่เราไม่มีอยู่ เราชักลอกออกมาใช้ได้ มันจะมีประโยชน์ และเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเบื้องต้น

คุณนนท์

- อย่างตั้งเสียวผิงที่เขาจัดทำขึ้นตามท้องดินในประเทศจีน

พลตรีศิริ

- นั่นผมก็ไป เราควรจะหันมาทางด้านนี้ ให้มากซักหน่อยเพราะเวลา

น้ำมันขึ้นราคา ของขึ้นราคา ทุกวันนี้ถ้าเป็นรัฐบาลเลือกตั้งไปแล้ว แต่เป็นรัฐบาลแต่งตั้ง เพราะทำไม่รู้ใหม่ รัฐมนตรีผมจะหลายคน ผมถามว่าเป็นยังงั้นน้ำมันขึ้นราคา ก็เพราะว่าไม่ต้องกลัวของอื่นมันก็จะขึ้นประมาณ ๑% - ๒% ผมว่า จะบอกให้ว่าอย่างต่ำรัฐบาลขึ้นน้ำมัน ๑๐% ของจะขึ้นราว ๑๕% - ๒๐% เพราะค่าใช้จ่ายของคนเพิ่มขึ้น พวกพ่อค้าแม่ค้าก็ต้องเพิ่มราคาขึ้น เมื่อเพิ่มขึ้น คนอย่างเราไม่เดือดร้อน แต่ว่าประชาชนอีก ๗๐ - ๘๐% เขาจะอยู่ได้ยังงั้น เขาจะทนไหวหรือ ถ้าเขาทนไม่ไหวอะไรจะเกิดขึ้น ฉะนั้นคุณ จะเห็นได้ว่าที่กรรมกรก็เรียกร้องให้ขึ้นค่าแรงงาน พ่อกรรมกรเรียกร้องค่าแรงงาน ผลผลิตจากอุตสาหกรรมก็สูงขึ้น พอผลผลิตจากอุตสาหกรรมสูงขึ้นคนที่ใช้จ่ายในชีวิตประจำวันก็ต้องใช้จ่ายสูงขึ้น เมื่อมันสูงขึ้นราคาผลผลิตทางด้านเกษตรซึ่งเราประมาณว่า ๘๐% เป็นเกษตรกรรมมันไม่สูงขึ้น แล้วทำยังงั้น การประกันราคาข้าวก็ไม่ได้ผล ประกันราคาข้าวจะได้ผลก็ต่อเมื่อถ้าทำดีไม่ได้ก็ต้องทำอย่างแรง คือหนึ่งโรงสีข้าวเป็นของรัฐหมด มันต้องขนาดนั้นจึงจะแก้ได้ แต่อาจจะชั่วคราว อาจหาวิธีให้เบาลง โดยการออกพันธบัตร แล้วควบคุมเจ้าของโรงสี พอเข้ารูปตั้งสหกรณ์เสร็จแล้วก็คืนเงินไป อาจจะเป็นอย่างนั้น เวลานั้นมันตายที่โรงสีข้าว โรงสีข้าวออกไปตกข้าวให้เงินชาวนาใช้สอยเรื่อยมา พอข้าวอยู่ที่ลานข้าวแล้ว โรงสีข้าวก็มาเอา ตามราคาที่ตกลงกัน เวลาคุณประกันราคา ๒,๖๐๐ บาทนั้น โรงสีขายไม่ใช่ชาวนาขาย อันนี้เราต้องเข้าไปสัมผัสชีวิตจริง ๆ จึงจะรู้

พลตรีศิริ

- ผมเป็นคนหัวผิดกับทุกคนในระบบเศรษฐกิจ คือผมหัวผิดกับคนอื่น เวลาประชุม ถ้าผมมีความรับผิดชอบในด้านเศรษฐกิจผมผิดกับคน

อื่น คุณบุญชูเป็นนักการคลัง นักบัญชี แล้วหัวติดกับผม ผมเรียนเศรษฐศาสตร์การขนส่งมา สำหรับผม ผมกลับมีความคิดเห็นส่วนตัวว่า ในการทำงานประมาณแผ่นดิน และโฉมหน้าทางเศรษฐกิจ ผมจะให้เค้าคำนวณว่าการพัฒนาประเทศไทยในระยะ ๕ ปี ที่เราเกิดประโยชน์หรือที่เราใช้เงินมีอะไรบ้าง เสร็จแล้ววิพากษ์เงินของ ผมอย่างหนึ่งกำหนดเป้าหมายที่แน่นอน อย่างเช่นเกษตรกรรมชาติ เราจะต้องพูดกันให้แน่นอนว่าปี พ.ศ. ไหนที่จะสำเร็จ เราจะจ้างฝรั่งเท่าไรก็ได้ ให้ตกลงให้แน่นอนว่าปีไหนสำเร็จ สมมติปี ๒๕ สำเร็จ ๒๖ จะได้เท่าไร ๒๗ จะได้เท่าไร คิดเป็นตัวเงินออกมา ถ้าไรออกมา ออกกรวฟออกมา อันนี้จะมาชดเชยทางด้านงบประมาณทางด้านพัฒนา อันที่สองทางด้านนี้ไม่พอแล้วเราเลิกพูดกันเถอะ คุณเป็นนักเศรษฐศาสตร์ เรื่องจะเอาผลผลิตทางการเกษตรมาแก้ปัญหาไม่มีทางใช้ไหม ข้าวสารก็ตันเท่ากัรบถยนต์คันหนึ่งนี่เลิกพูดกัน ถ้าสมัยแล้ว อย่าเอามาพูดกันเลย อย่างที่สองผมเห็นด้วยกับเด็กๆ ที่ว่าเราควรเอาทรัพยากรธรรมชาติ ควรอนุรักษ์ อนุรักษ์แค่ไหน ไม่ใช่อนุรักษ์ชนิดไม่หยิบขึ้นมาเลย มันต้องหยิบขึ้นมาช่วยใช้เพื่อแก้ปัญหาวิกฤติการณ์ อย่างเหมือนแระเวลานี้ราคาตันละเท่าไร ที่ออกนี้ตันละแสนๆ แต่ว่าการควบคุมของเราไม่ดีรั่วไหลออกนอกทั้งภาคใต้ ภาคเหนือ รวมทั้งจังหวัดชลบุรี จันทบุรี เห็นชัดๆ ว่าร่ำรวยกันมหาศาล แระหนี้ถ้าเราวางระเบียบควบคุมให้ตีผมเห็นด้วยที่องค์กรเหมือนแระที่ให้เรือฝรั่งจ้างชุด ๒๐-๔๐% ผมเห็นด้วย อย่างน้อยที่สุดเราได้ตรงเมื่อแบ่งกันไปเราได้ค่าภาคหลวงเงินเข้าประเทศ ควบคุมได้ดีกว่าให้ลักชุดเอาไปเฉยๆ นี่วิธีการถ้าเราไม่มีเจ้าหน้าที่ควบคุมได้ ก็ควรจะให้มิใครเป็นแหล่งรับซื้อและควบคุมได้ ถ้าเราทำจริงไม่ได้

ไม่ได้คิดจะทำคนเดียวอันนี้จะเพิ่มรายได้ แล้วเราเอามาคิดในงบประมาณว่าจะพอแก้ปัญหาในปีไหนเท่าไร ไม่พอหาต่อไปในฐานะที่ผมอยู่มานานในวงการก็รู้ เรามีแร่ทองแดงที่ไหน ทองขาวที่ไหน อะไรอีกหลายแห่ง หยิบเข้ามาแต่ละอย่างพอสมควร เพื่อแก้ปัญหาพอแก้ปัญหาได้ ประกาศออกไปเลย แล้วทำงานตามนั้น ก็มาติดตามแต่ว่ามันใช้ได้ผล พอเข้าระดับมันก็ไปได้เอง แต่ที่เราแก้ปัญหาตามหลังตลอดเวลาไม่มีทางสำเร็จ เวลานี้ไม่กล้าตัดสินใจ คนละแนวกับผม นี่แก้ปัญหากันอย่างเดียวคือกู มันดักดาน เป็นกรรมของประเทศ ผมก็เล้าให้ฟังอย่างนี้พวกคุณก็อายุน้อยกว่าผมมีโอกาสจะแก้ ผมอายุมากแล้ว

- คุณวีระ** – ท่านคิดว่าควรจะไปถามใครอีก
- พลตรีศิริ** – ไม่ไปสัมภาษณ์คุณประภาสบ้าง น่าจะให้เกียรติท่านบ้าง ท่านสัมผัสธนาคารกรุงเทพน้อยกว่าผม
- คุณจิราภา** – ท่านอาจจะกล่าวได้ใหม่ว่าถ้าไม่เปิดสาขาต่างประเทศอย่างนี้ ธนาคารกรุงเทพอาจไม่เจริญ
- พลตรีศิริ** – ไม่กล้ากล่าว เพราะอาจจะมีคนที่สามารถทำอะไรให้ดีขึ้น เพราะธนาคารอื่นตอนนั้นยังไม่ได้เปิดสาขาต่างประเทศ แต่ก็ยังมาเปิดตอนนี้ได้
- คุณจิราภา** – ธนาคารเรานอกจากเรื่องสาขาต่างประเทศแล้วจะมีปัจจัยอื่นใหม่ที่เป็นจุดเด่นของธนาคาร
- พลตรีศิริ** – อาจจะเป็นความกว้างขวางของคุณชิน คุณชินเป็นคนในสมัยนั้นอ่านพ็อคคำออกทุกคน ว่าใครควรคบ แต่มาสมัยนี้คุณชินจะทำอย่างนั้นไม่ได้แล้ว พ็อคคำมันใหม่ๆ ต้องอาศัยวิชาการ อาศัยผลงาน แต่

ก่อนคุณชินว่าอันนี้ข้อสัจดีไว้ใจได้ ซึ่งเดี๋ยวนี้ทฤษฎีนี้ใช้ไม่ได้แล้ว พ่อค้าไม่รู้เท่าไร ก็ต้องดู เอาบุคคลที่ทำงานนั้นและผลของงานมาพิจารณา

คุณนนท์ - ในช่วงที่เศรษฐกิจถดถอยนั้นมันมีผลให้ธนาคารเจริญขึ้นทันที

พลตรีศิริ - ก็ไม่ใช่

คุณนนท์ - มีส่วนให้ประชาชนเชื่อถือ

พลตรีศิริ - นั่นมีส่วน การที่กระทรวงเข้ามาถ้อยทุนทำให้

๑. เราได้รับการเชื่อถือ

๒. ทำให้กิจการเราเจริญเติบโตขึ้นเพราะผู้ที่เปิด L/C ต้องมีส่วนสัมพันธ์กับกระทรวงเศรษฐกิจ แต่อย่างไรเราก็พอล้างหนี้สินได้ พอเติบโต แล้วมีเรื่องตลก คือเจ้าคุณวรการมาเป็นรัฐมนตรีว่าการเราก็ซื้อที่พลับพลาไชย เราก็ซื้อ ซื้อมาหมดทั้งบริเวณแล้วตัดถนนผ่าน เท่านั้นแหละได้เรื่อง ธนาคารชาติดำนิมาว่าซื้อใหญ่เกินไปให้ใช้เท่าที่ใช้ ที่เหลือให้กรรมการรับผิดชอบ ผมงกับคุณชินต้องรับผิดชอบส่วนตัวกัน ต้องขายที่ทีละห้อง ซึ่งถ้าอยู่ถึงเดี๋ยวนี้ก็เปิดเป็นลานจอดรถไปข้างหน้าได้สบาย แล้วถูกบังคับให้มีได้แค่นี้ก็ตลกดี

คุณนนท์ - ผมทำการสำรวจก่อนเขียนประวัติศาสตร์ธนาคารว่าควรจะเขียนอย่างไร มีบางท่านว่า แนะนำว่าอย่าให้เป็น negative สำหรับธนาคาร เช่นบอกว่า ที่จริงธนาคารแย่มากมาดี กลายเป็นประชาชนอ่านเสร็จว่าที่จริงก็ได้เรื่อง จึงต้องเขียนให้ประชาชนมอง image bank ในทางที่ดี

พลตรีศิริ - ต้องเขียนให้เข้าท่าหน่อย คือวงการธุรกิจทั่วไปเป็นเรื่องธรรมดา

เหลือเกินที่จะเจอמרסם ไม่ว่าเรื่องอะไรก็แล้วแต่ ถ้าเราศึกษา
บริษัทใหญ่ ๆ ความล้มลุกคลุกคลานเป็นเรื่องธรรมดา ความสำเร็จ
กับความล้มเหลวเป็นของคู่กัน.

ถอดเทปโดย : อัจฉรา คำเมือง

หน้าว่าง

ผลงานที่สำคัญของกระทรวงพาณิชย์

ในระหว่างที่

พลตรีศิริ สิริโยธิน

ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์

(เศรษฐกิจการเดิม)

บันทึกโดย

สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์

หน้าว่าง

ในระหว่างที่ พลตรีศิริ สิริโยธิน ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ (ตั้งแต่วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๔๙๔ - ๒๗ มีนาคม ๒๔๙๕) รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ (ตั้งแต่วันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๔๙๕ - ๒๗ มีนาคม ๒๔๙๗ และ ๒๘ มีนาคม ๒๔๙๗ - ๒๒ มีนาคม ๒๔๙๘) รวม ๓ สมัย และดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจอีก ๑ สมัย (ตั้งแต่วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๔๙๘ - วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๐๐) มีผลงานที่สำคัญสรุปได้ดังนี้ คือ.-

ก. การพาณิชย์ในประเทศ

๑. การส่งเสริมร้านค้าย่อย ส่งเสริมคนไทยให้รู้จักทำการค้าโดยได้ช่วยเหลือ และรับร้านค้าของคนไทยไว้อยู่ในความสงเคราะห์ ของกรมการค้าภายใน ช่วยติดต่อกับองค์การและบริษัทห้างร้านค้าต่าง ๆ ให้จำหน่ายสินค้าแก่ร้านค้าย่อยเพื่อนำไปจำหน่ายให้ประชาชนในราคาถูกเบา และจัดส่งสินค้าที่จำเป็นแก่การครองชีพจากต่างประเทศเข้ามาโดยตรงเพื่อขายส่งให้ร้านค้าย่อยรับไปจำหน่าย ปลีกแก่ประชาชนในราคาถูกโดย:-

ในปี พ.ศ. ๒๔๙๕ ได้เปิดรับสมัครร้านค้าย่อยของคนไทย ที่มีร้านค้าในเขตกรุงเทพฯ - ธนบุรี ขึ้นทะเบียนเป็นร้านขอรับข้าวสารไปจำหน่าย รวม ๑๕๔ ร้าน พ.ศ. ๒๔๙๖ เพิ่มขึ้นเป็น ๒๐๒ ร้าน พ.ศ. ๒๔๙๗ เพิ่มขึ้นเป็น ๒๖๗ ร้าน พ.ศ. ๒๔๙๘ เพิ่มขึ้นเป็น ๒๘๔ ร้าน และ พ.ศ. ๒๔๙๙ เพิ่มขึ้นเป็น ๓๒๕ ร้าน

และในปี พ.ศ. ๒๔๙๖ ได้จัดตั้งบริษัท วรศิริ จำกัด ขึ้นที่วงเวียนเล็ก จังหวัดธนบุรี เปิดดำเนินการขายปลีกสินค้าทั่วไปเพื่อช่วยเหลือประชาชน โดยทำการขายส่งเมื่อกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๙๗ เพื่อช่วยเหลือในด้านจัดหาสินค้าบ่อนส่ง และเปิดเครดิตให้ร้านค้าได้ซื้อสินค้าเป็นเงินเชื่อ ทำให้ร้านค้ามีทุนหมุนเวียนมากขึ้น ส่วนการขายส่งก็จัดบริการส่งสินค้าให้ถึงร้านค้า นอกจากนี้ยังได้ขยายการส่งเสริมร้านค้าย่อยของคนไทยออกไปในต่างจังหวัดโดยติดต่อร่วมมือกับบริษัทจังหวัดเพื่อรับสินค้าไปขายส่งให้กับร้านค้าย่อยในจังหวัดต่าง ๆ ด้วย

จำนวนร้านค้าย่อยที่ได้มาจดทะเบียน อยู่ใน ความ สงเคราะห์ของบริษัท ฯ
มีดังนี้ .-

พ.ศ. ๒๔๙๕	จำนวน	๘๐๐	ร้าน
พ.ศ. ๒๔๙๖	,,	๙๙๐	,,
พ.ศ. ๒๔๙๗	,,	๑,๐๒๗	,,
พ.ศ. ๒๔๙๘ (ม.ค.-ต.ค.)	,,	๑,๐๔๖	,,

๒. โครงการจัดตั้งตลาดไข่เป็ดและองค์การไข่

พ.ศ. ๒๔๙๕ ได้จัดวางโครงการขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์จะให้ไข่จากส่วน
ภูมิภาคเข้าสู่ตลาดกรุงเทพ ฯ ในแหล่งที่กำหนดโดยมารวมขายทอดตลาดแก่ร้านค้าปลีก
เพื่อทางการจะได้ทราบปริมาณและราคาไข่ที่เข้าสู่ตลาดในกรุงเทพ ฯ ประจำวัน และเพื่อ
สามารถส่งเสริมผู้ผลิตและช่วยผู้บริโภคได้ตามความประสงค์

พ.ศ. ๒๔๙๖ ได้ขอเช่าที่ดินถนนพระราม ๖ เพื่อก่อสร้างตลาดกลางไข่
และได้เริ่มดำเนินการก่อสร้างขึ้นในปีเดียวกัน แล้วได้มอบงานให้กรมการค้าภายใน
ดำเนินการต่อไป

๓. โครงการตั้งหน่วยขายอาหารเป็ด และ รับซื้อไข่เป็ดที่ จังหวัด ชลบุรี

พ.ศ. ๒๔๙๕ ได้เริ่มจัดวางโครงการเพื่อประสานงานตลาดกลางไข่เป็ด
และเพื่อส่งเสริมผู้เลี้ยงเป็ด

พ.ศ. ๒๔๙๖ ได้ขอเช่าที่ดินตำบลบางทราย จังหวัดชลบุรี ๑ แปลง
และให้ออกแบบแปลนเพื่อการก่อสร้าง

พ.ศ. ๒๔๙๗ ได้รวบรวมรายละเอียดเกี่ยวกับแหล่งผลิตอาหารเป็ด ปริ-
มาณไข่เป็ดและจำนวนผู้เลี้ยงเป็ดในจังหวัดชลบุรี แล้วได้มอบงานให้กรมการค้าภายใน
ไปดำเนินการ

๔. โครงการส่งเสริมสินค้าปอ

พ.ศ. ๒๔๙๕ ได้เริ่มจัดวางโครงการส่งเสริมสินค้าปอโดยมีวัตถุประสงค์จะจัดตั้งโรงทำปอขึ้นเพื่อคัดเลือกมาตรฐานของปอ อัดเป็นมัด ส่งให้โรงงานทอกระสอบในประเทศ และส่งไปจำหน่ายต่างประเทศ ตลอดจนส่งไปจ้างทอเป็นกระสอบในต่างประเทศแล้วนำมาขายให้สำนักงานข้าว

พ.ศ. ๒๔๙๖ พิจารณาสั่งการให้ดำเนินการรับซื้อปอตามโครงการโดยได้มอบให้บริษัททหารสามัคคี จำกัด ซื้อปอทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือและให้โรงงานทอกระสอบของกรมโรงงานอุตสาหกรรมรับซื้อปอทั่วไปตามราคาที่กำหนด โดยพิจารณาอนุมัติจ่ายเงินทดรองให้ ๓ ล้านบาท และได้จัดตั้งบริษัทปอไทยขึ้น ตลอดจนได้ก่อสร้างโรงคัดปอและเก็บปอขึ้นจำนวน ๕ หลัง

พ.ศ. ๒๔๙๗ พิจารณาให้ควบคุมบริษัทปอไทย จำกัด ได้ดำเนินการจัดซื้อปอจากประชาชนมาจำหน่ายให้บริษัทกระสอบไทย และติดต่อสั่งซื้อกระสอบต่างประเทศให้สำนักงานข้าว ตลอดจนได้จัดวางอัตราซื้อปอให้เหมาะสม ทั้งยังได้รับซื้อหนุน ผ้าย และครั่ง และส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ชาวไร่อีกด้วย

๕. โครงการส่งเสริมเศรษฐกิจส่วนจังหวัด

พ.ศ. ๒๔๙๕ ได้เริ่มจัดวางโครงการโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจและจัดทำโครงการแก้ไขอุปสรรค ข้อขัดข้องทางการค้า และ ส่งเสริม การเศรษฐกิจของจังหวัดต่าง ๆ ให้ดีขึ้นทั้งในด้านการผลิต ปริมาณ ราคา และความต้องการในตลาดต่างประเทศของสินค้าพื้นเมืองในแต่ละจังหวัด

พ.ศ. ๒๔๙๖ เนื่องจากไม่ได้ตั้งงบประมาณในการสำรวจ จึงทำได้แต่เพียงขอความร่วมมือเจ้าหน้าที่ส่วนภูมิภาคและส่งเจ้าหน้าที่ไปร่วมดำเนินการในบางจังหวัดที่สำคัญ โดยทำการสำรวจในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตลอดจนลุ่มแม่น้ำโขง และจังหวัดอื่น ๆ ในภาคนั้น

พ.ศ. ๒๔๙๗ ได้ให้พาณิชย์จังหวัดทำการสำรวจภาวะเศรษฐกิจในจังหวัดต่าง ๆ ทัวราชอาณาจักร

๖. โครงการห้องเย็นและตู้เย็นรถไฟ

พ.ศ. ๒๔๙๕ ได้เริ่มจัดงานโครงการนี้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นที่พักเก็บและขนส่งสินค้าสดไปจำหน่ายให้ทั่วถึงภายในประเทศและต่างประเทศ ได้ให้เจ้าหน้าที่ทำการสำรวจราคาก่อสร้าง และแหล่งที่เคยดำเนินกิจการ ตลอดจนตรวจสอบสถานที่ที่จะทำการก่อสร้างไว้แล้ว

๗. โครงการทำเรือท้องถิ่น

ได้เริ่มจัดวางโครงการใน พ.ศ. ๒๔๙๗ เพื่อแก้ไขเปลี่ยนแปลงท่าเทียบเรือท้องถิ่นทั่วราชอาณาจักร ให้เป็นประโยชน์แก่การขนส่งสินค้าและคนโดยสาร แต่โดยที่ไม่มีเงินค่าใช้จ่ายในการสำรวจ จึงยังไม่ได้รายละเอียดที่จะออกแบบก่อสร้างให้ปลอดภัยและเหมาะสมได้

๘. การควบคุมข้าว

เมื่อสงครามโลกครั้งที่ ๒ ได้ยุติลง ประเทศไทยมีพันธกรณีกับสหประชาชาติที่จะต้องจัดรวบรวมข้าวส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศที่ขาดอาหารในปริมาณและระยะเวลาที่กำหนด และยังต้องระมัดระวังมิให้เกิดความอดอยากขาดแคลนข้าวบริโภคภายในพร้อมกัน เพื่อแก้ไขอุปสรรคและให้ดำเนินงานได้ผลสมความมุ่งหมาย รัฐบาลจึงได้ตราพระราชบัญญัติขึ้นสำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมรวม ๒ ฉบับ คือ

ก. พระราชบัญญัติสำรวจและห้ามกักกันข้าว พ.ศ. ๒๔๙๙ และแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสำรวจและห้ามกักกันข้าว (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๙

ข. พระราชบัญญัติการค้าข้าว พ.ศ. ๒๔๙๙

ต่อมาเมื่อสถานการณ์เรื่องข้าวได้คลี่คลายความคับขันลง การผลิตข้าวในประเทศไทยได้ผลิตขึ้น และหมดข้อผูกพันในการที่ต้องส่งข้าวให้สหประชาชาติแล้ว การ

ควบคุมข้าวตามพระราชบัญญัติทั้ง ๒ ฉบับ ก็ผ่อนคลายเป็นลำดับ แต่เนื่องจากในขณะนั้นรัฐบาลมีนโยบายที่จะทำการค้าข้าวกับต่างประเทศในทำนองผูกขาด เพื่อให้มีทางได้เงินตราต่างประเทศ และแม้ในขณะนั้นการค้าข้าวกับต่างประเทศจะเป็นไปโดยเสรี การควบคุมข้าวตามพระราชบัญญัติดังกล่าวก็ยังไม่อาจยกเลิกไปโดยเด็ดขาด แต่ก็เหลือน้อยที่สุด เพราะยังมีความจำเป็นในการจัดหารายได้จากการค้าข้าวไปต่างประเทศ เพื่อบประมาณแผ่นดิน และเพื่อจัดข้าวบริโภคภายในให้มีปริมาณเพียงพอ

๘. งานคลังสินค้า

งานคลังสินค้าได้เริ่มขึ้นเมื่อปลายปี ๒๔๘๕ โดยตั้งเป็น “หอสินค้ากลาง” ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น “คลังสินค้ากลาง” มีหน้าที่สะสมสินค้าเครื่องอุปโภคไว้จำหน่ายช่วยเหลือประชาชนในยามสงคราม ต่อมาได้ปรับปรุงตั้งขึ้นใหม่เป็น “กองคลังสินค้า” โดยพระราชกฤษฎีกาจัดระเบียบราชการกรมการค้าภายใน พ.ศ. ๒๔๘๗ ซึ่งมีวัตถุประสงค์คือ.-

ก. แก้ไขความขาดแคลนในเรื่องเครื่องอุปโภคบริโภคทั้งในยามสงบและยามสงคราม

ข. ลดค่าครองชีพของประชาชนตามนโยบายของรัฐบาล

ค. ส่งเสริมการค้าของคนไทย

ง. รักษาระดับราคาสินค้าในตลาดให้คงที่สม่ำเสมอ

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๙๘ กระทรวงเศรษฐกิจได้พิจารณาให้ปรับปรุงขยายงานด้านคลังสินค้า เพื่อเป็นการช่วยเหลือประชาชนผู้ผลิตและผู้บริโภคให้ได้รับความสะดวกยิ่งขึ้น ในการขายสินค้าที่ผลิตได้ และซื้อสินค้าที่จำเป็นในการครองชีพ ในราคาที่สมควร ตามนโยบายที่แถลงต่อสภาผู้แทนราษฎร โดยพิจารณาเสนอให้จัดตั้งองค์การคลังสินค้าขึ้นเป็นรัฐวิสาหกิจในรูปพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การคลังสินค้า พ.ศ. ๒๔๙๘ และประกาศใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๔๙๘ โดยดำเนินการ

๕.๑ จัดตั้งนางข้าวและคลังเก็บสินค้า

เพื่อช่วยรักษาระดับราคาสินค้าข้าว และพืชผลแก่ผู้ผลิต กระทรวงเศรษฐกิจได้ดำเนินการให้จัดสร้างนางและคลังเก็บสินค้า ในปี ๒๔๙๘ ขึ้น ดังนี้

- (๑) นางข้าว ขนาดจุข้าวเปลือก ๕๐๐ เกวียน ที่สถานีบ้านไฟ จังหวัดขอนแก่น
- (๒) คลังสินค้า ขนาดจุข้าวเปลือก ๒,๕๐๐ เกวียน ที่บริเวณการทำเรือแห่งประเทศไทย
- (๓) คลังสินค้า ขนาดจุเมล็ดพืช ๕๐๐ ตัน ที่นิคมสร้างตนเอง พระพุทธบาทสระบุรี
- (๔) นางข้าว ขนาดจุข้าวเปลือก ๕๐๐ เกวียน ที่สถานีอุดรธานี บุรีรัมย์, สุรินทร์, ศรีสะเกษ และวารินทร์

๕.๒ สร้างตลาดกลางผู้ผลิตผัก

กระทรวงเศรษฐกิจได้พิจารณาเห็นชอบให้ก่อสร้างและเปิดตลาดกลางผู้ผลิตผัก เมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๔๙๘ ความมุ่งหมายในการสร้างตลาดกลางผู้ผลิตผัก เพื่อให้ผู้ผลิตนำผักที่ผลิตได้มาขายส่งโดยไม่ต้องผ่านคนกลาง โดยกำหนดว่าผู้ที่นำผักมาขายในตลาดกลางต้องเป็นผู้ผลิตผัก ซึ่งรวมกันเป็นกลุ่มผู้ผลิตผักหรือสหกรณ์ ได้ร่วมมือกับจังหวัดชลบุรี, นนทบุรี, และราชบุรี รวบรวมผู้ผลิตผักในท้องที่เป็น ๒๖ กลุ่ม และแบ่งแผนให้เข้า ๕๒ แผง ราคาผักที่ขายส่งในตลาดกลางนี้ ถูกกว่าในตลาดอื่น ๆ

๑๐. สภาการค้า

กระทรวงเศรษฐกิจได้พิจารณาเห็นชอบให้จัดตั้งสภาการค้าขึ้น เพื่อให้เป็นแหล่งรวมความคิดเห็นของบรรดานักธุรกิจ และร่วมมือกับรัฐบาลในการส่งเสริมและจัดระเบียบการค้า ให้คำปรึกษาและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการค้าแก่รัฐบาล กำหนด

มาตรฐานของสินค้า หีบห่อ และภาชนะ, ระบุข้อพิพาท, รักษาผลประโยชน์ของผู้ประกอบการค้า สมากรการค้าได้มีการประชุมใหญ่ครั้งแรกเมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๔๘ และเลือกคณะกรรมการบริหารชุดถาวรตามข้อบังคับ เพื่อรับงานของสภาไปบริหารจากคณะกรรมการชุดเดิม

ข. การพาณิชย์ต่างประเทศ

๑. สินค้าส่งออก

๑.๑ ข้าว กระทรวงพาณิชย์ได้จัดหาตลาดต่างประเทศจำหน่ายข้าว ซึ่งเป็นสินค้าสำคัญและเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจของประเทศ ไปจำหน่ายยังตลาดต่างประเทศ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๙ เป็นจำนวน ๑,๑๐๐,๐๐๐ ตันเศษ

๑.๒ เปลือก กระทรวงพาณิชย์ได้จัดหาตลาดต่างประเทศจำหน่ายเปลือก และได้ช่วยเหลือแก่ผู้ส่งเปลือกไปจำหน่ายต่างประเทศ ทำให้ประเทศไทยส่งเปลือกออกได้จำนวน ๒๐๐,๐๐๐ ตัน ในปี พ.ศ. ๒๕๔๙ ซึ่งเป็นจำนวนที่สูงที่สุดเป็นประวัติการณ์

๑.๓ ไม้และดื่อก ได้ส่งไปจำหน่ายต่างประเทศได้เป็นจำนวนมาก

๒. การเจรจาการค้า โดยส่งคณะผู้แทนการค้าไปเยือนประเทศต่างๆ

๒.๑ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ (พลตรีศิริ สิริโยธิน) ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้แทนรัฐบาลไทยไปร่วมการประชุมระดับรัฐมนตรี ของคณะกรรมการที่ปรึกษาของแผนการโคลัมโบที่สิงคโปร์ เมื่อกลางเดือนตุลาคม ๒๕๔๘

๒.๒ คณะรัฐมนตรีลงมติแต่งตั้งคณะทูตเศรษฐกิจ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ (พลตรีศิริ สิริโยธิน) เป็นหัวหน้าคณะ เดินทางไปยุโรป และอเมริกา เพื่อส่งเสริมการค้าและหาตลาดให้สินค้าไทย ตั้งแต่วันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ถึงวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๔๙ ประเทศที่คณะทูตเศรษฐกิจเดินทางไปเยือน ได้แก่ เนเธอร์แลนด์ เดนมาร์ก เยอรมันนี ออสเตรีย ยูโกสลาเวีย สวิสเซอร์แลนด์ อิตาลี ฝรั่งเศส สเปน อังกฤษ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และฮ่องกง

๓. การประชุมแผนการโคลัมโบ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้แทนรัฐบาลไทย ไปร่วมการประชุมระดับรัฐมนตรีของคณะกรรมการที่ปรึกษาของแผนการโคลัมโบ ที่ สิงคโปร์เมื่อกลางเดือนตุลาคม ๒๕๔๘

๔. การบริจาคข้าวช่วยเหลือต่างประเทศ

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ประเทศลาวและประเทศกัมพูชาได้ประสบภาวะ การขาดแคลนข้าวบริโภคเพื่อปฏิบัติตามนโยบายช่วยเหลือประเทศข้างเคียง กระทรวงพาณิชย์ได้ดำเนินการดังนี้.—

จัดข้าวสารเหนียวจำนวน ๕๐๐ ตัน มอบให้แก่รัฐบาลลาว โดย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจ เป็นหัวหน้าคณะ เดินทางไปทำพิธีส่งมอบให้ ณ ประเทศลาว เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๔๘

จัดข้าวสารชนิด ๒๕% จำนวน ๒๐๐ ตัน มอบให้แก่รัฐบาลกัมพูชา เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๘

นอกจากนั้นกระทรวงพาณิชย์ได้ส่งข้าวสารชนิด ๒๕% จำนวน ๑๕๐ ตัน ไปช่วยบรรเทาทุกข์ของประชาชนในสิงคโปร์และรัฐต่าง ๆ ในสหพันธรัฐมลายู ซึ่งได้รับความเสียหายจากอุทกภัย

๕. การปรับปรุงเรือเดินทะเล

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ กระทรวงเศรษฐกิจได้พิจารณาเห็นความจำเป็น ในการขยายการขนส่งสินค้าทางทะเลให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ จึงได้เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้บริษัทไทยเดินเรือทะเล จำกัด ได้ซื้อเรือจำนวน ๕ ลำ ะวาง ๓,๕๐๐ ตัน ๓ ลำ และระวาง ๕,๐๐๐ ตัน ๒ ลำ โดยคณะรัฐมนตรี มีมติเห็นชอบให้พิจารณารายละเอียดร่วมกับกระทรวงการคลัง

๖. ขยายกิจการธนาคารกรุงเทพในญี่ปุ่น

เพื่อเป็นการส่งเสริมการค้าและการเงินระหว่างประเทศให้กว้างขวาง

ยิ่งขึ้น กระทรวงเศรษฐกิจโดยความร่วมมือของกระทรวงการต่างประเทศ ได้เจรจากับรัฐบาลญี่ปุ่นขออนุญาตเปิดดำเนินกิจการธนาคารกรุงเทพจำกัด ณ กรุงโตเกียว เป็นผลสำเร็จ และธนาคารได้กระทำพิธีเปิดสาขากรุงโตเกียว เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๙๘

การเปิดสำนักงาน สาขาในต่างประเทศของธนาคารกรุงเทพจำกัด คราวนี้เป็นสาขาที่สอง สาขาที่หนึ่งเปิดที่ฮ่องกง เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๙๗

๗. การทำสัญญาและส่งเสริมพันธไมตรีทางการค้าระหว่างประเทศ

๗.๑ การทำข้อตกลงทางการค้ากับประเทศญี่ปุ่น

ในวันที่ ๙ เมษายน ๒๔๙๙ ได้มีการลงนามในข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่น ณ กระทรวงเศรษฐกิจ ข้อตกลงฉบับนี้ได้ยกเลิกทางการค้าและการชำระเงินฉบับก่อน ซึ่งมีหลักการให้การชำระเงินค่าสินค้าและบริการผ่านบัญชีเงินเชื่อ (Open Account) ตามข้อตกลงฉบับใหม่ รัฐบาลของประเทศทั้งสองได้แสดงเจตนาที่จะขยายการค้าและให้การค้าระหว่างสองประเทศสมดุลงัน ส่วนการชำระเงินระหว่างประเทศทั้งสองให้ชำระด้วยเงินปอนด์สเตอร์ลิงค์ หรือเงินดอลลาร์อเมริกัน หรือเงินตราสกุลอื่น ตามที่รัฐบาลของประเทศทั้งสองจะตกลงกัน และรัฐบาลของประเทศทั้งสองตกลงที่จะให้ความอนุเคราะห์ซึ่งแก่กันเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตให้นำสินค้าเข้าและส่งสินค้าออก ข้อตกลงฉบับนี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๖ เมษายน ๒๔๙๙ จนถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๐๐

๗.๒ การเจรจากับคณะกรรมการการค้าต่างประเทศ

ในปี พ.ศ. ๒๔๙๙ ได้เป็นเจ้าภาพรับรองและเจรจาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการค้ากับ

- ก. คณะชุดการค้ายูโกสลาเวีย
- ข. คณะชุดการค้าไต้หวัน
- ค. คณะชุดการค้าอเมริกัน

ซึ่งได้เดินทางมาเพื่อกระชับสัมพันธ์ไมตรีและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการค้า การเจรจาได้ดำเนินไปด้วยดี ต่างฝ่ายต่างตกลงในหลักการในอันที่จะขยายการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศเหล่านั้นให้ทวีปริมาณยิ่งขึ้น รวมทั้งได้พยายามศึกษาหาช่องทางที่จะเสนอสินค้าใหม่ ๆ อันอยู่ในความต้องการของอีกฝ่ายหนึ่งมาแลกเปลี่ยนซื้อขายกัน โดยเฉพาะกับไต้หวันนั้น ได้ติดต่อขอให้สภากาการค้าจัดตั้งกรรมการชั้นชุดหนึ่งด้วย เพื่อศึกษาและส่งเสริมการค้ากับประเทศนั้นต่อไป

ก. การส่งเสริมและเผยแพร่สินค้าไทย

๑. การศึกษาและการสำรวจภาวะสินค้า เพื่อให้ได้ข้อมูลสถิติวัตถุดิบที่แน่นอน ทั้งชนิด ปริมาณและคุณภาพ เพื่อประกอบการพิจารณาวางมาตรการส่งเสริมการส่งออก และใช้เป็นวัตถุดิบประกอบการอุตสาหกรรมในประเทศ จึงได้พิจารณาเห็นชอบให้สำรวจสินค้าและวัตถุดิบ ดังนี้.-

๑.๑ ในปี พ.ศ. ๒๔๙๔ ศึกษาภาวะการเกษตรที่จังหวัดชลบุรี ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญเศรษฐกิจและการเกษตรแห่ง F.A.O และ E.C.A และสำรวจวัตถุดิบและการพาณิชย์ที่จังหวัดจันทบุรี

๑.๒ ในปี พ.ศ. ๒๔๙๕ ศึกษาภาวะสินค้าและวัตถุดิบในภาคตะวันออกเฉียงเหนือร่วมกับผู้เชี่ยวชาญเศรษฐกิจของ F.A.O

๑.๓ ในปี พ.ศ. ๒๔๙๖ สำรวจภาวะสินค้าและแหล่งวัตถุดิบในภาคเหนือ และสำรวจภาวะแป้งมันสำปะหลังที่จังหวัดชลบุรี

๑.๔ ในปี พ.ศ. ๒๔๙๘ สำรวจภาวะสินค้าและแหล่งผลิตวัตถุดิบภาคเหนือต่อจากปี พ.ศ. ๒๔๙๖

๒. การเผยแพร่เอกสารเกี่ยวกับสินค้าไทย ได้พิจารณาเห็นว่าการให้ข้อมูลข่าวสารการค้าจะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการพาณิชย์ในประเทศ จึงเห็นชอบให้หน่วยงานในสังกัดดำเนินการดังนี้.-

๒.๑ ในปี พ.ศ. ๒๔๙๔ เรียบเรียงและจัดพิมพ์รายชื่ออาหารและ

วัตถุดิบต่างๆ เพื่อใช้ในการประชุมคณะกรรมการเศรษฐกิจแห่งเอเชียและตะวันออกไกล ที่สิงคโปร์และพิมพ์หนังสือ Thailand: Nature and Industry ตอน Physical Features Geology และ Climats

๒.๒ ในปี พ.ศ. ๒๔๙๕ ส่งหนังสือ Food and Raw Materials ไปเผยแพร่ เนื่องในการประชุมการส่งเสริมการค้าของ Ecafe ที่สิงคโปร์

๒.๓ ในปี พ.ศ. ๒๔๙๖ พิมพ์หนังสือ Thailand: Nature and Industry ตอน Flora and Vegetation Fauna

๒.๔ ในปี พ.ศ. ๒๔๙๗ พิมพ์เอกสารเรื่องสินค้าพืชผลของประเทศไทย และเอกสารชุดแนะนำสินค้า นอกจากนี้มีการส่งบทความเรียบเรียงเรื่องสินค้าบางอย่างเพื่อเผยแพร่ในหนังสือพิมพ์ชาวพาณิชย์

๓. การแสดงสินค้าในประเทศ เพื่อส่งเสริมให้ผู้ผลิตสินค้าได้จำหน่ายในปริมาณสูง และผู้บริโภครู้จักชนิด คุณภาพของสินค้าเพื่อการบริโภค บริโภคได้กว้างขวาง จึงได้พิจารณาสั่งการให้จัดแสดงสินค้าตามท้องที่ต่าง ๆ อาทิ

๓.๑ ในปี พ.ศ. ๒๔๙๕ แสดงตัวอย่างสินค้าในงานประจำปีวัดเบญจมบพิตรและงานฉลองรัฐธรรมนูญ

๓.๒ ในปี พ.ศ. ๒๔๙๙ ได้ขยาย “พิพิธภัณฑ์สินค้า” ซึ่งเป็นสถานที่แสดงผลภัณฑ์ต่าง ๆ ของประเทศให้กว้างขวางยิ่งขึ้น การแสดงสินค้านี้ปรากฏว่าได้รับความสนใจจากพ่อค้าประชาชนทั้งชาวไทยและต่างประเทศมากขึ้นเป็นลำดับ ซึ่งมีผู้เข้าชมประมาณ ๔๐,๒๗๐ คน

การจัดแสดงสินค้าในโอกาสต่าง ๆ ดังที่จัดทำไปแล้ว ย่อมเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้สินค้าของไทยหาตลาดได้มากยิ่งขึ้น

๔. งานแสดงสินค้าในต่างประเทศ เพื่อเป็นผลดีในทางแข่งขันขายสินค้าประเภทเดียวกันในต่างประเทศ ในระยะหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ กระทรวงพาณิชย์ได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีให้จัดแสดงสินค้าไทยในต่างประเทศหลายแห่ง ซึ่งเป็นผลดีแก่การค้าของประเทศไทย โดยได้แสดงสินค้าในต่างประเทศดังนี้

๔.๑ ในปี พ.ศ. ๒๔๙๔ จัดหาตัวอย่างสินค้าและเครื่องพัสดุเข้าร่วมแสดงสินค้า ณ ห้องโชว์สินค้าของธนาคาร Celonial Trust Bank กรุงนิวยอร์ก

๔.๒ ในปี พ.ศ. ๒๔๙๕ ร่วมเปิดการแสดงสินค้าไทยที่เมืองโตรอนโต ประเทศแคนาดา

๔.๓ ในปี พ.ศ. ๒๔๙๖ จัดหาตัวอย่างสินค้าและเครื่องพัสดุเข้าร่วมแสดงสินค้าในงาน Philippines International Fair ณ กรุงมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์

๔.๔ ในปี พ.ศ. ๒๔๙๗ ร่วมเปิดการแสดงสินค้าไทยที่เมืองซีแอตเติล ประเทศสหรัฐอเมริกา

๔.๕ ในปี พ.ศ. ๒๔๙๘ ได้ร่วมเปิดการแสดงสินค้าไทย รวม ๔ ประเทศ คือ

๔.๕.๑ กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น ระหว่างวันที่ ๕-๑๘ พฤษภาคม ๒๔๙๘

๔.๕.๒ กรุงเวียงจันทน์ ประเทศลาว ระหว่างวันที่ ๒๘-๓๑ ตุลาคม ๒๔๙๘

๔.๕.๓ กรุงจาร์กาตา ประเทศอินโดนีเซีย ระหว่างวันที่ ๑๒ สิงหาคม-๑๘ กันยายน ๒๔๙๘

๔.๕.๔ กรุงพนมเปญ ประเทศเขมร ระหว่างวันที่ ๑๕ พฤษภาคม-๕ ธันวาคม ๒๔๙๘

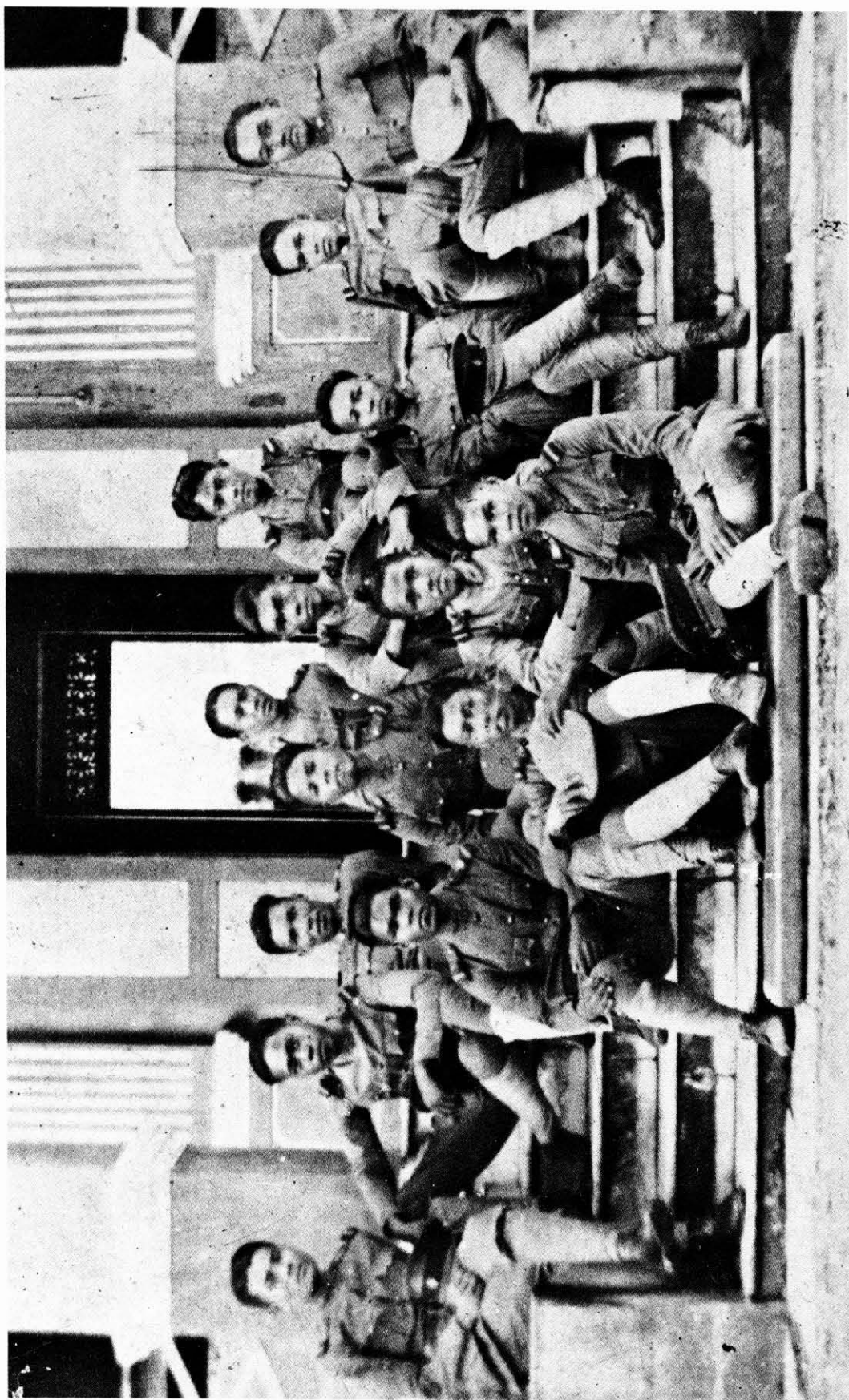
๔.๖ ในปี พ.ศ. ๒๔๙๙ ได้จัดส่งตัวอย่างสินค้าออกไปร่วมแสดงในงานแสดงสินค้านานาชาติระหว่างประเทศ รวม ๓ ประเทศ คือ

๔.๖.๑ ณ เมืองโอซากา ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งมีการแสดงระหว่างวันที่ ๘-๒๒ เมษายน ๒๔๙๙ การแสดงแห่งนี้ได้จัดให้แสดงหนักไปในทางโฆษณาคุณภาพข้าวไทย และพืชไร่สำคัญ ๆ ทรัพยากรธรรมชาติบางชนิด ตลอดจนสินค้าประเภทศิลปหัตถกรรมไทย

๔.๖.๒ ณ กรุงโคเปนเฮเกน ประเทศเดนมาร์ก ซึ่งจัดให้มีขึ้นตั้งแต่วันที่ ๗-๑๕ เมษายน ๒๕๓๙ สินค้าที่นำไปแสดงประกอบด้วยสินค้าขาออกที่สำคัญ ๆ ของไทย เช่น ข้าว, ยาง, ไม้, แร่, ครั่ง, นุ่น นอกจากนี้ก็ยังมีสินค้าประเภทศิลปหัตถกรรมไทย เช่น ผ้าไหม เครื่องเงิน, เครื่องลงหิน, เครื่องหนังสัตว์ต่าง ๆ

๔.๖.๓ ณ เมืองซีแอตเติล มลรัฐวอชิงตัน ซึ่งจัดให้มีขึ้นตั้งแต่วันที่ ๔-๑๓ พฤษภาคม ๒๕๓๙ การแสดงครั้งนี้^๕ เป็นการแสดงสินค้าขาออกทั่วไปของประเทศไทย

หน้าว่าง

กับเพื่อนนักเรียนนายร้อย พ.ศ. ๒๔๗๖

พลตรีศิริ สิริโยธิน

กับภารกิจบางประการของกรมการขนส่งทหารบก

โดย

พลตรีสังข์ ผดุงกุล

หน้าว่าง

ผมยังจำได้ดีว่า ผมย้ายมารับราชการร่วมกับ พลตรีศิริ สิริโยธิน ที่กรมพาหนะทหารบกได้อย่างไร ขณะนั้นผมรับราชการเป็นรองผู้บังคับกองพันนักเรียนนายสิบ กรมจเรทหารปืนใหญ่ (ศูนย์การทหารปืนใหญ่ปัจจุบัน) เมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๔๙๓ ผมต้องมาราชการที่กรุงเทพฯ เมื่อเสร็จงานแล้วได้ระลึกถึง พลตรีศิริ สิริโยธิน ซึ่งในขณะนั้นท่านมียศเป็นพันเอก มีตำแหน่งเป็นเจ้ากรมพาหนะทหารบก (กรมการขนส่งทหารบกปัจจุบัน) เพราะมีความคุ้นเคยกันเป็นส่วนตัวมาก วันนั้นภายหลังที่ได้พบกันด้วยความยินดีแล้ว ผมยังจำได้ว่าโดยยังมีได้มีการทักถามในเรื่องอื่นใด ท่านก็ได้กล่าวชักชวนให้ผมมาอยู่กรมพาหนะทหารบกกับท่าน โดยจะให้เป็นผู้บังคับกองพันทหารพาหนะ ซึ่งเป็นหน่วยกำลังเพียงหน่วยเดียวของกรมพาหนะทหารบก บังเอิญคำชักชวนของท่านตรงกับใจของผมในขณะนั้น ที่กำลังต้องการหลีกเลี่ยงจากความขัดแย้งที่กำลังเกิดขึ้นในกรมจเรทหารปืนใหญ่ ผมจึงตอบรับท่านในทันที และนั่นเองอีกประมาณ ๘ เดือนให้หลัง ผมจึงได้รับคำสั่งให้ย้ายมาประจำกรมพาหนะทหารบก และได้เปลี่ยนสภาพของตนเองจากผู้ที่คุ้นเคยมาเป็นผู้ใต้บังคับบัญชาของ พลตรีศิริ สิริโยธิน ทันทีที่การรายงานตัวเสร็จสิ้น เมื่อประมาณปลาย ก.พ. ๒๔๙๔

เป็นเวลาประมาณ ๓ ปีเศษ ที่ผมได้มีโอกาสปฏิบัติงานร่วมกับ พลตรีศิริ สิริโยธิน ในฐานะผู้ใต้บังคับบัญชาคือ ประมาณตั้งแต่ ก.พ. ๒๔๙๔ ถึง ก.พ. ๒๔๙๘ ในช่วงเวลานี้อาจกล่าวได้ว่า บ้านเมืองของเราในขณะนั้น ยังอยู่ในภาวะไม่ปกตินัก เพราะเพียงแต่วันแรกที่ผมเข้ามารายงานตัว ก็พบกับการเตรียมพร้อมเสียแล้ว ทั้งนี้เพราะเหตุการณ์ภายในประเทศในขณะนั้น ยังเต็มไปด้วยความขัดแย้งกันในด้านความคิดเห็น ผลประโยชน์ และโดยเฉพาะการแตกแยกกันในการทางการเมือง ก่อนนั้น เมื่อปี ๒๔๙๑ และปี ๒๔๙๒ ได้เกิดขบถขึ้น เพราะมีสาเหตุมาจากความเห็นขัดแย้งกัน และการแก่งแย่งอำนาจกันทางการเมืองถึง ๔ ครั้ง ในช่วงเวลา ๒ ปี เมื่อผมย้ายมาอยู่กรมพาหนะทหารบก เมื่อปี ๒๔๙๔ นั้น ความสงบพียงจะผ่านไปได้เพียงปีเดียวเท่านั้น คือปี ๒๔๙๓ แต่การขัดแย้งยังคงมีอยู่ และมีสัญญาณบอกเหตุเป็นข่าวสารในรูปแบบที่

สร้างความคิดเห็นอยู่เสมอ ดังนั้นทหารจึงคงอยู่ในสภาพเตรียมพร้อมอยู่เรื่อย ๆ ต่อไป พลตรีศิริ สิริโยธิน ในโอกาสนั้น นอกจากท่านจะเป็นเจ้ากรมพาหนะทหารบกแล้วยังมีตำแหน่งทางการเมืองเป็นถึงรัฐมนตรีเศรษฐกิจอีกด้วย โดยตำแหน่งนี้ท่านอยู่ในฐานะที่มีความสำคัญ และมีภารกิจมากมายที่ต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับการเศรษฐกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศ แต่จะอย่างไรก็ตามแม้จะต้องทุ่มเทเวลาส่วนมากให้กับงานบริหารทางกระทรวงเศรษฐกิจเพียงใด ท่านก็ไม่เคยทอดทิ้งความรับผิดชอบทางทหาร ท่านมักจัดให้มีการประชุมพบปะและปรึกษาราชการอยู่เสมอ ทำการตรวจเยี่ยมทหารถึงหน่วยเป็นประจำ เมื่อมีงานเตรียมพร้อม เอาใจใส่ในเรื่องที่พัก การกินอยู่ การหลับนอนของทหาร เมื่อมีทหารเจ็บป่วยท่านมักไปเยี่ยมด้วยตนเองเสมอ และมักร่วมสนุกในการเล่นเกมส์ด้วยเมื่อมีโอกาส โดยปกติท่านเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยความเมตตากรุณาเสมอ เป็นบุคคลประเภทที่ได้ชื่อว่า “ปากร้ายใจดี” แต่ผู้ใต้บังคับบัญชามักกลัวเกรงเพราะผู้มีความบกพร่องมักได้รับคำกล่าวหาหรือตำหนิด้วยเสียงอันดัง อันเป็นลักษณะปกติของท่าน แต่ตลอดชีวิตการปกครองของท่านไม่เคยมีผู้ใดถูกงดบำเหน็จความชอบเลย

ภายหลังที่ผมได้มาอยู่ที่กรมพาหนะได้ประมาณ ๓ เดือนเศษ เมื่อ ๒๙ มิ.ย. ๒๔๙๔ ได้เกิดเหตุการณ์อันน่าตระหนกตกใจขึ้นอย่างไม่คาดฝัน นั่นคือ ทหารเรือกลุ่มหนึ่งได้ก่อการกบฏขึ้น มีชื่อว่า “กบฏแมนฮัตตัน” เหตุเกิดขึ้นโดยทหารเรือได้เข้าทำการจับกุม จอมพล ป. พิบูลสงคราม ในขณะที่กำลังทำพิธีรับมอบเรือชุดสันดอนแมนฮัตตันจากผู้แทนสหรัฐอเมริกา เจตนาของการจับเอาตัว จอมพล ป. พิบูลสงครามไปนั้น ก็เพื่อต้องการให้รัฐบาลแลกลิสรภาพกับการยอมแพ้ แต่ตรงกันข้าม รัฐบาลกลับสั่งการให้กองทัพบกและกองทัพอากาศใช้กำลังเข้าทำการปราบปรามทันที ทหารเรือส่วนนี้ได้วางกำลังต่อสู้อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะที่กองสัญญาณทหารเรือ (ร.ร. เตรียมทหารปัจจุบัน) ได้เป็นศูนย์กลางบัญชาการต่อสู้ที่สำคัญด้านฝั่งพระนคร และกองทัพที่ ๑ ได้วางแผนเข้าทำการทำลายเป็นจุดแรก กรมพาหนะทหารบกมีความรับผิดชอบต่อเหตุการณ์นี้ในภารกิจแรกด้วยการป้องกัน และควบคุมเส้นทางสายพลโยธิน-ดอน

เมือง มิให้มีการเคลื่อนย้ายกำลังในเส้นทางนี้ และเส้นทางแยกที่มาบรรจบ พลตรีศิริ
 สิริโยธิน ภายหลังที่ท่านสั่งการในการวางกำลังแล้ว ท่านก็มาตรวจการปฏิบัติ และ
 การตรวจเยี่ยมให้กำลังใจอยู่เสมอ ครั้นเมื่อ ๑ ก.ค. ๒๔๙๔ เวลาประมาณ ๑๐.๐๐ น.
 เศษ ผมได้ถูกตามตัวให้ไปพบที่กองบังคับการกรมทหารพาหนะด่วน เมื่อได้รายงานตัว
 แล้ว จึงได้รับคำสั่งว่า ให้จัดเตรียมกำลัง ๑ กองร้อย เพื่อไปร่วมในการเข้าตีกอง
 สัญญาณทหารเรือ ร่วมกับทหารเหล่าอื่น ๆ ในคืนนี้ โดยใช้เส้นทางเข้าตีตามแนวถนน
 สาทร จากริมแม่น้ำเจ้าพระยา ผมได้ฟังแล้วได้เกิดความคิดในทันทีว่า การนำกำลังเข้า
 ตีในเส้นทางที่สองฟากข้างถูกจำกัดเช่นนั้น หากมีกำลังยิงสนับสนุนไม่เพียงพอแล้ว
 จะเป็นอันตรายอย่างยิ่ง จึงได้คัดค้านและให้เหตุผล ท่านได้ชี้แจงว่า ท่านทราบดี แต่
 เมื่อประชุมกันไม่มีหน่วยใดกล้าอาสา และช่องทางนั้นจะเปิดไว้เช่นนั้นไม่ได้ ท่านจึง
 อาสาตีครั้งนี้ และท่านได้ชี้แจงเพิ่มเติมว่า การเพิ่มเติมกำลังยิงนั้น ท่านได้ขอกำลัง
 ปืนกลหนัก ๑ หมวดไว้ให้แล้ว และให้กองร้อยนักเรียนนายสิบเป็นกองหนุน ตัวท่าน
 จะร่วมในการปฏิบัติการเข้าตีด้วย ในวันนั้นภายหลังการออกตีแล้ว ได้รับการยิงขัด
 ขวางด้วยอาวุธปืนกล (มีกระสุนสองวิถี) เป็นระยะ ๆ ขณะเดียวกันนั้นเอง พลตรีศิริ
 สิริโยธิน ท่านได้ติดตามการปฏิบัติการเข้าตีอย่างใกล้ชิดโดยไม่เกรงอันตราย เป็นการ
 ก่อให้เกิดกำลังใจแก่บรรดาทหารผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์เป็นอันมาก แต่ครั้งหนึ่งนับเป็น
 การรอดพ้นอันตรายอย่างประหลาด เมื่อฝ่ายตรงข้ามทำการยิงขัดขวางมาอย่างหนาแน่น
 นั้น เป็นขณะที่ พลตรีศิริ สิริโยธิน ท่านหลบหมอบกับพื้นดิน ในทันใดนั้นนาย
 สิบที่อยู่ข้างหลังท่านห่างออกไปประมาณ ๒ เมตร ก็ถูกกระสุนปืนเข้าที่ขาซ้าย จึงนำ
 จะเป็นได้ว่าถ้าท่านหมอบลงไม่ได้ทันการ คงจะต้องถูกกระสุนนั้นเข้าที่ใดที่หนึ่งเป็น
 แน่ การเข้าตีครั้งนั้นได้จบลงเมื่อทุกหน่วยได้เข้าตีกองสัญญาณได้พร้อมเพรียงกันใน
 เวลาประมาณ ๐๖.๐๐ น. เศษ ของ ๒ ก.ค. ๒๔๙๔ การปฏิบัติการเข้าตีกองสัญญาณ
 ทหารเรือ ที่ประกอบไปด้วยเหตุการณ์อันน่าระทึกใจมาตั้งแต่ได้รับคำสั่งฯ แม้จะจบลง
 ไปด้วยดี แต่บทเรียนของทหารพาหนะทหารบกในครั้งนั้น จะยังคงอยู่ในความทรงจำ
 ของบรรดานายทหาร นายสิบ และพลทหารไปชั่วชีวิต เพราะงานในครั้งนั้นได้อาศัย

ความกล้าหาญ ความเด็ดขาด การเสียสละ และความเชื่อมั่นในตนเอง ฯลฯ อันเป็นคุณลักษณะของผู้นำที่ดีเลิศของพลตรีศิริ สิริโยธิน ผู้เป็นผู้บังคับบัญชาเป็นผู้ตกลงใจเป็นเบื้องต้น เหตุการณ์จึงจบลงด้วยความสมเกียรติเช่นนั้น

หลังจากขบถแมนฮัตตันได้จบลง และเหตุการณ์ร้ายต่าง ๆ ได้ผ่านไป ๆ ภาวะการต่าง ๆ มีสัญญาณว่า กำลังแจ่มใสเข้าสู่สภาพปกติยิ่งขึ้น ในโอกาสนี้ พลตรีศิริ สิริโยธิน ผู้มีลักษณะปกติไม่ชอบทิ้งความคิดให้หยุดนิ่ง โดยได้ริเริ่มให้มีการปรับปรุงแก้ไขกรมพาหนะทหารบกในหลายเรื่องหลายประการ บางเรื่องก็เป็นผลสำเร็จ บางเรื่องก็ชะงักงันไป เพราะหน่วยเหนือไม่สามารถให้การสนับสนุนได้ ดังนี้.-

เรื่องแรก คือการขอเปลี่ยนแปลงชื่อกรมพาหนะเสียใหม่ รวมทั้งการแก้ไขภารกิจและการจัดให้ทันสมัยยิ่งขึ้น โดยเอาของสหรัฐอเมริกามาเปรียบเทียบกับ ภายหลังที่ได้รับการพิจารณาจากระดับกระทรวงกลาโหมแล้ว ก็ได้มีประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้เปลี่ยนชื่อกรมพาหนะทหารบก เป็นกรมการขนส่งทหารบก ตั้งแต่ ๕ ส.ค. ๒๔๙๔ การเปลี่ยนแปลงนี้หมายรวมถึงการปรับปรุงภารกิจและการจัดเสียใหม่ด้วย และการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ได้เป็นมูลฐานให้มีวิวัฒนาการมาจนถึงปัจจุบัน ด้วยความคิดในการเปลี่ยนแปลงภารกิจและการจัดเสียใหม่ครั้งนี้ นับเป็นการเห็นการณ์ไกลของ พลตรีศิริ สิริโยธิน เพราะปรากฏผลว่าเมื่อประเทศไทยยอมรับความช่วยเหลือทางทหารจากสหรัฐอเมริกาแล้ว การปฏิบัติงานการรับความช่วยเหลือทางสายงานทหารขนส่งได้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยราบรื่น ทั้งนี้เพราะการจัดอัตราใหม่นั้นเอง

เรื่องที่สอง คือเรื่องการปรับปรุงพื้นที่และอาคารของกรมการขนส่งทหารบก ความริเริ่มในเรื่องการขยายพื้นที่ของกรมการขนส่งทหารบกนั้น พลตรีศิริ สิริโยธิน ท่านกล่าวว่า พื้นที่ของกรมการขนส่งทหารบกคับแคบขึ้นทุกวัน ในระยะต้น ๆ ของการปรับปรุง ได้มีการขยายพื้นที่ออกไปทางด้านหลังกรมฯ ได้พื้นที่เพิ่มขึ้นอีกหลายไร่ แต่ภายหลังเมื่อได้วางผังอาคารลงแล้ว ก็กลับคับแคบอีก ในอุดมคติของท่านก็คือ ควรจะผนวกเอาพื้นที่ ป. พัน ๑ รอ. รวมเข้าด้วย จึงจะเป็นการเพียงพอ แต่ยังไม่สามารถ

หาพื้นที่และงบประมาณทดแทนได้ ความคิดจึงต้องระงับไป ส่วนการปรับปรุงอาคารนั้น ท่านได้ริเริ่มที่จะให้มีกองบังคับการกรมการขนส่งทหารบกเสียใหม่ รวมทั้งอาคารโรงรถและอื่น ๆ ฯลฯ แต่ทุกอย่างขัดข้องด้วยงบประมาณในขณะนั้น จึงเป็นเพียงชั้นวางแผนไว้ ส่วนอาคารของเสนารักษ์ขณะนั้น เก่าชำรุดทรุดโทรมและคับแคบ จนท่านไม่อาจที่จะทนดูความทุกข์เข็ญของทหาร และ ครอบครัวมาเจ็บป่วย และ ทนรองบประมาณของกองทัพบกอยู่ได้ ด้วยความเป็นผู้มีความเมตตากรุณาอย่างลึกซึ้ง ท่านจึงตกลงใจใช้เงินส่วนตัวของท่านเอง ทำการ ก่อสร้าง และ ขยายอาคารเสนารักษ์เสียใหม่ พร้อมกันท่านก็ได้ประกาศขอรับความร่วมมือในการบริจาคเตียงคนไข้ และ ตู้หัวเตียงจากบรรดานายทหารและบุคคลภายนอก ก็ได้รับความร่วมมืออย่างพร้อมเพรียงกัน ตัวท่าน และ ครอบครัว นอกจากอาคารเสนารักษ์แล้วยังได้บริจาคอุปกรณ์เสนารักษ์อีกหลายอย่าง จนทำให้เสนารักษ์ใหม่ของ กรมการขนส่งทหารบกอยู่ในสภาพสมบูรณ์พร้อมจะปฏิบัติงานได้ แต่การบริจาคเงินสร้างอาคารเสนารักษ์ของ พลตรีศิริ สิริโยธิน ครั้งนี้ มีความแปลกประหลาดอยู่ประการหนึ่งคือ กรมการขนส่งทหารบกและกองทัพบกไม่เคยได้รับรู้ถึงการบริจาคเป็นทางราชการแต่ประการใด นับเป็นงานบุญแบบปิดทองหลังพระของท่าน ที่ผู้กระทำก็มีความยินดีและสมยอมให้เหตุการณ์เป็นไปเช่นนั้นโดยไม่ต้องการให้มีการแก้ไข และในบั้นปลายของชีวิตได้ปรากฏเห็นได้ชัดว่า ท่านได้ยึดเอาหลักของการปิดทองหลังพระไว้เป็นหลักปฏิบัติ ไม่ว่างานใดหรือกับผู้ใด ๆ เสมอ นับเป็นบุคคลที่ควรแก่การเทอดทูน และเคารพอย่างยิ่ง

เรื่องที่สาม คือ เรื่องการเสนอความรับผิดชอบต่อยานพาหนะในกองทัพบก และการปรับปรุงกองซ่อม สาเหตุของเรื่องนี้มาจากขณะเมื่อสหรัฐอเมริกา เริ่มให้การช่วยเหลือในทางทหารแก่ประเทศไทยมากขึ้นนั้น ยานพาหนะจำนวนมากมาประจำหน่วยทหารก็ได้หลังไหลเข้าประเทศไทย พลตรีศิริ สิริโยธิน ท่านมองเห็นความยุ่งยากในความรับผิดชอบ จึงริเริ่มให้มีการพิจารณาและแบ่งมอบความรับผิดชอบต่อกองทัพบก โดยเสนอให้กรมสรรพาวุธทหารบก รับผิดชอบพาหนะทุกชนิด ที่สหรัฐอเมริกา

ให้ความช่วยเหลือ ให้เรียกชื่อว่า “ยานพาหนะในโครงการ” ส่วนยานพาหนะที่กองทัพบกจัดหาตามด้วยงบประมาณของตนเอง รวมทั้งที่มีอยู่เดิมให้ขึ้นอยู่ในความรับผิดชอบของกรมการขนส่งทหารบกเช่นเดิม ให้เรียกชื่อว่า “ยานพาหนะนอกโครงการ” และความรับผิดชอบนี้ให้หมายรวมถึงความรับผิดชอบในการซ่อมบำรุงตามแหล่งของตน ๆ เองอีกด้วย สำหรับการซ่อมบำรุงของกรมการขนส่งทหารบกนั้น พลตรีศิริ สิริโยธิน ท่านให้น่าเอาแผนก ๒ กรมพาหนะเดิมซึ่งฝากไว้กับกรมสรรพาวุธ มาปรับอัตรากำลังเสียใหม่ ตั้งขึ้นเป็นกองซ่อมยานพาหนะ และท่านได้พยายามเสนอของบประมาณสร้างอาคารกองซ่อมให้มีขนาดใหญ่และทันสมัยขึ้น บนพื้นที่ที่ขยายออกไปทางด้านหลังกรม ฯ หนึ่งหลัง ดังปรากฏอยู่ในปัจจุบัน การปฏิบัติของ พลตรีศิริ สิริโยธิน ครั้งนี้นับว่า เป็นการปฏิบัติที่สามารถแก้ปัญหาที่อาจก่อให้เกิดความยุ่งยากได้สิ้นสุดลงไปเสียได้

พฤษภาศร

อิกกุญชรอันปลดปลง

โททนต์สเนงคง

สำคัญหมายในกายมี

นรชาติวางวาย

มลายสิ้นทั้งอินทรี

สถิตหัวแต่ชั่วดี

ประทับไว้ในโลกา

พลตรีสังข์ ฝดุงกุล

๒๗ พ.ย. ๒๒

พลตรีศิริ สิริโยธิน

กับ

การปรับปรุงระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

หน้าว่าง

การปรับปรุงระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

ในระหว่างการปฏิวัติพุทธศักราช ๒๕๑๔-๒๕๑๕ จอมพลถนอม กิตติขจร หัวหน้าคณะปฏิวัติได้มีคำสั่งกองบัญชาการคณะปฏิวัติ ที่ ๙๙/๒๕๑๔ ลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๑๔ แต่งตั้งคณะที่ปรึกษาระเบียบบริหารของหัวหน้าคณะปฏิวัติขึ้นเพื่อพิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน โดยให้ตรวจพิจารณากิจการในส่วนราชการต่างๆ และเสนอความเห็นว่าจะจัดตั้งขึ้นใหม่ หรือรวม หรือยก หรือย้ายสังกัด หรือแปลงรูป หรือยุบเลิกบางส่วน โดยเหตุผลทางประหยัด และประสิทธิภาพ ตลอดจนพิจารณาแก้ไขเปลี่ยนแปลงวิถีทางปฏิบัติของส่วนราชการต่าง ๆ เพื่อมิให้งานซ้อนงาน และให้การประสานงานของส่วนราชการที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันมีความสัมพันธ์ร่วมมือ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน คณะที่ปรึกษาระเบียบบริหารของหัวหน้าคณะปฏิวัติ ประกอบด้วย

๑. พลตรีศิริ สิริโยธิน	ประธานคณะที่ปรึกษา
๒. พลโทแสวง เสนาณรงค์	ที่ปรึกษา
๓. พลเรือเอกอนันต์ เนตรโรจน์	ที่ปรึกษา
๔. พลโทบุญเรือน บัวจรรยา	ที่ปรึกษา
๕. พลโทชาญ อังศุโชติ	ที่ปรึกษา
๖. พันเอกจินดา ณ สงขลา	ที่ปรึกษา
๗. พันเอกชินวุธ สุนทรสิมะ	ที่ปรึกษา
๘. นายมัลย์ หุวนันท์	ที่ปรึกษา
๙. นายประพันธ์ บุณนาค	ที่ปรึกษา
๑๐. นายประวิณ ณ นคร	ที่ปรึกษา
๑๑. นายสำราญ ถาวรายุศม์	ที่ปรึกษาและเลขานุการ
๑๒. นายเรียว ธรรมมาธิปต์	ผู้ช่วยเลขานุการ

การทำงานนั้นเป็นตัวอย่างที่ดีของนักบริหารผู้รับผิดชอบต่อประเทศชาติ ซึ่งสมควรบันทึกไว้อย่างยิ่ง คือวิธีการทำงานของท่าน พลตรีศิริ สิริโยธิน ที่ประกอบไปด้วยความวิริยะ อุตสาหะ ทุ่มเทกำลังใจ กำลังกาย และกำลังสติปัญญา ทุกสิ่งทุกอย่างให้กับงานด้วยความจริงใจ โดยมีได้คำนึงถึงความเหนื่อยยากของท่าน ระหว่างการปรับปรุงระเบียบบริหาร ได้มีนักคิดและนักวิชาการหลายสาขาเสนอแนวความคิดในการปรับปรุงระบบราชการในด้านต่าง ๆ มากมาย บางกรณีก็พ้องต้องกัน บางกรณีก็มีความขัดแย้งกันในการคิดเห็น แต่ทุกท่านก็มุ่งหวังที่จะให้ประเทศชาติและประชาชนได้รับประโยชน์มากที่สุด ท่านพลตรีศิริ สิริโยธิน เห็นว่าเป็นหน้าที่ของท่านในอันที่จะประสานความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ของแต่ละฝ่ายเข้าด้วยกัน เพื่อหาข้อยุติ และข้อเสนอที่ดีที่สุดเสนอต่อคณะปฏิวัติ เพื่อประกาศปรับปรุงระบบราชการไทยต่อไป วิธีการอันแยบยล และได้ผลอย่างดียิ่ง ที่สังเกตได้ชัดก็คือการเปิดโอกาสให้ผู้เสนอความคิดเห็นมีโอกาสได้

แสดงออกอย่างเต็มที่ ต่อหน้าเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโดยตรง คือข้าราชการประจำผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการและนักวิชาการในด้านการบริหาร ในบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เป็นกันเอง ท่านพลตรีศิริ สิริโยธิน ได้เสียสละความสุขและทรัพย์สินส่วนตัว โดยจัดให้มีการพบปะสังสรรค์และประชุมปรึกษากันในเรื่องการแสวงหาแนวทาง และความคิดเห็นในการปรับปรุงส่วนราชการเป็นประจำเกือบทุกวันที่บ้านพักของท่าน ในชอยราชครู รวมระยะเวลาแล้วเป็นเดือน ๆ การประชุมปรึกษาในบรรยากาศเช่นนี้ แตกต่างจากการประชุมอย่างเป็นทางการมาก ทุกคนที่ร่วมประชุมจะอยู่ในอารมณ์ที่กล้าแสดงออก กล้าคัดค้านกันอย่างเต็มที่ เพื่อหาข้อยุติและการประนีประนอมที่สมประโยชน์แก่ทุกฝ่าย และที่สุดคือส่วนรวม ได้แก่ชาติ และประชาชน ในขณะที่เดียวกันในการอภิปรายแสดงความคิดเห็นนั้น จะอิงไปด้วยข้อเท็จจริง หลักวิชาการ นโยบาย ปัญหาในการปฏิบัติที่เป็นปัจจัยแห่งความเข้าใจลึกซึ้งในปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน ท่านพลตรีศิริ สิริโยธิน มิได้หยุดยั้งเพียงเท่านั้น ท่านยังได้ค้นคว้าศึกษาทางด้านวิชาการ ใช้ประสบการณ์ในการที่ท่านมีส่วนร่วมในการบริหารบ้านเมืองในอดีต และการสัมผัสกับความคิดเห็นของประชาชนผู้รับบริการของรัฐ ในฐานะที่ท่านเป็นผู้แทนราษฎรมาหลายสมัย และงานพิเศษของท่าน เช่น ด้านการเกษตรจากประสบการณ์การทำไร่และทำสวนของท่านเอง ด้านการสาธารณสุขจากประสบการณ์ที่ท่านได้เป็นหัวเรี่ยวหัวแรงสำคัญของศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ ของสภากาชาดไทย ด้านอุตสาหกรรมการพาณิชย์จากกิจการ ที่ท่านได้มีโอกาสเข้าร่วม เมื่อว่างเว้น จากการเมืองในช่วงหนึ่ง แห่งชีวิต ท่านเราสามารถบันทึกไว้ โดยไม่เป็นการเกินเลยต่อความจริงว่า คณะปฏิวัติครั้งนั้นโชคดียังยิ่งที่ได้ พลตรีศิริ สิริโยธิน เป็นประธานที่ปรึกษาระเบียบบริหาร ต่อคำกล่าวอย่างวิตกของท่านว่า ท่านไม่มีความรู้เรื่องการบริหารนั้น ในทัศนะของผู้ใกล้ชิด และผู้ที่ทำงานร่วมกับท่าน ย่อมเห็นไปในทางตรงกันข้าม คือเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้และความเข้าใจดีที่สุด ในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับกิจการของรัฐ เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปทุกวงการ ดังจะสังเกตได้จากคำบรรยายของท่าน เรื่อง “การจัดระบบการบริหารในหน่วยราชการ และวงการธุรกิจให้มีประสิทธิภาพ” ที่ได้นำมาเสนอไว้ ณ ที่นี้

อีกหนึ่งผลของความบากบั่นพยายามของท่านพลตรีศิริ สิริโยธิน คณะที่ปรึกษาทุกท่าน อนุกรรมการ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ ได้สัมฤทธิ์ผลเมื่อคณะปฏิวัติ ได้มีประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๑๖, ๒๑๗, ๒๑๘ และ ๒๑๙ ซึ่งประกาศ ณ วันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ ซึ่งเป็นแนวทางที่เสนอโดยคณะที่ปรึกษาระเบียบบริหารของหัวหน้าคณะปฏิวัติเกือบทั้งสิ้น ยิ่งความภาคภูมิใจให้เกิดแก่ผู้มีส่วนร่วมในการปรับปรุงโดยทั่วไปทุกคน

สาระสำคัญและแนวความคิดในการปรับปรุงระเบียบบริหารราชการครั้งนี้สรุปย่อไว้ได้เนื้อถ้อยกระทงความในคำบรรยายที่ถอดจากเทปอัดเสียง ที่ท่านได้บรรยายต่อนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร เมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๑๕ เวลา ๙.๐๐-๑๐.๓๐ น. ซึ่งปรากฏอยู่ในหนังสือนี้เช่นกัน

ท่านพลตรีศิริ สิริโยธิน กล่าวเสมอว่า การปรับปรุงนั้นต้องมีต่อไปโดยไม่หยุดยั้ง เพื่อให้ทันและเหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม ความก้าวหน้าทางวิทยาการ และความต้องการของประชาชนโดยส่วนรวม ในปัจจุบันนี้ การปรับปรุงระเบียบบริหารราชการได้มีการเปลี่ยนแปลงในบางส่วนเพื่อความเหมาะสม ของบรรยากาสการบริหาร และความต้องการของสังคม อย่างไรก็ตาม การปรับปรุงกระทรวงทบวงกรมในปี ๒๕๑๕ ก็ยังเป็นพื้นฐานของการบริหารราชการของรัฐบาลไทยอยู่ต่อไป

การจัดระบบบริหารในหน่วยราชการและ วงการธุรกิจให้มีประสิทธิภาพ

คำบรรยาย

โดย

พลตรีศิริ สิริโยธิน

ประธานคณะที่ปรึกษาระเบียบบริหารของหัวหน้าคณะปฏิวัติ

ในการสัมมนา

เรื่อง

**ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม
ระหว่างรัฐและวิสาหกิจ**

ณ โรงแรมนิภาลodge พัทยา

๒๕๑๕

หน้าว่าง

สำหรับการที่จะบรรยายในหัวข้อเรื่องการจัดระบบ การบริหาร หน่วยราชการ และวงการธุรกิจให้มีประสิทธิภาพนี้ขอเรียนว่าเท่าที่เราได้ฟังคำปราศรัยของท่านหัวหน้าคณะปฏิวัติเมื่อคืนวันที่ ๒๒ ที่โรงแรมเอราวัณนั้นผมคิดว่าเป็นลางดีสำหรับเรา อย่างน้อยที่สุดความเป็นผู้ที่ริเริ่มในกิจการด้านธุรกิจของอุตสาหกรรมนั้น ผมจำได้ว่าท่านประธานได้ดึงเอาผมไปร่วมตั้งแต่ครั้งคุณทวี บุญยเกต ยังเป็นนายกสมาคมอยู่ ขณะนั้นผมยังไม่มีหน้าที่อะไร ได้ไปอภิปรายกับรัฐบาลและกระทรวงอุตสาหกรรม ซึ่งได้บัญญัติไว้ว่า การประกอบอาชีพในการอุตสาหกรรมนั้นคือการที่อุตสาหกรรมมาใส่ตัวนั่นเอง และเป็นลางดีขึ้นที่หัวหน้าคณะปฏิวัติได้แสดงความรู้สึกในแผน พัฒนาการเศรษฐกิจในระยะที่ ๓ ว่า ในระยะที่ ๓ นี้งบประมาณของแผ่นดินในจำนวนแสนกว่าล้านนั้นจะต้องทุ่มเทไปในการที่จะพัฒนาการด้านเศรษฐกิจแห่งชาติ และในแสนกว่าล้านทั้งงบประมาณจะได้ นั้นก็ได้กล่าวมา อย่างแจ่มชัดว่า จะต้องได้เงินจำนวนมาก มาจากภาษีอากรจากเอกชน การได้ภาษีอากรจากเอกชนเป็นหลักนั้นท่านนักผู้บริหารทั้งหลาย ตลอดจนท่านรองอธิบดีตุลาการ และท่านที่เก็บภาษีทั้งหลายก็รู้ว่าไม่มีอะไรจะมากกว่าภาษีอุตสาหกรรม และด้วยเหตุอันนี้เองถ้าหากว่าท่านหัวหน้าคณะปฏิวัติหรือผู้ที่จะเป็นรัฐบาลต่อไปได้รับแผนนโยบายอันนี้ว่า ความสำคัญในการจัดดำเนินงานให้ถึงเป้าหมายโดยวางหลักการไว้ว่า ในระยะแผนพัฒนายุคที่ ๓ นี้ เราจะต้องเก็บภาษีอากรจากเอกชน ประมาณ ๖ หมื่นล้านบาท ฉะนั้น การพัฒนาให้ถูกเป้าหมายนั้นการเก็บภาษีอากรก็ต้องเป็นไปตามเป้าหมายด้วย ในการเก็บภาษีอากรให้เป็นไปตามเป้าหมายนั้นต้องหมายถึงว่า ความสำเร็จในวงการธุรกิจทั้งปวงที่ได้รับความสนับสนุนจากรัฐบาลและจากเจ้าหน้าที่ทุกกระทรวงทบวงกรม ในการที่จะให้ดำเนินการธุรกิจทุกอย่างนั้นไปสู่ความสำเร็จด้วย ถ้าหากฝ่ายรัฐบาลตั้งแต่นั้นเป็นเอกชนนี้เป็นรัฐบาล ไม่มีการร่วมมือซึ่งกันและกันแล้ว และเกิดความล้มเหลวในวงการธุรกิจ ก็ย่อมหมายถึงความล้มเหลวของแผนการพัฒนายุคที่ ๓ ด้วย เพราะฉะนั้นเมื่อท่านหัวหน้าคณะปฏิวัติซึ่งเราหวังว่าท่านจะได้เป็นรัฐบาลต่อไปนั้นได้กล่าวอย่างนี้ คงเป็น ลางดีสำหรับนักธุรกิจทั้งหลาย

ที่อย่างน้อยก็มีความเข้าใจ และจะได้เป็นข้อเตือนใจเมื่อได้มีการปฏิบัติที่ไม่เป็นไปตาม
 นั้น ฉะนั้น การสัมมนาในวันนี้ผมตั้งใจที่ทั้งรัฐบาลและเอกชน ซึ่งเป็นการสัมมนาที่
 อบอุ่นเข้าหากัน ไม่เอารัดเอาเปรียบกันและกัน เอกชนก็ไม่ควรถือโอกาสที่จะแสวง
 หาประโยชน์จนเกินความต้องการ รัฐบาลเองก็ไม่ใช่ว่าจะวางระเบียบแบบแผนที่เสมือน
 หนึ่งว่าเอกชนนั้นเป็นลูกไล่ที่จะกระทำทุกอย่างได้ เราต่างคนต่างมาทำงานร่วมกันเพื่อ
 แก้ไขปัญหาให้บรรลุถึงเป้าหมายโดยรำลึกข้อหนึ่งว่า ถ้าชาติอยู่ได้เท่านั้นเราจึงจะอยู่ได้
 ไม่ว่าท่านจะเป็นคนชาติไทยหรืออยู่ที่ไหนก็ต้องอาศัยแผ่นดินที่นั่น ต้องตัดความรู้สึกคำ
 ว่าชาติออกไปเสีย เราอาศัยแผ่นดินที่ไหนอยู่ที่นั่นต้องสงบ อาศัยแผ่นดินไหนอยู่สังคม
 ที่นั่นจะต้องเรียบร้อย อาศัยแผ่นดินไหนอยู่ตัวเองต้องแสวงหาประโยชน์ในทางที่ถูกต้อง
 ด้วย ฉะนั้น จึงเชื่อว่าการสัมมนาในคราวนี้เราควรยึดหลักอีกประการหนึ่งว่า ชาติอยู่
 ได้เท่านั้นเราจึงจะอยู่ได้ ในฐานะและหน้าที่ที่ได้รับเป็นประธานจัดระบบบริหารราชน
 การแผ่นดินใหม่นั้นก็เป็นความรู้สึกอีกอย่างหนึ่งว่า ถ้าเราจะจัดใหม่ก็เป็นของยากที่เป็น
 ของยากนั้นบรรดานักบริหารทุกคนย่อมทราบดีแล้วว่าภาระอันหนักที่จะต้องเผชิญในการ
 ที่ตัดสินใจให้ถูกต้องและรวดเร็ว นั้นเป็นภาระอันหนักเพียงใด ที่ท่านหัวหน้าคณะปฏิวัติ
 กล่าวอย่างนั้นเป็นการกล่าวในส่วนรวมในทัศนะของท่าน การจัดการบริหารงานอย่างไร
 จึงจะทำให้มีการตัดสินใจถูกต้องและรวดเร็ว ทางด้านสังคมมิใช่แต่เพียงว่าสังคมในด้าน
 ธุรกิจเท่านั้น สังคมในการพัฒนาคน พัฒนาบ้านเมือง และพัฒนาในการศึกษาและ
 พัฒนาทุกสิ่งทุกอย่างประกอบกันด้วย เพราะฉะนั้นในการบริหารงานไม่ว่าใครจะอยู่ใน
 วงการอย่างไรต้องเผชิญอย่างหนักที่สุด คือการตัดสินใจอย่างถูกต้องรวดเร็วเป็นหลักการ
 วินิจฉัยปัญหาและการไต่ตรองของความนึกคิดทางทฤษฎี หรือสมมุติฐานเพื่อให้เกิดผล
 ในทางปฏิบัติตามสภาพเหตุการณ์และข้อเท็จจริงในสังคมนั้นไม่ใช่ของง่าย มีผลปรากฏ
 อยู่เสมอว่าความนึกคิดที่ดี ทฤษฎีที่ดี หรือสมมุติฐานต่าง ๆ ก็ดี ในบางครั้งอาจมีรูป
 แบบนำภาคภูมิใจว่าจะต้องดำเนินงานไปได้ดี และมีอยู่มากต่อมากว่างานนั้นกลับล้มเหลว
 ไปในที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะเหตุว่านักบริหารอาจจะมองข้ามรายละเอียดหรือข้อเท็จจริง
 ไป การมองข้ามรายละเอียดและข้อเท็จจริงเป็นภัยอย่างมาก ซึ่งจะทำให้เกิดการล้มเหลว

มากที่สุดแก่นักบริหารโดยทั่วไป ดังนั้นการลำดับรับฟังและการศึกษาข้อเท็จจริงจึงเป็นข้อสำคัญที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวงการราชการนั้นถ้าเราไม่มีการตรวจสอบและติดตามแผนงานทางด้านปฏิบัติให้เป็นไปตามความนึกคิดที่วางไว้แล้ว การวางแผนที่ดีและการวางรูปการปกครองที่ดีนั้นจะไม่เกิดประโยชน์อย่างใดเลย แต่เดิมนั้นเราได้รับรายงานมาแต่โบราณว่าการที่จะให้บังเกิดผลของแผนงานบริหารนั้น เราใช้เวลาเป็นเครื่องวัด อาศัยเวลาเป็นหลักว่าแผนนั้นจะถูกต้องหรือไม่ หรือมีข้อขัดข้องอย่างไร แต่ปัจจุบันนี้ไม่ใช่สมัยก่อนแล้ว ไม่ใช่เดินทางด้วยเกวียน ไม่ได้เดินทางด้วยม้า เดียวนี้เดินทางด้วยจรวดแล้ว เมื่อเดินทางด้วยจรวดทุกอย่างก็ต้องเป็นไปอย่างรวดเร็ว ความผิดพลาดก็ดี ความสิ้นเปลืองทรัพยากรก็ดี ความสิ้นเปลืองเวลาก็อาจมีความสำคัญและมีความสูงเกินกว่าที่เราจะอนุโลม การดำเนินการตาม ระเบียบและกลไกอย่างโบราณได้ มิฉะนั้นจะแก้ปัญหาก็ไม่ได้ เพราะฉะนั้นสิ่งเหล่านี้เช่นการแก้ปัญหาความสิ้นเปลืองที่ดี การแก้ปัญหาที่จะเอามาทดแทนกับการรอเวลาก็ตาม นักบริหารสมัยใหม่ซึ่งผมเชื่อว่า ดร. ชูบ จะมาอภิปรายเพราะท่านรู้ดีกว่าผมในเรื่องนี้ ก็อาศัยเครื่องมือในการบริหาร เครื่องมือในการบริหารสมัยใหม่ทางทฤษฎีนั้นถือว่า การสร้างแผนทดสอบและเพื่อตรวจสอบแผนบริหารต่าง ๆ เป็นการล่วงหน้าก่อนการดำเนินงานนั้นจะไม่ต้องใช้เวลาเป็นเครื่องพิสูจน์ ไม่ต้องเอาความผิดพลาดในอดีตมาพูด ไม่เอาความสิ้นเปลืองและเสียทั้งเวลา ทั้งทรัพยากรเอามาพูดแก้ตัวโดยไม่จำเป็น ปัญหาเรื่องนี้ก็ได้คำนึงว่าที่เราจะจัดระเบียบบริหารประเทศให้เหมาะสมนั้นนับว่าเป็นสิ่งสำคัญในสภาวะปัจจุบัน แต่ปัญหานี้ถ้าการเอาหลักการทางทฤษฎีหรือสมมุติฐานว่าด้วยหลักการแล้ว ผู้บริหารส่วนใหญ่มักจะคิดคล้าย ๆ กันอย่างหนึ่งว่า ข้อยุติในการสัมมนาหลายแห่งที่ได้ศึกษาและติดตามมา ปัญหาใหญ่ ๆ ที่เรายอมรับกันก็คือปัญหาการบริหารที่ขาดความคล่องตัวของประเทศนั้น และขาดการประสานงานในทุกระดับตลอดจนขาดระบบการติดตามผลงานที่ทันต่อเหตุการณ์ เรื่องนี้เป็นข้อมูลที่สำคัญ ฉะนั้น ข้อเสนอแนะของแผนต่าง ๆ นั้น ความจริงจะต้องพยายามวางกลไกในการแก้ปัญหาซึ่งเป็นข้อยุติที่ทุกฝ่ายได้รับขึ้น เพราะฉะนั้นเรื่องการจัดแผนทดสอบนั้นเมื่อได้ทราบวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการปรับปรุง

ระเบียบบริหารราชการเพื่อให้เกิดการประสานงาน และให้ดำเนินงานที่สอดคล้องในทุกระดับ เพื่อแก้ปัญหาในการเป็นเอกเทศของหน่วยต่าง ๆ ในวงราชการทั่วไปโดยมาก ราชการเมืองไทยนั้นมีนิสัยเสียคือชอบกระทำตัวเป็นเอกเทศ คือมีทุกสิ่งทุกอย่างในตัวของตัวเอง สิ่งเหล่านี้ทำให้กรมกองต่าง ๆ มีปัญหางานซ้อนงาน ปัญหาแย่งงานกันทำ และการทะเลาะต่อหน้าที่ เพราะต่างคนต่างอยากจะประสบความสำเร็จในตัวเองจนมากเกินไป หนัก ๆ เข้าก็กลายเป็นแก้ปัญหากันคนละที่ ๒ ที่ แทนที่จะแก้ปัญหาาร่วมกัน ฉะนั้น ในระบบบริหารราชการเราก็ต้องอาศัยหลักใหญ่ ๒ หลัก คือการจัดหน่วยงาน (organization) และการจัดแผนงาน (management) เพื่อให้เกิด systems approach ขึ้น แม้แต่การจัดระบบบริหารครั้งนี้จะต้องจัดหลักใหญ่คือ ด้าน organization กับ management นั้นคู่กันไป ปัญหาที่เราจะพิจารณานั้นจะต้องทดสอบแก้ไขข้อขัดแย้งให้เกิดการประสานงานที่ดี ในปัญหาการพัฒนาเมืองและพัฒนาชนบท ปัญหาอุตสาหกรรม และปัญหาพัฒนาสิ่งแวดล้อม ปัญหาการสาธารณสุข ปัญหา นโยบายการลงทุน อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม เกษตรกรรม การบริการประชาชน สวัสดิการประชาชน ในสิ่งเหล่านี้ เป็นต้น และเฉพาะอย่างยิ่งในด้านที่จะให้ synchronize กันนั้น ก็ปัญหาเรื่องการพาณิชย์และการเกษตร การค้าต่างประเทศและการอุตสาหกรรม และการเกษตรในสิ่งเหล่านี้ เรื่องเหล่านี้เองก็ทำให้เกิดข้อคิดว่าการที่จะมาแก้ปัญหาโดยยึดหลักที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น ปัญหาที่จะต้องปรับปรุงนั้นจะต้องรู้ว่าการที่เกิดปัญหาอย่างนั้นขึ้นก็เพราะเกิดปัญหาทางด้านการบริหารคือ

ปัญหาที่หนึ่ง ตามหลักการบริหารงานที่ดีนั้นหน่วยงานที่จะเป็นศูนย์กลางนั้นควรจะเป็นหน่วยงานที่กำหนดนโยบาย กำกับนโยบาย กำหนดแผน ประสานงาน และติดตามผลงาน แต่การจัดหน่วยงานที่แล้วมานั้น เช่นในสำนักงานรัฐมนตรี แทนที่จะเป็นหน่วยงานนโยบายซึ่งเราได้จัดหน่วยให้อยู่ในสำนักงานรัฐมนตรีเสียส่วนมาก เช่น มีสำนักงานพนักงานส่งเสริมสินค้าขาออก มีมหาวิทยาลัยต่าง ๆ มีกรมอุดมศึกษา มีสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท มีสำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

อย่างนี้ทำให้ผู้บริหารงานคือนายกรัฐมนตรีแทนที่จะทุ่มเทเวลาส่วนใหญ่ในด้านนโยบาย กลับต้องมาติดตามในหน่วยปฏิบัติต่าง ๆ แทนที่จะได้บริหารงานต่าง ๆ เราจะเห็นว่า ในต่างประเทศนั้นนายกรัฐมนตรีเมื่อไปแถลงนโยบายต่อสภา เมื่อสภารับนโยบายที่ นายกแถลงแล้ว นายกจะต้องมาแจกงานให้กับกระทรวงต่าง ๆ เมื่อเสร็จแล้วตัวจะต้อง ติดตามผลงานและแก้ไขอยู่ตลอดเวลา แต่ถ้าเอาเวลาส่วนใหญ่มาปฏิบัติราชการประจำ เสียอย่างนี้ ก็เอาเวลาที่ไหนไปคิดนโยบาย ฉะนั้น ด้วยเหตุนี้เองหัวหน้าคณะปฏิวัติ และสภาคณะปฏิวัติได้ยอมรับหลักการอันนี้ เราก็ screen หน่วยการปฏิบัติเหล่านี้ออกจากสำนักนายก ฯ ไปให้หมดเท่าที่จะทำได้ คงเหลือแต่หน่วยงานที่เป็นนโยบายและ วางแผนงาน ตลอดจนติดตามผลงานอย่างนี้เป็นต้น นี่เป็นข้อที่ ๑ ที่ทำให้ต้องมีข้อ ปรับปรุง

ข้อที่ ๒ เรื่องงานซ้อนงานระหว่างหน่วยราชการต่าง ๆ ที่เรียนข้างต้นทำให้เกิดความสับสนเปลืองและขาดประสิทธิภาพในการบริหาร เช่น หน่วยส่งเสริมสินค้าฯ ออกมาสร้างเป็นเอกเทศอยู่ในสำนักนายกรัฐมนตรี ถ้าอย่างนั้น กระทรวงเศรษฐกิจ มิได้ทำอะไร มีการการค้าต่างประเทศ มีการสนเทศ มีการโน้มน้ามนี่ วิจัยหาลาดเสร็จแล้วถ้ากระทรวงเศรษฐกิจสมัยก่อนบอกพร้อม ก็หน้าที่จะไล่ปลัดกระทรวงออก และ ก็หน้าที่จะไล่อธิบดีกรมการค้าต่างประเทศออก นำปลัดคนนั้นคนนี้ออก ไม่ใช่ตั้งหน่วย ขึ้นเพื่อแก้ไขเหตุการณ์ ชอบที่จะตัดปรับปรุงตัวบุคคลให้ทำงานนั้นให้เป็นประโยชน์ ผลที่สุดก็มาแย่งงานกันทำ หน่วยส่งเสริมสินค้าฯออกต้องการข้อมูลจากกระทรวง เศรษฐกิจ กระทรวงเศรษฐกิจบ่อนข้อมูลไปให้ กรมส่งเสริมสินค้าฯออกก็เอาไปทำ แทนที่จะบ่อนอยู่ในหน่วยของตัวเอง แต่แย่งกันทำบางอย่างที่ไม่ถนัดหรือบางอย่างเป็น ช่องโหว่ให้เกิดขึ้นก็เลยทำให้เกิดช่องโหว่ที่ว่าไม่มีใครทำ เพราะจะเกิดบกพร่องว่าใคร ทำหน้าที่ใคร เป็นการขัดความรับผิดชอบ ผลเสียจะตกอยู่ที่ประชาชน เกิดการล้มเหลว ทางเศรษฐกิจของประเทศ เรื่องนี้เป็นเรื่องหนึ่งที่ทำให้ต้องปรับปรุง

ข้อที่ ๓ คือการขาดการประสานงานและสนับสนุนกันระหว่างหน่วยงานที่จะต้องประสานและสนับสนุนกัน อย่างเช่นเวลานี้ประเทศไทยมีประชากรประมาณ ๒๖

ล้านคน ซึ่งอยู่ใน family ของเกษตรกรรมมีอยู่ประมาณ ๔ ล้าน ๕ แสนครอบครัวด้วยกัน เมื่อเราถือว่าการสร้างให้ประเทศเจริญและคนเจริญนั้น เราจะต้องสนับสนุนใน majority ของประชาชนคนที่เป็นเกษตรกร และข้อเท็จจริงปรากฏอยู่ว่าเกษตรกรจำนวน ๒๖ ล้านคนนั้น ไม่สามารถจะเงยหน้าอ้าปาก ไม่สามารถจะสร้างฐานะของตัวเองได้เท่าที่ควร เท่าที่ความเจริญมันผันผวนไป เช่นนี้เพราะการจัดระบบงานของเรา การจัดระบบงานเช่นเกษตรกรรมนั้นควรจะได้อาศัยน้ำและดินเป็นหลัก แต่กรมชลประทานขึ้นอยู่กับกระทรวงพัฒนา กรมพัฒนาที่ดินไปอยู่เสียที่กระทรวงพัฒนา การสหกรณ์ ซึ่งเป็นเครื่องมือแก้ปัญหาหลักของการสหกรณ์ก็ไปอยู่กระทรวงอื่น ปล่อยให้กระทรวงเกษตรดำเนินงานอย่างโดดเดี่ยว ดำเนินงานไปโดยลำพัง ในที่สุดงบประมาณก็พังแยกเป็นหัวแหลกหัวแตก งบประมาณที่จะสนับสนุนเกษตรส่วนหนึ่งไปอยู่กระทรวงมหาดไทย งบประมาณอยู่ที่เกษตรส่วนหนึ่งไปอยู่กับกระทรวงเกษตร งบประมาณนั้นแทนที่จะสนับสนุนเกษตรกรรมส่วนหนึ่งไปอยู่กับการพัฒนาการ ต่างคนต่างทำสิ้นเปลืองเจ้าหน้าที่ และการทำงานนั้นในเมืองไทยนั้นอย่าหวังเรื่องความร่วมมือ การประสานงานนั้นในกรมเดียวกันก็ยังหาได้ยาก เรายอมรับไหมครับในการสัมมนา ผมถือว่าในที่นี้ ล้วนแต่เป็นผู้ที่ปรารถนาที่จะหาข้อเท็จจริงว่า เราจะแก้ความบกพร่องของบ้านเมืองอย่างไร เพื่อให้เกิดประโยชน์ แต่การที่สัมมนาให้เกิดประโยชน์นั้น ถ้าเราไม่รับฟังข้อเท็จจริง และบางครั้งเราไม่ยอมรับข้อบกพร่องของตัวเองแล้ว เราเลิกสัมมนากันเสียดีกว่า สู้เรามานั่งกินเหล้ากันดีกว่า วันนี้เราจะมาเที่ยวพื้กัน รุ้สึกจะตรงเป้าหมายกว่า แต่ว่าถ้าหากว่าเราจะทำงานกันทุกคนจะต้องหัดมองข้อเท็จจริงแล้วทุกคนต้องรู้ข้อบกพร่องของตัวเอง หยิบเอาข้อเท็จจริงและข้อบกพร่องมาสัมมนากันจึงสามารถแก้ปัญหาในสิ่งเหล่านี้ได้ อย่าหลอกคนอื่นจนกระทั่งตัวเอง มิฉะนั้นจะไม่เกิดประโยชน์ในสิ่งเหล่านี้ สิ่งเหล่านี้เองเป็นเหตุอันหนึ่งที่ทำให้บ้านเมืองไม่สามารถจะเจริญได้ตามความต้องการ อีกหน่อยถ้าเรามีสันติภาพกันแล้วประเทศไทยจะเป็นวัตถุโบราณระดับชาติ South East Asia เพราะฉะนั้นสิ่งเหล่านี้ก็จัดให้มารวมกันเสียเพื่อให้เกิดการประสานงานในที่จะมี function อย่างเดียวกัน

ข้อที่ ๔ คือเรื่องากำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบในหน่วยงานต่าง ๆ ให้แน่ชัดว่าหน่วยงานไหนมีหน้าที่อะไรอย่างชัดเจน เพราะไม่เช่นนั้นเมื่อได้รับมอบงานแล้วก็พยายามทำในสิ่งที่ชอบ และจะขยายความรับผิดชอบของตัวเอง สิ่งไหนไม่ชอบใจก็ละเลย ฉะนั้น งานบางอย่างจะแย่งกันทำ งานบางอย่างละเลยไม่ทำ เพราะฉะนั้นจึงต้องมีการกำหนดหน้าที่และขอบเขตกันเสียให้แน่นอน

ข้อที่ ๕ การจัดหน่วยงานที่ผิดที่และไม่สอดคล้องกัน ทำให้สิ้นเปลืองพนักงาน สิ้นเปลืองเจ้าหน้าที่

ข้อที่ ๖ การจัดหาหน่วยงานในปัจจุบันนี้ ลักษณะต่าง ๆ ของกระทรวงต่าง ๆ นั้น ปลัดกระทรวงเป็นที่รวมของกรมนั้น ๆ สำนักงานปลัดกระทรวงมีประสิทธิภาพพอที่จะควบคุมกรมของตัวได้หลายกระทรวง เมื่อเวลาข้องบประมาณถ้าอธิบดีกรมไหนสมควรหน่อย active หน่อยก็ไปวิ่งเต้นของบประมาณปลัดกระทรวงก็เกรงใจ ไม่มีเครื่องมือ ไม่มีอะไรพอกก็เซ็นไป เมื่อเซ็นไปบางกรมซึ่งไม่มีความสำคัญเลยกลับได้งบประมาณมาก แต่บางกรมกลับมานั่งเต๊ะทำว่าฉันสำคัญ ถ้าไม่เอาก็ตามใจ บ้านเมืองก็ไม่เจริญ และก็ไม่ได้งบประมาณจริงๆ ด้วย แล้วความเจริญจะเกิดขึ้นได้อย่างไร เพราะฉะนั้นการทำงานในระบบใหม่ปรารถนาจะให้สำนักงานปลัดกระทรวงมีประสิทธิภาพ มีเจ้าหน้าที่ที่จะวางแผนงานในระดับกระทรวง และวางแผนไปทีเดียวว่าเป้าหมายในปีนี้เป็นหน้า กรมไหนควรจะทำอะไรเท่าไร ให้ความเจริญนั้นประสานไปในแนวเดียวกัน แต่ถ้าถูกตัดทอนงบประมาณเราจะลดอะไรเท่าไร ตาม proportion ไม่ใช่โดนใครคนเดียว เพราะฉะนั้นการทำงานไม่เกิดประสิทธิภาพ เพราะว่าการวางแผนในขั้นต้นไม่มี เพราะฉะนั้นในระดับใหม่นี้เราพยายามวางหลักการให้สำนักงานปลัดกระทรวงมีอำนาจสิทธิ์ขาด จะติดต่อหรือทำแผนงานมาจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวง เมื่อรับนโยบายมาแล้ว ปลัดกระทรวงจะต้องดำเนินงานตามแผนนั้น และมีเจ้าหน้าที่ในสำนักงานปลัดกระทรวงที่จะเช็คผลงานอันนั้นอย่างแน่นอน ไม่ให้ใช้อิทธิพล ไม่ใช่มีใครยาวสาวได้สาวเอา เพราะถ้าอย่างนั้นแล้วจะไม่เกิดประโยชน์อะไรกับส่วนรวม เราควรจะเลิกเสียที ถ้า

ปล่อยให้มีขึ้นแล้วความเจริญของบุคคลเพียงคนเดียว จะเจริญไปได้แค่ไหน เพราะตามอายุราชการแล้วก็แค่ ๖๐ ปี แต่ว่าจะเกิดความปั่นป่วนของสังคมที่จะตามไปรบกวนท่าน จนอายุ ๖๐-๘๐ ปี ตราบใดที่ท่านมีชีวิตอยู่ และความปั่นป่วนของสังคมจะตามรบกวนลูกท่าน หลานท่าน และทั้งชาติ ทำให้จึงไม่เปลี่ยนใจกัน ผมจึงอยากจัดระบบอย่างที่เราเรียนมาแล้ว

ข้อที่ ๗ การขาดโครงสร้างที่เหมาะสมที่จะช่วยในการประสานงานและควบคุมการตรวจสอบงานในระดับต่างๆ เช่น ระดับเหนือกระทรวง ระดับกระทรวง ระดับชาติ เพราะฉะนั้นเดี๋ยวนี้เรากำลังจะต่อสู้กันให้มีการแก้ปัญหาในเรื่องที่จะเกิดปัญหาขึ้นในระดับชาติ และระดับกระทรวง

ทั้ง ๗ ข้อนี้ เป็นมูลฐานในการที่พยายามนึกคิดเพื่อเป็นบรรทัดฐานในการจะแก้ไข ในการแก้ไขเท่าที่กล่าวมาแล้วพิจารณาออกเป็น ๒ เรื่อง คือ

๑. การจัดหน่วยราชการ (Organization) ได้แก่พิจารณาปรับปรุงแก้ไขโครงสร้างของหน่วยราชการเสียใหม่ เริ่มตั้งแต่ระดับกระทรวง กรม ลงมาตามลำดับ โดยคำนึงถึงหลักวิชาการ การประหยัด ประสิทธิภาพ ตลอดจนปัญหาต่างๆ ที่มีอยู่ที่จะพึงแก้ไข แผนการจัดกระทรวงเราจัดโดยวิธีเอา Organization approach และ Functional approach รวมกันเป็น System approach ขึ้น อย่างเช่นในกลุ่มของการเกษตร ในกลุ่มของสาธารณสุข ในกลุ่มของการป้องกันประเทศ เามารวมเป็นกลุ่ม เมื่อรวมเป็นกลุ่มแล้วในหลัก ๗ ข้อ อันไหนควรจะยุบ อันไหนควรจะอยู่ อันไหนควรจะรวม อันไหนควรจะทำอะไร เราจึงทำเป็นรูปการขึ้น

๒. เรื่องการบริหารงาน (Management) ได้แก่การปรับปรุงแก้ไขระบบงาน และกลไกภายในหน่วยราชการนั้น และระหว่างหน่วยราชการด้วยกัน ทั้งการปรับปรุงการบริหารงานบุคคลในราชการ คนที่ทำงานไม่ใช่สัตว์ คนมีเสรีภาพ มีอิสระภาพ คนมีความดีนรรณ เราจึงประเสริฐกว่าสัตว์ทั้งหลาย เพราะฉะนั้นการใช้คนควรจัดให้เขามีความสบายใจ จัดปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในการทำงานเพื่อให้การบริหารงานได้อย่างเหมาะสม

สมและมีประสิทธิภาพในการควบคุมกำกับนโยบายคือ Policy Control นั้น เป็นเรื่องสำคัญ และการประสานงานก็เป็นเรื่องสำคัญ

การแก้ปัญหานอกจากคำนึงถึงหลักการ การจัดหน่วยงานในหลักการบริหารแล้ว ก็ต้องคำนึงถึงสภาพความเป็นจริงของประเทศไทย ประเพณี การเมือง การปกครอง ฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนนโยบายประกอบด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้การปรับปรุงแก้ไขเป็นไปอย่างเหมาะสมและราบรื่นโดยพอสมควร แต่อย่าหวังว่าการจัดกลไกในการเปลี่ยนระเบียบการบริหารงานแผ่นดินนั้นจะเป็นไปตามทฤษฎีที่ได้เรียนข้างต้น เพราะจะต้องคำนึงถึงหลายสิ่งหลายอย่างประกอบกัน และรวมทั้งหลีกเลี่ยงไม่พ้นที่จะกระทบของแข็งของอ่อน แต่ในที่สุดหลักการเราก็คำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติเป็นหลัก เพราะฉะนั้นในชั้นการดำเนินการขั้นแรกก็คือการปรับปรุงกระทรวง ซึ่งได้ปรากฏตามที่ได้ประกาศออกมาแล้ว ทุกท่านก็คงอ่านแล้ว เมื่อได้มีการปรับปรุงกระทรวงแล้วก็จะปรับปรุงหน่วยย่อย จากกรมลงมาเป็นกอง ถ้าสงสัยก็ต้องเรียนถามท่านเลขาธิการ กฤษฎีกา (เพราะว่าท่านมาอยู่ในที่นี้แล้ว)

เมื่อปรับปรุงในเรื่องส่วนราชการแล้ว ขั้นตอนต่อไป (ความคิดของผม เพราะเป็นเพียงที่ปรึกษา เพียงเสนอความคิดเท่านั้น การตัดสินใจว่าจะเอาหรือไม่อยู่ที่ผู้ใหญ่) คือการปรับปรุงรัฐวิสาหกิจเสียใหม่ จะจำแนกออกจากรัฐวิสาหกิจประเภทไหนรัฐควรพึงเอาไว้ และรัฐวิสาหกิจไหนควร

๑. ควรเลิก

๒. ขายให้กับเอกชน

๓. ความร่วมมือกับเอกชน

๔. อันไหนควรเป็นนำประชาชน และอันไหนรัฐควรเอาไว้

ซึ่งเรื่องนี้ได้เสนอไปให้กับหัวหน้าคณะปฏิวัติแล้ว

ประการที่ ๓ คือการปรับปรุงคน การปรับปรุงคนให้มีประสิทธิภาพเป็นเรื่องสำคัญ ถ้าหากว่าการดำเนินการกลไกเหล่านี้จะวิเศษเพียงใดก็ตาม แต่ถ้าคนไม่ดีเสียแล้ว

ก็ไม่มีประโยชน์ เพราะฉะนั้นการปรับปรุงตัวบุคคลจึงเป็นเรื่องหลักและสำคัญที่สุดประการหนึ่ง เพราะฉะนั้นจะเห็นได้จากกรุป่วงที่ออกมาเป็นรูปต่างๆ มองแล้วอาจจะมองไม่เห็นสาระสำคัญ แต่ถ้ามองให้ละเอียดจะเห็นว่าการจัดรูปงานนั้นสามารถจะช่วย บัณฑิตลงงานให้เรียบร้อยได้ถ้าเราบรรจุคนที่เหมาะสม เช่นขณะนี้ผมเชื่อว่า NIDA ก็ขัดกัน อยู่บ้าง เพราะทาง NIDA ถือว่าการจัดนั้นในเรื่องการจัดแผนระดับชาติเป็นเรื่องสำคัญ โดยเสนอความคิดมาว่าในสำนักงานวางแผนระดับชาติ ควรจะมีสำนักงานพัฒนาการ เศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ

- สำนักงานประมาณ
- ก.พ.
- Physical plan (แผนกายภาพ)

มารวมกันเพื่อติดตามประเมินผลงาน แต่ทางผมจัดซึ่งถือว่าเป็นนโยบายของผู้ใหญ่ โดยให้มีสำนักงานเหล่านี้เกิดขึ้นอยู่เหมือนกัน อยู่ในสำนักนายก โดยมี

- สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- สำนักงานประมาณ
- สำนักงาน ก.พ.
- สำนักงานคณะกรรมการตรวจและติดตามผลการปฏิบัติราชการ

๔ สำนักนี้อยู่ในความอำนวยการของคณะกรรมการชุดหนึ่ง คณะกรรมการชุดนี้มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และรองนายกเป็นรองประธาน แต่ว่ามีข้อดีข้อเสียต่างกัน ถ้าจัดแบบนี้ไป ก็เป็นกรรมการชั่วคราว เป็น politic คือชั่วคราวหนึ่งแล้ว แต่นายกรัฐมนตรีคนหนึ่ง จะทำให้การทำงานไม่ต่อเนื่องกัน แต่ถ้าทำตามแบบที่ NIDA เสนอมาก็เป็นการดีเหมือนกัน คือเป็นแผนการถาวร ใครจะเป็นนายกรัฐมนตรีก็จะได้ศึกษาและรับรายงานต่อ ส่วนจะเอาหรือไม่เอานั้นก็ใช่อิสริทธิ์ของผู้ดำเนินงาน ซึ่งระยะนี้เป็นระยะที่ช่วยกันพิจารณา ถ้าผู้ใดมีความคิดเห็นอย่างไรแล้วก็ขอให้ช่วยกันออกความคิดเห็นด้วยจะเกิดประโยชน์อย่างมาก เพราะการดำเนินงานปัจจุบันนี้ข้อบกพร่องเกิดขึ้นเพราะ

๑. ขาดประสิทธิภาพในการวางแผน ซึ่งนักบริหารมักมองข้ามข้อเท็จจริงไป

๒. ขาดการประสานงานและนโยบาย

๓. ขาดการติดตามผลงาน ซึ่งอันนี้เป็นปัญหาหลักและเป็นปัญหาใหญ่ที่เป็นเรื่องสำคัญ ผมเคยอ่านเรื่องของ ดร. นาถ ได้บรรยายการจัดเรื่องนี้เหมือนกัน ดร. นาถ มีความเห็นว่าการแก้ไขระบบราชการโดยมีผมเป็นประธานอยู่นั้น ควรจะทำให้ถูกต้องและให้รวดเร็วที่สุดเป็นประการที่ ๑

ประการที่ ๒ เนื่องจากระบบบริหารราชการไทยเรื้อรังมานาน ย่อมมีความเฉื่อย และมีการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง ฉะนั้น การปรับปรุงครั้งนี้ย่อมมีอุปสรรคไม่น้อย

ประการที่ ๓ นอกเหนือไปจากการยุบ โอน หน่วยงานต่างๆ ที่คณะกรรมการได้ดำเนินการอยู่แล้ว จุดอ่อนที่สำคัญที่สุดของระบบบริหารราชการในปัจจุบัน ซึ่งทำให้งานขาดประสิทธิภาพ ล่าช้าไม่ทันเหตุการณ์ ซึ่งต้องแก้ไขโดยด่วนก็คือ

๑) ขาดการตัดสินใจ

๒) ขาดการประสานนโยบายและแผน

๓) ขาดการติดตามและประเมินผล

๔. วิธีที่จะเสนอการแก้ไขระบบการที่กล่าวมานี้ควรจะ

๑. ส่งเสริมให้มีระบบ Staff ที่เข้มแข็งขึ้นในระบบบริหารราชการพลเรือนไทยเช่นเดียวกับระบบเสนาราชการทหาร หรือระบบ Special assistance ของ U.S.A.

๒. ระบบ Staff นี้จะเป็นเครื่องช่วยการตัดสินใจของผู้บริหารโดยประมวลภาพรวมให้ แทนที่จะได้ภาพบางส่วนจากหน่วยงานดังที่เคยเป็นมา การดำเนินงานก็จะใช้ System approach แทนอย่างที่แล้วมาเพื่อป้องกันไม่ให้ผู้บริหารกลายเป็นคนตาบอด อีกประการหนึ่งระบบ Staff นี้จะช่วยให้ระบบตั้งคณะกรรมการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งเพื่อยุชณะนี้ และพิสูจน์แล้วว่าไม่ได้ผล ลดน้อยถอยลงไป อีกประการหนึ่งระบบ Staff ที่เห็นควรตั้งขึ้นเป็นสำนักนโยบายและแผนระดับกระทรวง และสำนักนโยบาย

และแผนระดับชาติ อีกข้อหนึ่งเห็นควรรวมสำนักงบประมาณ สภาพัฒนาฯ และ ก.พ. เข้าไว้ด้วยกันในสำนักนโยบายและแผนระดับชาติ และเห็นควรให้ตั้งสำนักงานวางแผนปฏิบัติการหรือแผนกายภาพตงชั้นสำนักหนึ่ง ที่เขียนตรงกันนี้เพราะ ดร. นาถ อยู่ในคณะอนุกรรมการฯ มีหน้าที่จัดทำโปรแกรมรายละเอียดว่า คน เงิน เครื่องจักร วัสดุ และเรื่องอื่น ๆ ควรจะไปถึงไหน เมื่อไร เพื่อให้เกิดการกระทบยอดขึ้นในแผนทั้ง ๓ เท่าที่กล่าวมาแล้ว และทั้ง ๔ หน่วยงานภายในสำนักนโยบายและแผนระดับชาติ จะต้องทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด ทำหน้าที่เป็น Staff ของคณะรัฐมนตรี อีกประการหนึ่งหากมีนโยบายจะลดงานประจำของคณะรัฐมนตรีลงให้มากที่สุด นายกรัฐมนตรีควรจะเป็นเจ้าสังกัดสำนักนโยบายและแผนระดับชาตินี้ หรืออีกนัยหนึ่งสำนักนโยบายและแผนระดับชาติก็คือสำนักนายกรัฐมนตรี ในรูปหมิ่นนั่นเอง นายกรัฐมนตรีก็จะสามารถใช้สำนักนี้เป็นเครื่องมือในการควบคุมและประสานนโยบายของแผนกระทรวงต่าง ๆ ขึ้นเป็นแผนนโยบายระดับชาติ อีกประการหนึ่งเพื่อแก้ไขการเป็นสื่อกระดาดของสำนักวางแผนระดับกระทรวง และสำนักผู้ตรวจราชการกระทรวงในขณะนี้ และเพื่อให้เป็นไปตามหลักวิชาการบริหารสมัยใหม่ที่ว่า การวางแผนและการติดตามประเมินผลจะต้องไปด้วยกันเสมอ จึงจะเกิดระบบการบริหารที่สมบูรณ์แบบ เห็นควรให้รวมหน่วยวางแผนและหน่วยราชการเข้าเป็นสำนักนโยบายและแผนระดับกระทรวงทำหน้าที่ทั้ง ๓ อย่างที่กล่าวมาแล้ว ปรับปรุงให้ได้คนที่มีความรู้ ความสามารถ มีตำแหน่งหน้าที่สูงพอที่จะเรียกความนับถือจากเจ้ากระทรวงและอธิบดีกรมต่าง ๆ เพื่อให้เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพของเจ้ากระทรวงต่อไป อันนี้ได้จากเอกสารการสัมมนากับบริหารระดับอธิบดี รุ่น ๒๕-๒๗ ที่สงขลา เมื่อมิถุนายน โดย ดร. นาถ ตันตวิรุฬ ก็เป็นความคิดเห็นที่ใกล้เคียง จะผัดแพกกันก็เล็กน้อย แต่ผมชอบความคิดของ ดร. นาถ ที่ว่าระบบบริหารราชการทุกวันนี้เปรียบเสมือนนักการบริหารที่ใช้ปืนยิง คือปืนเมื่อเล็งเป้าแล้วยิงออกไปแล้วก็ขาดการติดตาม ที่เรียกกันว่าวงจรเปิด open loop control system คือยิงไปแล้วไม่สามารถจะติดตามได้ แต่การจัดบริหารสมัยใหม่เรียกว่าระบบควบคุมวงจรปิด closed loop control system คือเมื่อหลังจากที่ยิงออกไปแล้วยังมีเครื่องวัดความผิด

พลาด และมีการป้อนสัญญาณความผิดพลาด (error signal) กลับเข้าไปในตัววงจร คือ feed back loop นั้นเอง เพราะฉะนั้นการบริหารในปัจจุบันก็ควรจะเอาการบริหารแบบวงจรป้อนมาใช้ เพราะฉะนั้นที่พูดมาทั้งหมดก็มีปัญหาอีกอย่างหนึ่งคือ ในการจัดการอย่างนี้ผลงานจะได้อะไร ผลงานที่ได้เมื่อมีการจัดหน่วยรูปร่างอย่างถูกต้องและบรรจุนั้นให้มีประสิทธิภาพที่ดีแล้ว จะเป็นหน่วยงานที่ประสานงานและมีความคล่องตัว ทำให้งานต่าง ๆ ดำเนินไปตามแผนที่วางไว้ เช่น แผนการศึกษา ถ้าหากว่ามีหน่วยงานที่ถูกต้องและติดตามผลงานแล้ว ในระยะปีนี้เรามีการวางแผนการศึกษากันอย่างไร เราก็จะต้องปฏิบัติไปตามนั้น แผนการพัฒนาเศรษฐกิจการส่งเสริมการผลิต, การยกระดับรายได้ของประชาชน แผนการอุตสาหกรรม ตลอดจนการเติบโตทางด้านอุตสาหกรรม และการสนับสนุนด้านกำลังคน คือการสร้าง Manpower ในด้านอุตสาหกรรมประกอบกันเป็นเครื่องสำคัญ ตัวอย่างเช่น สมัยที่ผมเป็นรัฐมนตรีเศรษฐกิจเก่า คือกระทรวงพาณิชย์ปัจจุบัน ได้มีโอกาสเดินทางไปประเทศเยอรมัน รัฐมนตรีเยอรมันบอกว่า การที่จะกระตือรือร้น จากประเทศเกษตรกรรมมาเป็นอุตสาหกรรมนั้น จะต้องวางแผนให้ดี โดยเฉพาะเรื่องคน คนที่เป็นเกษตรกรมีความเป็นอยู่อย่างสบาย ผลัดเวลาทำงานได้ ไม่อยู่ขอบเขตของการบังคับ มีเสรีภาพ อิสระภาพ แต่ถ้าเป็นประเทศอุตสาหกรรม พวกที่เป็น Labor จะต้องมีการขบขัน มีการกำหนดระยะเวลา เพราะฉะนั้นกรรมกรไทย จึงสร้างความปวดหัวให้กับเจ้าของโรงงานอุตสาหกรรม บางครั้งทำให้เราย้อนกลับไปคิดถึงกฎหมายแรงงานของเราว่า ก้าวหน้ากว่าฐานะความเป็นอยู่ของกรรมกรที่เราเป็นอยู่ เพราะว่ากรรมกรไม่สามารถจะปรับตัวให้ทันให้เป็นนักอุตสาหกรรมระบบเรานั้นเอง เพราะฉะนั้นเรื่องนี้อยู่ที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ว่าจะให้ความเติบโตเท่าไร ของอุตสาหกรรม และกระทรวงศึกษาจะต้องผลิตคนเท่าไรที่จะมารองรับ และการผลิตคนไม่ใช่กระทรวงศึกษาแต่เพียงอย่างเดียว หลายกระทรวงจะต้องร่วมด้วย แม้แต่กระทรวงมหาดไทย นอกจากนั้นประการที่ ๒ ถ้าจัดอันนี้ก็ให้มีหน่วยวางแผนทุกระดับและหน่วยติดตามผลงานให้เกิดผลอย่างที่ได้เรียนมาแล้ว ประการที่ ๓ ให้มีการประสานงาน

ประการที่ ๔ ปรับปรุงทางด้าน Management และตัวบุคคล ประการที่ ๕ ปรับปรุงกลไก และวิธีการตลอดจนการที่จะใช้กฎหมายทั้งปวงในการควบคุม ในด้านการเงิน และด้าน ภาษี ถ้ามีการประสานงานกันโดยถูกต้องและติดตามงานได้แล้ว งานอันหนึ่งไม่ใช่ กระทรวงเดียว แต่ต้องวางแผนให้ประสานงานกันหลายๆ กระทรวง ในด้านการสนับ- สนุนอุตสาหกรรมไม่ใช่กระทรวงอุตสาหกรรมกระทรวงเดียว ต้องมีการประสานงานกับ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการคลัง กระทรวงเกษตร และ กระทรวงคมนาคม. จะต้องวางแผนว่าถ้าหากจะให้อุตสาหกรรมประเภทนี้เกิดขึ้นแล้ว พวกวัตถุดิบที่เกิดขึ้นเกิดจากภายในหรือภายนอกประเทศ พอที่จะป้อนหรือไม่ การขนส่ง ควรจะอย่างไร และ Labor จะเอาที่ไหน ตลาดการค้าควรจะอย่างไร ภาษีอากร ควรจะอย่างไร ตลอดจนความสะดวกในเรื่องการเงินควรจะเอาจากที่ไหน ซึ่งผมคิดว่า ผู้ว่าการธนาคารชาติจะบรรยายให้ฟังว่าจะช่วยเหลืออย่างไร เพราะฉะนั้นสิ่งเหล่านี้ เป็นข้อที่ไร้ผลประโยชน์ร่วมกันทั้งทางด้านรัฐบาลและธุรกิจ เพราะฉะนั้นข้อสำคัญคิด ว่าการที่เราจะทำอะไรนั้นเราจะต้องคิดว่าทำให้ชาติอยู่ได้ ถ้าชาติอยู่ได้แล้วเราจะอยู่ ได้ สังคมอยู่ได้ อันนี้เป็นหลัก เพราะฉะนั้นผลที่ออกมาถ้าหากไม่เป็นที่พึงพอใจของ พวกท่านปัญญาชนทั้งหลายก็ต้องขอภัย เพราะว่าเราไม่สามารถจะบันดาลสิ่งใดให้เกิด ความสำเร็จตามความมุ่งหมาย ทุกคนล้วนแต่มีความหวังดี ปราศจากอคติ แต่ว่ามีหลายสิ่ง หลายอย่างที่เป็นสิ่งแวดล้อม ทำให้เราไม่สามารถทำสิ่งเหล่านั้นได้ตามที่เราคิด เพราะ ว่าผู้ที่อยู่ในเบื้องสูงอาจจะมีความเข้าใจกว่าเรา ผู้ที่อยู่ในเบื้องสูงอาจจะเห็นเหตุผลและ ความจำเป็นยิ่งกว่าเรา แต่อย่างไรก็ตามการปรับปรุงในครั้งนี้ ผลที่ออกมาก็ควรจะทำให้ เราภาคภูมิใจว่ากำลังจะเป็นพื้นฐานที่ดำเนินการไปในทางที่ถูกต้อง และงานนี้เราจะต้อง ติดตามและปรับปรุงตลอดไป จะทำเป็นหยุดนิ่งเสียเฉยๆ ไม่มีการปรับปรุงเลยไม่ได้ เป็นอันขาด เมื่อปรับปรุงอันนี้แล้วก็จะต้องปรับปรุงต่อไปอีกอะไรไม่เหมาะก็ต้องเปลี่ยน ทันที เพราะเหตุการณ์เปลี่ยนเร็ว ถ้ามีวังมัจฉาว่าระบบนี้ถูกต้องและหยุดเสียจะเป็นภัย ต่อสังคมและชาติอย่างหนัก แต่อย่างไรก็ตามในหลักการนี้ที่เราทุกคนได้ศึกษามาก็เป็น อย่างเดียวกันทั้งสิ้น เพราะฉะนั้นการปรับปรุงนี้เป็นพื้นฐานแผนขั้นต้นเท่านั้นที่จะไปสู่

ความถูกต้อง เราจะได้เป็นผู้ริเริ่มและให้คนต่อไปได้ช่วยกัน และเป็นหน้าที่ของทุกคน ท่านทุกท่านที่อยู่ในวงการอุตสาหกรรมหรือในวงการของเอกชน อย่าคิดว่าไม่ใช่หน้าที่ของท่าน ท่านที่อยู่ในวงการรัฐบาลอาจถือว่าท่านเป็นข้าราชการ ชั้นนี้ ชั้นนั้น ไม่ใช่หน้าที่ของท่าน หาใช่ไม่ ตั้งแต่คนชั้นต่ำจนถึงพระมหากษัตริย์ เรามีความรับผิดชอบร่วมกัน ในความเป็นอยู่ของประเทศชาติ ก็ทำไม่สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ ต่อส่วนรวม ถ้าคิดว่ามีประโยชน์เราต้องพูดต้องทำ เราต้องแสดง ถ้าเราแสดงออกมา แล้วอย่าคิดว่าพูดถูกเสมอไป ถ้าคนส่วนใหญ่ยังเห็นไม่สมควรเราก็ต้องเคารพต่อเสียงส่วนใหญ่ นั่นเป็นหลักการและหลักวิชาที่มีความสำคัญที่สุด เพราะฉะนั้นอยากจะกล่าวว่าในยุคนี้เราต้องการวีรบุรุษเหมือนกัน เพราะประเทศชาติกำลังอยู่ในภาวะคับขัน ทั้งในด้านสิ่งแวดล้อมประเทศใกล้เคียง คับขันในสังคม และทั้งสภาวะเศรษฐกิจ เราต้องการวีรบุรุษ แต่วีรบุรุษนั้นไม่ใช่เกิดเฉพาะด้านฝ่ายทหาร เดียวนี้เป็นสงครามเบ็ดเสร็จ วีรบุรุษเกิดได้จากปฏิกิริยาของทุกคนในทุกด้าน ทุกแขนง ทุกสาขา ในการที่จะเป็นหัวหน้าปรับปรุงริเริ่มสิ่งเหล่านี้ให้สัมฤทธิ์ผลและเด่นชัดเป็นประโยชน์ต่อชาตินั้น เราเรียกคนเหล่านั้นว่าวีรบุรุษ ผมวิงวอน ท่านทั้งหลายช่วยมาเป็นวีรบุรุษตามแขนงตามสาขาที่ท่านสามารถ ผมขอขอบคุณ ขอจบเพียงแค่นี้.

คำถาม

๑. เป็นเรื่องที่พูดกันมานานแล้วว่า การบริหารงานบุคคลของข้าราชการและของธุรกิจต่างกัน การเป็นข้าราชการนั้นออกยาก จะมีวิธีการอย่างไรที่จะทำให้ข้าราชการซึ่งหย่อนสมรรถภาพหรือไม่สามารถพัฒนาต่อไปได้ ออกไปได้ง่ายขึ้น ได้หรือไม่ หรือจะแก้กฎหมายทำให้ข้าราชการออกจากราชการได้ง่ายกว่าในปัจจุบันได้หรือไม่เพื่อให้คนรุ่นใหม่ได้เข้ามาปฏิบัติราชการให้ดีขึ้น

๒. ก.พ. จะมีการสำรวจข้าราชการที่ล้นงานตามกรมกระทรวงต่างๆ และจะนำมารวมไว้ในหน่วยที่อ้างว่าไม่มีกำลังเจ้าหน้าที่เพียงพอที่จะให้บริการ เพื่อเป็นการเสริมอัตรากำลังแก่หน่วยที่ขาดจะได้หรือไม่

๓. ข้าราชการในปัจจุบันไม่ค่อยได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร เช่นว่าไม่มีการพิจารณาความดีความชอบ ในลักษณะที่เป็นการประเมินผลงานในรอบปี ผู้บังคับบัญชาน่าจะเรียกมาชี้แจงผลงานเพื่อให้รู้อนาคต จะได้ทำการปรับปรุงและพัฒนาตนเองอันจะเป็นการช่วยให้ทำงานราชการได้ดีขึ้น

พล.ต. สิริ สิริโยธิน

๑. การแก้กฎหมายเรื่องการออกจากราชการนั้น สำหรับระบบราชการในการเขียนกฎหมายให้ออกยากนั้นคำนึงกันคนจะแง่กับทางด้านเอกชน ข้าราชการควรทำงานได้เต็มที่ตามความรู้ความสามารถ เนื่องจากราชการมีระบบของผู้บังคับบัญชาอยู่มาก และการมีระบบผู้บังคับบัญชาอยู่มากนี้เอง จึงเป็นการยากที่ข้าราชการจะทำให้พอใจผู้บังคับบัญชาทุกคน เลยสร้างระบบความมั่นคง (security) ให้ว่า ถ้าไม่ผิดจริงจะเอาแต่คำกล่าวหาโดยเลื่อนลอยก็ทำไม่ได้ ก็ทำอะไรไม่ได้ แต่อีกนัยหนึ่งระบบการลงโทษข้าราชการนั้นที่จริงแล้วเรามีวางระเบียบหรือกฎเกณฑ์วางไว้หนาแน่นมาก แต่ในการที่มีข้าราชการที่ออกไม่ได้หรือต้องสะสมเอาไว้เหมือนของเก่าโบราณก็เพราะว่าระบบราชการเราเนี่ยเราถือระเบียบที่เรียกว่าเป็นธรรมเนียมอีกอย่างหนึ่งคือ ความเมตตาหรือ

ลูปหน้าปะจุมุก แต่ก็คิดว่าความรู้สึกเหล่านี้กำลังจะเริ่มเปลี่ยนแปลงไปและก็คงจะดีขึ้นในอนาคตอันใกล้ ถ้าคนรุ่นใหม่ไม่เสียอุดมคติเสียก่อนก็คงจะดีแน่

๒. เมื่อเวลาทำการปรับปรุงกระทรวงทบวงกรมก็ได้พยายาม survey คนที่ล้นหน้าที่ เช่น การยุบกระทรวงพัฒนาการก็คิดว่าคงไม่บรรจุข้าราชการอีกนาน จะได้โยกย้ายสับเปลี่ยนและบรรจุให้กับหน่วยงานที่ขาด แต่ก็ยังไม่สามารถทำอย่างที่ดีไว้ได้ อย่างเต็มที่ เคยลองจะเอาระบบการจำแนกตำแหน่ง (position classification) มาใช้ แต่ทดลองเข้ากรมเดียวคือกรมสรรพากร ก็แทบแย่ เหล่านี้ก็ทำให้เราได้ความคิดมาอย่างหนึ่งว่า ความที่เราเคยอยู่ในระบบเก่ามาจนเคยชิน พอจะเปลี่ยนแปลงอะไรสักหน่อยก็เลยทำได้ยาก แต่พวกเราก็ไม่ควรละเลย ถ้ามีโอกาสก็อย่าทำอย่างเก่าอีกแล้วกัน คิดว่าคงจะเปลี่ยนแปลงดีขึ้นได้

๓. เรื่องการเลื่อนขั้นที่จะให้ผู้ใหญ่มาสอบสัมภาษณ์กันตัวต่อตัวนั้น ความจริงก็มี อ.ก.พ.กรม อ.ก.พ.กระทรวง อยู่แล้ว แต่ขนาดมีคณะกรรมการก็ยังไม่รับความยุติธรรม แต่ถ้าตัวต่อตัวจะเป็นยังไง ถ้าเรายังไม่สามารถจะจัดการกับพวก "deadwood" ในระดับสูงได้ เพราะฉะนั้นเราจะเอาระบบเก่าไว้ก่อนจนกว่า "deadwood" จะหมดดีไหม

คำถาม

การตัดสินใจหรือการขออนุญาตอะไรสักอย่างของทางราชการในขณะนี้ ต้องกลั่นกรองกันเป็นชั้น ๆ ไปจนถึงระดับสูงสุด ทำให้ล่าช้าและเป็นผลให้งานของวิสาหกิจต้องล่าช้าตามราชการไปด้วย เมื่อจะปรับปรุงระเบียบบริหารราชการ ทำไม่ไม่คิดตั้งคณะกรรมการปรับปรุงระเบียบแบบแผนวิธีการกฎหมาย ขอบบังคับ ฯลฯ ที่เกี่ยวกับเรื่องนี้ ซึ่งเป็นอุปสรรคที่ก่อให้เกิดความล่าช้า ทั้งนี้ เพื่อแก้ไขสิ่งที่เป็นอุปสรรคที่ทำให้การบริหารวิสาหกิจและอุตสาหกรรมล่าช้า

พล.ต. ศิริ สิริโยธิน

เรื่องนี้กำลังจะเปลี่ยนใหม่เมื่อมีรัฐบาลแล้ว ว่าเรื่องใดควรจะถึงอธิบดี เรื่อง

ใดควรจะต้องปลัดกระทรวง เรื่องใดควรจะต้องถึงรัฐมนตรี และเรื่องใดควรจะเป็นอำนาจ
 ปฏิบัติของนายกรัฐมนตรี ฉะนั้น ระเบียบกฎเกณฑ์กำลังปรับปรุงอยู่ กำลังปรับปรุงอยู่
 ตามลำดับขั้นตอนของความสำคัญ เพราะถ้าประการแรกไม่สามารถจะปรับปรุงกระทรวง
 ทบวงกรมได้แล้วก็จะปรับปรุงอย่างอื่นไม่ได้ เมื่อปรับปรุงกระทรวงทบวงกรมแล้ว ก็
 ปรับปรุงอำนาจหน้าที่กำหนดตามกระทรวงทบวงกรม เมื่อปรับปรุงอำนาจหน้าที่แล้วก็
 ปรับปรุงกลไกในการดำเนินการรวมทั้งขั้นตอนของกฎหมายด้วย ตอนนี้นี้ก็ได้ระดมกำลัง
 กันทำเรื่องนี้อย่างเต็มที่ เพราะต้องทำทุกอย่างทั้งการออกกฎหมายในการที่จะรับรอง
 กระทรวง ทบวงกรม จะต้องออกกฎหมายที่จะแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และยังจะต้องออก
 กฎหมายที่จะต้องดำเนินการในระยะยาว ซึ่งกำลังทำตามลำดับความสำคัญ จึงยังไม่
 สามารถจะทำพร้อมกันได้

เกี่ยวกับเรื่องที่ว่า ผู้บังคับบัญชาระดับต่าง ๆ ไม่ค่อยตัดสินใจเองและมักผ่าน
 เรื่องไปให้ผู้บังคับบัญชาระดับเหนือขึ้นไปนั้น เป็นเพราะว่าไม่ค่อยยอมใช้อำนาจ ไม่
 ค่อยยอมปล่อยหน้าที่กัน ไม่ใช่ว่าไม่มีอำนาจตัดสินใจ ความจริงมีก็ไม่ค่อยชอบใช้ แต่
 ก็คิดว่าก่อนอื่นที่จะทำอะไรก็ต้องค่อยทำค่อยไป แต่ก่อนจะทำอะไรก็ควรสร้างศรัทธาให้
 เชื่อถือเสียก่อนว่าเราเองก็พร้อมที่จะทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต จะทำงานเพื่อหลัก
 การ จะทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมเพราะตราบไต่ที่คนยังไม่ศรัทธาก็คงทำไม่ได้

คำถาม

๑. ในการปรับปรุงกระทรวงทบวงกรมนี้ มีเหตุผลอย่างไรที่นำกรม-
 ทรัพยากรธรณีไปรวมกับกระทรวงอุตสาหกรรม น่าจะให้ไปรวมกับกระทรวงเกษตร
 เนื่องจากเห็นว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติที่จะสนองวัตถุดิบให้แก่ทางธุรกิจ
 และอุตสาหกรรม จะได้ทำให้การพิจารณาสนองวัตถุดิบเป็นไปได้โดยสะดวก เพราะอยู่
 ภายใต้การพิจารณาของผู้บังคับบัญชาคนเดียวกัน เพราะขณะนี้รู้สึกที่มีความขัดแย้งกัน
 อยู่เกี่ยวกับเรื่องการดำเนินงานของกรมทรัพยากรธรณีกับทางกระทรวงเกษตร

๒. ขอระบายความในใจในฐานะที่มาจากส่วนราชการต่อทางวิสาหกิจที่ว่า

การติดต่อกับทางราชการต้องเกิดความเอือมระอาขึ้น เป็นความผิดของราชการฝ่ายเดียว หรือคิดว่าทางฝ่ายราชการเป็นตัวก่อปัญหาเช่นความล่าช้าหรือการรับของกำนัล น่าจะคิดบ้างว่าเป็นเพราะฝ่ายวิสาหกิจเป็นฝ่ายหยิบนินให้เอง วิสาหกิจเมื่อมีสมาคมกันแล้ว ก็ควรคิดช่วยกันแก้ข้อนี้ด้วย อีกประการหนึ่งประเทศเราเพิ่งเปลี่ยนมาเป็นประเทศที่ สนับสนุนทางอุตสาหกรรมได้ไม่นานนักก็อาจไปได้เชิงซ้ำบ้าง เพราะทำการเกษตรกันมานาน เลี้ยงยังอาจติดนิสัย “ไปเรื่อย ๆ” กันอยู่ จะให้รวดเร็วก็คงเป็นไปได้ในช่วงระยะหนึ่ง นอกจากนั้น บางครั้งในวงการธุรกิจก็มีการปฏิบัติผิดระเบียบอยู่เสมอ เช่น ตัดไม้เถื่อน ลักแร่เถื่อน จึงจำเป็นที่ทางราชการจะต้องมีระเบียบหรือกฎเกณฑ์ที่จะวางไว้ เพื่อมิให้ทรัพยากรเหล่านั้นหมดสิ้นไป เพื่อเก็บรักษาให้บุคคลรุ่นหลังบ้าง

พล.ต. ศิริ สิริโยธิน

๑. ความจริงเรื่องนี้ ในการพิจารณาจะให้กรมทรัพยากรธรณีไปอยู่ที่ไหน เมื่อตอนจะยุบกระทรวงพัฒนานั้น คณะกรรมการก็ได้มีความเห็นเป็น ๒ ประเด็น ว่า จะให้ไปอยู่กับกระทรวงอุตสาหกรรมหรือกระทรวงเกษตร ฝ่ายที่เห็นว่าควรกลับไปอยู่กับกระทรวงอุตสาหกรรมก็ให้เหตุผลว่า เพราะเคยอยู่มาก่อนแล้ว และทรัพยากรที่จะให้มีความขึ้นมานั้นก็เกี่ยวข้องกับการอุตสาหกรรมเป็นส่วนใหญ่ ที่อยากให้ไปอยู่กับกระทรวงเกษตร ก็ให้เหตุผลอย่างทีกล่าวแล้ว ซึ่งจะมีปัญหาโต้แย้งกันเสมอระหว่างกรมป่าไม้กับกรมทรัพยากร เช่น กรมทรัพยากรอนุญาตให้ขุดได้แต่ป่าไม้กลัวป่าไม้สงวนจะเสีย แต่คิดว่าประเด็นที่สำคัญคือ การวางหลักการหรือมาตรการที่แน่นอน กรมทรัพยากรฯ มีลักษณะติดกับกรมอื่นอยู่ เมื่อจะอยู่กับแห่งใดมีความสำคัญน้อย ประเด็นสำคัญที่กำหนดขอบเขตหน้าที่ความสำคัญของกรมทรัพยากร หรือกรมป่าไม้ ถ้าเราได้กำหนดวางหลักเสียให้ดีแล้วจะอยู่ที่ไหนคงไม่สำคัญ เห็นว่าเป็นเรื่องธรรมดา ไม่เกิดความเสียหายแก่ส่วนรวม

๒. บรรดาเรื่องคอร์รัปชันทั้งหลายนั้น ความจริงเกิดจากเอกชน คือเอกชนเป็นผู้สร้างให้ การเอารัดเอาเปรียบช่วงชิงกันทำให้เกิดคอร์รัปชัน เพราะฉะนั้น ถ้ามี

สมาคมแล้วและพวกเราไม่มาเอารัดเอาเปรียบกัน ปัญหาเรื่องนี้คงจะหายไป เป็นการช่วยราชการแก้ปัญหาเรื่องคอร์ปชั่นนี้ลงได้

สำหรับตามประเด็นที่ว่า เวลาที่มีปัญหาเรื่องคนไม่พอ งบประมาณไม่มีการควบคุมหรือผู้ปฏิบัติขาดความสำนึกในหน้าที่ ควรให้มีการฝึกคนขึ้นบ้าง เราก็พยายามทำอยู่แล้ว แต่พ่อค้าบางคนก็ทำให้ต้องออกแบบฟอร์มที่เคร่งครัดเพื่อควบคุม เพราะพ่อค้าบางคนต้องการความสะดวกความรวดเร็วเพื่อผลประโยชน์ ทางราชการก็ต้องการรักษาผลประโยชน์ของรัฐ ความไม่เข้าใจและความหวาดระแวงว่าเราทำให้เล่นเล่ห์เล่นเหลี่ยมซึ่งกันและกัน ถ้าร่วมกันเป็นสมาคมทำให้เหมือนกันหมด ราชการก็คงไม่สามารถจะคอร์ปชั่นได้ การแก้ปัญหาเหล่านี้จะมุ่งหน้าที่ฝ่ายราชการอย่างเดียวไม่ได้ ต้องมุ่งแก้ที่เอกชนด้วย คนทุกวงการก็มีดีเลวปนกันอยู่ การทำงานของข้าราชการเป็นการกระทำตามหน้าที่ ความกระฉับกระเฉงอาจลดน้อยกว่าพวกที่ทำทางเอกชน วันหยุดชดเชยที่ควรจะได้ก็ขอยอมรับว่าเห็นด้วย

เรื่องเอกชนต้องการความสะดวก เช่นการจดทะเบียนบริษัท อาจจะต้องจดทะเบียนที่อุตสาหกรรม กระทรวงพาณิชย์ และมาจดที่ธนาคารชาติ ต้องยอมรับว่าสิ่งที่เริ่มต้นขึ้นใหม่เรายังขาดคนที่มีความชำนาญในรอบด้านทุกอย่าง แม้แต่การกำหนดมาตรฐานสินค้า เวลาอยู่ในกระทรวงอุตสาหกรรมก็มี กระทรวงพาณิชย์ก็มี บางส่วนอยู่ในกระทรวงสาธารณสุขก็มี เราพยายามก็จะรวมเข้ามาอยู่ด้วยกัน เวลานี้ได้ตั้งกรรมการขึ้นชุดหนึ่งเพื่อให้หน่วยงานเหล่านี้ให้ลูกหน้าที่ต่อไปจะดึงแยกออกมาเป็นกลุ่มกลางที่เรียกว่า กองมาตรฐานสินค้าขึ้นโดยเฉพาะ แต่จะยังทำทันทีไม่ได้ เพราะยังขาดคนต้องฝึกคน จึงยังต้องอาศัยพวกผู้เชี่ยวชาญ (specialist) ที่อยู่ในสถานที่บางแห่งให้ทำงานไปก่อน แต่เมื่อปริมาณงานมากขึ้นและคนเราพอก็จะต้องทำในเรื่องนี้

เรื่องการจะสับเปลี่ยนพ่อค้ากับข้าราชการนั้น คิดว่าอาจจะทำได้ไม่ง่าย เพราะคนที่เป่... พ่อค้าได้รับการฝึกมาอย่างคนที่เป่... ข้าราชการถูกฝึกมาเป็นข้าราชการ แต่ก็มีความหมายเพื่อชาติเหมือนกัน การจะเปลี่ยนหัวหน้าที่ค่อนข้างลำบาก การจะเปลี่ยน

นั้นเห็นด้วยบางตำแหน่ง เช่น ทูตการค้า ในด้านนโยบายอากรรวมกันได้ ในการที่จะทำงานรวมกัน ลองดูด้านการค้าของประเทศไทยเราน่าจะคิดว่าคนอื่นเขามีหอการค้าเต็มไปหมดในประเทศไทยเวลาเขาจะมาขายกับเรา แต่เราคิดบ้างไหมว่าเวลาเขาไปที่อื่นจะมีหอการค้าในประเทศนั้น เรื่องนี้ได้เสนอแนะกับปลัดกระทรวงพาณิชย์ไปแล้วว่าเราควรจะทำอย่างไรซึ่งก็ได้รับหลักการที่จะปรับปรุงไปสู่จุดนั้นไปแล้ว ที่ว่าข้าราชการกับพ่อค้าควรจะแยกกันคิดว่าในถึงที่สุดก็ต้องแยกแต่ว่านโยบายนั้นเวลานี้คนไทยที่มีทุนและมีปัญหาในทางการค้ามีไม่มากในระยะต้นถ้าแยกกันโดยเด็ดขาดพ่อค้าก็คงจะมาจากที่อื่นทั้งนั้น เพราะว่าพวกเขตรกรคงไม่มีทุนพอหรือไม่ก็ต้องเป็นพ่อค้ารายย่อย ฉะนั้นในขั้นต้นนี้เขาจึงว่าทำไมจึงจะตัดทอนข้าราชการที่มีความเป็นอยู่ดี มีทุนที่จะประกอบการค้า แต่ในขณะเดียวกันน่าจะวางมาตรการในการที่จะป้องกัน เช่นในบางหน้าที่ไม่ควรจะอนุญาตให้เป็นพ่อค้า แต่ในบางหน้าที่ที่ไม่เกี่ยวกับอิทธิพล ทำไมจะให้ทำการค้าไม่ได้ เมื่อถึงระยะหนึ่ง ถ้าคนไทยรวมทุนกันและพร้อมแล้วก็เห็นด้วยว่าควรแยกระหว่างพ่อค้ากับข้าราชการ แต่ความเห็นในขณะนี้ว่าควรแยกหรือไม่ขอตอบ

ที่ว่าการจะแก้ปัญหาระบบการจราจรนั้น ทำไมไม่นึกถึงฝ่ายธุรกิจบ้าง ความจริงเขาก็นึกถึงแต่ว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องมองในแง่ความเดือดร้อนของคนทั่วไปด้วย การบกพร่องเรื่องการจราจรนั้นไม่ใช่เกิดขึ้นในเวลานี้ คนมาอยู่คับคั่งในนครหลวงมาก เราขาดการวางแผนก็ทำให้ถนนหนทางไม่พอ และขาดความเสียสละชอบทำตามใจ ฉะนั้นการแก้ปัญหาจราจรที่ทำอยู่เป็นการแก้ปัญหาปลายเหตุ เป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ต้องโทษที่เราไม่มีการวางแผน total plan ที่ดีพอมากกว่า ที่ปล่อยปละละเลยกันมานาน เวลานี้ก็กำลังวางแผนการอยู่แล้วที่จะกระจายความเจริญเพื่อมิให้มาแออัดอยู่ในนครหลวงมากนัก

เวลานี้ได้พยายามแก้ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้อยู่แล้ว แต่เนื่องจากว่าทางเอกชนกับทางราชการนั้น เราไม่ได้หันหน้าเข้าหากันโดยใกล้ชิด ฉะนั้นบางทีเมื่อเกิดปัญหาอะไรขึ้น ทางเอกชนก็ทวาดระแวงว่าทางรัฐบาลไม่ได้คิด ไม่ได้ทำ แต่ที่แท้รัฐบาลคิด

รัฐบาลทำ ไม่ได้ปล่อยปละละเลย แต่ที่ทำอยู่นั้นยังไม่ได้สัมฤทธิ์ผล ในขณะเดียวกัน ฝ่ายราชการบางคนก็อาจคิดว่า เอกชนเป็นอีกพวกหนึ่งหวังแต่ประโยชน์ทำเดียว จึงตั้งข้อป้องกันเอาไว้เต็มที่ ตราบใดที่ยังหวาดระแวงกันอยู่ก็ยังคงแย่ง ต้องอยู่กันด้วยความไม่หวาดระแวงจึงจะไปด้วยกันได้ ขอย้ำอีกครั้งหนึ่งว่า สงครามในเวลานี้เป็นสงครามเบ็ดเสร็จรวมทั้งสงครามเศรษฐกิจ ทุกคนต้องดำเนินสงครามตามอำนาจและหน้าที่ของตัวเอง แต่การที่จะทำอะไรให้สำเร็จนั้น ขอเรียนพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ว่า “ต้องแยกโศกกับการทำงาน” เราต้องทำงานโดยไม่คิดถึงโศก จึงจะเป็นนักสู้ที่แท้จริงได้ ขอสรุปว่าปัญหาของเรา กำลังจะตรงกันแล้ว และจะขอยกหนังสือในวรรณคดีของนาเคะประทีป ที่กล่าวไว้ว่า

“ก้าวทีละก้าวหนึ่ง	ก็จะถึง ณ ที่คอย
เย็บผ้าผืนค่อยสอย	ก็จะเสร็จสำเร็จผล
อิฐน้อยค่อยก่อไป	ก็จะได้กำแพงงาม
สโนว์ดกผิจะลาม	ก็จะสูงเพราะแรงมัน”

การปรับปรุงระเบียบบริหารราชการ

บรรยายโดย

พลตรีศิริ สิริโยธิน

ณ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

๒๖ ตุลาคม ๒๕๑๕

เวลา ๙.๐๐-๑๐.๓๐ น.

หน้าว่าง

ในการปรับปรุงระเบียบบริหารของราชการไทยครั้งนี้ คณะปฏิวัติได้ตั้งคณะที่
 ปรีกษาระเบียบบริหารของหัวหน้าคณะปฏิวัติ โดยได้กำหนดหน้าที่ไว้ว่า ให้เสนอ
 ความเห็นเกี่ยวกับระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน โดยให้ตรวจพิจารณากิจการในส่วน
 ราชการต่าง ๆ แล้วเสนอความเห็นว่าจะตั้งขึ้นใหม่ รวม หรือ แยก หรือย้ายสังกัด
 หรือแปลงรูป หรือยุบเลิกบางส่วน โดยเหตุผลทางประหยัดและประสิทธิภาพตลอดจน
 พิจารณาแก้ไขเปลี่ยนแปลงวิธิต่างปฏิบัติของส่วนราชการต่าง ๆ เพื่อไม่ให้งานซ้อนงาน
 และประสานงานของส่วนราชการที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ให้มีความสัมพันธ์ร่วมมือ
 ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เนื่องจากผลดำเนินงานที่คณะที่ปรึกษาได้ปฏิบัติไปแล้วนั้น ได้
 เกิดผลขึ้นแล้วก็คือว่า ได้มีคำสั่งคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๑๖ เรื่องจัดให้มีกระทรวงทบวงกรม
 ขึ้น ตามที่ปรากฏในคำสั่งคณะปฏิวัติ คือ

๑. สำนักนายกรัฐมนตรี	๒. กระทรวงกลาโหม
๓. กระทรวงการคลัง	๔. กระทรวงการต่างประเทศ
๕. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	๖. กระทรวงคมนาคม
๗. กระทรวงพาณิชย์	๘. กระทรวงมหาดไทย
๙. กระทรวงยุติธรรม	๑๐. กระทรวงศึกษาธิการ
๑๑. กระทรวงสาธารณสุข และ	๑๒. กระทรวงอุตสาหกรรม

นอกจากนี้ก็ยังมีทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐซึ่งอยู่ในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี
 ด้วย นอกจากนี้ยังมีประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๑๘ ว่าด้วยระเบียบบริหารราชการ
 แผ่นดินเพื่อให้สอดคล้องกับรูปการณ์ที่จัดใหม่ ท่านนักศึกษาที่เคารพ ในการจัดรูป
 ใหม่นี้ ถ้าหากเราดูแต่ผิว ๆ ก็จะรู้สึกว่าจะไม่เห็นมีอะไรใหม่เกิดขึ้น เป็นแต่เพียงว่า
 กระทรวงบางกระทรวงหายไปแล้วก็มีการบางกรมจัดเข้ามาอยู่ในส่วนนี้ ย้ายจากกระทรวง
 นั้นไปอยู่กระทรวงนั้น เพราะฉะนั้นเพื่อจะให้ท่านที่เคารพได้มีความเข้าใจและรู้
 เหตุผลในเรื่องเหล่านี้ เพราะว่าในการปรับปรุงนั้นโดยหลักการ หรือระเบียบบริหาร
 ราชการแผ่นดินแล้ว ทุกประเทศในโลกนี้ไม่มีใครที่จะหยุดยั้งการปรับปรุง จำเป็น
 ต้องมีการปรับปรุงระเบียบบริหารการปกครองอยู่เสมอ สำหรับประเทศไทยเรานั้นถ้าจะ

นับตั้งแต่รัชกาลที่ ๕ มาแล้ว ไม่เคยมีการปรับปรุงเป็นการใหญ่เลย นอกจากเมื่อเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ ก็ปรับปรุงเฉพาะบางส่วนเท่านั้น ในคราวนี้ที่ได้ตั้งหน้าตั้งตาทำกันขึ้น แต่ว่าการทํานี้ยังไม่สมบูรณ์แบบและยังไม่ได้ผลตามเป้าหมาย ซึ่งผมจะกราบเรียนให้ทราบภายหลัง เพราะฉะนั้นเพื่อจะให้มีผลความเข้าใจ ผมก็จะได้อธิบายให้เห็นชัดว่า ในการที่เราจะต้องปรับปรุงนั้น อะไรเป็นเหตุก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องปรับปรุงกระทรวงทบวงกรม ซึ่งพอจะสรุปหัวข้อได้ดังนี้

ข้อ ๑. ตามหลักการบริหารที่ดีนั้น หน่วยงานที่เป็นศูนย์กลาง ควรจะมีหน้าที่กำหนดนโยบาย กำกับนโยบาย กำหนดแผนประสานและติดตามผลงาน แต่การจัดหน่วยราชการที่เป็นอยู่แล้วก่อนปรับปรุงนี้ อย่างเช่นในสำนักนายกรัฐมนตรี ได้รวมหน่วยราชการต่างๆ ที่ไม่ใช่เป็นหน่วยนโยบาย แต่เป็นหน่วยปฏิบัติงานธรรมดาเอาไว้มากจนเกินไป ซึ่งเห็นได้ในรูปการจัด เดิมนั้นในสำนักนายกรัฐมนตรีมีหน่วยงานอยู่ถึง ๓๐ หน่วย ทั้งหน่วยนโยบายและหน่วยปฏิบัติงาน เมื่อเป็นดังนี้ นายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นผู้บริหารงานในทางด้านนโยบาย กลับต้องมาวุ่นวายกับงานของหน่วยต่าง ๆ ซึ่งเป็นหน่วยงานประจำเสีย ซึ่งระเบียบราชการได้วางไว้ว่าหน่วยปฏิบัติงานราชการประจำนั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงจะทำอะไรบ้าง เมื่อหน่วยงานนี้อยู่ในสำนักนายกฯ ถึง ๓๐ หน่วย นายกรัฐมนตรีก็ต้องมาวุ่นวายกับหน่วยงานปฏิบัติประจำ ทำให้เวลาแทนที่จะต้องทุ่มเทลงไปในงานในการที่จะบริหารในเรื่องนโยบาย ก็เสียเวลาไปมาก ซึ่งกระผมคิดว่าในระเบียบแบบแผนที่ดีนั้น นายกรัฐมนตรีต้องไปแถลงนโยบายต่อสภาผู้แทน เมื่อแถลงนโยบายต่อสภาผู้แทนแล้ว นายกรัฐมนตรีจะต้องกลับมาชี้แจงนโยบายที่สภาผู้แทนลงมติไว้วางใจให้กระทำนั้นและแบ่งงานกับรัฐมนตรีต่าง ๆ ในคณะรัฐมนตรีของตน แล้วก็บริหารงานไปตามนั้น และขอที่นายกรัฐมนตรีจะควบคุมนโยบาย ติดตามนโยบาย เปลี่ยนแปลงนโยบายให้เกิดขึ้น แต่ถ้ามารวมงานปฏิบัติงานนี้ไว้ในสำนักนายกรัฐมนตรีแล้ว ก็อย่างที่เราเคยทราบกัน รู้กัน ท่านนายกฯ เมื่อเขา

จัดอย่างนั้น ท่านก็ต้องมีงานมาก ข้าราชการที่ลาไปนอกท่านก็ต้องเซ็น ข้าราชการประจำในกรมต่าง ๆ ที่เป็นอธิบดีหรือเทียบเท่าอธิบดี จะลาป่วย ท่านก็ต้องเซ็น ก็ลองนายกรัฐมนตรีจะต้องมาเซ็นอย่างนี้เสียแล้ว งานบริหารนี้จะเอาเวลาที่ไหนไปคิด เมื่อเป็นเช่นนี้เอง ในหลักการดังนี้เราจึงพยายาม Screen งานของหน่วยที่เป็นงานปฏิบัติการธรรมดาๆ นอกจากสำนักนายกรัฐมนตรีให้หมดเท่าที่จะกระทำได้ คงเหลือแต่หน่วยนโยบาย เว้นแต่หน่วยปฏิบัติที่จำเป็นจะเป็นคู่มือของคณะรัฐมนตรีเท่านั้น เราจึงให้คงไว้ในสำนักนายกรัฐมนตรี ฉะนั้นในรูปใหม่นี้จะเห็นว่า ในรูปเก่า ในสำนักนายกรัฐมนตรีนั้น มีคณะที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักงบประมาณ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรม สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน สำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานสภาวิจัยแห่งชาติ สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท กรมประชาสัมพันธ์ กรมประมวลข่าวกลาง กรมอู่ยามวิทยา รวมทั้งมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ก็เป็นส่วนราชการที่ขึ้นตรงต่อสำนักนายกรัฐมนตรีด้วย เพราะฉะนั้น ปัญหาเด็กเดินขบวน ปัญหาในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ นายก ฯ ต้องมาวุ่น ต้องมาประชุมอยู่ตลอดเวลา ทำให้ประสิทธิภาพเวลานั้นถูกจำกัดไปในการบริหารราชการแผ่นดิน เมื่อเป็นอย่างนี้เอง ในรูปการจัดใหม่นี้เราก็ได้ตัดหน่วยต่าง ๆ ตามที่ประกาศออกมา อย่างเช่นสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสินค้าขาออก เราตัดออกไปจากสำนักนายกรัฐมนตรี ไปอยู่ในกระทรวงพาณิชย์ ซึ่งผมจะได้ให้เหตุผลต่อไปว่าทำไมถึงให้อยู่ในกระทรวงพาณิชย์ จะพูดซ้ำก็ได้ว่า เพราะว่างานนี้เป็นงานซ้ำซ้อนกับงานของกระทรวงพาณิชย์เขาอยู่ เมื่อกระทรวงพาณิชย์มีหน้าที่ส่งเสริมสินค้าขาออกกระทำอยู่แล้ว ทำไมมาตั้งหน่วยงานซ้อนงาน เมื่อกระทรวงพาณิชย์ไม่มีสมรรถภาพก็ชอบที่จะปลดอธิบดีกรมการค้าต่างประเทศออกไปเสีย แต่นั่นก็ปลดไม่ได้ เวลาเมื่ออยากให้งานมันดีขึ้นก็ตั้งหน่วยงานขึ้นมา อยากจะให้อะไรมันดีขึ้นก็ตั้ง

หน่วยงานขึ้นมา ตั้งขึ้นมา ๆ หน่วยงานก็หัวโต เพราะฉะนั้นงบประมาณก็สิ้นเปลือง
 อย่างนี้เป็นต้น หรืออย่างเช่น สำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน เราก็ตัดไป
 เสีย อันนี้ตัดออกจากสำนักนายก ฯ เพราะเหตุว่าในต่างประเทศ ในหนังสือพิมพ์ ใน
 สภาผู้แทน ก็เห็นว่าสำนักคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินนี้ควรเป็นเอกเทศในการที่จะ
 ตรวจสอบทรัพย์สินของรัฐบาลให้ได้คงอยู่อย่างไม้อยู่ได้อำนาจใคร และการจัดใหม่นี้
 สำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน แยกออกจากสำนักนายก ฯ ไปเป็นเอกเทศ
 ขั้วตรงรายงานเฉพาะข้อบกพร่องตรงต่อนายกรัฐมนตรีเลย อย่างนี้เป็นต้น ส่วนสำนัก
 งานเร่งรัดพัฒนาชนบทนั้น เรามีการเร่งรัดพัฒนาชนบทเป็นหน่วยปฏิบัติการ เพราะ
 ฉะนั้นจึงเอาสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทไปอยู่เสียที่กระทรวงมหาดไทย ที่จริงแล้ว
 สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทนั้น งานซ้ำซ้อนและคล้ายคลึงกับกรมพัฒนาชุมชน แต่
 ที่นี้มันยังยุบไม่ได้เพราะมีข้อผูกพันกับการช่วยเหลือจากต่างประเทศ เมื่อเป็นเช่นนี้เรา
 จึงยกเอาสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท ซึ่งมีงานคล้ายคลึงกับงานในหน้าที่ของกรมใน
 กระทรวงมหาดไทยแล้วไปอยู่ในกระทรวงมหาดไทยเสีย กรมอุตุนิยมนิเทศาก็กลับไปอยู่
 กระทรวงคมนาคม เพราะเป็นงานที่จะต้องประสานงานกับทางด้านคมนาคม ส่วน
 มหาวิทยาลัยต่าง ๆ นั้น ตัดออกมาเสีย ให้เป็นทบวงการเมืองอันหนึ่ง มีรัฐมนตรีว่า
 การทบวงเป็นผู้รับผิดชอบ แทนที่จะขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี เพราะฉะนั้นจะเห็นว่า
 แม้แต่ในสำนักนายกรัฐมนตรี เราก็ตัดส่วนต่าง ๆ ที่เป็นหน่วยปฏิบัติการอันนี้ออก
 ไป อย่างนี้เป็นต้น ผมจึงขอเรียนให้ทราบในหลักการที่ปฏิบัติ และนอกจากนั้น สำนัก
 งานปลัดกระทรวงของกระทรวงต่าง ๆ นั้น บางกระทรวงก็รวมเองงานปฏิบัติเข้าไปใน
 สำนักงานปลัดกระทรวงนี้ชอบที่จะเป็นผู้ควบคุมแผนงาน ควบคุมนโยบายซึ่งทางคณะ
 รัฐมนตรีมอบหมายมาให้กรมต่าง ๆ เป็นผู้ดำเนินการ แต่การปฏิบัติที่แล้วมานั้น ปลัด
 กระทรวงไม่มีประสิทธิภาพเพราะเหตุว่าไม่มีเครื่องมือในการที่จะควบคุมกรมต่างๆ เพราะ
 ปลัดกระทรวงก็มีแต่ปลัดกระทรวง แม้ในสำนักงานปลัดกระทรวงก็มีเจ้าหน้าที่เพียงไม่
 กี่คน เพราะฉะนั้นทางปฏิบัติที่ปฏิบัติกันนั้นก็คือ อธิบดีต่าง ๆ มีแผนการอย่างไรก็ทำ
 มา ต่างคนต่างทำตามความสามารถของตนอย่างเต็มที่ หาใช้ความผิดของอธิบดีไม่ เมื่อ

เสนอมายังปลัดกระทรวง ปลัดกระทรวงก็ได้แต่พิจารณาตามนั้นว่า เห็นสมควรก็เสนอรัฐมนตรี รัฐมนตรีเป็นฝ่ายนโยบายเมื่อเห็นแผนงานมาตามนโยบาย เขาว่ามาถูกทางเทคนิค ส่งคณะรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรีก็ส่งไปสำนักงบประมาณ ตอนนี้องระหว่างในสำนักงบประมาณนั้น มีใครยาวสาวได้สาวเอา อธิบดีคนไหนถ้ามีงานสำคัญๆ ติดต่อกับผู้นุมัติได้ดีๆ บางทีไปเสียไกลในกระทรวงนั้น อธิบดีบางคนงานสำคัญเหลือเกิน ควรที่จะปรับปรุง ควรที่จะชี้แจงแต่เห็นว่างานของตัวนั้นสำคัญ งบประมาณจำเป็นจะต้องอนุมัติให้ และตัวคิดแต่ความสำคัญในหน้าที่ของตัวแล้วก็นั่งรอคอยการอนุมัติ ผลที่สุดงบประมาณออกมาก็ถูกตัดทอนลงไป กรมที่ไม่สำคัญได้งบประมาณมาก กรมที่สำคัญกลับได้งบประมาณน้อย อันนี้เราเห็นก็พยายามที่จะขจัดข้อบกพร่องอันนี้ จึงคิดว่าสำนักงานปลัดกระทรวงนั้น ควรจะเป็น สำนักงาน ปลัดกระทรวงที่มีประสิทธิภาพ เพราะฉะนั้น เราจึงจัด Staff ของปลัดกระทรวงให้เกิดขึ้น เรียกว่า กองวิชาการหรือกองแผนงานให้เกิดขึ้น กองแผนงานนี้เองจะอยู่ในสำนักงานปลัดกระทรวง เมื่อกรมต่าง ๆ เสนอรายงานมาแล้ว กองแผนงานนี้จะได้รวบรวมว่าในแผนงานส่วนใหญ่ที่กรมทำมานั้น อยู่ในขอบเขตของกระทรวงหรือไม่ เพื่อปลัดกระทรวงจะได้พิจารณา และนอกจากนั้น ในการที่ของงบประมาณมา หรือการใช้งบประมาณไปก็ตาม เป็นไปตามเป้าหมายหรือไม่ และนอกจากนั้น เมื่อถึงคราวที่จะขอของงบประมาณประจำปี ขอบที่ปลัดกระทรวงจะเป็นผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติงาน รวบรวมผลงานของกระทรวง ประชุมตกลงให้แผนงานนั้นประสานกัน แล้วนำเรื่องนั้นไปพูดกับงบประมาณ เมื่อจะตัดทอนส่วนไหน ก็ให้งานมันสัมพันธ์กัน ส่วนนี้ทำอย่างนั้น ส่วนนั้นทำอย่างนั้น มันจึงจะเกิดผลขึ้น ไม่ใช่มีแต่เสือกางเกงไม่มี ขาดจนกระทั่งกางเกงในแล้วใส่เสื้อนอก มันก็ไม่ถูก เมื่อมีเงินน้อยก็ชอบที่จะให้ครบรูปร่างพอสมควร ตามอัตตภาพแห่งกำลังเงิน นี้ก็เป็นข้อหนึ่งที่ทำให้คิดว่า จำเป็นต้องปรับปรุงแผนงานเหล่านั้นขึ้นในสำนัก ในส่วนกลาง คือในสำนักนายกรัฐมนตรีและในสำนักงานของปลัดกระทรวง

ข้อ ๒ ที่จะเป็นสาเหตุในการที่จะให้ปรับปรุงนั้น ก็คือเรื่องงานซ้อนงานระหว่างหน่วยราชการต่าง ๆ ซึ่งทำให้เกิดความสับสนเปลือง ขาดประสิทธิภาพและการ

บริหารราชการ หน่วยงานที่มีลักษณะงานซ้ำกันนั้นมีหลายหน่วยด้วยกัน และขนาดของการซ้ำกันนั้น ก็คือ

๑. ซ้ำกันในลักษณะงาน
๒. ซ้ำกันในขอบเขตของงาน
๓. ซ้ำกันในวัตถุประสงค์ของงาน
๔. ซ้ำกันในวิธีปฏิบัติการ

เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว บางครั้งการทำงานอย่างเดียวกันมีอยู่หลาย ๆ หน่วยด้วยกัน เพราะว่าเราไม่ได้กำหนดขอบเขตเอาไว้ ต่างคนต่างก็คิดว่าเป็นหน้าที่ของหน่วยตน เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้วหน่วยราชการนอกจากจะให้งานกระจายไปแล้ว บางอย่างก็เกิดแย่งงานกัน ซึ่งเดี๋ยวผมจะชักตัวอย่าง บางอย่างเห็นกันยากนักก็ละเลยเสียไม่ปฏิบัติ นี่ถือว่าเป็นของส่วนนั้น นี่ถือว่าเป็นของส่วนนี้ โดยไม่ทราบว่าเป็นผู้รับผิดชอบ เพราะฉะนั้นอันนี้เองมันทำให้เกิดผลเสียหาย เสียหายที่ว่า ในบางขณะเม็ดเงินจำนวนหนึ่งซึ่งจะไปพัฒนาให้เกิดประโยชน์กับประชาชนนั้น ต้องเกิดการพัฒนาที่สิ้นเปลือง อย่างเช่น แต่ก่อนนี้หน่วยชลประทานราษฎร์ ก็อยู่ในกรมชลประทานซึ่งอยู่กับกระทรวงพัฒนาการ การพัฒนาบางส่วนในลักษณะทำนองเดียวกันอยู่ในกรมพัฒนาที่ดิน อยู่ในกระทรวงพัฒนาการ งานบางอย่างในลักษณะเดียวกันก็อยู่ในกระทรวงมหาดไทย ต่างคนต่างทำ ต่างคนต่างมีระบบงานเป็นของตัวเอง ทำให้แตกต่างกันแล้วก็สิ้นเปลืองเงินโดยใช่เหตุ ผมจำได้ว่า ในสมัยที่เป็นประธานสภา มีงานพัฒนาแห่งหนึ่งของกระทรวงเกษตรที่จะช่วยราษฎรในเรื่องทางด้านชลประทาน กระทรวงเกษตรมีงบประมาณอยู่ในราวประมาณ ๔ ล้าน แต่กรมพัฒนาไปช่วยเกษตรเหมือนกัน มีอยู่ ๒๗ ล้าน และเกิดไปทำในจังหวัดเดียวกันด้วย เกิดไปทำในอำเภอเดียวกันด้วย แต่อยู่ติด ๆ กัน วิธีระบบการทำงาน ก็แตกต่างกัน การใช้เงินก็แตกต่างกัน ขาดการประสานกัน ผลที่สุดเม็ดเงินที่จะเกิดประโยชน์ให้แก่ประชาชนได้เต็มที่ มันก็ไม่ถึงที่ อย่างนี้เป็นต้น เพราะฉะนั้นภาวการณ์เท่าไรมันก็ไม่พอที่จะไปใช้ นอกจากนั้นงานบางอย่างควรจะอยู่ด้วยกัน ก็ไปอยู่ต่างกันเสีย แล้วก็ไปอยู่ต่างกระทรวงกันเสียด้วย อย่างเช่นว่างานของทางด้าน

กระทรวงเกษตรซึ่งผมจะขอยกมาเป็นตัวอย่าง งานของกระทรวงเกษตรนี้เราคิดว่า ขณะนี้มีประชากรที่เป็นเกษตรกรประมาณ ๒๖ ล้านคน เกษตรกรมี ๔ ล้าน ๕ แสนครอบครัว เป็นพลเมืองประมาณ ๘๐% กระทรวงเกษตรก็ไปทำหน้าที่ของกระทรวงเกษตรว่าช่วยเหลือราษฎร โดยมีกรรมการข้าว กรมกสิกรรม กรมส่งเสริม กว้างกันไป แต่เสร็จแล้วงานของเกษตรนี้แทนที่จะรวมกันเป็นกลุ่มในหลักที่เกษตรกรที่นิยมกันในด้านสหกรณ์ แต่กรมต่างๆ ของสหกรณ์ไปอยู่กระทรวงพัฒนา แล้วก็เกษตรนี้ควรจะได้สนับสนุนในเรื่องน้ำ ในเรื่องดิน ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของเกษตร แต่เรื่องน้ำ เรื่องดิน ไปอยู่กระทรวงพัฒนาเสีย ต่างคนต่างทำกันอย่างนี้ เพราะฉะนั้น เวลาที่จะทำอะไรขึ้นก็ไม่เกิดประโยชน์แก่ประชาชนโดยตรง ด้วยเหตุนี้เอง ในลักษณะงานซ้อนงานต่างๆ อย่างนี้ขึ้น เราก็จัดเอางานประเภทที่ซ้อนงานกันต่างๆ เหล่านี้ เอามาไว้ในกระทรวงเดียวกันเสีย เพื่อให้เกิดผลตรงตามเป้าหมาย

ข้อ ๓ ก็คือว่าเรื่องความร่วมมือและประสานกันนั้น หากการประสานงานและสนับสนุนกันระหว่างหน่วยงานที่ควรที่จะประสานกัน และ สนับสนุนซึ่งกันและกัน อย่างที่ผมชักตัวอย่างเมื่อกี้ว่า กระทรวงเกษตร ต้องอาศัยน้ำและดินเป็นปัจจัยที่จะประกอบอาชีพทางเกษตร แต่ผู้รับผิดชอบเรื่องน้ำและดินไปอยู่กระทรวงพัฒนาเสีย ก็ขาดการสนับสนุน อาจจะมีคำพูดอย่างชนิดที่ไม่ยอมรับข้อเท็จจริงกันอยู่ประการหนึ่ง มันก็เหมือนกันแหละครับ จะอยู่ที่ไหนจะอยู่กระทรวงเกษตรหรือกระทรวงพัฒนาเราก็ทำงานเพื่อราษฎรด้วยกัน จะอยู่ที่ไหนก็ไม่สำคัญ ไม่เห็นจำเป็นจะต้องไปปรับปรุงในเรื่องนี้ แต่นักศึกษาที่เคารพ มันถึงสมัยที่เราจะต้องพูดความจริง และมันถึงสมัยที่เราจะต้องยอมรับข้อเท็จจริง อย่าโกรธใครเลยในเมื่อเขาพูดถึงจุดอ่อนหรือปมด้อยของตัวเราและพวกเรา เรายอมรับกันเสียดีกว่า งานข้าราชการนั้นแหละครับ หลักการในการปฏิบัติราชการเขามีอยู่ ๒ ประการ ที่สำคัญคือ ๑. การร่วมมือ Cooperation ๒. Coordination คนไทยนี้ถือว่าแต่ต่างกระทรวงกันเลย ในกรมเดียวคนละกองนี้ ท่านเคยเป็นข้าราชการผู้ใหญ่มาแล้วยังพูดกันไม่ค่อยจะรู้เรื่องเลย ต่างคนต่างพูด ต้องให้อริบติมานั่งแล้วเรียกมายืนยันกันต่อหน้า งานมัน

จึงจะประสานกัน หรือคนละครึ่งในกระทรวงเดียวกัน ก็ขาดการที่จะ Cooperate ซึ่งกันและกัน ต้องเรียกมายันกันต่อหน้ามันจึงจะเกิดผล ต่างคนต่างทำ มันเป็นอย่างนี้จริงๆ เราจะยอมรับข้อเท็จจริงใหม่ เพราะฉะนั้นเมื่อเป็นเช่นนั้นเอง เราจึงเอามาไว้ในกระทรวงเดียวกันเสีย และจัดระบบกลไกในการบริหารให้ดีขึ้น ให้มันมี Coordination มีการ Coordinate ซึ่งกันและกันอย่างใกล้ชิด โดยกลไกและวิธีปฏิบัติงาน ก็หวังว่ามันจะดีขึ้น เพราะฉะนั้น ข้อบกพร่องเหล่านี้ผมคิดว่า เราเอามาพูดจากข้อเท็จจริง และการจัดระบบกลไกในการบริหารราชการแผ่นดินนั้น ต้องคำนึงถึงนิสัยและอุปนิสัยของคนไทย เอามาประกอบด้วย จะเอาแต่ทฤษฎีของฝรั่งมาพูดอย่างเดียวนั้น คนไทยไม่เหมือนฝรั่ง นิสัยใจคอตลอดจนวิธีการปฏิบัติการ ฉะนั้น อย่างเช่นที่เราดำเนินกันบ่อยๆ เป็นมาแต่ดึกดำบรรพ์แล้ว ในการที่กระทรวงมหาดไทยก็ตาม รัฐบาลก็ตาม สนับสนุนให้ประชาชนปลูกพืชต่างๆ ปลูกปอ ปลูกถั่ว ปลูกข้าวโพด แล้วมีปัญหาตามหลังจนราษฎรตื่นศรัทธา ปลูกมาแล้วไม่มีตลาด ปลูกมาแล้วไม่มีการประกันราคาขั้นต่ำ ปลูกมาแล้วถูกกดราคา เหล่านี้เป็นต้น ก็ทำให้ราษฎรไม่ศรัทธาต่อการแนะนำของเจ้าหน้าที่ จะไปแนะนำร้องแรกแหกกระเชออย่างไร ราษฎรก็ทำไปตามที่ตัวเองทำดีกว่า เพราะเคยตามไปแล้วมันกลับเกิดผลเสียหาย อย่างนี้เป็นต้น อันนี้เราต้องถามว่าข้อบกพร่องอยู่ที่ไหน บกพร่องเริ่มกันตั้งแต่ว่าเมื่อจะแนะนำให้ราษฎรปลูกอะไรนั้น คิดกันหรือยังว่าพืชผลการเกษตรที่จะปลูกนั้น เพื่อซื้อขายภายในประเทศหรือส่งออกต่างประเทศ คำนึงแล้วหรือยังว่าความต้องการภายในประเทศมีแค่ไหน คำนึงหรือยังว่าความต้องการสินค้าประเภทไหน คุณสมบัติอย่างไร อย่างสมมติว่า ต่างประเทศเวลานี้ต้องการถั่วเขียว ถั่วเขียวชนิดไหน ถั่วเขียวเม็ดใหญ่หรือถั่วเขียวเม็ดเล็ก ถ้าเป็นถั่วเขียวเม็ดใหญ่ก็ไปทำอย่างหนึ่ง ประเภทถั่วเขียวที่จะไปทำถั่วงอกก็อย่างหนึ่ง ถั่วเขียวที่จะไปทำแป้งก็อีกอย่างหนึ่ง มีการประสานงานกันแล้วหรือยัง เมื่อสั่งให้ปลูกตรงกับความต้องการของตลาดแล้ว ได้สนับสนุนให้พืชพันธุ์ ได้สนับสนุนวิธีการในการที่จะปลูก ป้องกันรักษาแล้วหรือยัง เมื่อได้ปลูกป้องกันรักษาแล้ว และจัดการในการที่จะรวบรวมป้องกัน

ปัญหาคนกลางที่จะเกิดขึ้นแล้วหรือยัง อุปสรรคเหล่านี้มันจำเป็นที่ทางระบบใหม่นี้เรียกว่าควรจะต้องจัดระบบ flow diagram ให้มีการรับผิดชอบแต่ละสัดส่วน ให้มีการประสานงานซึ่งกันและกัน อันนี้เป็นการประสานงานทั้งในกรมเดียวกัน เป็นการประสานงานทั้งในกระทรวงเดียวกัน และเป็นการประสานงานทั้งต่างกระทรวงที่จะต้องมีการและความรับผิดชอบร่วมกันด้วย ซึ่งในกลไกในการจัดการบริหารนี้เราก็กว้างแผนการไว้เหมือนกัน นี่เป็นเหตุข้อที่ ๓ ที่เป็นเหตุให้ปรับปรุง

ข้อ ๔ คือ ข้อบกพร่องในการที่ไม่ได้มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานต่างๆ ให้แน่ชัดว่าหน่วยงานใดมีหน้าที่ทำอะไรบ้าง คือเขียนแต่กว้างๆ ความไม่ชัดเจนนี้เอง จึงทำให้บางส่วนราชการตีความว่าอย่างนี้ก็เป็นหน้าที่ของตัวเอง พอถึงคราวที่ผู้บังคับบัญชาที่มีอิทธิพล ผู้บังคับบัญชาที่แข็งแกร่งขยายหน่วยงานใหญ่ เพื่อให้มีกอง เพื่อให้มีกรม เพื่อให้มีหน่วยปฏิบัติงานโดยไม่ได้คำนึงว่า อันนี้ในข้อเท็จจริงใครเป็นผู้รับผิดชอบ โดยไม่ได้คำนึงว่าอันนี้ข้อเท็จจริงนะ ใครเป็นผู้ปฏิบัติงาน เพราะฉะนั้นการขยายงานอย่างนี้เอง จึงเป็นการต่างคนต่างขยายซึ่งทำให้เกิดงานซ้อนงานและแย่งงานกันทำ และบางครั้งก็ขาดการรับผิดชอบ เป็นเหตุหนึ่ง

ข้อ ๕ ก็คือการจัดวางหน่วยงานผิดที่ และไม่สอดคล้องต้องกัน ทำให้เกิดปัญหามาก อย่างที่ผมได้กราบเรียนมาตอนต้นบางประการอยู่แล้ว ดังนั้นเราจะเห็นในหนังสือพิมพ์ ในทีวี ในวิทยุประกาศอยู่เสมอ เดี่ยวเรียกข้าราชการมาประชุมสัมมนา เรื่องช่วยชาวนา เดี่ยวเรียกกำนันผู้ใหญ่บ้านมาช่วยชาวนา เดี่ยวผมเป็นประธานฝนแล้งช่วยชาวนา เดี่ยวทางสำนักนายกฯ ประชุมเกษตรกรระดับชาวนาแห่งชาติ มาประชุมกันทุกเดือน ทุกวัน ชาวนานี้น่าจะเป็นที่หนึ่ง แต่ชาวนากำลังจนลงทุกวัน ปัญหาเรื่องปฏิรูปที่ดินต้องมีขึ้น ปัญหาเรื่องชาวนาไม่พอกินและกำลังมีฐานะยากจนที่สุดกำลังเกิดขึ้นทุกวัน และทั้งๆ ที่เรามีหน่วยงานปฏิบัติอย่างฟุ่มเฟือยอย่างนี้ ผลก็ไม่เกิด อันนี้เองคือการจัดหน่วยงานที่ผิดที่ และการจัดหน่วยงานที่ไม่สอดคล้องกัน ผลงานจึงไม่บังเกิด^{ขึ้น}

ข้อ ๖ มีข้อบกพร่องอยู่ก็คือ การจัดงานในกระทรวงต่าง ๆ ในปัจจุบันนี้เป็นแต่ที่รวมของกรมที่ผสมผสานมาแล้ว สำนักงานปลัดกระทรวงไม่ได้เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพอย่างเพียงพอในการกำหนดแผนงาน ดังตัวอย่างในบางกระทรวงที่ผมนำมา แล้วนี้ ก็เป็นข้อปฏิบัติ เพราะฉะนั้นเราจะต้องถือว่าการจัดงานที่จะก่อให้เกิดผลนั้น ในทางทหารเราเอง เรามีหน่วยที่เรียกว่า Staff Unit แล้วเราก็มี Line Unit และ Auxiliary Unit การจัดงานในระดับการบริหารประเทศก็เอาหลักการอันนี้เข้ามาใช้เหมือนกัน ซึ่งควรจะมีหน่วยอำนวยการ ซึ่งเราเรียกว่า Staff Unit และหน่วยดำเนินงานคือ Line Unit และหน่วยบริการ Auxiliary Unit ทั้ง ๓ หน่วยนี้จะต้องจัดให้มีเพื่อให้ผลงานเกิดขึ้น เพราะฉะนั้นที่ผมจะกล่าวซ้ำอีกทีก็คือว่าสำนักงานปลัดกระทรวงนี้ ต่อไปนี้เราก็มีกองนโยบายและวางแผน เป็นเครื่องมือของปลัดกระทรวง มีคนบางคนประหลาดใจว่าเคยมีกองวางแผนในกระทรวงพัฒนาการแล้ว failure ในเรื่องนี้มา การ failure นั้นทำให้ failure ในหลักการปฏิบัติไม่ เป็นการ failure ของบุคคลที่จะใช้หน่วยงานให้มีประสิทธิภาพต่างหาก การปฏิบัติงานนั้นเราควรจะมีหลักการเป็นหลัก

ข้อ ๗ การขาดโครงสร้างที่เหมาะสมที่จะช่วยประสานและควบคุมและตรวจสอบงานในระดับต่าง ๆ เช่น ระดับชาติ ระดับเหนือกระทรวง ระดับกรม และระดับหน่วยราชการต่าง ๆ ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ ในรูปการณ์ที่จัดไว้ เราได้เสนอแนะไปยังสภาปฏิวัติ แต่ว่า ในรูปที่เสนอแนะนั้นไม่สามารถที่ผูกมัดคนที่เป็นายกรัฐมนตรได้ ในทางที่เราเสนอแนะนั้นเสนอแนะเป็นหลายทาง ในทางที่หนึ่ง เพื่อการประสานงานนั้น นายกรัฐมนตรีควรมีหน่วยงานหน่วยหนึ่งซึ่งเป็นแผนงานระดับชาติ ซึ่งแผนระดับชาตินี้ก็ควรจะประกอบด้วย สำนักงานสภาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานประมาณ สำนัก ก.พ. และสำนักงานที่เราเรียกว่าแผนกายภาพ คือ Operation ถ้าหากว่ามีหน่วยนี้เกิดขึ้นจะมีผลอย่างไร อย่างเช่น กระทรวงต่าง ๆ เสนอ Project ต่าง ๆ มายังคณะรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรีจะส่งให้หน่วยนี้พิจารณา หน่วยนี้จะพิจารณาว่าเมื่อ Project ต่าง ๆ ที่ส่งมานั้นอยู่ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจในระยะนี้

หรือไม่ เมื่ออยู่ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจก็จะคิดว่าจำเป็นหรือไม่ที่จะทำตามโครงการนั้น ถ้าเห็นด้วยจะได้ตามสำนักงานงบประมาณเสียทีเดียว แต่ถ้าจะให้เขาทำอย่างนี้แล้วจะต้องการงบประมาณสักสมมติว่า ๖๐ ล้าน จะมีเงินให้เขาไหม ๖๐ ล้านนี้ จะมีเงินให้เขาในปีเดียวหรือ ๒ ปี ให้เขาปีละ ๓๐ ล้าน จะแบ่งขั้นตอนอย่างไร เมื่อให้เขาปีละ ๓๐ ล้าน ๒ ปีจะปฏิบัติอย่างไร ก.พ. ก็จะต้องคิดต่อไปว่าเมื่อให้เขาปฏิบัติเขาก็ต้องมีคน เมื่อมีคนระยะโครงการถ้าปีเดียวควรจะให้อัตรากำลังเท่าไร ๒ ปี จะให้อัตรากำลังเท่าไร สำนักแผนกายภาพได้รวมโครงการทั้งหมดนี้เสนอคณะรัฐมนตรี ที่แล้วมามันไม่ยั้งนี้ บางกระทรวงส่งไปคณะรัฐมนตรีอนุมัติเห็นชอบด้วย ส่งงบประมาณงบประมาณบอกไม่มีเงิน จบ งบประมาณบอกมีเงินพอจะปฏิบัติได้ ควรให้เงินเท่านี้ส่งทาง ก.พ. ก.พ. บอกไม่มีอัตรากำลังคน จบ บางแห่ง ก.พ. บอกมีอัตรากำลังคน งบประมาณบอกไม่มีเงิน จบ แต่คณะรัฐมนตรีอนุมัติก็เป็นการอนุมัติในกระดาษ ซึ่งไม่เกิดผล งานเราจึงไม่เกิดผล เพราะฉะนั้น ถ้ามีสำนักงานอย่างนี้ขึ้นในระดับชาติก็เกิดผล แต่ผมในฐานะเป็นที่ปรึกษาเพียงแต่ได้เสนอไป สถาปนาไว้คิดว่าไม่ควรเป็นข้อผูกมัด เพราะฉะนั้นในสำนักนายกรัฐมนตรีจึงมีหน่วยงานนี้เอาไว้เป็นกลุ่มหนึ่ง สุดท้ายผู้ที่จะมาเป็นนายกรัฐมนตรีจะบริหารนั้น จะจัดรวมกลุ่มอย่างไรในสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งเราไม่สามารถจะกำหนดการที่แน่นอนลงไปได้ อย่างนี้เป็นต้น นอกจากนั้นในระดับกระทรวงเอง เราก็คิดว่าควรที่จะมีสำนักแผนงานในระดับกระทรวงบางกระทรวง เพราะฉะนั้นในประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายนี้ ในข้อ ๑๙ วรรคสุดท้ายได้เขียนไว้ว่ากระทรวงใดมีความจำเป็นจะต้องมีส่วนราชการเพื่อทำหน้าที่จัดทำนโยบายและแผนกำกับเร่งรัดและติดตามนโยบายและแผนการปฏิบัติราชการของกระทรวง จะจัดระเบียบบริหารราชการโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรีเพื่อให้มีสำนักนโยบายและแผนขึ้นเป็นการภายในก็ได้ เพราะฉะนั้นในระดับกระทรวงต่างๆ ก็อาจจะมีสำนักแผนและนโยบายระดับกระทรวงขึ้นตรงต่อรัฐมนตรี โดยคณะรัฐมนตรีเป็นผู้อนุมัติขึ้นมาได้ ส่วนในระดับของปลัดกระทรวงนั้น

เรามีกองวางแผนนโยบายอยู่แล้ว อันนี้เราก็มีได้ทอดทิ้ง คำนึงไปถึงส่วนภูมิภาคด้วย เพราะว่าในส่วนภูมิภาคนั้น เราจะต้องคำนึงว่าในระบบการปกครองของเราที่แล้วนั้น ความเจริญของประเทศไทยเราถือหลักว่ากรุงเทพฯ คือประเทศไทย แล้วประเทศไทยก็คือกรุงเทพฯ คนกรุงเทพฯ ต้องมีน้ำกิน ต้องมีไฟ ต้องมีถนนที่สมบูรณ์ การจราจรจะต้องไม่ติดขัด ลูกจะต้องไปโรงเรียนสะดวก แต่นอกกรุงเทพฯ ปัญหาต่างๆ นั้นมากมายเกินกว่าคนกรุงเทพฯ ได้รับ แต่คนเหล่านั้นไม่เคยร้องออกมาแม้แต่คำเดียว ในเมื่อท่ามกลางของท้องทุ่งนา ไม่มีแสงไฟ ไม่มีน้ำประปา ไม่มีโรงเรียนที่เพียงพอ ไม่มีสวัสดิภาพ ไม่มี Security แต่คนเหล่านั้นก็อยู่ อยู่อย่างภาวะจำยอม ต้องอยู่อย่างนั้น ระบบการปกครองในฝรั่งเศสสมัยก่อนนั้น ปารีสคือฝรั่งเศส ฝรั่งเศสคือปารีส แต่ท่านที่เคารพ นักศึกษาที่จะไปดูงานต่างประเทศหรือเคยไปต่างประเทศจะเห็นว่าสภาพชนบทกับสภาพในกรุงเทพฯ ไม่มี ระดับมันเทียบเคียงกันไปหมด อันนี้เองคือกลไกของการบริหารงานของเราที่ปล่อยข้อบกพร่องให้เกิดขึ้น เพราะฉะนั้นในลักษณะอย่างนี้เราก็มาคำนึงว่าเราจะจัดรูปร่างอย่างไรทั้งในส่วนภูมิภาค ด้วยเหตุนี้ ทางคณะที่ปรึกษาฯ ก็ได้คิดว่าข้อสำคัญที่สุดในแต่ละจังหวัดนั้น เราควรให้เอกภาพในการบังคับบัญชาแก่ผู้ว่าราชการจังหวัดให้มากที่สุด และในขณะเดียวกันผู้ว่าราชการจังหวัดนั้นก็ต้องมีเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพอย่างเพียงพอด้วย อย่างเช่นผู้ว่าราชการจังหวัดและหลายท่านที่เป็นผู้ว่าราชการจังหวัด บางท่านชำนาญในการสร้างถนน ไปถึงก็มุ่งหน้าในเรื่องถนน บางท่านทำงานในเรื่องการจัดการศึกษา ก็มุ่งหน้าจะมองปัญหาด้านการศึกษาตามความถนัด พอย้ายไปแล้วผู้ว่าราชการคนใหม่มา งานก็ไม่ต่อเนื่องซึ่งกันและกัน โครงการและความมุ่งหมายนี้ก็ติดตัวผู้ว่าราชการจังหวัดไป เมื่อเป็นเช่นนี้เองเราจึงจัดใหม่ให้มี Staff ของผู้ว่าราชการจังหวัดนั้น มีกรรมการจังหวัดเป็นที่ปรึกษา Staff นั้นเป็นผู้ดำเนินการที่เป็นเจ้าหน้าที่กลุ่มหนึ่งในสำนักงานของผู้ว่าราชการจังหวัด ที่จะต้องศึกษาปรับนโยบายส่วนใหญ่มาว่าแผนการที่จะพัฒนาในระดับที่ ๓ นั้นเขามีอะไร เกี่ยวข้องกับส่วนจังหวัดของตนมีอะไร เขาจะสร้างถนนให้เมื่อไร เขาจะสร้างอ่างเก็บน้ำให้เมื่อไร เขาจะสร้าง

ส่วนใหญ่ให้เมื่อไร เามาเป็นโครงการ แล้ววางโครงการนั้นให้ต่อเนื่องกับโครงการระดับของชาติตามลำดับ ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ศึกษาและดำเนินการในเรื่องนี้ เพื่อให้การที่จะพัฒนาท้องถิ่นนั้นขึ้นมาอย่างเสมอภาคทุกด้าน ทุกประการด้วยกัน อันนี้เราก็มีอยู่ เพราะฉะนั้นหลักการในการบริหารประเทศชาตินั้น ผมคิดว่าจะทำอย่างไรก็ได้ แต่ว่าในรูปการปกครองนั้นเราคำนึงแต่เพียงอย่างเดียวว่าเราจะปกครองอย่างไร ที่จะทำให้ประชาชนของเรามีความสุขและความเสมอภาคโดยทั่วหน้ากันเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งเรื่องการทำให้ราษฎรของเรามีความสุขและความเสมอภาคโดยทั่วหน้ากันนั้น เราจะต้องมาคิดถึงว่าเราจะต้องวางกลไกในการที่จะช่วยประชาชนในด้านต่าง ๆ ในด้าน Security ด้าน Welfare ด้าน Education ในด้าน Economic เหล่านี้ให้เกิดผลขึ้นได้อย่างไร เรื่องนี้ผมคิดว่าทุกคนก็ทราบในหลักการ แต่นักบริหารทุกคนทราบ และนักบริหารทุกคนนี้เวลาปฏิบัติงานนั้นต้องเผชิญปัญหาอันหนึ่งก้อยู่อย่างหนึ่ง คือการตัดสินใจที่รวดเร็วและการวินิจฉัย บางทีทฤษฎีหรือการทำหรือรูปการผลที่บอกมานี้ ถ้าพูดแล้วมันอาจจะเป็นภาพที่สวยงาม แต่ปฏิบัติแล้วล้มเหลวก็มี ล้มเหลวด้วยเหตุผลหลายอย่าง ล้มเหลวอันใหญ่ที่สุดเนื่องจากคน ล้มเหลวประการที่สองคือการละเลยมองข้อเท็จจริง ไม่รู้ข้อเท็จจริง การจะแก้ปัญหาที่ถูกต้องได้นั้น อยู่ที่การแก้ปัญหาโดยที่รู้จักข้อเท็จจริงและทราบรายละเอียดข้อเท็จจริงอย่างแน่ชัดจึงจะแก้ปัญหาที่ถูกต้องได้ เพราะฉะนั้นในเรื่องเหล่านี้เอง กระผมเองก็มีได้ว่าจะยืนยันหรือจะให้ท่านทั้งหลายมาสอดคล้องและเห็นพ้องด้วยว่าการปรับปรุงนี้เป็นการกระทำที่ดีและถูกต้องแล้ว เพราะว่าการที่ผมเสนอไปในนี้ ในความคิดในฐานะที่เป็นที่ปรึกษาที่ผมเสนอไปในรูปหนึ่ง แต่อภิสิทธิ์เป็นของผู้บังคับบัญชา และเป็นอำนาจของสภาพบริหารคณะปฏิบัติ บางอย่างออกมาก็ไม่ตรงกับที่ผมเสนอไป ท่านก็มีเหตุผลของท่าน ผมทำหน้าที่ของผมจบแล้ว ผมก็ถือว่าจบแล้ว แต่ว่าผมก็มีความคิดเห็นเห็นเป็นของตัวเองในการที่จะปฏิบัติเช่นนี้อยู่บ้างเหมือนกัน เพราะฉะนั้นรูปที่ออกมาอาจจะไม่สมดังใจเรา บางครั้งอาจจะถูกหรือไม่ถูก อย่างไรก็ตามเราจะต้องติดตามและต้องแก้ไขปรับปรุงในสิ่งเหล่านี้อยู่เสมอ เพราะฉะนั้นผมขอใจที่มีผู้ไป

บรรยายที่โรงแรมสมิทธา ที่สงขลา เรื่องจุดอ่อนของระบบบริหารราชการปัจจุบัน อยู่ตอนหนึ่งที่กล่าวว่า ระบบบริหารราชการของเราในขณะนี้ยังใช้ระบบ Open looped control system อยู่ Open looped control system ก็คือ แต่ก่อนนี้เราถือว่าบินเป็นอาวุธสำคัญที่สุดในการทำสงคราม แต่เดี๋ยวนี้มันเป็นจรวด ระบบบินกับระบบจรวดต่างกันอย่างไร ระบบบินนี้วิศวกรเขาเรียกว่าระบบควบคุมวงจรเปิด คือ Open looped control system คือผู้ยิงจะเล็งไปยังเป้าหมายเสียก่อนแล้วจึงยิง และเมื่อเหนี่ยวไกออกไป พอยิงแล้วก็แล้วก็ไป นี่เรียกว่าระบบบิน คือเมื่อจะยิงก็เล็งเป้า เล็งเป้าก็ยิง พอกระสุนออกไปแล้วก็แล้วก็ไป ไม่สามารถจะควบคุมวิถีกระสุนได้ จะผิดหรือพลาดก็ไม่สามารถจะควบคุมได้ ส่วนจรวดนั้นเขาเรียกว่าระบบควบคุมวงจรปิด (Close looped control system) คือยิงออกไปแล้วยังมีเครื่องคอยวัดความผิดพลาดแล้วก็ป้อนสัญญาณความผิดพลาด (Error Signal) และแล้วก็บังคับ (Feed back loop) ให้กลับเข้ามาในวิถีทาง เพราะฉะนั้นในการเปรียบเทียบเรื่องเหล่านี้โดยเอาระบบนี้มาใช้ในหลักของ Administration ขึ้น คือว่าระบบของเราในขณะนี้ที่เราทำอยู่ยังเรียกว่า ระบบบิน ทำไปแล้วก็แล้วก็ไป ไม่สามารถควบคุม ควรแล้วที่เราจะหันมาใช้ระบบจรวด คือว่าระบบจรวดนี้มีการ Planning เป้าหมายไว้ เมื่อถึงขั้นดำเนินการก็ติดตามแล้วประเมินผลแก้ไขผิดพลาดอยู่ตลอดเวลา เพราะฉะนั้นในการจัดระบบบริหารราชการแผ่นดินในอนาคตใหม่นี้ เราจัดระบบแบบจรวด คือคอยแก้ไข ติดตามข้อผิดพลาดซึ่งไม่ตรงเป้าหมายอยู่เสมอและตลอดไป ที่นี้เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว ในการพิจารณาดำเนินการนั้น ในข้อสาเหตุ ๗ ประการนี้ คือสาเหตุที่นำมาเปลี่ยนแปลงแก้ไข ส่วนเมื่อได้สาเหตุอย่างนี้แล้ว การพิจารณาแก้ปัญหาที่ผมนึกแยกออกเป็น ๒ เรื่อง เรื่องที่หนึ่งก็เรื่อง Organization เรื่องการจัดหน่วยราชการ ได้แก่การพิจารณาปรับปรุงแก้ไขโครงสร้างของหน่วยราชการเสียใหม่ เริ่มแต่ระดับกระทรวงแล้วก็ระดับกรมลงมาตามลำดับ โดยคำนึงถึงหลักวิชาการตามที่กล่าวมาแล้ว หลักประหยัด ประสิทธิภาพ ตลอดจนปัญหาต่างๆ ที่จะพึงแก้ไข เรื่องที่ ๒ เรื่อง Management การปรับปรุงเรื่อง Organization และเรื่อง Management นั้น จำเป็น

จะต้องควบคู่กันไป ได้แก่การปรับปรุงแก้ไขระบบงานและกลไกทั้งภายในหน่วยราชการนั้นเอง และระหว่างหน่วยราชการด้วยกัน รวมทั้งการปรับปรุงการบริหารงานบุคคลในราชการด้วยเพื่อให้การบริหารงานได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการควบคุมกำกับนโยบาย คือ Policy Control ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญและการประสานระดับเหนือกระทรวงภายในกระทรวงรวมทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคด้วย ในการที่จะจัดตั้งกลาวนี้ นอกจากจะพิจารณาโดยคำนึงถึงหลักการจัดหน่วยงานและหลักการบริหารงานแล้ว ยังได้คำนึงสภาพความเป็นจริงของประเทศไทย ประเพณี การเมือง การปกครอง ฐานะเศรษฐกิจสังคมตลอดจนนโยบายของรัฐประกอบด้วย ทั้งนี้เพื่อให้การปรับปรุงแก้ไขเป็นไปด้วยความเหมาะสมราบรื่นตามสมควร ในขณะที่เดียวกันผมเองที่เป็นที่ปรึกษาที่จะปรับปรุงนี้ก็ ต้องรู้จักหลีกเลี่ยงการกระทบกระเทือนที่ไม่จำเป็นบ้างเหมือนกัน ไม่ใช่จะทำให้ได้ตามใจเสียทุกอย่าง เพื่อไปสู่เป้าหมายที่แท้จริง เพราะเวลานี้นอกจากว่าการปรับปรุงที่จะประกาศเป็นกระทรวงออกไปแล้ว เชื่อว่าในสิ้นเดือนนี้ประกาศคณะปฏิวัติเรื่องกำหนดหน้าที่ของกรม และกำหนดส่วนราชการของกรมต่างๆ คงจะประกาศได้ ก็เป็นเรื่องทาง Organization และ Management ซึ่งจะจบลงเพียงตอนนี้ระยะหนึ่งก่อน เข้าใจว่าเวลานี้ทางฝ่ายกฎหมายกำลังร่างคำสั่งคณะปฏิวัติแล้ว แต่ว่ากำลังมาทบทวนกับทางผมอยู่ว่าอะไรที่ตรงเป้าหมายบ้าง ไม่ตรงเป้าหมายบ้าง แต่ระหว่างทำยังไม่ปวดหัวครับ แต่ระหว่างทบทวนนี้ปวดหัวเหลือเกิน เมื่อกรมต่างๆ รู้กัน กรมนี้จะเพิ่มกองนี้ กรมนี้จะเอาอย่างนั้น กรมนี้จะเอาอย่างนี้ วังทางกองโน้นบ้าง วังทางหน่วยนี้บ้าง อลหม่านไปหมด บางทีจนทำให้เราคิดว่าไม่รู้จะทำอย่างไรดี แต่อย่างไรก็ตามผมถือหลักว่ายึดหลักการเป็นแนวทางในการปฏิบัติแล้วก็บางครั้งเมื่อมันหลีกเลี่ยงไม่ได้ เมื่อเป็นคำสั่งของผู้บังคับบัญชา

ต่อไปขั้นที่ ๓ เมื่อได้ปรับปรุงอันนี้แล้ว ขั้นที่ ๓ คือขั้นที่จะทำต่อไป คือขั้นพิจารณาดำเนินการ เนื่องจากว่าเวลาจำกัด และท่านหัวหน้าปฏิวัติมีความมุ่งหมายว่าจะทำเรื่องนี้ให้เสร็จเร็ว เพราะฉะนั้นการพิจารณาปรับปรุงในเรื่อง Organization

และ Management นี้เราจึงรีบทำไปเสียก่อน ซึ่งผมกราบเรียนแล้วว่าในขั้นที่ ๓ นี้จะเสร็จภายในเร็วๆ นี้ ต่อไปก็มีการกำหนดเรื่อง Master Plan ในการกำหนด Master Plan นั้น ควรจะมีหน่วยอย่างไรก็กระทรวงได้กำหนดออกไป วิธีกำหนดของผมนั้นจาก ๗ ข้อที่บกพร่อง เรากำหนดมา ๒ อย่างคือเริ่มจากเบื้องบนโดยการพิจารณาสภาพทางการเมือง การบริหาร การเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ว่าควรจะแบ่งงานดังกล่าวออกเป็นกี่กระทรวง กี่กรม เพื่อให้เหมาะสม และอีกอย่างมองไปจากเบื้องล่างโดยการพิจารณาว่าการมีงานอยู่ในกระทรวงทบวงกรมอย่างไร เวลานั้นมีปัญหาอะไร มีพฤติกรรมอย่างไร และศึกษาว่าควรจะปรับปรุงอย่างไร อันนี้ผมได้กล่าวมาแล้วข้างต้นในข้อบกพร่อง ๗ อันนี้เอามาพิจารณากัน ซึ่งถ้าท่านที่เคารพได้ศึกษาในเรื่อง Public Administration แล้วจะเห็นว่า หลักการจัดนั้น เรามีหลักการอยู่ ๒ system ด้วยกัน หลักการที่จะจัดหน่วยงานนี้ system ที่หนึ่งเราเรียกว่า Organization Approach อีกอันหนึ่งเราเรียกว่า Functional Approach. Organization Approach ที่ผมว่าก็คือเมื่อเรามีหน่วยต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วอย่างไร เราเอามาพิจารณาว่าเหมาะสมหรือไม่ แล้วจัดรวมกลุ่มกันเสีย และในขณะเดียวกัน Functional Approach เราถือว่าหน้าที่ต่าง ๆ ที่รัฐควรจะดำเนินการให้มีความรับผิดชอบร่วมกันนั้น มีอะไรบ้าง แล้วก็ตั้งหน่วยขึ้นรับ เพราะฉะนั้นใน System Approach นั้น เราก็เอาหลักของ Public Administration มาพูดทั้ง Functional Approach และ Organization Approach เอาเข้ามารวมด้วยกันด้วย เพราะฉะนั้นในเรื่องนี้เองจะเห็นว่าในหนังสือพิมพ์เอามาลงจะผิดเพี้ยนไปบ้างว่าต่อไปนี้ในการที่จะตั้งคณะรัฐบาลนั้นจะมีรองนายกรัฐมนตรีถึง ๔ คน ที่จริงท่านยังไม่ได้ตกลงใจอะไรเลย แต่ว่าในการจัดงานนั้น เราแบ่งกลุ่มใหญ่ๆ ออกไป เช่น ๑. กลุ่มการเงิน การคลัง ๒. กลุ่มรักษาความมั่นคง อย่างเช่นกลุ่มรักษาความมั่นคงก็มีกระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงต่างประเทศ ๓. กลุ่มพัฒนาสังคมก็มี กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข ๔. กลุ่มพัฒนาเศรษฐกิจก็มี กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงคมนาคม แล้วก็มีกระทรวงยุติ-

ธรรม การแบ่งเป็นกลุ่มนี้แล้วแต่นายกรัฐมนตรีจะดึงกลุ่มไหนให้มีการประสานกัน
 อย่างที่ต่างประเทศกระทำกัน ตั้ง Super Minister ขึ้นใน Cabinet ของตัวก็กระทำได้
 เพราะฉะนั้นด้วยเหตุนี้เองการเสนอแนะไปอย่างนี้ทำให้คล้าย ๆ กับว่าจะมีรองนายก ฯ
 ถึง ๔ คน แต่ไม่จำเป็น เมื่อสถานการณ์ เหตุการณ์ ควรจะอย่างไรแล้วเป็นหน้าที่
 ของนายก ฯ ที่จะจัดกลุ่มขึ้นเอง ไม่จำเป็นจะต้องตายตัวอย่างนี้ และรองนายกรัฐมนตรี
 ก็ไม่จำเป็นต้องมีถึง ๔ คน แต่ว่าเราจัดกลุ่มไว้ให้ดูเท่านั้นเอง อย่างเช่นตัวอย่างที่ไม่ตรง
 กัน ทางผมเสนอไปว่ามหาวิทยาลัยควรจะอยู่ใน Education Area เพราะว่าการรับผิดชอบ
 ในการศึกษาชั้นนั้นควรจะอยู่ใน Education Area กระทรวงศึกษา ฯ ควรจะรับผิดชอบ
 ในการศึกษาทั้งหมด แต่พอออกมาเข้า การศึกษาชั้นประถมก็ไปอยู่ที่มหาดไทย การ
 ศึกษาระดับมัธยมถึงชั้นโรงเรียนเตรียมก็ไปอยู่กระทรวงศึกษา ฯ พอถึงชั้นมหาวิทยาลัย
 ก็แยกออกไปอีกกระทรวง อันนี้ก็ได้มีการโต้เถียงกันในสภาปฏิวัติ ก็คำนึงถึงสถานะ
 หลายอย่าง ข้อเท็จจริง การเมือง รวมทั้งความเห็นต่าง ๆ ในที่ประชุม เมื่อออกมาใน
 รูปนี้ ก็ตกลงว่าการศึกษาขั้นต้นยังอยู่กับกระทรวงมหาดไทย การศึกษาชั้นกลางก็อยู่
 กับกระทรวงศึกษา ฯ และระดับมหาวิทยาลัยนั้นก็จัดตั้งเป็นทบวงมหาวิทยาลัยขึ้น อัน
 นี้ก็เป็นมติของสภาปฏิวัติ ไม่ตรงกับที่เสนออย่างนี้เป็นต้น ซึ่งเหตุผลเหล่านี้ท่านก็
 ชี้แจงกับผมแล้วก็โต้เถียงกันในสภาปฏิวัติ ซึ่งผมเองก็ยอมจำนนด้วยเหตุผลและต้อง
 จำนนด้วยมติในสภาปฏิวัติ งานที่จะต้องดำเนินการต่อไปอีกคิดว่าไม่ควรจะเลยควรจะ
 ดำเนินต่อไป คือการพิจารณาปรับปรุงงานรัฐวิสาหกิจ รัฐวิสาหกิจของเราเวลานี้มีเยอะ
 แต่มันไม่เกิดผล บางอย่างก็จำเป็นบางอย่างก็ไม่จำเป็น แล้วรัฐวิสาหกิจก็มีลักษณะแตก
 ต่างกันมากมาย ผมได้ทำบันทึกเสนอไปยังหัวหน้าคณะปฏิวัติแล้วว่า รัฐวิสาหกิจนี้ควร
 จะปรับปรุงเสียใหม่โดยแบ่งประเภทรัฐวิสาหกิจออกเป็น ๔ ประเภท คือ

๑. ประเภทสาธารณูปโภค

๒. ประเภทหารายได้ให้รัฐเป็นกรณีพิเศษ อย่างยาสูบ สุรรพสามิต

๓. ประเภทยุทธปัจจัย

๔. ประเภทสนองนโยบายของรัฐ หรือส่งเสริมอาชีพประชาชนเป็นการริเริ่ม

ถ้าเข้าอยู่ใน ๔ ประเภทนี้ควรดำรงไว้ แต่ว่าถ้านอก ๔ ประเภทนี้แล้วควรเลิกไป ไม่มีประโยชน์ที่เราจะไปทำ อย่างเช่นเมื่อสมัยก่อนผมเป็นรัฐมนตรี เคยคิดว่ารัฐบาลมีนโยบายว่าเราจะทำอย่างไร เมื่อเราเป็นประเทศเกษตรกรเราควรจะมีน้ำตาลให้พอกิน ก็ริเริ่มขึ้นตามนโยบายของรัฐ ตั้งโรงงานน้ำตาลของรัฐขึ้นเพื่อเป็นผู้ริเริ่มให้ราษฎรได้ทำ เดียวนี้โรงงานน้ำตาลเยอะเหลือเกิน เอกชนก็ตั้งขึ้นได้แล้ว แล้วไม่ใช่แต่ว่าพอกิน ในปี ๒๕๑๕ นี้เรามีน้ำตาลเหลือพอที่จะส่งออกไปนอกได้เงินตราเข้าประเทศถึง ๑,๒๐๐ ล้าน เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว เราก็ตั้งปัญหาถามขึ้นว่า เราควรคงไว้ไหมโรงงานน้ำตาลของรัฐเมื่อเอกชนเขาทำได้เราควรคงไว้หรือไม่ ควรขายให้เอกชนเขาไหม ถ้าเทียบกันแล้วท่านที่เคารพทั้งหลายก็รู้ อะไรที่เป็นโรงงานของรัฐละก็อย่าไปหวังเลยเรื่องกำไร เอาแต่เพียงว่าไม่ขาดทุนก็เป็นบุญแล้ว เพราะฉะนั้นผมก็ได้เสนอท่านว่าควรปรับปรุงในแนวทางอย่างที่ว่า แต่อะไรที่หากว่ายังสมควรเป็นโรงงานของรัฐอยู่ขอที่จะปรับปรุงเสียใหม่ ปรับปรุงโดยที่ว่าการกรรมการบริหารงานนั้นจะเป็นใครก็ได้ ผมไม่ว่าแต่เพื่อประโยชน์ของงานควรจะมี Strong Executive เป็นผู้บริหารงานเพื่อประโยชน์ของรัฐให้เกิดขึ้นจริง ๆ เวลานี้กรรมการของรัฐวิสาหกิจตั้งหลายแห่ง เราเอาคนที่ไม่มีความรู้ไปเป็น บางทีก็ไม่ค่อยประชุมกันนัก บางทีก็ไม่ค่อยรับผิดชอบกัน งานมันก็เละเทะ เพียงแต่ที่ผมจะปรับปรุงผมก็แทบแย่ เพราะท่านที่เป็นกรรมการก็เห็นผมเป็นศัตรูไปหมด เห็นหน้าเข้าก็ใจคุณจะเอาผมออกจากกรรมการหรือ ผมก็บอก เปลา่ครับพระเดชพระคุณ ก็ผมเป็นแต่เพียงว่ากรรมการนี้คงมีอยู่ แต่ผมจะเสริมเรื่อง Strong Executive ให้ทำงานให้เกิดผล พระเดชพระคุณก็ยังเป็นกรรมการอยู่ตามเดิมแหละครับ แต่ว่าจะจัดระบบภายในให้ดีขึ้นเท่านั้น คณะกรรมการคำนึงถึงว่าเมื่อกิจการเป็นของรัฐแล้วควรจะต้องให้เกิดประโยชน์ อันนี้ก็ทำได้ทำเสนอท่านไปแล้ว ซึ่งก็แล้วแต่สภาพวิฤติ ผมไม่มีความเห็นเพิ่มเติม ผมมีหน้าที่แต่เสนอแนะ แต่ที่มากราบเรียนให้ทราบคือว่าลำดับขั้นตอนในการทำงานในหน้าที่ที่ปรึกษา แต่ว่าไม่มีสิทธิในการที่จะไปก้าวภายในการบริหาร

ประการสุดท้ายที่จะต้องปรับปรุงก็คือระบบข้าราชการและตัวข้าราชการ การที่จะให้งานมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเป้าหมายนั้น รูปร่าง Main Structure โครงสร้างจะวิเศษอย่างไรก็ตาม แต่ถ้าหากคนไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอแล้วล้มหมด เพราะฉะนั้นเราก็คำนึงถึงประสิทธิภาพของงาน และประสิทธิภาพของคนประกอบกัน ๒ อย่าง อย่างหนึ่งความรู้ อย่างที่สอง การที่เราจะหาอย่างไรทำให้ข้าราชการนั้นมีประสิทธิภาพขึ้น เพราะฉะนั้นการจัดระบบงาน เรามีกองวิชาการ กองวางแผนและเพิ่มความรู้แก่ข้าราชการขึ้น แล้วนอกจากนั้นเวลานี้ในหน่วยราชการต่าง ๆ เราก็จัดหน่วยสวัสดิการขึ้นให้เป็นล่ำเป็นสันเสีย ไม่ใช่สวัสดิการหลอก ๆ ที่ทำกัน มีกองสวัสดิการในกรมต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นแล้ว ก็นอกจากนั้น มีการปรับปรุงรายได้ของข้าราชการให้เหมาะสม อย่างเช่นรัฐบาลกำลังจะปรับปรุงเรื่องรายได้ให้เหมาะสมที่ออกข่าวมาเมื่อสองสามวันนี้ ที่คุณถวิลสุนทรสารทูล เป็นประธานอยู่ นั่นก็เป็นเรื่องหนึ่ง แล้วอีกอย่างหนึ่งได้กำลังจะทดลองทำระบบ P.C. ขึ้น ระบบ P.C. นั้นเราตั้งอัตราเงินเดือนตามตำแหน่ง ตามความสำคัญที่มีอยู่ทุกคน เมื่อได้ตำแหน่งนั้นเงินก็วิ่งไปสู่ตามตำแหน่งนั้น เวลานี้ก็ใช้กันอยู่ที่ ก.พ. และกำลังใช้อยู่ในกรมสรรพากร ครั้งแรกก็ยุ่งกันใหญ่ ที่ยุ่งกันใหญ่ก็เนื่องจากว่าข้อบกพร่องในทางปฏิบัติ ซึ่งได้แก้ไขเป็นที่เรียบร้อยแล้ว อย่างนี้เป็นต้น อันนี้ก็เป็นระบบที่ลองดูแล้วก็เอามาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ขึ้น ที่นี้เมื่อพูดถึงการจัดอย่างนี้แล้วผมก็จะขอเรื่องประโยชน์ที่ได้ในการปรับปรุงนี้ ประโยชน์ที่จะได้ในการปรับปรุงก็คือว่าให้เกิดมีประสิทธิภาพในงานกับปัญหางานซ้อนงาน ประโยชน์ในการร่วมมือประสานงานและสนับสนุนกันในระหว่างหน่วยงาน และกำหนดอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบในหน่วยราชการให้แน่ชัดแล้วก็ได้ในการวางหน่วยงานให้ถูกที่ ช่วยให้กระทรวงมีอำนาจการควบคุมระดับกรมมากขึ้น แล้วก็ช่วยในการกำหนดโครงสร้างที่เหมาะสมและตรวจสอบผลประโยชน์ที่จะได้จากทางจิตวิทยาก็มีอยู่ เมื่อมีการปรับปรุงหน่วยงานที่ถูกต้อ้นแล้ว ก็ทำให้ข้าราชการมีกำลังใจในการปฏิบัติงาน เพราะว่าอย่างไรก็ตามในที่แล้วมา เราได้ถูกวิพากษ์วิจารณ์ในเรื่องข้าราชการนี้มาก จากหนังสือพิมพ์ จากนักการเมือง

และจากประชาชน ในการปรับปรุงนี้ ได้ในจิตวิทยาด้วย และนอกจากนั้นได้ประโยชน์ในขวัญและกำลังใจของราชการ คือการปล่อยให้มีการทำงานเดียวกันหลาย ๆ หน่วย และผลเสียอย่างที่ว่าก็ทำให้กำลังใจของข้าราชการในหน่วยนั้นเสียขึ้น คือเกิดสภาพมือใครยาวสาวได้สาวเอา ผู้บังคับบัญชาหน่วยไหนมีอิทธิพล Active หน่อย คล่องหน่อย หน่วยราชการนั้นจะเป็นหน้าที่หรือไม่ ก็ขยายกำลังใจได้มาก แต่หน่วยที่ปฏิบัติจริงจะเป็นที่ที่จะต้องรับผิดชอบปฏิบัติ ผู้บังคับบัญชาไม่มีอิทธิพล และผู้บังคับบัญชาไม่เข้มแข็ง หน่อย ข้าราชการก็มักทำอะไรไม่ได้ ก็เกิดเสียกำลังใจ มีการวิ่งเต้นกันขึ้น อะไรกันขึ้น ไม่ได้ผลประโยชน์ที่แท้จริง แล้วก็สิ้นเปลือง แล้วก็ไม่ได้เกิดผลประโยชน์ต่อประชาชน เพราะฉะนั้นด้วยเหตุนี้เอง ถ้าทำเสียอย่างนี้ให้ถูกต้องก็ไม่ต้องมีการวิ่งเต้น ไม่ต้องพูดกันถึงเรื่องอิทธิพล พูดกันถึงเรื่องหน้าที่อย่างแท้จริง และนอกจากนั้นประโยชน์ที่จะได้ ก็เป็นแนวทางในการที่จะปรับปรุงระบบบริหารในขั้นต่อไป ถึงแม้ว่าที่ผมกราบเรียนมาแล้ว เราจะได้ผลอย่างจริงจังในขั้นต้นนี้ แต่เป็นมูลฐานขั้นต้นที่จะสร้างระดับรากฐานในการที่จะปรับปรุงให้ถูกต้องต่อไป นอกจากนั้นก็ประโยชน์ในการประหยัด การปรับปรุงนี้ผลเสียก็มีบ้างเหมือนกัน คือว่าหน่วยราชการเฉพาะหน่วยที่ถูกยุบเลิก ข้าราชการก็เสียขวัญไปบ้าง แต่ถ้าเราคิดว่าเป็นประโยชน์ของส่วนรวม ก็น่าที่จะให้อยู่กันบ้างในเรื่องเหล่านี้ ผมขอเวลาอีกสักกึ่งหนึ่งก่อนที่จะให้เวลาถาม คือหลักการในการที่เราจะทำนี้ ผมถือประโยชน์ใหญ่อยู่อันหนึ่งในเรื่องด้าน Welfare อย่างเช่นในเรื่องที่มีปัญหาหนักมากในเรื่องกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งได้จบลงไปแล้ว ว่าทำไมจึงจำเป็นต้องรวมกรมการแพทย์และกรมอนามัยเข้าด้วยกัน ผมถือหลักโดยตั้งปัญหาถามขึ้นว่า หลักการปกครองที่ดีที่ผมกล่าวไว้ว่าการปกครองที่ดีนั้นคือ การปกครองที่จะต้องให้ความผาสุกและความปลอดภัยอย่างเสมอหน้าต่อประชากรชาวไทยทั้งปวง แต่มันเป็นความผิดของราษฎรของเราไหมที่จะไปเกิดในแม่ฮ่องสอน เป็นความผิดของราษฎรไหมที่จะไปเกิดในแม่สะเรียง ไม่ได้รับการคุ้มครองป้องกันภัย ไม่ได้รับการช่วยเหลือ ไม่ได้รับสวัสดิการ ไม่ได้รับความผาสุกอย่างเสมอหน้าจากคนอื่น เป็นความผิดของเขาหรือไม่ที่ไปเกิดในดินแดนเหล่านั้น ในเมื่อมันเป็นดินแดนแห่งราชอาณาจักรไทย เมื่อเป็นเช่นนั้นเองเป้าหมาย

ของผมก็วางไว้ว่า ๑. ในด้านการสาธารณสุขนั้น เราจำเป็นจะต้องจัดหน่วยบริการทั้งป้องกันและรักษาให้ทั่วถึงอย่างมากที่สุดที่จะมากได้ โรงพยาบาลเป็นหน่วยอยู่กับที่ คนเจ็บจึงมารักษา มาหาโรงพยาบาล แต่เราอย่าภูมิใจว่าคนไข้เยอะเหลือเกินที่โรงพยาบาล हमอทำงานไม่ไหวแล้ว ต้องเพิ่มหมอขึ้น นั่นมันเป็นปลายเหตุ ต้นเหตุอยู่ที่ว่าเราไปแนะนำการป้องกันกับราษฎรแล้วหรือยัง ในเรื่องโรคติดต่อ ในเรื่องฉีดยาไม่ให้มีอหิวาต์ การป้องกันไข้เลือดออก การป้องกันดิฟเทเรีย การป้องกันโรคเท้าช้าง การไปแนะนำนี้จะเป็นการสกัดกั้นไม่ให้คนล้มโรงพยาบาลอย่างทุกวันนี้ อย่างนี้เป็นต้น อันนี้เราทำแล้วหรือยัง เพราะฉะนั้นในการที่จะทำนี้ เราต้องวางหลักการให้ดี ซึ่งผมไม่มีเวลาที่จะพูด วางหลักการในการที่จะวางหน่วยในการป้องกันและรักษาให้เกิดทั่วถึง หมุนเวียนนายแพทย์ให้ไปทำได้ รวมทั้งการปรับปรุงมหาวิทยาลัยในเรื่องการแพทย์ด้วย ในการที่จะผลิตคนให้ตรงกับความต้องการของประเทศชาติในยามนี้ และนอกจากนั้นในด้านการศึกษา เวลานี้เรากำลังพูดถึงถึงเรื่องปัญหาคน ปัญหาคนนี้เวลานี้เราพูดถึงเหลือเกิน โรงเรียนไม่พอเรียน เด็กสอบขึ้นประถมตกมาก ครูไม่พอ แต่ใครคิดอีกบ้างว่าเด็กที่พ้นเกณฑ์อายุเกณฑ์ที่จะต้องมาเรียนแล้ว กำลังถูกทอดทิ้ง ใครกำลังพูดบ้างว่าเด็กที่จบ ป. ๔ และ ป. ๗ นั้น กว่าจะขึ้นอายุเข้าทำงานได้อายุถึง ๑๘ นั้น ต้องอยู่ตามยถากรรม พออายุ ๑๘ เข้ามาเป็นแรงงาน ไม่มีความรู้อ่านหนังสือไม่ออกต้องอยู่บนหลังควาย ฟังแต่เสียงเพลงลูกทุ่งจากวิทยุ งานไหนงานนั้น เฮไหนเฮนั้น อย่างนี้เยาวชนจึงเลวขึ้นทุกวัน เพราะขาดการควบคุมใน gap ที่ว่างระหว่างหนึ่ง ระหว่างจบ ป. ๔ ป. ๗ จนกว่าจะไปปฏิบัติงานได้ ตำรวจจึงต้องทำงานหนัก เจ้าหน้าที่ปราบปรามจึงต้องทำงานมาก ลาตายจำนวนคนก็มากขึ้น แน่เหลือเกินที่ว่าอธิบดีกรมราชทัณฑ์ว่านักโทษต้องมากขึ้น เพราะเราปล่อยช่องว่างอันนี้ที่เพาะนิสัยคนขึ้นตามยถากรรม ด้วยเหตุนี้เองเราจึงได้ตั้งปัญหานี้ขึ้น สภาพชีวิตก็อยากจะจัดตั้งกรมการศึกษาผู้ใหญ่ขึ้น แต่ได้ศึกษาแล้วว่ากรมการศึกษาผู้ใหญ่ นั้นยังไม่พร้อม ทั้งที่เจ้าหน้าที่พร้อมที่จะจัดให้เป็นกรมการศึกษาผู้ใหญ่ขึ้น ฉะนั้นในเวลานี้จึงจัดกองการศึกษาผู้ใหญ่ในระดับที่มี

อัตรากำลังเทียบเท่ากรม กำลังจะฝึกเจ้าหน้าที่ชั้น หลักการของกองการศึกษาผู้ใหญ่^๕ ก็คือ

๑. จะทำอย่างไรให้เด็กที่มีช่องว่างนั้นก่อนที่จะมาเป็นแรงงาน อ่านหนังสือ ออก

๒. จะทำอย่างไรให้ระหว่างช่องว่างนั้น คนในส่วนภูมิภาคเหล่านั้นไม่ใช่อยู่ตามยถากรรม ให้มีความรู้ในอาชีพให้เหมาะสมสภาพของท้องถิ่น กฎหมายแรงงานก็เป็นปัญหา กฎหมายแรงงานของเราก้าวหน้าไปไกล แต่สมรรถภาพของกรรมกรหาสมรรถภาพตามกำหนดที่ต้องการไม่ เพราะเขาอ่านหนังสือไม่ออก รู้อะไรก็ไม่รู้เลย จับอะไรก็ไม่ถูก มาเป็นแรงงานเข้า เขาก็บังคับว่าต้องเป็นแรงงานเท่านั้นเท่านั้น อย่างนี้เป็นต้น เพราะฉะนั้นเราต้องให้อาชีวศึกษาแก่บุคคลระดับนั้น ดังนั้นเรากำลัง concentrate ไปในเรื่องนี้ทั้งงบประมาณและกำลังคนที่จะจัดทั้ง mobile unit และจัดทั้งกำลังภูมิภาคที่จะต้องประสานงานกันในการให้อาชีวศึกษา

อย่างที ๓ ที่สำคัญที่สุดและผมถือว่าสำคัญที่สุดที่เสนอไป จะสอนอย่างไรให้คนนั้นรู้จักการรับผิดชอบในสังคมร่วมกันอีกด้วย ทั้ง ๓ ประการนี้ ในกองการศึกษาผู้ใหญ่ก็ต้องมีการร่วมมือกันทั้งกระทรวงกลาโหม กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงมหาดไทย และหน่วยกลุ่มเกษตรต่างๆ สอดแทรกเข้าไปตามระดับทุกวิถีทาง แต่งานนี้เป็นงานที่หนักและจะต้องทุ่มเทงบประมาณ แต่ผมว่ามันจำเป็น ดีกว่าเราปล่อยให้ประชากรของเราขาดสติ มีนิสัยที่เลว อย่างเช่นกระผมเคยไปดูงานเมื่อ ๒๐ ปีที่แล้วมาเราว่าเดี๋ยวนี้ก็ยังมิใช่อยู่ในออสเตรเลียนั้น ในโรงเรียนชั้นประถมศึกษาเราสอนให้เด็กรู้จักวิธีใช้กบ วิธีใช้เลื่อย วิธีแก้เครื่องยนต์ชนิดๆ หน่อยๆ รู้จักถอดทำความสะอาดหัวเทียน แก้อั้วโน้นไอ้นี้ ของเราไม่รู้จะทำอะไรสักอย่าง เพราะฉะนั้นเวลาฝนแล้งผมได้รับหน้าที่ให้เป็นประธานช่วยราษฎรฝนแล้ง เราต้องจัดไปกระทั่งเครื่องยนต์สูบน้ำเข้านา ต้องจัดเจ้าหน้าที่ให้ไป เพราะเขาทำเองไม่ได้สักอย่างเดียว อย่างนี้เป็นต้น เราต้องบ่อนราษฎรทุกอย่าง อย่างนี้ไหวหรือไม่ ไม่ใช่ความผิดของราษฎร แต่ระบบกลไก

ในการที่จะแก้จุดอ่อนเหล่านี้ต่างหากที่เราจำเป็นต้องกระทำ เรื่องนี้มันมีแทรกอยู่ใน
 นี้ เพราะฉะนั้นไม่ใช่กลไกที่ได้ปรับปรุงนี้ ถ้าท่านจะมองอย่างเผิน ๆ ก็มีกระทรวง
 ก็ไม่เห็นมีอะไร ๑๒ กระทรวง ยุบบ้าง เลิกบ้าง ยุบหนอพองหนออย่างที่ผมได้กล่าว
 ในโน้นแล้ว รวมไอนั้นไปใส่ไอนี้ รวมไอนี้ไปใส่ไอนั้น ไม่เห็นมีอะไร แต่กลไกใน
 การที่จะดำเนินการนั้นต่างหาก ในการที่จะรวมกันเป็นกลุ่มเป็นก้อน ประสานงาน แล้ว
 ก็เพิ่มภาระของแต่ละหน่วยนั้นให้ตรงเป้าหมาย อันนี้เป็นเรื่องสำคัญที่สุด

หน้าว่าง

คำปราศรัย

ของ

พลตรีศิริ สิริโยธิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม

เนื่องในการเปิดประชุมนายช่างพิเศษเขตการทาง ผู้ช่วยนายช่างพิเศษ
เขตการทาง นายช่างแขวงการทาง ผู้จัดการโครงการศูนย์เครื่องมือกล และ
ข้าราชการชั้นเอกขึ้นไป ซึ่งประจำทำงานในส่วนกลาง

วันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๑๘ เวลา ๘.๓๐-๙.๓๐ น.

ณ ห้องสัมมนา กรมทางหลวง

หน้าว่าง

ท่านอธิบดี ท่านรองอธิบดี และแขกผู้มีเกียรติทุกท่าน

ข้าพเจ้ามีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้มีโอกาสมาเปิดการประชุมนายช่างพิเศษเขตการทาง ผู้ช่วยนายช่างพิเศษเขตการทาง นายช่างแขวงการทาง ผู้จัดการโครงการ ศูนย์เครื่องมือกล และข้าราชการชั้นเอกขึ้นไป ซึ่งประจำทำงานในส่วนกลาง ท่านทั้งหลายคงตระหนักดีว่า ขณะนี้ประเทศของเรากำลังอยู่ในสภาวะการณ์ที่ไม่น่าไว้วางใจ ดังจะเห็นได้จากเหตุการณ์รอบ ๆ บ้านเรา ในฐานะที่เราอยู่ในกระทรวงเดียวกัน โปรดจงมาร่วมมือกันปฏิบัติงานให้ดีที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้ ไม่ควรมีการแบ่งพรรคแบ่งพวก ถือเอาถือเราในการปฏิบัติงาน จะต้องดูผลงานในหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างทั่วถึง ปกครองผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างยุติธรรม และสุจริตใจ มีความสามัคคีในการปฏิบัติงาน

นโยบายของรัฐบาลนี้ จะเน้นหนักไปในด้านการแก้ไขช่องว่างระหว่างชนชั้น พร้อมกันนี้ก็ได้อ้างถึงความสำคัญของชนบท จึงได้ทำการผันเงิน ๒,๕๐๐ ล้านบาทสู่ชนบท โดยแบ่งให้ตำบลละประมาณ ๔๔๘,๐๐๐ บาท และในปี ๒๕๑๙ อีกเป็นจำนวน ๓,๕๐๐ ล้านบาท ซึ่งเฉลี่ยแล้วจะได้ประมาณตำบลละ ๗ แสนบาทเศษ ในโอกาสนี้เราจะแก้ไขข้อบกพร่อง โดย

๑. เราถือว่าราษฎรรู้จักใช้เงิน
๒. ราษฎรรู้จักใช้ความคิด
๓. ราษฎรรู้จักควบคุมซึ่งกันและกัน

เราจะให้ระยะเวลาที่ยาวนานแก่เขา พอที่จะคิดว่าเขาควรจะทำอะไรกับเงินจำนวนนี้ เมื่อตกอยู่กับเขา เราจะช่วยเขาวางระเบียบแบบแผนให้รัดกุม และเกิดประโยชน์มากขึ้นที่สุด เพราะฉะนั้นผมจึงขออาศัยท่านข้าราชการที่เคารพที่อยู่ในชนบท โปรดอย่าได้เกียจฉนอนเลย ว่า ราษฎรยังโง่เง่าเต๋าดูน อย่าได้เกียจฉนอนว่าเป็นหน้าที่ของคนนั้นของคนนี้ จงคิดว่า ในขณะนี้เราจะต้องสามัคคีกันเพื่อความอยู่รอดของชาติเป็นหลัก

มากกว่าสิ่งอื่นใดทั้งสิ้น เพราะฉะนั้นจึงอยากจะฝากสิ่งเหล่านี้เพื่อไปช่วยกันเน้นไว้ด้วย เป็นประการหนึ่ง

ประการที่สอง ในฐานะที่ท่านกับข้าพเจ้าเป็นคนในกระทรวงคมนาคมด้วยกัน ระหว่างท่านกับข้าพเจ้า เราเป็นคนชาติไทยด้วยกัน จุดหมายปลายทางคือความอยู่รอดของประเทศชาติเหมือนกัน อาจจะรู้จักและไม่รู้จักกันบ้าง เราเอาความสำนึกในหน้าที่ซึ่งจะไปสู่จุดหมายปลายทาง มาเป็นเดิมพันกันดีกว่า เพราะฉะนั้นขอให้ข้าพเจ้าได้พูด และสิ่งที่จะพูดต่อไปนั้น พูดอย่างคนกระทรวงคมนาคม พูดกับคนกระทรวงคมนาคม ถ้าหากจะผิดพลาดไปบ้าง ก็ต้องขอภัยด้วย ในฐานะที่เรารับผิดชอบในกระทรวงคมนาคมด้วยกัน ไม่ว่าท่านจะเป็นข้าราชการชั้นไหนก็ตาม ที่คือต่างก็ติดเครื่องหมายกระทรวงคมนาคมด้วยกันทั้งนั้น ในเมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว ข้าพเจ้าอยากกราบเรียนว่า นโยบายที่ข้าพเจ้าได้รับมอบมาทั้ง ๆ ที่เป็นภาระหนัก คือการจัดรถเมล์ฟรี ซึ่งเวลานี้มีเสียงที่กล่าวโดยไม่เข้าใจว่าทำไมจึงจัดรถเมล์ฟรีแต่ในพระนคร บางท่านอาจจะว่าที่ข้าพเจ้าทำนี้ขัดกับคำพูดขึ้นต้นที่ว่ากระจายไปสู่ชนบท แต่ทำไมจึงมาทำในกรุงเทพฯ ก่อน ถ้าท่านที่เคารพทั้งหลายจะได้ดูในนโยบายของรัฐบาลจะเห็นว่า รัฐบาลแบ่งแยกเป็นการบำรุงชนบท แต่ในเมืองและเขตกรุงเทพมหานครเราจะทอดทิ้งก็ไม่ได้ เช่นเดียวกับในร่างกายของคนเรานี้ทุกแห่งคืออาการ ๓๒ เราจะทิ้งไม่บำรุงเท่าที่ไม่ได้จะทิ้งไม่บำรุงปากก็ไม่ได้ จะต้องบำรุงเหมือนกันทั้งนั้น แต่อย่างไรก็ตามสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเมืองไทย กรุงเทพฯ เป็นทั้งเมืองหลวง เมืองอุตสาหกรรม เมืองพาณิชย์กรรม ซึ่งเป็นการสร้างที่ผิดหลักการจนทุกวันนี้ เพราะฉะนั้นชีวิตของคนเมืองหลวงก็เป็นชีวิตแบบหนึ่ง ชีวิตชนบทเป็นชีวิตอีกแบบหนึ่ง การที่ผันเงิน ๒,๕๐๐ ล้านบาทไปสู่ชนบทนั้น ไม่ได้ประโยชน์กับคนกรุงเทพฯ เลย แต่มีประโยชน์สำหรับคนชนบท และคนชนบทยังจะได้อย่างอื่นอีก อย่างเช่นการปฏิรูปที่ดิน ซึ่งกำลังอนุมัติเงินไปอีก ๕๐๐ ล้านบาท และการทำชลประทาน การสร้างถนนสู่ชนบท การประกันราคาพืชผลเกษตร และการมีนโยบายที่จะให้มีไฟฟ้าภูมิภาคไปสู่ท้องถิ่นโดยทั่ว

ถึง อันนี้เป็นเรื่องของชนบทซึ่งเราได้เร่งทำ ส่วนชีวิตของคนในกรุงเทพมหานครนั้น เป็นอีกแบบหนึ่ง ชีวิตคนกรุงเทพฯ ไม่ต้องการการปฏิรูปที่ดิน ชีวิตคนกรุงเทพฯ เหมือนผึ้งอยู่ในรัง ถึงเวลาเข้าก็บินออกจากรังไปหากิน เย็นก็บินกลับ ในการบินไปบินมานั้น ชีวิตของคนไม่เหมือนผึ้ง เพราะต้องอาศัยการคมนาคม เพราะฉะนั้นจึงเป็นปัญหาในกรุงเทพฯ ทุกวันนี้ผู้ที่มีชีวิตอยู่ในกรุงเทพฯ ถ้ามีรายได้ตามหลักเศรษฐกิจแล้ว ต่ำกว่า ๑,๒๐๐ บาทต่อเดือน ไม่สามารถจะดำรงชีวิตอยู่ได้ เพราะฉะนั้นรัฐบาลจึงตกลงใจว่า สำหรับด้านในกรุงเทพฯ นั้น การพัฒนาหรือสงเคราะห์ผู้มีรายได้ต่ำในกรุงเทพฯ นั้น ถ้ามีรายได้ต่ำกว่า ๑,๐๐๐ บาท ก็จะสงเคราะห์ โดย

๑. ชนรถเมล์ฟรี
๒. ยารักษาโรคฟรี
๓. ค่าเล่าเรียน-ศึกษาภาคบังคับฟรี

ทำไมเราจึงให้บริการด้านนี้เป็นหลัก เพราะเราคิดว่าถ้าจะเพิ่มเป็นจำนวนเงินให้กับผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า ๑,๐๐๐ บาทลงมา สมมติว่าเป็น ๒๐๐ บาทต่อคนนั้น เราเคยประสบมาแล้วว่า

๑. สถาบันบางแห่งยังไม่พร้อมที่จะเพิ่มอัตราขึ้นต่ำ
๒. เมื่อเพิ่มไปแล้ว ใช้เงินไม่ตรงกับวัตถุประสงค์

ข้าพเจ้าเองเคยปกครองทหารใต้บังคับบัญชา เมื่อเวลาได้เงินเพิ่ม เคยกินเหล้าน้อยก็กินเหล้ามาก เคยเล่นไฟน่อยก็เล่นไฟมาก เคยเล่นม้าน่อยก็เล่นม้ามาก เคยเที่ยวน้อยก็เที่ยวมาก เพราะดีใจที่ได้รับเงินเพิ่ม แต่ฐานะก็ไม่ดีขึ้นเลย คนมีภรรยา น้อยก็มีภรรยามาก ดังนั้นแทนที่เราจะเพิ่มเป็นจำนวนเงินเราก็เพิ่มบริการแทน บริการเหล่านี้อย่างน้อยก็ให้เขาได้ใช้ในเศรษฐกิจของชีวิตประจำวัน ตรงกับความต้องการ เราจึงทำในเรื่องนี้ ชีวิตของคนในเมืองหลวงนี้ ไม่ต้องการการปฏิรูปที่ดิน แต่ต้องการแพลตฟอร์มอยู่อาศัย เรือนแถว รัฐบาลกำลังจะสร้างทางด้านการเคหะชน เป็นต้น ทางด้านสังคมต่าง ๆ เราก็จะต้องบูรณะและฟื้นฟูให้พร้อม ๆ กัน เรื่องรถเมล์ฟรีช่วย

กรุณาชี้แจงให้ประชาชนทราบแทนข้าพเจ้าด้วย เนื่องจากประชาชนในต่างจังหวัดพากันร้องเรียนว่า อยากให้จัดบริการรถเมล์ฟรีให้นักเรียน ทางกรมการขนส่งทางบกได้เชิญเจ้าหน้าที่ขนส่งจังหวัดทุกจังหวัดมาประชุมสัมมนาเมื่อวันที่ ๒๐ นี้แล้ว เราตกลงใจว่า ในขั้นแรกเมื่อได้ศึกษาข้อมูลเรียบร้อยแล้ว จังหวัดที่อยู่ในข่ายพิจารณาในขณะนี้ มี ๒๔ จังหวัด คือเป็นจังหวัดที่มีรถขนส่ง รถประจำทางหมวด ๑ อยู่แล้ว เราจะต้องพิจารณาก่อนเกี่ยวกับการใช้รถทางจราจรเหล่านั้น ซึ่งข้าพเจ้าคิดว่าการจัดรถนักเรียนฟรีในต่างจังหวัดนั้น ควรจะได้เริ่มในบึงบอระเพ็ดใหม่ คือหลังเดือนกันยายน ศกนี้ เพราะได้ตั้งงบประมาณในเรื่องนี้ไว้แล้ว เพราะฉะนั้นถ้าท่านพบว่าราชฎจังหวัดใดจะเดินขบวนมาร้องเรียนก็ได้โปรดช่วยระงับยับยั้งไว้ด้วย โดยชี้แจงว่าเรากำลังดำเนินการอยู่แล้ว และกำลังสำรวจ ซึ่งเชื่อว่าเมื่อได้ข้อมูลความต้องการทางสังคมที่ถูกต้องแล้ว ก็จะได้กระทำให้โดยเร่งด่วน อันนี้เป็นนโยบายของรัฐบาลที่ข้าพเจ้าใคร่จะกราบเรียนชี้แจง

ข้าพเจ้าใคร่จะเรียนว่า งบประมาณของกรมทางหลวงโดยเฉพาะในปีใหม่ที่จะถึงนี้ได้ ๔,๗๐๐ กว่าล้านบาท (เมื่อปีที่แล้วได้งบประมาณ ๓,๘๐๐ ล้านบาทเศษ) อาจจะมีโครงการใหม่ซึ่งได้ตกลงกับท่านอธิบดีไว้ว่า ให้ขอแปรญัตติเพิ่มเติม แผนกโครงการใหม่ ซึ่งไม่ได้อยู่ในโครงการเดิมนั้นเข้าไป แต่คงไม่มากนัก อย่างไรก็ตามที่ได้ผ่านคณะรัฐมนตรีแล้ว จะเข้าสู่สภาในเดือนหน้านั้น เฉพาะกรมทางหลวงเองในเรื่องการก่อสร้างทางทั้งหมดประมาณ ๔,๗๐๐ ล้านบาท เพิ่มจากปีที่แล้วประมาณ ๑,๐๐๐ ล้านบาท นับว่ารัฐบาลได้มองเห็นความสำคัญของกรมทางหลวงในการที่จะพัฒนาชนบท และเห็นความสำคัญของทางหลวงที่จะต้องสร้างทางให้ได้ แต่เมื่อเขาเห็นความสำคัญของเราอย่างนี้แล้ว เราจะรับแต่ความสำคัญของคนอื่นที่เขาให้เรา เราก็จะต้องทำตัวเราเองให้มีความสำคัญสมกับที่เขามองเห็นความสำคัญของเรา เวลานี้ประชาชนทั่วไปเขามองเราอย่างไร เขามองเราว่ากรมทางหลวงนี้เป็นผู้บันดาลความสุขให้กับเขา จะสร้างทางจากที่ซึ่งไม่มีทางให้เป็นถนนลูกรัง จากสะพานไม้เป็นสะพานคอนกรีต

จากสะพานที่ทอดให้เป็นสะพานไม้ จากถนนลูกรังที่มีอยู่ให้เป็นถนนลาดยาง เขาหวังที่จะได้จากเราเป็นอย่างยิ่ง และหวังที่จะได้เห็นถนนหนทางที่เรียบร้อย เพราะฉะนั้นต้องจำไว้ว่า เมื่อเขาหวังมาก คิดมาก อะไรที่บกพร่องเราก็ถูกตำหนิมาก เช่น เมื่อข้าพเจ้าไปดูทางสายแม่สรวย – เวียงป่าเป้า ราษฎรที่เวียงป่าเป้าบอกว่า “นี่เป็นเพราะท่านรัฐมนตรีมา ถนนจึงไม่ค่อยเป็นหลุมเป็นบ่อ แต่เวลาที่ท่านรัฐมนตรีไม่มา ควายเป็นผมขาหัก” ซึ่งเป็นการพูดประชดกันเกินความจริง ข้าพเจ้าได้เรียนถามท่านอธิบดีกรมทางหลวง รวมทั้งเขตฯ แขวงฯ ด้วย ท่านก็ตอบว่า มาตรวจงานเสมอ แต่ปกติชาวบ้านไม่ได้มาประชุมที่ศาลาประชาคม แขวงฯ ขับรถผ่านไปชาวบ้านก็ไม่เห็น เพราะมัวทำมาหากิน ผ่านตอนเช้ามีตชาวบ้านก็ยังไม่ลุกออกจากบ้าน ฝนตกก็ไม่ได้ออกจากบ้าน แดดออกก็ไม่ได้ออกจากบ้าน จะพบกับ แขวงฯ ได้อย่างไร เมื่อไม่มีโอกาสได้พบกัน ชาวบ้านก็เข้าใจเราผิด ๆ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งบังเอิญเป็นทางที่กำลังอยู่ในระยะก่อสร้าง อยู่ในความรับผิดชอบของบริษัทซึ่งประมูลแล้วทั้งงานไปด้วย จึงทำให้เกิดความเข้าใจผิด อันนี้เป็นสิ่งที่เราต้องแก้ไข ขอให้ท่านเขตการทาง แขวงการทาง ช่วยกันเปลี่ยนภาพพจน์ของประชาชน อย่าได้น้อยใจว่า เรานั่งรถไปตรวจทางลำบากลำบากแต่คนมองไม่เห็น บ่นตามหลังอยู่เสมอว่าเราไม่มา วิธีแก้ไขคือ

ประการที่ ๑ เมื่อท่านไปตรวจสายทางก็หยุดตีหมาแฟตามย่านชุมชนชนบั้งให้ราษฎรเห็นว่า แขวงฯ ได้มาแล้ว ส่งการให้ชาวบ้านเห็น มีประชาสัมพันธ์ที่จะติดต่อกับประชาชนบั้ง หรือเมื่อจะไปตรวจงานก็นัดหมายกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นบั้ง

ประการที่ ๒ ต้องหมั่นทำความเข้าใจกับประชาชนว่า ทางสายนี้กำลังก่อสร้าง เมื่อใดจะแล้วเสร็จ มีการปักป้ายชี้แจงให้ชาวบ้านเข้าใจ

ที่ป่าซาง ท่านอธิบดีหวังดีทำร่องน้ำทางน้ำไหลให้กว้าง ๕๐-๖๐ ซม. สำหรับเป็นทางระบายน้ำให้ ราษฎรคนหนึ่งยื่นคำร้องมาว่า “ดีเหลือเกินครับที่กรมทางหลวงมาทำให้ ขอบพระคุณเหลือเกิน แต่ขอที่ปิด-เปิด ตรงร่องให้บ้าง ในระยะที่ผ่านวัด

ผ่านโรงเรียน” เราก็อ่านให้ราษฎรฟังอย่างดีใจ แต่อีกคนกลับบอกว่า “กรมทวงหลวง
 ทำทางน้ำไหลขึ้นนี้เป็นที่ขังยุง กำลังทำลายชีวิตผองสรวงแก่ประชาชน” เขามองอีกแง่
 หนึ่ง เพราะฉะนั้นอันนี้เราต้องตั้งปัญหาถามตัวเองว่า ภาพพจน์ที่ประชาชนเขามองมา
 นั้น มองมาเพราะอะไร อะไรคือพื้นฐาน มองจากการจัดทำของเราเองไปหาประชา-
 ชชน อย่างมองจากประชาชนมาหาตัวเราจึงจะเกิดผลสำเร็จขึ้นได้ แต่จะมองอย่างไรวิธี
 ไหนนั้น ข้าพเจ้าเชื่อว่าท่านที่อยู่ในที่นี้ล้วนแต่เป็นนายช่างและเป็นปัญญาชนทั้งนั้น
 จะไม่กล่าวถึงรายละเอียดหรือ Tactics ในการที่จะทำแม้แต่ประการใด ท่านเป็นผู้อยู่
 ใกล้ชิดกับประชาชน ถ้ามันใกล้ชิดกับประชาชนแล้วจะเข้าใจเสมอว่า ประชาชนนั้น
 เขาต้องการอะไร และจะอย่างไร ดังนั้นเป็นต้น ถ้าเราทำไม่ได้อย่างที่เขາหวัง เขาก็
 จะพากันติฉินนินทา เราจะต้องระมัดระวังและอดทน เมื่อข้าพเจ้าได้ไปตรวจราชการก็
 ได้บอกกับบรรดาเพื่อนข้าราชการเสมอว่า “ไหน ๆ พวกเราก็มีกรรมอย่างหนึ่งแล้วที่มา
 รับราชการในกระทรวงคมนาคม เพราะฉะนั้นต้องทำชีวิตให้พอใจกับงานในหน้าที่ของ
 ตัวเอง งานในหน้าที่นี้จึงจะสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และเราจึงจะมีความเจริญก้าวหน้า ใน
 การที่จะทำตัวให้พอใจกับชีวิตและงานของตัวเองนี้ ไม่มีอะไรดีไปกว่าความรู้สึกทางจิต
 เป็นของสำคัญ คนเราทุกข์ก็อยู่ที่จิต สุขก็อยู่ที่จิต เพราะฉะนั้นเราต้องทำจิตของเรา
 ให้มีฉันทะกับงานที่เรากระทำอยู่ อย่างเช่นเราเป็นนายช่าง มีโครงการรับผิดชอบที่จะ
 สร้างถนน การสร้างถนนนี้ประชาชนจะได้รับประโยชน์จากเรา เราจะได้บุญจากการที่
 ผู้อื่นมีความสุข บุญนั้นไม่จำเป็นต้องเอาข้าวใส่ขันไปใส่บาตร เอากับข้าวไปถวายวัด
 การทำสิ่งใดที่เป็นประโยชน์ช่วยผู้อื่นให้พ้นทุกข์นั้น เราเรียกว่าการทำบุญทั้งสิ้น เวลา
 ที่ข้าพเจ้ากลับบ้านที่เมืองชล ท่านนายช่างแขวง ฯ เมืองชลทราบดีว่า เมื่อมีข้อบกพร่อง
 เกิดขึ้น ชาวบ้านก็ว่าข้าพเจ้าทุกที เพราะฉะนั้นการทำจิตที่จะให้งานในหน้าที่ของเรา
 เจริญนั้นเราจะต้องมีฉันทะอย่างที่ท่านเจ้ากราบเรียนแล้ว ฉันทะก็คือว่า เช่นเรามี
 โครงการรับผิดชอบที่จะสร้างถนน การสร้างถนนนี้ประชาชนจะได้รับผลประโยชน์จาก
 เรา เราจะได้บุญจากการที่ผู้อื่นมีความสุข อย่างที่ข้าพเจ้ากล่าวแล้วว่า บุญนั้นไม่จำเป็น

ต้องเอาข้าวใส่ขันไปใส่บาตร เอากับข้าวไปถวายวัด การทำสิ่งใดที่เป็นประโยชน์ช่วยผู้อื่นให้พ้นทุกข์นั้นเราเรียกว่าการทำบุญทั้งสิ้น เพราะฉะนั้นการสร้างถนนจากที่ซึ่งไม่มีถนน ต้องเดินตามคันนา ให้ชาวบ้านสามารถเดินไปตามถนน จากถนนลูกรังให้เป็นถนนลาดยาง ชาวบ้านได้รับความสะดวกก็เป็นบุญเช่นกัน เมื่อเป็นบุญอย่างนี้แล้วเราก็อิ่มในบุญของเราดีกว่า เมื่อถนนแล้วเสร็จเวลาเปิดถนนเรายืนยิ้มด้วยความพอใจ ผู้คนอาจจะไม่รู้จักแขวง ฯ คิดว่าตาคนนี้มายืนยิ้มเป็นบ้าอยู่ได้ ผู้ใช้ถนนไม่รู้หรือว่าใครทำ เราอย่าได้หวังว่าเมื่อเรายืนยิ้มนั้นคนทุกคนเขาจะหันมามันับเราแล้วชอบใจ เพราะความต้องการของคนเรานั้นไม่มีที่สิ้นสุด คอยแต่จะจ้องอยู่อย่างเดียวว่าถนนนี้คอร์รัปชันหรือเปล่า เป็นหลุมเป็นบ่อหรือไม่ ใครโกงใครกินบ้าง จ้องมองกันทุกกระเบียดนิ้ว แต่สิ่งที่ได้ไม่ได้มองกันเลย เพราะฉะนั้นอย่าไปเสียใจ ถ้าหากว่าไม่ได้รับคำขอบคุณจากประชาชน หรือบุคคลทั้งปวงที่เดินถนน เพราะการทำความดีนั้นไม่จำเป็นที่จะต้องให้คนอื่นเห็น คนไม่เห็นก็ช่าง ให้ผีสังเวยตาเห็น ผีสังเวยตาไม่เห็นก็ช่าง ขอให้พระเจ้าหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์เห็น พระเจ้าหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ไม่เห็นก็ช่าง แต่ตัวเรานี้ได้ยอมรับรู้แล้วว่าเราได้กระทำงานอันนี้สำเร็จด้วยความสุจริตใจ และความปรารถนาดี ความรู้สึกแห่งจิตนี้เต็มไปด้วยความอึดเอิบ เต็มไปด้วยความทนงตัว คนเราเมื่อความรู้สึกภายในเต็มไปด้วยความอึดเอิบและเต็มไปด้วยทนงตัวแล้ว ราคีจะออกมาเอง คือไม่วิตกกังกับใครทั้งสิ้น ไม่ต้องหวั่นไหวว่าใครจะมาเป็นนาย ไม่ต้องหวั่นไหวว่าหนังสือพิมพ์จะลงข่าวอย่างไร ไม่ต้องหวั่นไหวว่าใครจะประณามอย่างไร ข้าพเจ้าถือว่าข้าพเจ้าสุจริตก็แล้วกัน และในฐานะที่ข้าพเจ้าเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ข้าพเจ้าขอให้คำมั่นสัญญาว่า จะปกป้องข้าราชการที่สุจริตทุกวิถีทางจนสุดความสามารถ อยากจะใช้ศัพท์ที่ว่า แม้ไก่ไม่มีอาวุธอะไร แต่ให้ปีกของตัวโอบอุ้มลูกไก่ให้พ้นจากภัยพิบัติจากสัตว์ร้ายทั้งปวงฉันใด ข้าพเจ้าขอรับรองว่าจะปกป้องข้าราชการผู้สุจริตทุกวิถีทาง แต่ถามตัวท่านเองก่อนว่า ท่านสุจริตแล้วหรือยัง เมื่อท่านสุจริตแล้ว ท่านกับข้าพเจ้ามาตกลงกันต่อสู้กับ

อุปสรรคต่อไป เพราะฉะนั้น สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องสำคัญ ถ้าเราตัดปัญหาเรื่องนี้ได้ งานของเราก็สำเร็จเต็มไปด้วยความเรียบร้อย และเต็มไปด้วยความภาคภูมิใจทุกประการ งานที่เรายังบอกพร่องอยู่นั้นที่ข้าพเจ้าเห็น ๆ อยู่ ตัวอย่างเช่น

ประการที่ ๑ ในสมัยนี้เรามีสภาฯ ซึ่งมีหน้าที่อย่างเดียวคือชุดคุ้มครองความบกพร่องเพื่อแก้ไขให้ดีขึ้น เรื่องที่มีผู้ร้องเรียนมาทางข้าพเจ้ามากที่สุดเมื่อไปตรวจราชการภาคใต้ และภาคเหนือ รวมทั้งที่ผู้แทนส่งมาให้คือ เรื่องการขอใช้เงินเวนคืนที่ดินและค่าชดเชยค่ารื้อถอน ซึ่งค้างคั่งมา ๑๐-๑๔ ปี ก็มี เพราะฉะนั้นจึงใคร่ขอร้องให้เพื่อนข้าราชการทุกท่านช่วยกันแก้ไขปัญหานี้ด้วย ซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรัง และหลังจากที่ข้าพเจ้าได้ไปเห็นมาพอควรแล้ว บางครั้งเป็นเรื่อง “ขนมผสมน้ำยา” คือ ราษฎรเมื่อถนนตัดผ่านแล้วก็นั่งคอยนอนคอยว่าเมื่อใดราชการจะมาจ่ายเงินให้ โดยไม่คิดถึงกรรมวิธีของทางราชการเป็นประการหนึ่ง ประการที่สองไม่เข้าใจระเบียบแบบแผน กฎหมายเกี่ยวกับเรื่องที่ดินซึ่งได้มรดก ที่ดินที่ต้องแบ่งแยก กันรื้อวันรื้อคืน ประการที่ ๓ เจ้าหน้าที่ของเราบางท่านก็ติดมากไปประชุมราษฎร และชี้แจงให้กระทำ แต่ข้าพเจ้าคิดว่า การปกครองยุคใหม่นี้ Dynamic มากเหลือเกิน เพราะฉะนั้นอยากจะขอร้องท่านที่เคารพอย่างที่เคยขอร้องเมื่อไปตรวจราชการมาว่า ขอให้เขตฯ แขวงฯ ได้ทำแบบฟอร์ม ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการมอบฉันทะ การแยกกรรมสิทธิ์ที่ดิน การรับมรดก ฯลฯ ให้ราษฎรดูเป็นตัวอย่างว่าสิ่งที่ถูกต้อง คือ อะไร และแนะนำให้ราษฎรให้เข้าใจหลักการที่ว่า “ความผาสุกของประชาชนอย่างทั่วหน้า” ในเมื่อเราเอาที่ดินของเขา来做ถนนแล้ว ก็อย่าทำให้เขาได้รับความเดือดร้อน ถ้าพวกเราช่วยกันแนะนำสิ่งเหล่านี้ เรื่องสิทธิที่ดิน ที่ถูกต้องก็จะดำเนินไปอย่างรวดเร็วขึ้น ประชาชนก็จะไม่เดือดร้อน บางครั้งก็นำเห็นใจประชาชน อย่างเช่นตรงทางที่จะแยกจากอำเภอเมืองเชียงรายไปเข้าอำเภอแม่สรวย ราษฎรมาดักพบข้าพเจ้ามากมาย พวกเขาร้องเรียนว่าเจ้าหน้าที่ของเราได้เรียกราษฎรมา และนำแผนที่มาถามแล้วเรียกเงินจากเขา ซึ่งทางเราก็ได้สอบถามให้ ไม่ใช่จำผู้อื่นมา เพียงว่า “เขาลือว่านกขุนทองตายแล้ว” ซึ่งก็ไม่เกิดประโยชน์ขึ้นมา เพราะฉะนั้นเรา

ก็ต้องแก้ปัญหาที่ตัวเราด้วยเหมือนกัน เรื่องการชดเชยค่ารถถนน หรือการจ่ายเงินค่าที่ดินนี้ขอให้พวกเราได้ช่วยกันด้วย เรื่องนี้เป็นเรื่องครหาว่ากล่าวพวกเราว่า เหตุที่ได้เงินล่าช้าเป็นเพราะ

๑. ไม่ได้ติดสินบนเจ้าหน้าที่

๒. เจ้าหน้าที่เอาเงินหลวงมาเข้าธนาคารเพื่อกินดอกเบี้ย พุดเหมือนกับว่าเอาเงินหลวงมาทำอะไรก็ได้

๓. ทหาว่าต่อรอง ไม่ให้เงินเจ้าหน้าที่ ทางเจ้าหน้าที่จึงไม่ให้ราคาที่ดิน จึงไม่ตกลงกัน

จากภาพพจน์เก่า ๆ เหล่านี้ ข้าพเจ้าจึงใคร่ขอรับรองบรรดาเพื่อนข้าราชการทั้งหลายได้ช่วยกันปรับปรุงในการที่จะให้ราษฎรเลิกภาพพจน์เหล่านั้นให้ได้ก็ด้วยการกระทำของเราที่ทันต่อเหตุการณ์ และทันกับความรู้สึกของประชาชนในเขตที่เราไปอยู่นั้นเป็นหลักสำคัญนี้เป็นประการหนึ่ง

ประการที่ ๒ ความต้องการของราษฎรเรื่องลาดยาง เมื่อมีถนนราษฎรก็ต้องการให้ลาดยาง เรื่องนี้ข้าพเจ้าได้รับทราบ ประกอบกับเป็นเรื่องที่ตรงกับนโยบายของท่านอธิบดีกรมทางหลวงอยู่แล้ว ภารกิจเรื่องทางของเรามีมากเหลือเกิน (ท่านอธิบดีกล่าวว่ามาถึง ๓๘,๐๐๐ กิโลเมตร) การจะลาดยางให้แล้วเสร็จพร้อมกันจะไปเอาเงินงบประมาณจากไหน เราจึงต้องทำตามลำดับก่อนหลัง ตามความต้องการและความเติบโตของสภาพของสังคมในแต่ละแห่งเป็นหลัก จึงมีนโยบายว่า เราจะลาดยางในเขตชุมชนก่อน เพื่อเป็นการช่วยให้สุขภาพอนามัยของประชาชนดี เมื่อทราบนโยบายอย่างนี้ทางเขตการทาง และแขวงการทางก็จะต้องรวบรวมลำดับภาพมาสู่กรมทางหลวงว่า ทางสายใดมีรถวิ่งมาก ประชาชนอยู่หนาแน่น ควรจะลาดยางเป็นระยะทางเท่าไร ความกว้างเท่าใด ใช้เงินแค่ไหนเรียงลำดับก่อนหลังมาให้เสร็จเพื่อจะได้เป็นเครื่องมือในการที่จะจัดสรรงบประมาณไป และเป็นเครื่องมือของข้าพเจ้าที่จะตอบกระทู้ทุกหน้าที่ที่จะถูกซักถามในรัฐสภาเป็นต้น เพราะเราปกครองในระบอบนี้แล้ว อันนี้ต้องขอความกรุณา

ได้ช่วยเหลือและชี้แจงด้วย นอกจากนั้นยังมีความเดือดร้อนบางประการที่ราษฎรได้รับ ในขณะที่เราก่อสร้างทางไม่ว่าจะเป็นงานทำเอง หรือเป็นงานจ้างเหมา มักจะมีข้อเดือดร้อนเนื่องจากความมั่งง่ายของผู้ก่อสร้างอยู่เสมอ เช่นเวลานี้เป็นฤดูทำนา ผู้ก่อสร้างยกถนนขึ้นสูงกว่าระดับ และยังไม่ได้ลาดไหล่ถนนให้ตีเวลาที่ฝนตกก็จะพังไปทับที่นา ปิดทางเข้า-ออกบ้าน หรือทางน้ำที่จะไปสู่ไร่นาเขา เป็นต้น เป็นปัญหาที่มีผู้ร้องทุกข์กันมาก เพราะฉะนั้นสิ่งเหล่านี้ดังที่ข้าพเจ้าได้กล่าวแล้วว่าเราจะต้องทำงานอย่าง “ถึงลูกถึงคน” เราจึงจะชนะสงครามแย่ง “คน” ระหว่างประชาธิปไตยกับคอมมิวนิสต์ได้ เพราะฉะนั้นต้องช่วยกันเสียสละ หมั่นออกไปตรวจตรา มีสิ่งใดที่ท่านเห็นว่าอันนี้จะไปสู่ความเดือดร้อน หรือจะไปสู่ความเสียหายของประชาชน ท่านมีความชำนาญท่านก็ควรจะใช้ความชำนาญป้องกันเสียก่อน อย่าทำให้เขาเดือดร้อน และวิธีทำงานทางด้านประชาสัมพันธ์นั้น เมื่อเห็นว่าดินจะถล่มไปทับทางเข้า-ออก หรือรางน้ำของเขา เราก็บอกว่า “ผมเห็นแล้วว่าลุงจะเดือดร้อน เพราะคนก่อสร้างมั่งง่าย ฝนกำลังจะมา เมื่อฝนตกดินก็จะถล่มลงมาทับรางน้ำ ลุงกำลังต้องการน้ำเข้ามา ลุงอย่าวิตกไปเลยนะ อีก ๒ วัน ผมจะส่งช่างให้เขามาเปลี่ยนใหม่” เรียกเจ้าหน้าที่ของเรามาทำให้เขาเห็น ราษฎรก็จะชื่นชมอวยชัยให้พร “ขอให้เจริญ ๆ เกิด ท่านอุทิศส่้าหัวใจใส่ดูแลอย่างนี้ ไพร่ฟ้าประชาชนกันนอนหลับ” สมัยนี้เราจะต้องทำอย่างนั้นจริง ๆ เพราะฉะนั้นในเรื่องนี้ข้าราชการจะต้องทำตัวของเราไม่ใช่เป็นศัตรูกับประชาชน ข้าราชการต้องสร้างภาพพจน์ใหม่ว่า ข้าราชการนั้นเป็นมิตรกับประชาชน เป็นญาติของประชาชน และเป็นพี่ของประชาชน เราจะต้องทำภาพพจน์ใหม่ให้เกิดขึ้นได้ สิ่งเหล่านี้มิได้ยากเลย ถ้าเรามีความเข้าใจและตั้งใจจริงแล้ว เราทำได้ แก่จากการไปหาเขาให้เขาคลายความหวาดกลัว แก่โดยลงไปหาเขาให้เขาคลายความคิดที่มีวิตกกังวลต่าง ๆ ที่จะมาครอบงำ และทำให้การงานต่าง ๆ เสียไป เพราะฉะนั้นสิ่งเหล่านี้ข้าพเจ้าปรารถนาเหลือเกินที่จะให้ข้าราชการในกระทรวงคมนาคมของเรา โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรมทางหลวง ผู้อยู่ประจำกับชาวชนบทอย่างมากมาย ได้ช่วยกันแก้ไขเพื่อจุดปลายทางที่ข้าพเจ้าได้กราบเรียนมาตั้งแต่ต้นแล้ว และนอกจากนั้นบางอย่างเราทำอะไรก็อย่าให้ชาวบ้านเขาติฉินนินทาเรา

เช่น มีเงินซื้อวัสดุก็ซื้อวัสดุไปกองไว้ข้างทางจนหน้าขึ้นรก รถผ่านไปมาก็ทับจนกองหินราบไปกับดิน เคยมีผู้ชี้ให้ข้าพเจ้าดูและว่า “กรมทางหลวงมีเงินเหลือเฟือหรืออย่างไร รัฐมนตรี หากยังไม่ทำก็อย่าเพิ่งซื้อหินเลย เอาเงินที่จะซื้อหินไปทำตรงไหนก่อนจะดีหรือไม่” อย่างนี้เป็นต้น บางคนเขียนหนังสือมาเยาะเย้ยว่า “ทางที่ซ่อมใหม่หรือซ่อมเลย เพราะซ่อมแล้วเร็วกว่าซ่อมเก่า” เราก็นิ่ง แต่ละวันมีหนังสือมาเป็นร้อยฉบับ มีทั้งคำติและคำชม แต่คำติมีมากกว่าคำชม ความต้องการของคนเรามีมากมาย เราจึงต้องช่วยกัน

เรื่องการรुक้าเขตมกมีอยู่เสมอ และวิธีรुक้าต่าง ๆ กัน เช่น ตอนแรกทำรั้วไม้ไผ่ปักเป็นแนวก่อน เมื่อไม่มีใครว่าก็เปลี่ยนเป็นเสาคอนกรีต รวลดหนามเปลี่ยนเป็นกำแพง ต้องมีการฟ้องร้องกัน เราจึงควรตัดไฟเสียแต่ต้นลม จึงขอให้ช่วยกันดูแลให้ทั่วถึง ข้าพเจ้าเกลียดการฟ้องราษฎร แต่วิธีที่จะไม่ฟ้องราษฎรที่เห็นแก่ตัวนั้นก็คือการตัดไฟเสียแต่ต้นลม หมั่นเอาใจใส่ดูแล เห็นสิ่งใดบกพร่องก็ต้องแก้ไขอย่างว่องไวต่อเหตุการณ์บ้างก็จะดี

นอกจากนี้ก็มีปัญหาเรื่องที่ดินของกรมทางหลวง เรื่องบ่อลูกรัง หรือที่ซึ่งเรายังไม่ได้ทำอะไร ราษฎรรุก้าเข้าไป เพราะฉะนั้นจึงควรตกลงกันว่า ที่ใดเป็นที่ซึ่งไม่ใช้แล้วถ้าผู้ใดจะเข้าไปอาศัยอยู่ก็ทำสัญญาเช่าให้ถูกต้องตามกฎหมาย บางครั้งราษฎรก็เห็นแก่ตัวเกินไป เช่นที่แม่สาย ท่านอธิบดีได้พาข้าพเจ้าไปดูว่าจะทำฝังกั้นน้ำเพราะตลิ่งถูกน้ำเซาะลงมาสะพานจะพัง ราษฎร ๑๓ ครอบครัวที่อาศัยอยู่ในที่ของเราจะไม่ยอมออกจากที่ จะเดินขบวนมาหาท่านนายก ฯ ซึ่งเกินไป เพราะฉะนั้นวิธีพูดต้องพูดให้เข้าใจกัน ปัญหาคงจะไม่เกิดในเรื่องนี้เพราะเจียบไป ดังนี้เป็นต้น จึงต้องหมั่นทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน

อีกเรื่องหนึ่งที่ข้าพเจ้าอยากจะกราบเรียนเพื่อเป็นแนวความคิดคือเมื่อไปแม่สอดคราวที่แล้วได้รับการ Brief จากทั้งฝ่ายปกครอง กรมทางหลวง และหน่วยกำลังเฉพาะกิจของทหารว่า เรากำลังสร้างทางจากแม่สอดไปอุ้มผาง เวลานั้นลาดยางมาประมาณ ๑๐

ก.ม. และกำลังจะทำต่อไปอีก ๗ ก.ม. รวมเป็น ๑๗ ก.ม. จะเปิดทางต่อไปถึง ก.ม. ที่ ๔๓-๔๕ แต่ทางต่อจากนั้นไม่สามารถจะทำได้เนื่องจากมีแม้ว ๕๐ คน มาขวาง หนีไป อีกรทางก็เจอแม้ว ๕๐ คน มาขวาง ข้าพเจ้าฟังแล้วไม่สบายใจเพราะผืนแผ่นดินไทยนี้ถ้า มีข้าศึกมารุกรานเราก็จะต้องต่อสู้ แต่การที่เราจะสร้างทางแล้วมีโจรแม้ว ๕๐ คนเท่านั้น มาขวาง ทำให้เราต้องหลีกเลี่ยงไม่สามารถจะสร้างทางต่อไปได้ เสียเงินตั้ง ๑๐๐ ล้านบาท การสร้างทางสายแม่สอด-อุ้มผางต้องชะงักหนีแม้ว ๕๐-๑๕๐ คนนี้แล้วจะป้องกัน ดินแดนกันได้อย่างไร หน่วยกำลังเฉพาะกิจเป็นนายพันเอกตำรวจชายแดน หน่วยอาสาสมัคร ต่างมีอาวุธยุทโธปกรณ์ครบหมด อาหารการกินมีพร้อม การล่ำเลียงดีกว่าพวก แม้ว ถูกกฎหมายด้วย แต่ต้องยอมเปลี่ยนเส้นทาง ข้าพเจ้าจึง Brief ให้ฟังว่า ในฐานะ รัฐมนตรีกระทรวงคมนาคมจะต้องหาทางสร้างจากแม่สอดไปอุ้มผางให้ได้ โดยไม่ต้องหนี ยึดทางสายนี้ แต่มีเชื่อว่าข้าพเจ้าจะให้แขวงการทางและเจ้าหน้าที่ทั้งหลายเสี่ยงชีวิตไปล้ม ตาย หามิได้ เราต้องวางมาตรการที่รัดกุมกว่านี้ ข้าพเจ้าอยากจะทำสร้างแนวความคิดว่า คราวที่แล้วเราอาจจะเปิดเส้นทางยาวจากแม่สอดไปอุ้มผางเป็นระยะประมาณ ๑๐๐ กว่า ก.ม. และเปิดคราวเดียวเส้นทางยาวพร้อมกันทำให้

๑. เปลี่ยนกำลังในการคุ้มครองการก่อสร้าง ทำให้คุ้มครองได้ไม่ทั่วถึง

๒. การขนส่งลำเลียงเครื่องอุปกรณ์เสียเวลามาก

๓. แผนงานที่ไม่ประสานกันของหน่วยราชการ

ฉะนั้น ในระยะที่เราจะลาดยางหรือจะทำต่อไปให้ถึง ก.ม. ที่ ๔๓ นั้น แทนที่เราจะทำ พร้อมกันตลอด เราทำจาก ก.ม. ๑๐-ก.ม. ๒๕ ใช้กำลังแต่น้อยที่มีอยู่ ไม่จำเป็นต้องใช้นายพันเอก ซึ่งเสียเงินเดือนมาก ทำเป็นตอน ๆ ไปครั้งละ ๑๕ ก.ม. เราสามารถจะรวม กำลังกันได้อย่างหนาแน่น ให้ความอบอุ่นแก่ผู้สร้างทาง ให้ความเป็นปึกแผ่น ความ น่าเกรงขาม ในการร่วมกำลังในการป้องกันและจะทำให้เกิดประโยชน์ด้วย ข้าพเจ้าเห็น ด้วยที่รองผู้ว่าราชการจังหวัดตากกล่าว คือ เมื่อทางตอนใดแล้วเสร็จ ข้าพเจ้าจะเรียนเชิญ ปลัดกระทรวงมหาดไทย อธิบดีกรมป่าไม้มาคุยกัน เพื่อสร้างหมู่บ้านให้เกิดขึ้นปีละระยะๆ

ให้มีหมู่บ้านประชาชนที่ดี ให้การสนับสนุนการปกครองจะได้เป็นกำลังของเราเมื่อถอนกำลังเหล่านั้นมาแล้ว กับเรากรมป่าไม้หวงป่าสงวน จะทำทางกินเข้าไปเกิน ๒๐๐-๕๐๐ เมตร ไม่ได้ แต่ที่ตนไม่สามารถเข้าไปดูแลทั่วถึง ไม้โค่นตัดจนหมดป่า ไม่พุดถึง แม้ว่ นั้นเป็นพวกปลุกผี เป็นลูกมือของพวกทำไม้เถื่อน ถนนเข้าไม่ได้ ขำพเจ้ามุนะที่จะทำถนนผ่านให้ได้ จริงอยู่ ถ้าเรามองในแง่เศรษฐกิจคุณค่าของทางสายนี้อาจจะน้อย แต่ถ้าเราดูแผนที่จะเห็นว่า เมื่อสมัยที่บริษัทบอร์เนียวซึ่งเป็นของพม่าได้รุกกล้าเข้ามาในเขตที่เลยอำเภอแม่สอดแล้วเข้ามาในแผนที่ เป็นเพราะเราไม่สามารถจะชี้เขตแดนตามสัญญาได้ถูกต้อง เพราะไม่สามารถจะเข้าถึง มีลำธารน้ำสายหนึ่งซึ่งในสัญญาว่าเป็นเขตแดนของเราแต่ดินจีนและไม่มีใครไปถึง ผลที่สุดก็รุกกล้าเข้ามาในที่ซึ่งอุดมสมบูรณ์ และเต็มไปด้วยป่าไม้ของเราตอนนี้ ไปเป็นของพม่า เพราะฉะนั้นเรื่องเศรษฐกิจของทางสายนี้อาจเป็นเรื่องเล็ก แต่การป้องกันให้สภาพอาณาเขตของดินแดนยังคงไว้ตามเดิมเป็นเรื่องใหญ่ ฉะนั้น เราจึงต้องกระทำ เมื่อข้าพเจ้ากลับมาครุ่นคิดอยู่ตลอดเวลาว่าจะทำอย่างไรจึงจะชนะปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นได้ และคิดว่าเมื่อจบประมาณออกแล้วและรัฐบาลชุดนี้ยังอยู่ ผมได้ปรึกษากับท่านอธิบดีว่าจะทดลองตามแผนที่ข้าพเจ้าได้กล่าวไว้จะได้อหรือไม่ คือ ประสานงานกันอย่างเต็มที่ ทำให้แล้วเสร็จเป็นตอน ๆ ตอนใดที่แล้วเสร็จก็ปรับปรุงพื้นที่ทำให้เจริญขึ้นและทำต่อไป จึงขอฝากความคิดอันนี้ต่อท่านทั้งหลายไว้ ถ้าข้าพเจ้ากับเพื่อนไม่ได้เป็นรัฐบาล ท่านเป็นข้าราชการประจำยังคงอยู่ต่อไป จุดยืนก็คือความเจริญของบ้านเมืองนี้เป็นของสำคัญ จึงอยากจะให้ช่วยกันรับความคิดอันนี้ไว้บ้าง จะสมควรหรือไม่สมควรประการใดก็ขอให้ช่วยกัน

ข้าพเจ้าได้พูดถึงเรื่องต่าง ๆ มาตามลำดับ อาจจะมีถูกบ้างผิดบ้างก็ต้องขอภัยด้วย ระหว่างนี้มีอีกปัญหาหนึ่งคือ ทางระหว่างก่อสร้างและมีการจราจรด้วย คนอยากได้ทั้งสายทางที่ดีและการจราจรไม่ติดขัด เพราะฉะนั้นความต้องการทั้ง ๒ อย่างนี้ต่อสู้กันอยู่ตลอดเวลาจนเราไม่สามารถจะแนรมิตได้ ต้องหมั่นคิดหาทางแก้ปัญหาการจราจรนี้ด้วยเพราะเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่ง

ปัญหาของตำรวจทางหลวง เรื่องการบรรทุกน้ำหนักเกินอัตรานี้มีเรื่องพูดกันมาก ท่านรัฐมนตรีช่วยว่าการคือ คุณอนันต์ ฯ ก็สนใจ เราได้รับการวิพากษ์วิจารณ์มาก เวลานี้กรมทางหลวงกำลังจะปรับปรุงวางระเบียบกันใหม่ โดยไม่ให้เสียประโยชน์ของทางผู้ประกอบการขนส่งจนเกินไป และอีกประการหนึ่งก็ไม่ให้ทางด้านเทคนิคของถนนต้องชำรุดทรุดโทรมเร็วนัก ทั้งสองสิ่งนี้จะต้องแก้ไขไปหาจุดที่ถูกต้อง เมื่อคุณสำเร็จ ฯ มาเป็นผู้บังคับการตำรวจทางหลวง หนังสือพิมพ์ได้กล่าวชมเชยว่า ท่านได้พยายามกวัดขั้นและออกคำสั่งชี้แจงไปแล้ว มีคนกล่าวว่าเมื่อเป็นใหม่ ๆ คำสั่งที่ออกไปนั้นลูกน้องก็คอยดูทีท่า ถ้าเจ้านายกวัดขั้นลูกน้องก็กลัวคึกคักดี แต่นาน ๆ เข้าระเบียบจะหย่อนยานลงไปทุกที ซึ่งไม่ซ้ำก็เข้ารูปเดิม เขาว่ามาอย่างนี้เราจะแก้คำกล่าวนี้ได้อย่างไร นาย-dutyพูดทุกวันว่า “ระยะทางพิสูจน์ม้า กาลเวลาพิสูจน์คน” เพราะฉะนั้นการจะแก้ไขอย่างไรนั้นต้องขอฝากกับท่านผู้บังคับการตำรวจทางหลวง ซึ่งปัจจุบันนี้ข้าพเจ้าไป บางแห่งราษฎรชมเชยมาก เช่นที่ทางภาคเหนือนี้ตำรวจทางหลวงไม่มีเรื่องนี้แต่ประการใด แต่บางตอนเขาก็พูดจนข้าพเจ้าฟังไม่ได้เหมือนกัน จึงขอมอบให้ไปช่วยกันดูด้วย สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องที่สะสมมาตลอดเวลา การจะให้หายไปทันทีที่ทันใดนั้นย่อมไม่ได้ เฉพาะอย่างยิ่งกระทรวงคมนาคมนี้ควบคุมการขนส่งทุกด้านทั้งทางบก ทางเรือ ทางอากาศ เพราะฉะนั้นการประสานงานของหน่วยที่เกี่ยวข้องจึงเป็นเรื่องสำคัญ เนื่องจากการขนส่งนั้นคือการบันดลให้สินค้าจากแหล่งผลิตไปสู่ผู้ใช้และกระจายไปสู่ประชาชนทั่วประเทศ รวมทั้งบันดลผลทางเศรษฐกิจในการที่จะส่งสินค้าออกนอกประเทศด้วย เจ้าหน้าที่ทุกส่วนจะต้องถือว่าเป็นภารกิจของเราร่วมกันตั้งแต่กรมทางหลวง ตำรวจทางหลวง กรมการขนส่งทางบก กรมเจ้าท่า รถไฟ ฯ ล ฯ ต่างก็อยู่ในขอบเขตที่จะต้องประสานงานกันทั้งสิ้น เพราะฉะนั้นจึงขอเรียนว่า ถ้าเราไปอยู่ที่ใด มีงานของด้านการขนส่งที่จะประสานกันได้แล้วก็ขอให้ทุกท่านได้ประสานกันด้วย อย่างเช่น การขอความช่วยเหลือการที่จะให้มีถนนประสานกันระหว่างรถไฟกับทางหลวง ระหว่างทางแม่น้ำกับรถไฟ ทางน้ำกับทางบก เหล่านี้เป็นต้น ขอให้ช่วยกันดูแล ถ้าสามารถจะ

ปรับปรุงได้ด้วยตัวของท่านเองก็ทำไป ถ้าทำไม่ได้ก็รายงานมาตามลำดับชั้น แต่อย่างไรก็ตามเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้เมื่อทำงานมาก และโดยเฉพาะอย่างยิ่งงานของกรมทางหลวงเองในเฉพาะด้านงบประมาณถึง ๔,๗๐๐ ล้านบาท เป็นจำนวนเงินที่มาก เส้นทางมีถึง ๓๘,๐๐๐ กิโลเมตร เจ้าหน้าที่มี ๔๐,๐๐๐ คน ข้าราชการมากมาย เมืองานมาก คนมาก ความบกพร่องก็ย่อมมีเป็นของธรรมดา อย่าได้น้อยใจต่อคำตำหนิติเตียนเลย คนถึง ๔๐,๐๐๐ คน ถ้าจะมีเรื่องวันละ ๑% ก็มีถึง ๔๐๐ คนแล้ว ดูมากมาย เพราะฉะนั้นเรื่องเหล่านี้เป็นของธรรมดา อยู่ที่ว่าพวกเราทุกคนได้ตั้งใจโดยสุจริตแค่ไหน เพียงไรหรือไม่ นั่น เป็นของสำคัญที่สุด ข้าพเจ้าได้กล่าวมาอย่างยืดยาวนี้ก็เพื่อจะสรุปผลตรงที่ว่าอยากจะให้พวกเราทุกคนได้ร่วมมือกันทำงานเพื่อความเจริญหรือความอยู่รอดของประเทศชาติเป็นสำคัญ ประเทศไทยนั้นจะเป็นอย่างไรก็ขอให้ด้วยความพร้อมเพรียงและสมัครสมานสามัคคีของคนชาติไทยทั้งชาติ ไม่ใช่แตกแยกบราฆ่าฟันก่อให้เกิดการเสียเลือดเสียเนื้อและชีวิตซึ่งกันและกัน เป็นของที่เราไม่ควรสนับสนุนและปรารถนาในเรื่องนี้ ข้าพเจ้าได้กล่าวที่อื่นต่อประชาชนและทำทนายเสมอว่า การเดินขบวนเพื่อสิทธิที่ถูกต้องข้าพเจ้าสนับสนุน แต่การเดินขบวนที่ผิดกฎหมายและเพื่อเห็นแก่ตัวกับบุคคลหมู่หนึ่งและเดือดร้อนกับบุคคลหมู่อื่นนั้นรัฐบาลนี้ไม่พึงปรารถนา เพราะเราต้องการสร้างคามยุติธรรม เราต้องการสร้างความผาสุกอย่างเสมอหน้า เพราะฉะนั้นต้องขอร้องให้พวกเราทั้งหลายซึ่งเป็นข้าราชการกลุ่มใหญ่ของกรมทางหลวง และกระจัดกระจายอยู่ทั่วทุกชนบท จงช่วยกันดูแลให้ทั่วถึง อย่าคิดว่าสิ่งนี้ไม่ใช่หน้าที่ สิ่งนั้นไม่ใช่หน้าที่ รัฐบาลนี้ไม่ใช่รัฐบาลเรา มีพวกเราพวกเรา เพราะถ้าคิดอย่างนี้แล้วไปไม่รอดสมัยก่อนนั้นวีรบุรุษเกิดขึ้นจากการไปตายในสนามรบ แต่ในสมัยนี้ทุกคนสามารถเป็นวีรบุรุษได้ ถ้าท่านสามารถแก้ไขวิกฤตการณ์และปัญหาที่ท่านกระทำอยู่ให้สำเร็จตามความมุ่งหมายได้แล้ว นั่นแหละคือท่านเป็นวีรบุรุษที่แท้จริง ไม่ใช่วีรบุรุษที่คนทั้งหลายมาสรรเสริญเยินยอ วีรบุรุษที่แท้จริงนั้นคือวีรบุรุษที่กระทำงานโดยสุจริตและเป็นอมตะเหมือนพระพุทธองค์ ซึ่งไม่มีใครสามารถจะลบล้างได้ แต่วีรบุรุษจอมปลอมนั้นชั่วขณะ

หนึ่งคนอาจมาให้อภัยกันได้ แต่อีกขณะหนึ่งกลับพากันมาวางพวงหรีด เพราะฉะนั้นสิ่งเหล่านี้เป็นของไม่แน่นอน เราจึงมาร่วมมือกันเถิดท่านที่เคารพ มาเป็นวีรบุรุษโดยไม่ต้องการคำเชียร์จากใคร เป็นวีรบุรุษที่ไม่ต้องการเสียงปรบมือหรือให้อภัยจากผู้ใด เป็นวีรบุรุษของใจตัวเองที่ชนะใจตัวเองว่า เราทั้งหลายได้มีปณิธานที่จะทำงานอย่างสุจริตใจเด็ดเดี่ยว เพื่อความอยู่รอดของประเทศชาติ เพื่อความเจริญในหน้าที่ และแน่ละ ในที่สุดเพื่อตัวของเราเองด้วยที่จะอาศัยแผ่นดินนี้อยู่ด้วยความสงบสุข

ข้าพเจ้าได้รับกว่นเวลาท่านทั้งหลายมานานพอสมควร ขอขอบพระคุณที่ท่านทั้งหลายได้ตั้งใจรับฟัง หากมีสิ่งใดที่บกพร่องไปบ้างข้าพเจ้าคิดว่าจะไม่ขออภัย แต่จะขอรับคำตำหนิติเตียนจากท่านในทุกเมื่อและทุกโอกาสเพื่อแก้ไขในสิ่งที่ข้าพเจ้าเข้าใจผิดให้เข้าใจถูก และเพื่อจะให้ความร่วมมือกันทำในสิ่งที่ทั้งท่านและข้าพเจ้าทำไม่ถูกต้องให้ถูกต้องเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ เพราะฉะนั้นบัดนี้ได้เวลาอันเป็นมงคลแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดการประชุมนายช่างพิเศษเขตการทาง ผู้ช่วยนายช่างพิเศษเขตการทาง นายช่างแขวงการทาง ผู้จัดการโครงการศูนย์เครื่องมือกล ฯ และข้าราชการชั้นเอกขึ้นไปซึ่งประจำทำงานในส่วนกลางของกรมทางหลวง ณ บัดนี้ ขอให้ทุกท่านประสบความสุข ความเจริญ มีพลานามัยสมบูรณ์ เพื่อช่วยกันปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน และยังความเจริญรุ่งเรืองมาสู่ประเทศชาติสืบไป.

พลตรีศิริ สิริโยธิน

กับ

รัฐสภา

หน้าว่าง

พลตรีศิริ สิริโยธิน กับรัฐสภา

ผลงานการเป็น ส.ส.

วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๙๔ เป็นวันที่พลตรีศิริ สิริโยธินได้เริ่มก้าวเข้าสู่เวทีการเมืองอย่างเต็มภาคภูมิ โดยได้รับการแต่งตั้งให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภท ๒ ซึ่งในระหว่างที่ใช้ชีวิตการเป็นนักการเมืองอยู่นั้น (ช่วงปี พ.ศ. ๒๔๙๔-๒๕๐๐) ได้เป็นบุคคลที่ได้รับเกียรติและได้รับความไว้วางใจจากสภาผู้แทนราษฎรให้ดำรงตำแหน่งและปฏิบัติหน้าที่ที่สำคัญ ๆ คือ

- ๒๔ มกราคม ๒๔๙๕ เป็นกรรมาธิการวิสามัญ พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๙๕

- ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๕ เป็นกรรมาธิการวิสามัญ พิจารณาร่างพระราชบัญญัติควบคุมโภคภัณฑ์ พ.ศ. ๒๔๙๕

- ๑๗ กรกฎาคม ๒๔๙๕ เป็นกรรมาธิการเศรษฐกิจ

- ๒๔ กรกฎาคม ๒๔๙๕ เป็นกรรมาธิการสามัญ พิจารณาร่างพระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติยกเว้นการเก็บเงินค่าธรรมเนียม หยุดการทำเหมืองแร่ดิบทุกชั่วคราว พ.ศ. ๒๔๗๖

- ๒๔ กรกฎาคม ๒๔๙๕ เป็นกรรมาธิการสามัญ พิจารณาร่างพระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติสำรวจปริมาณแร่ดิบทุกในครอบครอง พ.ศ. ๒๔๘๙ พ.ศ. ๒๔๙๕

- ๒๕ สิงหาคม ๒๔๙๕ เป็นกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณเพิ่มเติม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๔๙๕

- ๑๓ ธันวาคม ๒๔๙๕ เป็นกรรมาธิการวิสามัญ พิจารณาร่างพระราชบัญญัติการบัญชี (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๕

- ๑๗ มกราคม ๒๔๙๖ เป็นกรรมาธิการวิสามัญ พิจารณาร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งองค์การของรัฐบาล พ.ศ. ๒๔๙๖

- ๕ มีนาคม ๒๔๙๙ เป็นกรรมาธิการวิสามัญ พิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายลักษณะอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ๒๔...

- ๕ มกราคม ๒๔๙๙ เป็นกรรมาธิการวิสามัญ พิจารณาร่างพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. ...

- ๕ กรกฎาคม ๒๔๙๙ เป็นกรรมาธิการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร

- ๑๒ กรกฎาคม ๒๔๙๙ เป็นกรรมาธิการเศรษฐกิจ พิจารณาร่างพระราชบัญญัติควบคุมแร่ดีบุก (ฉบับที่...) พ.ศ. ๒๔...

- ๒๙ สิงหาคม ๒๔๙๙ เป็นกรรมาธิการเศรษฐกิจ พิจารณาร่างพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ในท้องที่อำเภอเมืองอุดร อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดร และอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย พ.ศ. ๒๔...

- ๒๒ พฤศจิกายน ๒๔๙๙ เป็นกรรมาธิการเศรษฐกิจ พิจารณาร่างพระราชบัญญัติควบคุมกิจการค้าขาย อันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชน (ฉบับที่...) พ.ศ. ๒๔...

- ๒๒ พฤศจิกายน ๒๔๙๙ เป็นกรรมาธิการเศรษฐกิจ พิจารณาร่างพระราชบัญญัติกำหนดกระหรวง เจ้าหน้าที่รักษาการตามพระราชบัญญัติควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัย หรือผาสุกแห่งสาธารณชน พ.ศ. ๒๔๙๐ (ฉบับที่...) พ.ศ. ๒๔...

ในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่นั้น พลตรีศิริ สิริโยธิน ได้เป็นผู้ชี้แจงถึงปัญหาข้อข้องใจแก่สมาชิกสภาฯ ได้อย่างละเอียดชัดเจน จนกระทั่งวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๐ จึงได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภท ๒ ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๐ ได้มีการเลือกตั้งอีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภท ๑ หมดยุติลงตามวิถีทางแห่งรัฐธรรมนูญ ซึ่งพลตรีศิริ สิริโยธิน ก็ได้

แสดงความเป็นนักประชาธิปไตย โดยสมัครเข้าเป็นผู้แทนราษฎร จังหวัดชลบุรี ในนามพรรคเสรีมนังคศิลา ต่อมาได้รับแต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสหกรณ์ เมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๐๐ และได้สิ้นสุดสมาชิกภาพ เมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๐๐ ตามประกาศพระบรมราชโองการเรื่องการใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๐ ได้สมัครและได้รับเลือกตั้งเป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกครั้งหนึ่งในเขตจังหวัดชลบุรี และได้ปฏิบัติหน้าที่อยู่จนถึง วันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑ เนื่องจากมีการยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๙๕

ตั้งแต่ปี ๒๕๐๑ เป็นต้นมา จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้เป็นผู้บริหารประเทศ ซึ่งในระหว่างนี้พลตรีศิริ สิริโยธิน ได้ใช้ชีวิตและเวลาไปกับการอ่าน วิจัย วิจัยงานสถานการณ์ภายในและนอกประเทศ บางครั้งก็ได้แสดงปาฐกถาทางจิตวิทยา เศรษฐกิจการค้า ซึ่งท่านมีความรู้และชำนาญในเรื่องดังกล่าวมาแล้วอย่างมากมาย

- พลตรีศิริ สิริโยธิน ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่ วันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๑๒-๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๔ (พ้นตำแหน่งเนื่องจากการยุบสภา)

- ๑๙ ธันวาคม ๒๕๑๕ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ชุดที่ ๑ และได้ลาออกจากตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๑๖

- ๒๓ ธันวาคม ๒๕๑๖ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ชุดที่ ๒ จนถึงวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๑๘ ซึ่งในระหว่างที่เป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติ แห่งชาตินี้ ได้ดำรงตำแหน่งและปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ คือ

- ๔ มกราคม ๒๕๑๗ เป็นกรรมาธิการสามัญ การเกษตรและสหกรณ์
- ๒๓ มีนาคม ๒๕๑๗ กรรมาธิการเกษตรและสหกรณ์ พิจารณาร่างพระราชบัญญัติจัดรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.
- ๑ เมษายน ๒๕๑๗ เป็นประธานกรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์

- ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๑๗ กรรมการวิสามัญ พิจารณาร่างพระราชบัญญัติโอนอำนาจหน้าที่ กิจการ ทรัพย์สิน หนี้ข้าราชการ ลูกจ้าง และเงินงบประมาณของกรมการแพทย์และอนามัย และกรมส่งเสริมสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข ไปเป็นสำนักงานปลัดกระทรวง กรมการแพทย์ กรมควบคุมโรคติดต่อ กรมอนามัย และสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. . . .

- ๔ เมษายน ๒๕๑๙ ได้สมัครและได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดชลบุรี โดยสังกัดพรรคชาติไทย และได้ปฏิบัติหน้าที่จนถึงวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙ ทั้งนี้ เนื่องจากการยุบสภา

- ๒๒ เมษายน ๒๕๒๒ ได้สมัครและได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดชลบุรี โดยสังกัดในนามพรรคชาติไทย และได้ปฏิบัติหน้าที่จนกระทั่งถึงแก่กรรม เมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๒๒

การดำรงตำแหน่งประธานสภา

พลตรีศิริ สิริโยธิน นับว่าเป็นบุคคลที่ประสบความสำเร็จ และความก้าวหน้าในการเข้ามาสู่เวทีการเมืองอย่างมาก โดยได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรถึง ๕ สมัย และยังเป็นบุคคลที่ได้รับความไว้วางใจให้เป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติอีกหลายครั้ง และสิ่งที่น่าภาคภูมิใจที่สุดในการเป็นนักการเมืองนั้น ได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งในฐานะประธานสภา ซึ่งเป็นตำแหน่งสูงสุดของสภา คือ

๑. ประธานสภาผู้แทนราษฎร ระหว่างวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๑๒-๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๔

๒. ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ชุดที่ ๑ ระหว่างวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๑๔-๑๑ ธันวาคม ๒๕๑๖

ในการดำรงตำแหน่งประธานสภานั้นมิใช่ของง่ายซึ่งทุกคนสามารถทำได้ ทั้งนี้ เพราะบุคคลที่จะทำหน้าที่นี้ได้ดีต้องมีบุคลิกของนักบริหาร และเข้าใจถึงจิตใจความรู้สึก-สมาชิกสภาจำนวนมากและแต่ละคนนั้นมีความรู้ หรือการศึกษา หลายระดับ

ดังนั้นจึงต้องอาศัยบุคลิกลักษณะหลาย ๆ อย่างประกอบกัน เช่น การมีนิสัยสุภาพ อ่อนโยน การพูดจาปราศรัยนุ่มนวลน่าฟัง การไม่ถือตัว ปราศจากอคติ มีความชำนาญ ในการใช้วาทศิลป์ มีความรู้รอบตัวอย่างกว้างขวาง ลักษณะเป็นผู้ใหญ่น่าเกรงขามและ เป็นผู้ที่ฝึกฝนในการแสวงหาความรอบรู้อยู่เสมอ ซึ่งลักษณะทั้งหมดนี้ พลตรีศิริ สิริโยธิน เป็นผู้ที่พร้อม ประกอบกับท่านเป็นผู้ที่คลุกคลีอยู่กับวงงานรัฐสภาด้านต่างๆ ทั้งด้านการเป็นสมาชิกสภา การเป็นรัฐมนตรีมาแล้วหลายกระทรวง ความเข้าใจในระเบียบข้อบังคับการประชุมสภาอย่างแตกฉาน ดังนั้นในระหว่างที่ท่านทำหน้าที่เป็นประธานสภา ความสามารถในการดำเนินการใช้ปฏิภาณไหวพริบ ควบคุมการประชุมสภาให้เป็นไปโดยสวัสดิภาพเรียบร้อยจึงไม่แพ้ประธานรัฐสภาคนอื่น ๆ การเป็นตัวของตัวเองก็เป็น ลักษณะที่สำคัญอย่างหนึ่งของท่าน เช่น เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๑๒ พลตรีศิริ สิริโยธิน ได้กล่าวคำปราศรัยท่ามกลางคณะรัฐมนตรี วุฒิสภา ในโอกาสที่จอมพลถนอม กิตติขจร ได้เลือก ส.ส. ซึ่งเป็นลูกพรรคประมาณ ๑๐๐ คน โดยกล่าวว่า “ผลงานที่ บรรดา ส.ส. อันเป็นฝ่ายนิติบัญญัติได้ให้ความร่วมมือ ให้ความสนับสนุนแก่รัฐบาล ฝ่ายบริหารในกิจการต่าง ๆ ด้วยดีตลอดมา เช่น รัฐบาลเสนอร่างอะไรเข้ามา ก็ผ่าน สภาได้ด้วยดี แต่ที่เป็น ส.ส. เสนอมาเองนั้น ผ่านไปได้น้อยเหลือเกิน แม้แต่ญัตติ หรือกระทู้ถาม ก็เป็นข้อสังเกตประการหนึ่งว่า รัฐบาลไม่ค่อยสนใจในความคิดเห็น ตลอดจนคำเรียกร้องของ ส.ส. เท่าใดนัก อาจเป็นเพราะรัฐบาลเคยตัวโดยการคุ้นเคย จำเจอยู่กับ ส.ส. ประเภทแต่งตั้งมาเสียก็ได้ จึงขอเตือนว่า ยุคนี้นี้ ได้มีผู้แทน ราษฎรที่ประชาชนทั่วประเทศเขาเลือกเข้ามาสู่สภาแล้ว ควรที่ฝ่ายบริหารจะเพิ่มความสนใจรับฟังและมองเห็นความสำคัญมากขึ้นกว่าเดิม” ฯลฯ

ผลงานด้านต่างประเทศ

๑. เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนไปประชุมสหภาพรัฐสภา

— ได้เป็นตัวแทนไปประชุมคณะมนตรี ณ กรุงมอนติคาโล พ.ศ. ๒๕๑๓

- ประชุมสมัชชาใหญ่สหภาพรัฐสภา ณ กรุงเฮก พ.ศ. ๒๕๑๓
 - ประชุมคณะมนตรี ณ กรุงปารีส พ.ศ. ๒๕๑๔
 - เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนรัฐสภาไทยไปเยือนรัฐสภาอังกฤษเป็นทางการ
 - ไปประชุมคณะมนตรี ณ กรุงอะบิดจ์ัน ไอวอรีโคสต์ พ.ศ. ๒๕๑๖
 - ประชุมคณะมนตรี ณ กรุงบูคาเรสต์ โรมาเนีย พ.ศ. ๒๕๑๗
๒. เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนไปประชุมสหภาพสมาชิกรัฐสภาเอเชีย
- ประชุมคณะมนตรี ณ กรุงไทเป พ.ศ. ๒๕๑๓
 - ประชุมใหญ่สหภาพสมาชิกรัฐสภาเอเชีย ณ กรุงไชงอัน พ.ศ. ๒๕๑๓
 - ประชุมคณะมนตรี ณ กรุงไชงอัน พ.ศ. ๒๕๑๔
 - ประชุมสหภาพรัฐสภา ณ กรุงพนมเปญ พ.ศ. ๒๕๑๔
 - ประชุมคณะมนตรี ณ กรุงโตเกียว พ.ศ. ๒๕๑๕
 - ประชุมคณะมนตรี ณ กรุงเซอูล พ.ศ. ๒๕๑๗

เป็นตัวแทนในการประชุมใหญ่ประจำปีของหน่วยรัฐสภาไทยในสหภาพรัฐสภา
หน่วยประจำชาติไทยในสหภาพสมาชิกรัฐสภาเอเชีย หน่วยประจำชาติไทยในองค์การ
ระหว่างรัฐสภาของประเทศสมาชิกอาเซียน พ.ศ. ๒๕๒๒

งานใหญ่ชิ้นสุดท้ายที่ท่านพลตรีศิริ สิริโยธิน ฝากไว้กับรัฐสภา ก็คือ คำอภิ-
ปรายครั้งสุดท้ายในโอกาสที่คณะรัฐมนตรีชุดนายกรัฐมนตรีพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์
แถลงนโยบายในการบริหาร ต่อที่ประชุมรัฐสภา ครั้งที่ ๒/๒๕๒๒ (สมัยสามัญ)
เมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งเป็นข้อความที่ถอดจากเทปบันทึกเสียงในแบบ
ทุกคำพูดดังต่อไปนี้

คำอธิบาย

ของ

พลตรีศิริ สิริโยธิน

ในโอกาสที่คณะรัฐมนตรีชุดนายกรัฐมนตรี พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์

แถลงนโยบาย ต่อ รัฐสภา

ในการประชุมรัฐสภาครั้งที่ ๒ / ๒๕๒๒

เมื่อ ๗ มิถุนายน ๒๕๒๒

หน้าว่าง

ท่านผู้เป็นประธาน ก่อนที่กระผมจะพูดนี้ กระผมรู้สึกว่าการพูดบางคำหรือบางประโยคอาจจะซ้ำกับรอบหนึ่งที่ได้กล่าวมาแล้ว แต่ว่าไม่ได้ลอกเลียนหรือเอาแบบอย่างมาจากใคร แต่เป็นเอกสารที่ตัวเองได้เตรียมเอามาจากบ้าน เพราะเราคิดว่าการที่รัฐบาลแถลงนโยบายนั้น อะไรที่เป็นเรื่องสำคัญหรือจะเกิดความเสียหายแก่ประเทศชาติ เราซึ่งมาจากราษฎรก็ต้องซักถามและท้วงติง เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ไม่ใช่ปล่อยความสงสัยนั้นไว้กับตัวหนังสือบนนโยบายของรัฐบาล แล้วก็ปล่อยให้รัฐบาลบริหารงานไป ถ้าเกิดผิดพลาดเข้า ประเทศชาติไม่ใช่ของใครคนเดียว เป็นของประชาชนทั้งหมดที่จะร่วมทุกข์ร่วมสุขซึ่งกันและกัน แต่เมื่อกันเมื่อจบรอบที่ ๑ ไปแล้ว มีพี่เลี้ยงได้ลุกขึ้นมาท้วงติงท่านหัวหน้าพรรคที่มาจากราษฎรเกือบทุกพรรค เลยทำให้กระผมชักกลัวครับ แล้วจะพูดก็ต้องระมัดระวัง พี่เลี้ยงอย่าดูนักเลยครับ เดียวน้องจะประสาทเสียเสีย

ท่านประธานที่เคารพ เมื่อกันกระผมได้ฟังท่านนายกฯ ชี้แจงในเรื่องความมั่นคง แต่สิ่งที่กระผมจะชี้แจงนี้ กระผมจะรวบรวมหัวข้อ ผิดจากคนอื่น ๆ คือผมจะพูดรวม ๆ โดยแบ่งออกเป็น ๓ ประเด็น ในกรณีที่รัฐบาลยังไม่ได้ทำหรือตัวพวกเรามีความสงสัย เพราะอะไร เพราะว่าบุคคลในรัฐบาลนี้เป็นชุดที่สืบเนื่องมาจากรัฐบาลเก่าจำนวนหนึ่ง ที่เป็นรัฐมนตรีอยู่ในขณะนี้ อีกจำนวนหนึ่งเป็นข้าราชการประจำการ อีกจำนวนหนึ่งเป็นคนส่วนน้อยที่เข้ามาแปลกหน้าและปะปนอยู่ เพราะฉะนั้นเราก็เชื่อว่าในการดำเนินงานของรัฐบาลนั้นย่อมจะสืบเนื่องไม่แตกต่างไปจากเกรียงศักดิ์ ๑ แม้แต่ประการใด ถ้าจะสำรวจผลงานของรัฐบาลเกรียงศักดิ์ ๑ แล้วเราก็จะพบทั้งความสำเร็จไม่สำเร็จและความยุ่งยากที่เกิดขึ้นสืบเนื่อง เพราะฉะนั้นความห่วงใยในเรื่องนั้นเองเมื่อกระผมจะแยกแยะ

ข้อที่ ๑ ก็จะพูดถึงเรื่องความมั่นคงของประเทศ ความมั่นคงของประเทศนั้นทุกพรรคกล่าวเหมือนกันหมด หวาดหวั่นในเรื่องการอพยพของผู้นที่เข้ามา เพราะฉะนั้นเมื่อนายกฯ ได้เขียนนโยบายบอกว่าเขียนมากว้าง ๆ สภาก็สงสัย เพื่อความกระจ่าง

แจ้งจึงซักถามว่า นโยบายเขียนมากว้างๆ นี้เราอยากรู้เหลือเกินว่าในระยะ ๔ ปีที่ท่านเป็นรัฐบาลนี้ท่านจะทำอะไรก่อนอะไรหลัง อะไรที่เป็นปัญหาสำคัญที่จะทำก่อน เราอยากรู้ ราษฎรก็อยากรู้ เพราะว่าเป็นปัญหาที่เขาเผชิญหน้า เผชิญหน้าเหมือนกับน้ำท่วมจมูกในราษฎรอพยพ อย่างที่รัฐบาลพบเหมือนกัน เขาก็อยากจะให้น้ำลดจากจมูก แล้วก็ลดจากปาก พอให้หายใจและก็ได้พูดได้บ้าง เพราะฉะนั้นบางทีรัฐบาลได้กระทำสิ่งที่ไม่สำเร็จหรือล้มเหลวมาแล้ว แต่มาเขียนอยู่ในนโยบายอันนี้ด้วย เราก็จึงอยากจะซักถามว่าเมื่อล้มเหลวมาแล้ว และทำยังไม่ได้แบบนี้ด้วยแล้ว แล้วมาเขียนในนโยบายอีก มีอะไรหรือไม่ที่จะให้สำเร็จ มีอะไรหรือไม่ที่จะเริ่มต้นทำที่ใหม่ๆ ขึ้นมา เป็นความสงสัย เมื่อสงสัยก็ต้องถาม เพราะฉะนั้นถ้าหากว่าท่านนายกฯ ได้ชี้แจงในเรื่องที่เราสงสัยหรือแก้ไขประวัติศาสตร์ของความบกพร่องอย่างที่ท่านกล่าวมาแล้ว พวกเราก็จะสบายใจ อยากจะให้ท่านตอบว่า โครงการนี้ท่านมีเงินแล้ว ท่านมีคนแล้ว ท่านมีความแล้วเสร็จในโครงการนั้น เราไม่รู้ว่โครงการไหน ท่านรู้คนเดียว อาจจะรู้ในคณะรัฐมนตรี แต่ประชาชนอยากรู้ครับ อยากรู้เพราะเกี่ยวข้องกับการทำตัวของเขา ซึ่งกระผมจะกล่าวต่อไปในเรื่องทางเศรษฐกิจ เพราะฉะนั้นเมื่อมีรัฐบาลเกิดขึ้นก็ต้องมีการแถลงนโยบาย เมื่อมีการแถลงนโยบายเราก็ต้องซักถามเพื่อให้หายความข้องใจ แล้วท่านจะได้บริหารด้วยความสบายใจ แล้วก็นำความคิดเห็นจากพวกเราที่สัมผัสจากประชาชนเอามากราบเรียนท่านถึงความต้องการอันแท้จริงของเขา เพราะพวกเราเป็นผู้แทนราษฎรนั้นไม่ได้ไปตรวจราชการอย่างฉาบฉวย ไม่ได้ไปเยี่ยมเยียน แต่เราอยู่กับเขา และเมื่อเราอยู่กับเขาเราก็ย่อมเข้าใจสาเหตุและข้อเท็จจริงอันลึกซึ้งอันนั้น ก็จะมากกราบเรียนให้ท่านทราบเพื่อท่านจะได้แก้ไข เพราะฉะนั้นการที่ทุกพรรคชี้แจงมานั้นย่อมนำความคิดเห็นที่ได้รู้มากกราบเรียนท่าน อย่าคิดว่าเป็นการท้วงติงอย่างใดเลย สำหรับผู้ลี้ภัยนั้นท่านบอกว่าในปี ๒๕๑๘ เหลือประมาณ ๑๔๐,๐๐๐ คน ที่เราหวังก็เพราะว่าการลี้ภัยทุกวันนี้ตัวท่านนายกฯ เองก็ยอมรับข้อเท็จจริงแล้วว่าหลังไหลเข้ามาอย่างไม่หยุดยั้ง และจากการพูดของเสนาธิการทหารของท่านไปบรรยายในที่แห่งหนึ่งว่าอาจจะหลังไหลมาถึง ๑ ล้านคน ท่านประธานสภาที่เคารพ ผู้แทนในพรรคราชชาติไทยที่อยู่จังหวัดปราจีนบุรี ได้เล่า

สู้กันฟังในพรรคชาติไทยว่า เวลานั้นพวกเขมรส่วนหนึ่งในทางด่านปราจีนบุรีรุกล้ำเข้ามาถึง ๕๐๐ เมตร ทางฝ่ายเราไม่รู้จะทำอย่างไร ก็ใช้ถนนเป็นเขตกัน แล้วก็ล้ำเข้ามาแล้ว และนอกจากนั้นบางแห่งยังเข้าไปยึดวัดอยู่ จะไปทำบุญก็ไม่ได้ พระก็ลำบากดีไม่ดีเอาหัวเอาควายเอาไก่เอาเป็ดของราษฎรที่นั่นเอาไปกินกันด้วยยื้อแย่งเอาไป เพราะฉะนั้นสิ่งนี้เราก็คิดว่าเราเป็นห่วงโย นอกจากนั้นแล้ว ท่านประธานที่เคารพ ยอมรับกันหรือไม่ว่า ในค่ายที่ให้พวกอพยพมาอยู่นี้มีการควบคุมไม่รัดกุม ปลอ่ยให้ผู้อพยพออกมาเพ่นพ่านทุกหัวระแหง แม้กระทั่งในกรุงเทพมหานคร มีผู้อพยพตั้งแต่เหนือจนจรดใต้ เราไม่คิดถึงว่าอนาคตของประเทศไทยจะเป็นอย่างไรถ้าหากผู้อพยพจำนวน ๑ ล้านคนนี้เข้ามาแทรกแซงอยู่ทุกหัวระแหง จริง ท่านนายกฯ ได้พยายามทำทุกวิถีทางในการที่จะผลักดันออกไป แต่จะผลักไปให้ใคร ไม่มีใครรับ ส่วนที่เหลือต้องการค่าจ้างเป็นหนามยอกอกเราอยู่ทุกวันนี้ เพราะฉะนั้นเรื่องนี้ทุกพรรคจึงยำและมาอภิปรายด้วยความห่วงใยจริงๆ ไม่ใช่จะซ้ำๆ ซากๆ พี่เลี้ยงกรุณาอย่าดุเลย ที่พูดบ่อยๆ ไม่ใช่ร้องให้อ้อนเพื่อจะกินนมหรือครับ แต่เราร้องให้เพื่อความอยู่รอดของประเทศชาติ เพื่อความผาสุกของประชาชนเป็นหลัก เพราะฉะนั้นกระผมก็คิดว่าเป็นเรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญจึงต้องนำมาพูด เพราะฉะนั้นรัฐบาลได้วางนโยบายดีแล้ว ท่านคิดว่าท่านทำได้แล้วกระผมก็เห็นด้วยที่ท่านแถลง แต่ลูกมือของท่านไม่ดี เตี้ยวันนะครับ ในค่ายกักกันทุกแห่งเป็นแหล่งหารายได้ของเจ้าหน้าที่ที่ควบคุม เพราะฉะนั้นคนที่เห็นแก่ตัวแล้วก็ถือว่าแหล่งนี้เป็นที่หารายได้โดยไม่คำนึงถึงภัยของประเทศชาติที่จะเกิดขึ้นในอนาคต พวกเราจึงห่วงใยในเรื่องนี้เป็นอย่างมาก เพราะฉะนั้นในเรื่องความมั่นคงนี้กระผมจึงเป็นห่วง ห่วงจริงๆ ห่วงในเรื่องผู้อพยพเพราะจะกระทบกระเทือนทั้งความมั่นคงและเศรษฐกิจ ส่วนเรื่องสงคราม กระผมไม่ห่วง ไม่ห่วงจริงๆ เพราะว่ารัฐบาลก็ไม่อยากทำสงคราม รัฐบาลย่อมนำประเทศชาติหลีกเลี่ยงการสงครามมากที่สุด นอกจากความจำเป็นจริงๆ ที่หลีกเลี่ยงไม่พ้น แล้วเราถอยไปไหนไม่ได้อีกแล้ว นี่เราก็ต้องหันมาเผชิญหน้า วาระนั้นคนทั้งประเทศก็จำเป็นต้องเทกระเจาด ไม่จำเป็นพูดเรื่องอาวุธ ไม่จำเป็นพูดเรื่องพรรค ไม่จำเป็นพูดเรื่องพวก ต้องพูดถึงคนชาติไทยทั้งชาติ มีอาวุธที่

มียู่ มีสติที่มีอยู่ มีความกล้าหาญที่มีอยู่ ที่จะต่อสู้เพื่อดำรงไว้ซึ่งความเป็นเอกราช กระทบจึงจะไม่วิจารณ์ในเรื่องการสงคราม

ประการที่ ๒ หัวข้อที่กระทบจะนำมากล่าวต่อไป ก็เรื่องความสงบภายในประเทศ ท่านประธานที่เคารพ ขณะนี้เราต้องยอมรับว่าสภาพสังคมในขณะนี้ทุกหัวระแหงเต็มไปด้วยโจรผู้ร้าย แม้แต่ในกรุงเรา อ่านหนังสือพิมพ์ โกลด์สตันี่ตำรวจ ๑๐๐ เมตร ก็มีผู้ร้าย ไม่จำเป็นถึงขนาดที่ท่านหัวหน้าพรรคประชากรไทยจะกล่าว โกลด์เสียยิ่งกว่าหัวหน้าพรรคประชากรไทยจะกล่าวก็เข้าไปอีก เป็นแฟชั่นเสียแล้ว ในการจี้ร้านตัดผมหรือในการจี้แม้แต่ห้องน้ำของโรงหนัง และนอกจากนั้น ท่านประธานที่เคารพ เราเอาข้อเท็จจริงมาพูดกันไหน ๆ ท่านนายกฯ ก็พูดแล้ว ท่านจะทำงานทุกอย่างเพื่อความอยู่รอดของประเทศชาติ และความผาสุกของประชาชน และนอกจากนั้น ในหน้า ๒ ข้อ ๑.๒ ท่านก็เขียนไว้ว่า ให้ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน และดำรงชีวิตอย่างปกติสุข เดียวนี้เป็นอย่างนี้หรือเปล่า ในเมื่อสืบเนื่องมาจากท่านนายกรัฐมนตรีท่านเดียว ในเมื่อสืบเนื่องมาจากรัฐมนตรีส่วนใหญ่ซึ่งมาจากชุดก่อนนี้เป็นต้น เพราะฉะนั้นทำให้เราสงสัยว่านโยบายที่เขียนมาใน ๑.๒ และสภาพสังคมที่เป็นจริงอยู่ขณะนี้กลับกัน เคยมีบ้างหรือไม่แต่กาลก่อน ผู้ร้ายจี้ผู้พิพากษาบนบัลลังก์ เคยมีบ้างหรือไม่นักโทษแหกคุก แล้วก็ตำรวจตามจับได้ จริง ตามจับได้ กระทบก็ชม แท่ว่าที่แหกคุกทำไมแหกคุกได้ หรืออย่างเช่น ขอบระทานโทษ ก็ส่งคนผู้มีความผิดได้กล่าวเมื่อครั้งแล้ว นักโทษในเรือนจำขนาดคดีอุกฉกรรจ์ ชายฉี่น ชายเฮโรอีนหนีไปจากคุก ออกไปปลอมคำสั่งศาล ไม่เคยมี เมื่อไม่เคยมี ถามว่าอะไรเป็นเหตุที่เกิดขึ้น เพราะเครื่องมือของรัฐบาล ถ้ารัฐบาลคิดจะตอบว่าจะกวาดขัน ๆ ก็ถ้าจะกวาดขัน ๆ เจ้าหน้าที่ก็คนเดิม ระบบก็ระบบเดิม กวาดเท่าไรก็เป็นอย่างนี้ กวาดเท่าไรก็หนักขึ้นทุกที เพราะฉะนั้นกระทบหนักใจเหลือเกินในนโยบายข้อ ๑.๒ ที่ท่านเขียนมา เพราะขณะนี้ก็ปรากฏว่าอยู่เสมอกับเจ้าหน้าที่เองก็เป็นเองเสียมากขึ้น เช่นการจับเอาคนมาเรียกค่าไถ่ ปรากฏว่า นายตำรวจเป็นหัวหน้าจับเอาคนมาเรียกค่าไถ่ แล้วจะไปพึ่งใครละครับราษฎรนี้จะครบกระทบถึงว่า นอกจากนั้นระบบการโกงกินรีดไถนี้สารพัด เพราะฉะนั้น

เมื่อเจ้าหน้าที่ร่วมมือกันหาประโยชน์ ท่านประธานสภาที่เคารพ เรามีภัยจาก ผกค. นั้นส่วนหนึ่ง ผกค. จริงๆ แต่ภัยอีกส่วนหนึ่งนั้นเกิดจากผู้มีอิทธิพลร่วมกับเจ้าหน้าที่ แสวงหารายได้ประโยชน์ส่วนตนแล้วก็เลยกลายเรียกว่าพวกนั้นเป็นพวก ผกค. อย่าง เช่นการทำลายป่าไม้ ผู้มีอิทธิพลในแต่ละจังหวัดซื้ออาวุธให้ ซื้อเสบียงกรังให้ ทำอะไรให้เพื่อตัวเองจะตัดป่าไม้เอามาขาย พอเกิดปะทะกันเป็นปะทะกับ ผกค. ทั้งๆ ที่เจ้าหน้าที่รู้ นอกจากนั้นเวลานี้การพนันระบด เศรษฐกิจตกต่ำ หวายเป็นดินระเบิดทุก หั้วระแหง สินค้าหนีภาษีก็มาก การค้าอาวุธให้ผู้ก่อการร้ายก็กระทำทั้งเจ้าหน้าที่และ เอกชนรวมทั้งปัญหายาเสพติด เพราะฉะนั้นปัญหาเสพติดนี้ใครรู้หรือไม่ครับ ท่าน ประธานที่เคารพ เป็นหัวเรือใหญ่ในการขาย เจ้าหน้าที่ครับ ถ้าราษฎรละก็จับได้ง่าย ถ้าเจ้าหน้าที่ก็จับได้ยาก เพราะฉะนั้นกระผมคิดว่าในสภานี้เรากำลังจะแก้ไขสถานการณ์อันเป็นวิกฤติการณ์ แล้วท่านนายกฯเองก็มีความตั้งใจอย่างแน่วแน่ในการที่จะ เห็นความผาสุกของประชาชน พวกเราสมาชิกรัฐสภาที่มาจากกาเลือกตั้งก็เป็นตัวแทน ของประชาชนได้รับมอบมาว่าจะทำอะไรเขาถึงจะมีความสุข เราพบกันแล้วครับ ใน วิธีการ ในความมุ่งหมาย แต่วิธีปฏิบัติการที่เกิดข้อบกพร่องที่พวกเราเอามาแถลงนี้ ก็เป็นเครื่องชี้แจงในการที่จะให้ผู้บริหารนั้นได้นำไปแก้ไขได้เกิดผลประโยชน์ เพราะ ฉะนั้นท่านคิดดูปึ่ๆ หนึ่งที่วัดพระศรีฯ เราเผาศพทหาร เผาศพตำรวจ เผาศพผู้อาสา เราปราบปราม แต่เจ้าหน้าที่ส่วนหนึ่งไปสนับสนุนให้ทำ แล้วเมื่อไรจะเสร็จสิ้น ท่าน นายกฯ เขากล่าวกันว่าท่านตั้งใจมีความปรารถนาสูงแต่ท่านใจอ่อนไปนิดหนึ่ง คือไม่ ปราบพวกทุจริตเหล่านี้ให้เด็ดขาด ไม่ใช่เจ้าหน้าที่อยู่ที่นี้ทำเฉยและย้ายไปอยู่ที่โน่นก็ ไปเลวที่โน่นอีก ย้ายไปอยู่ที่โน่นก็สร้างความสะดวกให้กับประชาชน เพราะฉะนั้น กระผมคิดว่าถ้าเรามีจุดมุ่งหมายอันเดียวกันแล้ว กระผมก็อยากจะให้ท่านนายกฯ ฝาก ท่านประธานสภาไปกราบเรียนด้วยว่าให้เข้มแข็งและก็ได้เด็ดขาดไปกว่านี้อีก นโยบาย ในการปราบผู้มีอิทธิพล ท่านนายกฯไปไหนครับ เพราะว่าตามระเบียบผมต้องพูดกับ ประธานสภา ถ้าไปพูดกับท่านนายกฯเดียวประธานสภาจะดูกระผมเอา การปราบปราม ผู้มีอิทธิพล ก็ได้ประกาศมาตั้งแต่รัฐบาลชุดก่อนว่าจะปราบผู้มีอิทธิพลต่างๆ ให้ราบพนา-

สูญไป กระผมยังไม่เห็นปราบใครได้สักคนและไม่เกิดอะไรจริง ๆ เป็นการลู่หน้าปะ
 จมูกแล้วก็ติดโน่นติดนี่อยู่ตลอดเวลา เพราะฉะนั้นเรื่องนี้เองความสงบภายในประเทศ
 เป็นเรื่องสำคัญ โดยปกติสุขแล้ว วิสัยสามัญชนนั้นเขาย่อมประกอบอาชีพและช่วยตัว
 ของเขาเองอยู่เสมอ แต่เมื่อเกิดความไม่สงบ เกิดโจรผู้ร้ายชุกชุมมาเบียดเบียนอย่างนี้ก็
 เกิดความหวาดกลัวไม่สามารถที่จะทำมาหากินให้เป็นปกติสุขได้ เมื่อหากินโดยปกติสุข
 ไม่ได้จำเป็นต้องขายที่ จำเป็นต้องอพยพและก็หลั่งไหลกันเข้ามาในกรุงเทพมหานครเพื่อ
 ไปตายเอาดาบหน้า ทำให้เศรษฐกิจเสีย แรงงานมารวมกันเป็นกระจุก พื้นที่บ้านนอก
 ต้องถูกทอดทิ้ง การใช้พื้นที่ไม่ตึงถึงกับปฏิรูปหรือที่ที่มีประโยชน์ก็ทำไม่เต็มพื้นที่
 อยู่แล้ว ทำไมเราไม่คิดถึงเรื่องนี้เป็นหลัก ทำให้กระผมเกิดความไม่สบายใจ เพราะ
 ฉะนั้นอยากจะกราบเรียนท่านประธานสภาว่า เครื่องมือในการปกครองรัฐบาลในกรม
 การปกครองก็ตาม หรือสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยก็ตาม หรือกรมตำรวจก็ตาม
 ยังขาดเครื่องมืออีกมาก กระผมไม่ได้โทษตำรวจทีเดียว ตำรวจดีก็มี ตำรวจไม่ดีก็มี
 แต่คนดีเยอะมากกว่า ถ้าคนเลวมากกว่า บ้านเมืองก็อยู่ไม่ได้แล้ว แต่อย่าให้ลูกหลาน
 เป็นคนเลวมากกว่าก็แล้วกัน เพราะฉะนั้นตำรวจขาดเครื่องมือครบไปดูตามโรงพักซี
 รกบูรทั้งมาแจ้งความที่กว่าจะไขลานได้ ผู้ร้ายไปไหนแล้วก็ไม่รู้ เครื่องมือสื่อสารก็ไม่มี
 มีวิทยุก็ไม่มี แม้แต่ปัญหาต่างๆ เหล่านี้กระผมคิดว่าทำให้คนนอนตาไม่หลับ ประชา
 ชนไม่ตั้งใจทำมาหากิน กระผมว่าถ้ารัฐบาลได้จัดการในเรื่องความสงบภายในประเทศให้
 ได้เสียก่อนแล้ว ประชาชนจะนอนตาหลับ เขาก็สามารถที่จะอดทนตั้งหน้าทำมาหากิน
 ตามอัธยาศัยของเขาเป็นแน่และเกิดความศรัทธาต่อรัฐบาล รัฐบาลจะนำเขาไปทางไหน
 เขาจะได้ทำตามโดยเต็มใจ ถ้าขึ้นอยู่ในระบบเดิมอย่างนี้แล้วจำกัดขั้นอย่างเดียวยัง
 ไม่ปรับปรุงวิธีการ ไม่ปรับปรุงบุคคล กระผมก็เห็นว่ายังจะหวังความสำเร็จตามนโยบาย
 ที่เขียนกับข้อเท็จจริงที่ประชาชนได้รับนั้นจะยังไม่ครบ

เรื่องที่ ๓ กระผมมี ๓ เรื่องเท่านั้น คือเรื่องเศรษฐกิจนี้รัฐบาลบอกว่าจะ
 แก้ไขเรื่องน้ำมันซึ่งเป็นปัญหาเฉพาะหน้า จะสร้างโรงงานเพิ่มเติม โรงงานไม่ได้สร้าง

ง่าย ๆ ต้องใช้เวลาอีก ๒-๓ ปี แต่ก่อนจะถึงเวลาที่โรงงานเพิ่มนั้น ถามว่าจะเอาน้ำมันจากไหน และโรงงานที่จะเพิ่มนั้นรัฐบาลได้สำรวจแล้วหรือยังว่าจะขยายโรงงานก็ตาม จะสร้างโรงงานก็ตามจะเอาวัตถุดิบมาจากไหน ในเมื่อประเทศที่ผลิตวัตถุดิบกำลังลดการผลิตอยู่ตลอดเวลาเพื่อสร้างราคาน้ำมันให้สูงขึ้น เพราะฉะนั้นเรื่องนี้ทำให้กระผมเป็นห่วงแล้วที่เราทำอะไรก็อยากจะใช้ภาษาอย่างสามัญชนว่าค่อนข้างจะอึดอัด เพราะว่าอย่างเช่นองค์การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ซึ่งจะเป็นผู้ดำเนินการในการส่งน้ำมันดิบเข้ามาบ่อนโรงงานต่าง ๆ กฎหมายออกตั้งนานแล้วเดี๋ยวนี้ยังไม่ได้กระดุกกระดิกอะไรเลย เจ้าหน้าที่ก็ไม่มี การแบ่งหน้าที่ก็ไม่ทำ ใครจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกก็ไม่มี อ่านแต่หนังสือพิมพ์คนโน้นวิ่งจะเป็นคนนี้วิ่งจะเป็น เขาก็เลยบอกนายกฯ ไม่รู้จะทำอะไรก็ยังไม่ตั้งเสียเลยจะดีกว่า อันนี้เป็นผลเสียหาย เสียหายจริง ๆ เรื่องมีองค์การที่จะเกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติแล้วทำเอะครึบทำอะไรทำลงไป เพราะฉะนั้นเวลานี้ น้ำมันโซล่ากำลังขาดแคลน อีกหน่อยชาวนาจะต้องไถนา รถบรรทุกก็ใช้ การประมงก็ใช้ แม้แต่จังหวัดชลบุรีกระผมเองอยู่กับที่ตั้งโรงงานกลั่นน้ำมันก็ขาดแคลน น้ำมันโซล่าจนถึงกับประชาชนบอกพวกรถบรรทุกว่าวันดีคืนดีคอยดูเออะจะเอารถบรรทุกมาขวางรถบรรทุกน้ำมันเสียที เพราะเขาเองก็ไม่มีใช้จะขนจ้างไปให้คนอื่น ถ้าพูดตามภาษาชาวบ้าน กระผมไม่สนับสนุนกระผมไม่เห็นด้วย เพราะเราจะต้องกระจายความยากจน เราต้องกระจายความทุกข์ยากเฉลี่ยไปให้ทุกหัวระแหง อันนี้กระผมเห็นใจ กระผมไม่เห็นด้วยอย่างนั้นหรือครับ อย่างเช่นเรื่องเกษตรกรรมชาติก็อึดอัดกัน อย่างท่านหัวหน้าพรรคกิจสังคมกล่าว เวลาที่ยังประมูลเรื่องท่อกันอยู่ เรื่องราคาปากหลุมตกลงกันแล้ว ทำไมไม่รีบทำล่ะครับ ท่านประธานครับ สถานี่พร้อมจะรับ จะถูกจะแพงกระผมไม่ว่าหรือครับ ขอให้มือน้ำมันใช้ ขอให้มีแก๊สใช้ แต่ขออย่างเดียวอย่าโกงกันก็แล้วกัน

นอกจากนั้นเรื่องน้ำมัน ซึ่งเป็นปัญหาเศรษฐกิจที่ถาวรรัฐบาลควรเร่งรัดให้เกิดผลโดยเร็วทั้งปัญหาระยะสั้นและระยะยาว รัฐบาลได้กล่าวถึงในด้านเศรษฐกิจซึ่งกระผมจะไม่อ่านตามหัวข้อนี้ กระผมจะพูดถึงด้านเศรษฐกิจ มุ่งหน้าไปเรื่องการสหกรณ์

เรื่องการสหกรณ์นี้ไม่ใช่ว่าเรามีเงินมีโครงการแล้วจะทำง่าย ๆ เพราะสหกรณ์นั้นคือบรรดาที่รวมของชาวเกษตรกรมาจับกลุ่มกัน แต่เกษตรกรนั้นเราไม่ได้อบรมความรู้เขาในเรื่อง ขอประทานโทษ สปีริต (Spirit) ของสหกรณ์ ต่างคนก็ต่างจะเอาวัดเอาเปรียบคิดอย่างเดียว ถ้ามีชมรมการ เกษตรหรือ มีสหกรณ์ที่ไหน จะให้กู้เท่าไร เพราะฉะนั้นธนาคารเพื่อการเกษตรฯ ได้แถลงมาแล้วว่าเราจะมีหนี้สูญกับชาวเกษตรที่มีอยู่กับสหกรณ์ประมาณ ๑ พันล้านบาท ทำไมมีหนี้สูญถึง ๑ พันล้านบาท แล้วเราจะไปตั้งอย่างไรครับ ไปฟ้องหรือ กระผมไม่เห็นใครกล้าฟ้องสักคน เพราะว่าเกษตรกรก็ต้องอ้างเอาความยากจนขึ้นมาแล้วนี่เรากำลังจะท่มเงินลงไปอีก แต่ถ้าเราไม่เปลี่ยนแปลงปรับปรุงระบบการกู้ยืมของเกษตรกรเพื่อการเกษตรกรรมจริง ๆ แล้ว เกษตรกรก็ไปนั้นเอาไปซื้อรถสองแถวมาวิ่งกัน เอาไปซื้อรถบีค็อพ เอาไปใช้จ่ายทางอื่น แต่ถ้าเรากวดขันว่าเกษตรกรแต่ละครอบครัวที่จะมากู้เงินสหกรณ์หรือ ธ.ก.ส. นั้น จะต้องเอาไปเพื่อใช้ในชีวิตประจำวันในครอบครัวของเกษตรกรรวมทั้งไปกระทำการเพื่อการเกษตรกรรมจริง ๆ หนี้สูญก็อาจจะเกิดแต่ย่อมน้อย แต่นี้ทำไปแล้วไม่เกิดผลจริง ๆ ครับ ท่านประธานสหกรณ์ล้มเหลวมากมานานแล้ว สหกรณ์แบ่งออกเป็น ๓ ประเภท ประเภทที่ดีที่สุดนั้นสหกรณ์ประเภทหนึ่งทั่วประเทศที่ตั้งสหกรณ์มา ๕๐ ปี มีสหกรณ์ที่ดีเพียง ๖ สหกรณ์เท่านั้น แล้วสหกรณ์หนึ่งที่ดีปีที่แล้วได้รับโล่พระราชทานกำลังจะถูกลดเป็นสหกรณ์ชั้นเลวประเภท ๓ ครับเพราะโก่งกัน เพราะฉะนั้นการตั้งสหกรณ์หรือขยายสหกรณ์นี้จะต้องทำพร้อมกันในเรื่องเจ้าหน้าที่เรื่องคนและเรื่องความเข้าใจ กระผมเป็นห่วงถ้าหากว่าจะท่มเทในด้านสหกรณ์นั้น กระผมก็ขอให้พร้อมทุกอย่างแล้วก็ทำให้ดี มิฉะนั้นจะทำให้เกิดความล้มเหลวเกิดขึ้น รัฐบาลเน้นหนักในเรื่องปัญหาปุ๋ย ปัญหาปุ๋ยนี้ท่านประธานครับเป็นปัญหาเรื้อรังมาทุกปีทุกรัฐบาล ปัญหาปุ๋ยนี้เป็นปัญหางานประจำ เรียกว่างานรoutines (Routine) เรารู้ตัวเลขแล้วครับชาวนาใช้ปุ๋ยปีละประมาณ ๕ ล้านตัน พวกไร่อ้อย เกษตรกรรมไร่อ้อยใช้ปุ๋ยปีละประมาณ ๑,๓๐๐,๐๐๐ ตัน ก็ทำไม่ละครับเดือน พฤศจิกายน ธันวาคม ไม่เตรียมมาเสีย มาหาปุ๋ยเมื่อจะลงมือทำเมื่อเขากำลังจะต้องการ กว่าจะขนไปถึงก็ช้ากว่าความต้องการ และนอกจากนั้นฤดูฝนก็ไม่พร้อม

เพียงกัน ได้ไปไม่พร้อมเพียงกันไปใช้ปุ๋ยก็เพิ่มภาระหนี้สิน ผลผลิตก็ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย เพราะฉะนั้นกระผมอยากจะกราบเรียนท่านประธานผ่านไปยังรัฐบาลว่า งานที่เป็นงานรูทีนั้นเรารู้จำนวนตัวเลขที่แน่นอน เตรียมตัวเสียล่วงหน้าให้เกิดประโยชน์ขึ้นอย่างเต็มที่ เรื่องโครงการ รัฐบาลเสนอโครงการต่างๆ ที่รัฐบาลพร้อมที่จะสนับสนุนให้มีขึ้นเป็นจำนวนมาก กระผมเห็นด้วยครับที่จะสนับสนุน แต่ว่าไม่เข้าใจนโยบายท่านเขียนมาอย่างนี้เสมือนหนึ่งรัฐบาลจะเป็นผู้กระทำเองทั้งหมด ทำไม เอาคนที่ไหน เอาเงินที่ไหน เอาเจ้าหน้าที่เทคนิคที่ไหน เมื่อเราไม่ทำเองหมด กระผมมีความข้องใจก็อยากจะถามรัฐบาล ทำไมรัฐบาลไม่แยกแยะออกมาเสียว่าอุตสาหกรรมประเภทนี้รัฐบาลจะทำเอง อันเนื่องเกี่ยวกับสาธารณูปโภคหรือการสงวนไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ กระผมเห็นด้วย หรือโครงการบางอย่างที่จะเปิดทั่วไปให้ต่างประเทศมาลงทุนรวมทั้งภาคเอกชนในประเทศไทยก็ประกาศมาเสียให้แน่ชัด หรือโครงการบางอย่างเราสงวนไว้สำหรับคนไทยลงทุนโดยเฉพาะกับออกมา โครงการบางอย่างที่ควรจะมีการร่วมมือกันระหว่างรัฐบาลกับเอกชน ก็ชอบที่จะประกาศมาเสียให้แน่ชัด ไม่ใช่มีใครยาวสาวได้สาวเอา เพราะฉะนั้นอันนี้แหละครับจึงทำให้เกิดปัญหาขึ้น ซึ่งกระผมจะกล่าวทีหลัง แต่ปัญหาที่กระผมอยากจะชี้รายละเอียดออกมาสักอันหนึ่ง บังเอิญกระผมก็เป็นผู้แทนจังหวัดชลบุรี ปัญหาเรื่องท่าเรือน้ำลึกที่สัตหีบครับ ท่าเรือน้ำลึกนั้นเดิมที่เราตกลงจะสร้างที่แหลมฉบัง เหมาะสมทุกประการ สักรวจเริ่มต้นด้วยดอกเตอร์วาทกุล มาจากเยอรมัน ๓๐ ปีที่แล้ว พอเสร็จแล้วสำรวจกันซ้ำแล้วซ้ำอีกว่าที่นั่นเหมาะ แต่ว่าอาจจะไปด้วยกำลังเงินของเราไม่พอเพียง และการขนส่งผลผลิตในขั้นนี้ยังมีปริมาณน้อยอยู่ รัฐบาลจึงตกลงใจที่จะเอาท่าเรือสัตหีบมาเป็นท่าเรือน้ำลึก แต่หนีไม่พ้นเมื่อเราพัฒนาต่อไปแล้ว ก็ต้องกลับมาเอาแหลมฉบังเป็นท่าเรือน้ำลึกอย่างไม่มีปัญหา แต่ท่าเรือสัตหีบนั้นเรือขนาดใหญ่จอดได้เพียง ๓ ลำ อย่างมากก็ ๔ ลำ แล้วอยู่ในเขตทหารเรือเสียด้วย เขตทหารหวงห้ามเข้าออก การค้ากับทหารนี้ยุ่งกันพิลึก เพราะการค้าต้องการคลองตัว แต่ทหารมีระเบียบวินัย เราก็คงต้องเห็นใจ แต่เอาระเบียบวินัยไปใช้กับการค้านี้ กระผม

ว่าประหลาด ๆ อยู่ เป็นอย่างนี้ ที่นี้เอาละจะสร้างท่าเรือน้ำลึกที่สดับ อย่างที่ท่าน
พรรคกิจสังคมพูด เมื่อเราจะวางโครงการอะไรนั้น เราอย่ารู้ว่าจะมีองค์ประกอบที่จะ
สนับสนุนโครงการนั้นให้เรียบร้อยได้หรือไม่ เมื่อมีท่าเรือน้ำลึกแล้ว สิ่งสำคัญของท่าเรือ
น้ำลึก สิ่งที่จะตามมาคือว่าต่อไปเมืองชล ฯ จะต้องเป็นเมืองอุตสาหกรรม โรงงาน
อุตสาหกรรมจะเกิดขึ้น สิ่งที่ต้องการสำหรับท่าเรือและโรงงานอุตสาหกรรมคืออะไร
คือน้ำครับ เรือที่จะมาต้องมาเติมน้ำมัน ต้องมาเติมน้ำจืด แล้วประชากรจะเพิ่มขึ้น
โรงงานอุตสาหกรรมจะเพิ่มขึ้น จะเอาน้ำที่ไหน เมืองชล ฯ กระทบไม่มีแม่น้ำ กรุงเทพฯ
มีแม่น้ำเจ้าพระยา มีราษฎร ๔ ล้านกว่าคน ๕ ล้านคน ใช้แม่น้ำเจ้าพระยาทำประปา
ทำน้ำจืด ทำน้ำกินน้ำใช้ บางปียังไม่มี อย่างที่เขาถกถกกันมาแล้วว่า แค่นบุรียัง
กระทบกระทบ รอย เมืองชล ฯ กระทบไม่มีครับไม่มีแม่น้ำมีแต่ทะเล แล้วกระทบจะเอา
น้ำจืดที่ไหนไปซัพพลาย (Supply) พวกนี้ จะหวังอ่างเก็บน้ำบางพระหรือครับ
บางพระเก็บน้ำได้เต็มที่มีอยู่ครั้งหนึ่งเพียง ๗๐ ล้านคิวบิกเมตรเท่านั้น เลี้ยงแต่คนใน
อำเภอเมือง เลี้ยงโรงกลั่นน้ำมัน แล้วเวลานี้เลี้ยงมาได้ไกลแค่หาดผาแดงเท่านั้น ศรี-
ราชาเท่านั้นน้ำบางปีก็จะไม่พอเสียแล้ว แล้วจะหวังพึ่งน้ำที่นี่ไป อย่างที่ใครเคยพูดว่า
จะต่อน้ำที่นี่ไปพญาไปอะไร ไม่มีทางทั้งสิ้น นี่เป็นประการหนึ่ง

ประการที่ ๒ อ่างเก็บน้ำที่มาบประชันซึ่งคิดว่าฝนนี้จะเก็บได้ ก็เลี้ยงได้เฉพาะ
พญาเท่านั้น ไม่สามารถจะต่อไปที่อื่นได้ ส่วนที่สดับนั้นในขณะนี้ประชาชนและ
ทหารใช้อ่างเก็บน้ำพุตาหลวงแห่งเดียว แล้วอ่างเก็บน้ำพุตาหลวงปีนั้นฝนแล้งก็แห้งเหมือน
กัน เพราะฉะนั้นถ้าหากว่าเรามีท่าเรือน้ำลึกเกิดขึ้น กระทบถามว่าจะเอาน้ำที่ไหนไป
ซัพพลาย ท่านจะเริ่มต้นใช้ท่าเรือน้ำลึกสดับในปี ๒๕๒๓ โครงการจะสมบูรณ์
แบบในปี ๒๕๒๕ แต่ท่านไม่ได้ให้ความกระจ่างกับกระทบในเรื่องอ่างเก็บน้ำ กระทบ
สงสัยจริง ๆ เพราะฉะนั้นถ้าไม่คิดให้รอบคอบ ก็จะเป็นการแก้ปัญหาตามหลัง ผังเมือง
ควรออกมานะครับเมืองชล ฯ เขตอุตสาหกรรมกำหนดไปเสีย แล้วจะปล่อยให้ราษฎร
ไปปลูกตึกปลูกรามปลูกที่อยู่ เสร็จแล้วกำหนดเป็นเขตอุตสาหกรรมไปให้เขาหรือเขาถอน

เปลื้องเงิน แล้วเดี๋ยวนั้นเปล่า ๆ โครงการการศึกษาที่ต้องเตรียมไว้ถ้าที่นั่นเป็นเมืองอุตสาหกรรม ควรจะตั้งโรงเรียนอาชีวศึกษาอย่างไร การแก้ปัญหาพร้อมกันนี้แหละครับ เป็นองค์ประกอบอันสำคัญที่จะบันดาลความสำเร็จเพราะฉะนั้นเราในกรุงเทพมหานครทุกวันนี้เราแก้ปัญหามาหลัง ท่านประธานครับ เพราะกรุงเทพ ฯ เป็นเมืองหลวง กรุงเทพ ฯ เป็นเมืองท่า กรุงเทพ ฯ เป็นเมืองอุตสาหกรรม กรุงเทพ ฯ เป็นเมืองการศึกษา กรุงเทพ ฯ เป็นเมืองพาณิชย์กรรม จะไปแก้ปัญหาได้อย่างไรกับการจราจร ในเมื่อความเจริญทั้งหมดมารวมอยู่ที่กรุงเทพ ฯ แต่การขยายความเจริญไปสู่ชนบทนั้นน้อยเต็มทน คนเรานั้นก็ปรารถนาสุขด้วยกันทั้งสิ้น ประชาชนที่อยู่ในชนบทก็ปรารถนาสุข แต่เมื่อชนบทไม่ได้รับการบำรุงและไม่ทราบเป้าหมาย ไม่ทราบแผนพัฒนา เขาก็ไม่รู้ว่าการพัฒนาจะไปถึงท้องถิ่นเขา เขาก็ทิ้งท้องถิ่นมาอยู่ในกรุงเทพ ฯ หมักหมมกันทุกวัน ไม่ต้องอะไรเขาอยู่ที่ยากจนเราก็ต้องสร้างแฟลตให้ แล้วบ้านนอกใครไปสร้างให้ สู้มาอยู่กันกรุงเทพ ฯ ให้หมดดีกว่า เราจะได้มีแฟลตอยู่ กระทรวงศึกษาธิการก็เหมือนกันเวลานี้เราสร้างโรงเรียนมัธยมศึกษาให้ในกรุงเทพ ฯ ให้ได้หลังละ ๑๐ ล้านบาท ๒๐ ล้านบาท แล้วบ้านนอกจะสร้างโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งที่ กระทรวงศึกษาธิการจะต้องขอที่ ๓๕ ไร่ แล้วจะต้องปลูกเอง จนอยู่แล้วยังไปเบียดเบียนให้ต้องสร้างเอง ให้เขายกที่ให้อีกด้วย กระทรวงพลัทธิของเจฟเฟอร์สันในการที่ให้ความเสมอภาคในการศึกษา คนเราเลือกที่เกิดไม่ได้ เลือกที่อยู่ไม่ได้ คำว่าเลือกไม่ได้ แล้วเป็นอาณาจักรแห่งประเทศไทย เป็นคนไทย ทำไมเราไม่ให้ความเสมอภาคแก่การศึกษา กระทรวงกลับ มีความเห็นว่ากระทรวง ศึกษาธิการน่าจะทุ่มเทในการ ที่จะสนับสนุนให้การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโดยไม่ต้องไปรุดหน้าหนักกับเขา สนับสนุนเขา และนอกจากนั้นในท้องถิ่นที่ระดับเศรษฐกิจตกต่ำนั้นไปดูแลอะครับ โรงเรียนมัธยมศึกษาประจำตำบล นั้นมีคนเข้ารับ การศึกษาไม่เต็มถึง ๖๐ เปอร์เซ็นต์ ๓๐-๔๐ เปอร์เซ็นต์ เพราะไม่มีเครื่องนุ่งห่ม ไม่มีสตางค์ซื้อหนังสือ เพราะพ้นจากภาคบังคับแล้วเขาไม่มีสตางค์กินข้าว เราช่วยเขาแต่ภาคบังคับเรื่องการเรียนหนังสือ ไม่เก็บค่าเล่าเรียน ช่วยเสื้อผ้า แต่ความยากจนเขาไม่พ้น เมื่อเขาไม่พ้น เขาไม่มาเรียน ท่านประธานที่เคารพ

บ้านเมืองจะเจริญได้ก็เพราะคนที่จะทำให้บ้านเมืองเจริญได้ต้องเป็นคนที่มีความรู้ มีสติ มีปัญญา แต่นี่เราตัดความรู้เขาเสียในความเสมอภาคในการศึกษา กระผมก็อยากจะวิงวอนรัฐบาลนี้ ให้สนับสนุนโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในชนบท ในเขตแดนที่มีเศรษฐกิจตกต่ำและรายได้ต่ำ ให้เข้าคำจุนอุดหนุนเหมือนภาคบังคับ เราจะได้แรงงานทรัพยากรคนที่มีประสิทธิภาพและมีความสามารถ ถ้าเราได้แรงงานทรัพยากรคนที่มีประสิทธิภาพและมีความสามารถแล้ว ท่านประธานที่เคารพ ผกก. จะไม่เกิดขึ้น เขาจะมีความสำนึกในสิ่งที่ควรกระทำและควรละเว้น แต่ความที่เรารับการศึกษาความเข้มข้น ทำให้คนเห็นแก่ตัว กระผมจึงอยากจะกราบเรียนเรื่องนี้ไว้ เพราะฉะนั้นการแก้ปัญหาตามหลังนี้เป็นปัญหาอย่างเหลือเกิน อย่างจรรยาในกรุงเทพ ฯ น้ำมันวันจะแพงขึ้น ไปดูซิครับท่านที่เคารพ อย่างเช่นเวลารถยางแตกตรงไหน ไปจอดอยู่ตรงนั้นแหละ ครบคับคั่ง กว่าตำรวจจะมาช่วยเซ็น ตำรวจมีเครื่องมืออะไร นาน ๆ จะมีรถมาสักคันหนึ่ง หรือเดินมาพบ รถชนกันทีก็ล้อคลอนไว้ กว่าตำรวจจะมาเคลียร์พื้นที่ก็เสียเวลา เพราะฉะนั้นถ้าหากว่าเราควดขันในเรื่องกฎหมายให้ตำรวจจราจรทำโดยเคร่งครัด ทั้งผู้ปฏิบัติตามกฎหมายมักจะเอา ความสะดวกใจตัวเป็นเกณฑ์ และเมื่อมีเครื่องมือเครื่องใช้อย่างครบถ้วนแล้ว กระผมว่าการจราจรในกรุงเทพ ฯ จะดีกว่าที่เป็นอยู่ไม่ต้องมีอะไรเพิ่ม จะได้เป็นการประหยัดน้ำมัน กระผมก็อยากวิงวอนให้รัฐบาลได้สนับสนุนในเรื่องเครื่องมือเครื่องใช้ให้แก่กรมตำรวจให้มากกว่าบุคคล ในเรื่องนี้เองกระผมอยากจะกราบเรียนว่า เขาถือกันว่าทุกวันนี้การเศรษฐกิจของประเทศไทย ในหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจก็พูดหรือเข้มทิศก็พูด อยู่กับคนไม่กี่ตระกูลซึ่งกุมการเงิน การอุตสาหกรรม และการค้า รวมทั้งการลักลอบเงินออกนอกประเทศเป็นภัยแก่ประเทศชาติอย่างยิ่ง ถ้าหากว่าเป็นคนอื่นจะเข้าไปดำเนินการแข่งขัน ไม่มีธนาคารหนุนหลังก็ทำอะไรไม่ได้ผล ที่สุดโครงการต่าง ๆ เหล่านี้ก็เป็นของคนเพียงกลุ่มเดียวที่จะกระทำ เมื่อกลุ่มเดียวหรือไม่ก็นามสกุลทำอย่างนั้นแล้วก็สามารถจะบีบคั้นเศรษฐกิจหรือ การกระทำของรัฐบาลให้หันเหไปตามความต้องการโดยเราไม่รู้ตัวนี้เป็นจำนวนมาก กระผมคิดว่าถึงเวลาแล้วที่ควรที่จะกระจายความเสมอภาคในการค้าเพื่อตัดอภิสิทธิ์ในการผูกขาด และอย่าไปคิดถึงประโยชน์

ของบุคคลส่วนตัวหรือกลุ่มใดเป็นหลัก แต่ขอให้คิดถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก
นั้นแหละครับเศรษฐกิจของเมืองไทยถึงจะเจริญขึ้น เมื่อ ๒-๓ วันนี้

ประธานรัฐสภา : ขอประทานโทษครับ อีกมากหรือไม่ ข้างหลังยกมือกัน
ใหญ่ครับ

พลตรีศิริ สิริโยธิน : สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ชลบุรี) ไม่มากหรือครับ
อีก ๓ บรรทัดเท่านั้น อย่างเช่นกระทรวงเกษตรฯ ท่านรองปลัดแถลงมาว่าตลาดร่วม
ยุโรปนี้จะต้องจัดการนำมันเม็ดเข้าไปในตลาดร่วมยุโรปแล้ว และเราก็ต้องกระเสือก
กระสน อันนี้เกิดข้อบกพร่องอะไร เกิดข้อบกพร่องในเรื่องการเกษตร เพราะว่าเราจะ
คิดหวังอย่างเดียวกับการเกษตรเพื่อให้ลดดุลย์การค้านั้นทำไม่ได้ ส่งข่าวสารก็ตันจึงจะ
ซื้อรถยนต์เข้ามาคันหนึ่ง เพราะฉะนั้นในการที่รัฐบาลเขียนและแถลงนโยบายไว้ แต่
ไม่ได้เน้นให้ชัดเรื่องเซด Shade ของการเกษตร คือการเกษตรที่จะเร่งผลิตผลในทาง
อุตสาหกรรม อย่างเช่นฝ้ายครับ

ประธานรัฐสภา : ไม่ต้องละเอียดก็ได้ครับคุณศิริครับ

พลตรีศิริ สิริโยธิน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ชลบุรี) : ครับ ขอบคุณครับ
อย่างเช่นเรื่องฝ้าย ถ้าเราทำเป็นพื้นที่เราก็ทำได้ แต่นี่เราทำเป็นรายละเอียดเล็กๆน้อยๆ
เพราะฉะนั้นท่านประธานก็ทักท้วงกระผมมา ๒ ครั้งแล้ว ถ้าครั้งที่ ๓ กระผมก็ไม่มีโอกาส
จะแก้ตัว ก็จะต้องนั่งลง กระผมก็อยากจะกราบเรียนรัฐบาลแต่เพียงว่าท่านนายกฯ ได้
กล่าวว่าเราไม่มีเวลาที่จะทะเลาะกันอีกแล้วเพื่อประโยชน์ของบ้านเมือง แต่กระผมก็
อยากจะกราบเรียนว่า เราไม่มีเวลาที่จะเล่นดินและหลอกลวงกันต่อไปแล้ว
มิฉะนั้นจะสิ้นชาติครับ เพราะฉะนั้นที่พูดมานี้ไม่ได้เล่นดินแต่ประการใด มี
อะไรที่บกพร่องเรามาตีแผ่กัน มีอะไรที่รัฐบาลทำไม่ได้ มาพูดกัน มีอะไร
ผิดพลาดมาพูดกัน เราพร้อมที่จะให้อภัย ขอขอบคุณครับ

หน้าว่าง

ไปตุ พลตรีศิริ สิริโยธิน หาเสียงเลือกตั้ง

โดย

เศรษฐีพร บุตรีพิทักษ์

หน้าว่าง

ไปตู พลตรีศิริ สิริโยธิน หาเสียงเลือกตั้ง

ผู้ที่เคยสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และได้รับเลือกตั้งเป็น
ผู้แทนราษฎรหลาย ๆ ครั้งติดต่อกันนั้นมีอยู่จำนวนมาก บุคคลเหล่านี้ล้วนมีประสบ-
การณ์อย่างมากมาในการหาเสียงเลือกตั้ง แต่ท่านทั้งหลายมักจะไม่มีโอกาสที่จะเขียน
ประสบการณ์ต่าง ๆ ของท่านออกเผยแพร่ให้ประชาชนผู้สนใจได้อ่านหรือรับทราบ ทั้งนี้
เพราะเมื่อได้รับเลือกตั้งแล้ว ท่านย่อมมีภารกิจมากมายในหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภา
หรือบางคนก็ไม่อยากจะเปิดเผยประสบการณ์ของตนให้ผู้อื่นทราบ

นอกจากผู้สมัครรับเลือกตั้งแล้ว ผู้จัดการในการหาเสียงเลือกตั้ง และหัว-
คะแนนทั้งหลายต่างก็มีประสบการณ์ในเรื่องทำนองนี้ แต่บุคคลทั้งสองประเภทนี้มักมี
ข้อจำกัด เพราะหัวคะแนนนั้นมักจะมีประสบการณ์เฉพาะท้องถิ่นของตน ส่วนผู้จัดการ
การหาเสียงนั้นก็ต้องบริหารงานที่ศูนย์การณรงค์หาเสียงเลือกตั้งมากกว่าที่จะต้องไปรับ
ประสบการณ์จริงในสนาม

ข้าพเจ้าไม่เคยสมัครรับเลือกตั้ง แต่มีโอกาสดำเนินสัมผัสและสังเกตการณ์การ
เลือกตั้งอย่างใกล้ชิดที่สุด โดยได้มีโอกาสติดตามท่านพลตรีศิริ สิริโยธิน ไปหาเสียง
เลือกตั้งเป็น ส.ส. ในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๑๙ ตลอดระยะเวลา
๒ เดือนเต็ม ได้มีโอกาสติดตามท่านไปทุกหนทุกแห่งทุกวัน ซึ่งนับว่าเป็นประสบการณ์
ที่หาได้ยากยิ่ง

การเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๑๙ นั้น เป็นการเลือกตั้งที่ท่านพลตรี
ศิริ สิริโยธิน ได้รับเลือกตั้งโดยได้คะแนนสูงสุดเป็นที่หนึ่งในเขต ๒ ของจังหวัดชลบุรี

จากการที่ได้มีโอกาสใกล้ชิดและติดตามท่านไปหาเสียงเลือกตั้งในทุกตำบลของ
อำเภอศรีราชา อำเภอบ้านบึง อำเภอบางละมุง อำเภอสัตหีบ กิ่งอำเภอหนองใหญ่
กิ่งอำเภอเกาะสีชัง นั้น ข้าพเจ้าได้มีโอกาสรับรู้เรื่องราวทางการเมืองมาก มีโอกาสเห็น
การวางแผนหาเสียงเลือกตั้ง การจัดการในการหาเสียงเลือกตั้ง การแก้เกมในทางการเมือง

เมือง เทคนิคในการปราศรัยหาเสียง การรู้จักกับบุคคลที่เกี่ยวข้องในการเลือกตั้ง การได้รับฟังเรื่องราวทางการเมืองจากการบอกเล่าของท่านพลตรีศิริ ฯ การได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองกับบุคคลซึ่งมีประสบการณ์ทางการเมืองมาอย่างโชกโชน และที่สำคัญอย่างยิ่งก็คือได้รับประสบการณ์จากการปฏิบัติจริง ซึ่งไม่มีสถาบันการศึกษาใด ๆ จะสอนให้ได้

เรื่องที่ได้รับทราบ ได้พบ ได้เห็น ได้สัมผัสนั้น มีทั้งเรื่องที่สามารถเปิดเผย และเล่าสู่กันฟังได้ บางเรื่องยังไม่สมควรจะเปิดเผยได้ในขณะนี้

ท่านพลตรีศิริ สิริโยธิน เคยปรารภกับข้าพเจ้าอยู่เสมอว่า อยากจะเขียนประสบการณ์ทางการเมืองในชีวิตของท่าน ตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการทำรัฐประหาร เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๐ เป็นต้นมา จนถึงการเลือกตั้งทุกครั้ง และการรัฐประหารหรือ กบฏในครั้งต่อ ๆ มา จนถึงการเลือกตั้งครั้งสุดท้ายของท่าน แต่บังเอิญยังมีหน้าที่ท่าน จะได้เริ่มต้นลงมือเขียน ท่านก็ถึงแก่อนิจกรรมเสียก่อน

ดังนั้น เพื่อเป็นอนุสรณ์แด่ท่านพลตรีศิริ สิริโยธิน ข้าพเจ้าจึงขอนำเรื่องบางเรื่องที่ข้าพเจ้าได้พบ ได้เห็น ได้สัมผัส ได้รับทราบ จากการติดตามท่านไปหาเสียงเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อ ๔ เมษายน ๒๕๑๙ มาเล่าสู่กันฟัง เพื่อแสดงให้เห็นคุณลักษณะบางประการของนักการเมือง ซึ่งกว่าจะได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นั้น ต้องประสบความยากลำบากและต้องสู้มาโชกโชนเพียงใด ทั้งนี้โดยหวังว่าคงจะเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจบ้างไม่มากนักนัย

กรณีที่ ๑ “หนามยอก หนามบ่ง”

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า การเลือกตั้งผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๑๙ นั้น เขตเลือกตั้งที่สอง ของจังหวัดชลบุรี เป็นเขตที่มีการแข่งขันที่หน้าตื่นตื่นที่สุดเขตหนึ่งของประเทศ ทั้งนี้เพราะผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เด่น ๆ ในครั้งนั้น นอกจากพลตรีศิริ สิริโยธิน แห่งพรรคชาติไทย แล้วยังมีพลตำรวจเอกพจน์ เกษะนันท์ อดีตอธิบดีกรมตำรวจ และคุณณรงค์ สิงห์โตทอง แห่งพรรคกิจสังคม และคุณประสิทธิ์ จิตต์อารีย์ แห่งพรรคประชาธิปไตยด้วย

ในจำนวนผู้สมัครเด่น ๆ ทั้งสี่คนนี้จะมีโอกาสได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรเพียง ๒ คนเท่านั้น ดังนั้นจึงเป็นการแข่งขันที่ทุกฝ่ายต่างให้ความสนใจ

คุณประสิทธิ์ จิตต์อารีย์ นั้นได้เปรียบที่สมัครในนามของพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งขณะนั้นชื่อเสียงของพรรคประชาธิปัตย์กำลังหอมหวานและดีวันดีคืน ฐานคะแนนเสียงอยู่ที่อำเภอบางละมุง และอำเภอสัตหีบเป็นส่วนใหญ่

ส่วนคุณตรงค์ สิงห์โตทอง นั้นเป็นผู้แทนเก่าและเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงรู้จักกันอย่างกว้างขวางทั้งในจังหวัดชลบุรีและทั่วประเทศ และมีฐานคะแนนแน่นหนาในอำเภอบ้านบึงและกิ่งอำเภอหนองใหญ่

พลตำรวจเอกพจน์ เกษะนันท์ เป็นผู้สมัครหน้าใหม่ แต่สมัครในนามพรรคกิจสังคมเช่นเดียวกับคุณตรงค์ สิงห์โตทอง ฐานคะแนนอยู่ที่อำเภอศรีราชา

สำหรับท่านพลตรีศิริ สิริโยธิน สมัครในนามพรรคชาติไทย ฐานคะแนนกระจายทั่วไป และฐานคะแนนที่มั่นคงอยู่ที่อำเภอศรีราชา

ในระยะแรกของการเริ่มหาเสียงเลือกตั้งกันนั้น ราษฎรชาวเขตสอง ของจังหวัดชลบุรี ต่างตื่นเต้นกันมากที่ทราบว่า พลตำรวจเอกพจน์ เกษะนันท์ ลงสมัครรับเลือกตั้ง ประชาชนต่างก็กล่าวขวัญถึงเรื่องนี้กันอย่างกว้างขวาง ทำให้เป็นที่ฮือฮากันมาก และในการหาเสียงช่วงระยะเวลาเพียง ๒-๓ สัปดาห์เท่านั้น ข้าว ก็กระจายไปทั่วว่า อดีตอธิบดีกรมตำรวจท่านนี้จะดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย หลังจากที่ได้รับเลือกตั้งแล้ว

เมื่อข่าวนี้แพร่สะพัด บรรดาหัวคะแนน ข้าราชการ และพ่อค้า คหบดีทั้งหลายที่เคยเอาใจช่วยเหลือผู้สมัครคนอื่นต่างก็ชักล้างเล และบางคนถึงกับหันไปช่วยเหลืออดีตอธิบดีกรมตำรวจ ทั้งนี้เพราะเกรงว่าอาจจะได้รับอิทธิพลในภายหลัง หรือบางคนก็เล็งผลเลิศหลังเลือกตั้ง ดังนั้นจึงทำให้ผู้สนับสนุนผู้สมัครคนอื่นหลาย ๆ คนชักกระส่ำระสาย รวมทั้งผู้สนับสนุนพลตรีศิริ สิริโยธิน ด้วย

เหตุการณ์ดังกล่าวนี้นับว่าทำให้คะแนนเสียงของอดีต อธิบดีกรมตำรวจดีขึ้นมาก และคะแนนเสียงของคนอื่นก็ตกลง

พลตรีศิริ ฯ ท่านได้พิจารณาแล้วเห็นว่าหากปล่อยเหตุการณ์ดำเนินไปเช่นนั้น ท่านอาจจะไม่ได้รับเลือกตั้งก็ได้ ดังนั้นท่านจึงเรียกประชุมที่ปรึกษาและหัวหน้าส่วนสำคัญว่าจะแก้ไขเหตุการณ์อย่างไรดี ผลที่สุดที่ประชุมก็ได้มติว่า “ศาลพระภูมิต้องเขียน นามยกต้องเอานามบ่ง” กล่าวคือ เมื่อคู่ต่อสู้ปล่อยข่าวเช่นนั้นได้ ก็ควรจะมีการแก้เผ็ดกันบ้าง

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ท่านพลตรีศิริ ฯ เป็นเสือเก่าเจ้าของสนาม ดังนั้นจึงต้องรักษาศักดิ์ศรีไว้ให้ได้

สัปดาห์ต่อมาข่าว กระซิบกระซาบก็กระจัดกระจายกันไปอย่างรวดเร็วและกว้างขวางว่าพรรคชาติไทยจะมีการเปลี่ยนแปลงหัวหน้าพรรค หลังจากการเลือกตั้งคราวนี้โดยจะให้พลตรีศิริ สิริโยธิน เป็นหัวหน้าพรรค เพื่อเตรียมเป็นนายกรัฐมนตรีต่อไป

“พลตรี จะเป็นนายก” ชาวบ้านเริ่มวิจารณ์ข่าวนี้อย่างกว้างขวาง (ชาวบ้านเรียกท่านพลตรีศิริ ฯ ว่า “พลตรี”) ข่าวดังกล่าวกระจายจากหมู่บ้านมาสู่ตลาด และอำเภอต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว

ผลปรากฏว่า หัวหน้าส่วนหนึ่งรวมทั้งข้าราชการและพ่อค้าคหบดี ซึ่งลี้ภัยอยู่เมื่อตอนแรกนั้นได้กลับมาสนับสนุนท่านพลตรีศิริ ฯ อีก ซึ่งนับได้ว่ามีส่วนสำคัญที่ทำให้ท่านได้ชัยชนะ โดยได้รับเลือกตั้งคะแนนเป็นที่หนึ่งของเขตนี้

กรณีที่ ๒ : ความล้มเหลวในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

การหาเสียงเลือกตั้งนั้น เป็นที่ทราบกันดีว่า วิธีการที่ใช้ในการหาเสียงมีทั้งที่ถูกกฎหมาย ผิดกฎหมาย และผิดศีลธรรม ผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคนนั้นมิได้คำนึงถึงสิ่งอื่นใดนอกจากชัยชนะ ไม่ว่าชัยชนะนั้นจะได้มาด้วยวิธีการสกปรกเพียงใดก็ตาม

ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๑๙ พลตรีศิริ ฯ ก็โดนמרסุมจากวิธีการหาเสียงที่สกปรก หลายวิธีหลายครั้งด้วยดังตัวอย่างเช่น

คืนวันหนึ่งหัวหน้าของพลตรีศิริ ฯ ได้นำภาพยนตร์ไปฉายกลางแปลงที่วัด

แห่งหนึ่งในอำเภอศรีราชา และได้เชิญพลตรีศิริ ฯ ไปปรากฏตัวและปราศรัยกับราษฎรด้วย ปรากฏว่าหวัคเนนสามารถชักจูงให้ประชาชนมาชมภาพยนตร์ได้เป็นจำนวนมาก ประมาณ ๑,๐๐๐ กว่าคน แต่เวลาผ่านไปจนถึง ๒๑.๓๐ น. ก็ยังไม่สามารถฉายภาพยนตร์ได้ เพราะปรากฏว่ามีผู้ก่อวินาศกรรมโดยมีวัยรุ่นกลุ่มหนึ่งได้ไประเบิดขวดในบริเวณใกล้เคียง มีการตัดเชือกชิงจอภาพยนตร์ และมีการเอาทรายใส่ในถังน้ำมันเครื่องปั่นไฟเครื่องไฟจึงใช้ไม่ได้

พลตรีศิริ ฯ ได้เดินทางไปถึงบริเวณงานใน ขณะที่ประชาชนกำลังกระสับกระส่ายและกระวนกระวายเริ่มรวนเรและทยอยยกกลับ เพราะเกรงกลัวอันตราย ท่านจึงรีบแก้ไขสถานการณ์โดยฉับพลันทันที โดยใช้รถโฆษณาหาเสียงปราศรัยต่อประชาชนว่า

“ท่านพ่อแม่พี่น้องที่เคารพ เนื่องจากเกิดขัดข้องทางด้านเครื่องไฟ ทำให้ท่านพ่อแม่พี่น้องต้องเสียเวลามาก ทางเจ้าหน้าที่ได้พยายามแก้ไขจนสุดความสามารถ แต่ก็ไม่สามารถจะแก้ไขได้ ฉะนั้น จึงต้องกราบขอภัยที่ทำให้ท่านต้องเสียเวลาในคืนนี้ อย่างไรก็ตามเพื่อเป็นการทดแทนบุญคุณของท่านพ่อแม่พี่น้อง ข้าพเจ้าจะได้นำภาพยนตร์มาฉายแก้ตัวใหม่ในคืนวันพรุ่งนี้ โดยขอรับรองว่า จะไม่ทำให้พี่น้องผิดหวังอีกเป็นอันขาด และจะพยายามจัดภาพยนตร์ที่ดีที่สุดมาฉายชดเชยให้เป็นพิเศษ ๓ เรื่อง

ส่วนเรื่องที่มีผู้ปฏิบัติฝ่าฝืนกฎหมายนั้น ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจได้จับตัวไปดำเนินคดีแล้ว

สำหรับบรรดาแม่ค้าและพ่อค้าที่เตรียมอาหารมาขายในคืนนี้ เพื่อมิให้ท่านต้องขาดทุน ข้าพเจ้าขอใช้เงินชดเชยให้ท่านละ ๑๐๐ บาท หวังว่าคงจะไม่ทำให้ท่านเดือดร้อน และหวังว่าคืนพรุ่งนี้ท่านคงจะมาขายใหม่อีก”

ปรากฏว่า คืบวันต่อมามีผู้มาชมภาพยนตร์มากกว่า ๑,๐๐๐ คน และผลการเลือกตั้งที่หน่วยนั้นพลตรีศิริ ฯ ได้คะแนนนำมาเป็นที่หนึ่ง โดยทิ้งอันดับสองถึง ๕๐๐ กว่าคะแนน

กรณีที่ ๓ : การแก้เกมทางการเมือง

ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๑๙ นั้น ทางกิ่งอำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี ได้จัดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งมาปรากฏตัวและปราศรัยกับประชาชนในคืนวันหนึ่งก่อนการเลือกตั้งประมาณ ๒ สัปดาห์ โดยจัดขึ้นที่บริเวณสนามใกล้เคียงกับที่ว่าการกิ่งอำเภอ ซึ่งขณะนั้นมีงานรื่นเริงประจำปีด้วย

ปรากฏว่ามีประชาชนมาเที่ยวงานเป็นจำนวนมากกว่า ๕,๐๐๐ คน และผู้สมัครรับเลือกตั้งทุกคนได้ไปปรากฏตัวและปราศรัยกับประชาชนที่มาเที่ยวงานด้วย

ในการปราศรัยหาเสียงครั้งนี้มีเรื่องที่จะบันทึกไว้เป็นประวัติศาสตร์อย่างหนึ่ง เพื่อให้เห็นการต่อสู้ทางการเมืองซึ่งต้องอาศัยไหวพริบ และการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ซึ่งจะเป็นประโยชน์ไม่มากนักน้อยต่อผู้สนใจการเมือง

กล่าวคือ ได้มีผู้สมัครท่านหนึ่งได้ขึ้นไปปราศรัยหาเสียงก่อนท่านรัฐมนตรีศิริโยธิน และเมื่อแถลงนโยบายของพรรค นโยบายของตน ตลอดจนผลงานความดีของตนต่าง ๆ แล้ว ผู้สมัครท่านนั้นก็ได้กล่าวขึ้นในตอนหนึ่งว่า

“จังหวัดชลบุรีเป็นจังหวัดที่โชคดีกว่าจังหวัดอื่น ๆ กล่าวคือ มีผู้แทนราษฎรทั้งจังหวัดได้ ๔ คน โดยแบ่งเป็นเขตละ ๒ คน แต่ปรากฏว่าเราสามารถมีผู้แทนได้ ๔ คน โดยมีรัฐมนตรีอีก ๑ คน เท่ากับเสมือนมีผู้แทน ๕ คน ทั้งนี้เพราะพลตรีศิริโยธิน นั้น ถึงแม้ท่านจะไม่ได้รับเลือกตั้ง ท่านก็ได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีอย่างแน่นอน เพราะท่านเป็นถึงรองหัวหน้าพรรคชาติไทย มีความสามารถสูง มีคุณวุฒิวิญญู และประสบการณ์ที่สามารถเป็นรัฐมนตรีได้อย่างสบาย ดังนั้น ท่านพี่น้องทั้งหลายจึงไม่จำเป็นต้องเลือกพลตรีศิริ ฯ เป็น ส.ส. อีก เพราะว่าถึงแม้ท่านไม่ได้เป็น

ส.ส. ท่านก็ได้เป็นรัฐมนตรีแน่ ๆ เรามาเลือกคนอื่นเป็นผู้แทนดีกว่าจะได้มี ส.ส. เพิ่มขึ้นอีก ๑ คน”

ปรากฏว่าประชาชนต่างปรบมือชอบใจคำปราศรัยดังกล่าวมาก และนับได้ว่าเป็นกลเม็ดที่สำคัญที่ท่านพลตรีศิริ สิริโยธิน ซึ่งจะขึ้นปราศรัยเป็นคนต่อไปจะต้องหาทางตอบโต้ และแก้ไขให้ได้มิเช่นนั้นจะต้องเสียเปรียบแน่ ๆ

ผู้เขียนสังเกตเห็นว่า พลตรีศิริ สิริโยธิน นั้นต้องหัวเราะออกมาทันทีเมื่อได้ฟังคำปราศรัยดังกล่าว และเพียงชั่วแวบเดียวสีหน้าท่านก็เคร่งเครียด เหมือนใช้ความคิดอย่างหนักก่อนจะก้าวขึ้นเวทีสำหรับปราศรัย

เมื่อท่านขึ้นไปปรากฏตัวบนเวทีนั้น ท่านได้กล่าวคำปราศรัยด้วยใบหน้ายิ้มแย้ม ท่านกล่าวถึงนโยบายของพรรค แผนงานที่ท่านจะทำหากได้รับเลือกตั้ง ตลอดจนผลงานเก่า ๆ ที่ท่านได้ทำไว้ และก่อนจะจบคำปราศรัยนั้น ท่านได้ตอบโต้คำปราศรัยของผู้สมัครคนก่อนไว้อย่างน่าสนใจ จับใจความได้ดังนี้

“ตามที่ท่านผู้สมัครที่ได้ขึ้นมาปราศรัยก่อนผม ได้กล่าวพาดพิงมาถึงผม โดยยกย่องผมว่ามีความสามารถสูง มีคุณวุฒิ วัยวุฒิ และประสบการณ์เหมาะสมที่จะเป็นรัฐมนตรีได้อย่างสบายนั้น ผมรู้สึกขอบคุณเป็นอย่างยิ่งและไม่ขอปฏิเสธว่าเป็นความจริงทุกอย่าง แต่ท่านพี่น้องที่เคารพ การที่ผู้ใดพูดอะไรแล้วจะเชื่อไปทุกอย่างนั้นไม่ได้ เพราะบางคนที่พูดจริงโดยเจตนาบริสุทธิ์ บางคนที่พูดเท็จและมีเจตนาไม่บริสุทธิ์ กรณีที่บอกว่าผมมีความสามารถสูง มีคุณวุฒิ วัยวุฒิ และประสบการณ์เหมาะสม สมควรเป็นรัฐมนตรีได้อย่างสบายแล้วไม่ต้องเลือกผมเป็นผู้แทนนั้น ขอให้พี่น้องที่เคารพทั้งหลายอย่าได้หลงเชื่อเป็นอันขาด ท่านจะภูมิใจและพอใจเพียงให้คนเมืองชลเป็นเพียงรัฐมนตรีเท่านั้นหรือ ผมเป็นรองหัวหน้าพรรคชาติไทย ในการเลือกตั้งครั้งนี้ พรรคชาติ

ไทยมีหวังมากกว่าจะได้จัดตั้งรัฐบาล ดังนั้นอนาคตเป็นสิ่งที่ไม่น่า
นอน การเป็นรองหัวหน้าพรรคชาติไทยนั้น ความหวังที่จะได้
ตำแหน่งสูงกว่ารัฐมนตรีนั้นย่อมมีอยู่และความหวังที่จะเป็นนายกรัฐมนตรีก็
เหมือนกันจะประมาณไม่ได้ คนเรานั้นดูถูกกันไม่ได้
ในโลกนี้ไม่มีอะไรแน่นอน อนาคตยังเป็นสิ่งมองไม่เห็น ดังนั้น
เพื่อความไม่ประมาทโปรดเลือกตั้งผมเป็นผู้แทนของท่าน เพื่อให้
สามารถทำหน้าที่ได้สมกับคุณวุฒิ วิทยุฒิ ความสามารถ และ
ประสบการณ์ตามที่ท่านผู้สมัครคนก่อนได้ชื่นชมไว้....”

ประชาชนซึ่งมาฟังคำปราศรัยต่างปรบมืออย่างกึกก้องยาวนาน และปรากฏว่าในเขตกิ่งอำเภอหนองใหญ่ คะแนนเสียงของท่านมาเป็นลำดับที่หนึ่ง.

กรณี ๔ : จะเป็นนักการเมือง ต้องขยันและอดทน

“ถ้าขยันหากินเหมือนหาเสียง รวยตายเลย”

ท่านพลตรีศิริ สิริโยธิน กล่าวเช่นนั้นอยู่บ่อย ๆ เป็นคำกล่าวที่เป็นความจริง
ซึ่งผู้ที่สมัคร ส.ส. จะต้องไม่ปฏิเสธ ในขณะที่เดียวกันก็แสดงให้เห็นอยู่ในตัวของมันเอง
ว่า “การที่จะเป็น ส.ส. ได้นั้น จะต้องเป็นนักขยัน และอดทนอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะ
ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงง่ายเท่ากับคะแนนเสียง

บางทีวันนี้คะแนนเสียงยังดีอยู่ แต่พอเวลาผ่านไป ๒-๓ วัน ไปตรวจสอบดู
ใหม่ คะแนนเสียงสนับสนุนลดลงไปต้งมากมาย เพราะคู่แข่งขึ้นมาแย่งคะแนนเสียง
ไปเสียแล้ว

พลตรีศิริฯ เป็นนักการเมืองที่ขยันที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการหา
เสียงเลือกตั้ง จะเห็นได้จากตารางเวลาการหาเสียงของท่านในแต่ละวันท่านจะออกจาก
บ้านตั้งแต่เวลาเช้า ประมาณ ๗ โมงเช้า และจะไปปรากฏตัว ไปพบหัวคะแนน ไป
พบบุคคลสำคัญของท้องถิ่น ไปปราศรัยในที่ต่าง ๆ โดยจะกลับถึงที่พักประมาณเวลา ๕
ทุ่มโดยเฉลี่ย และมีอยู่เสมอที่บางวันก็ถึงที่พักหลังสองยามไปแล้ว

นอกจากความขยันขันแข็งแล้ว ท่านพลตรีศิริ ฯ ยังมีความอดทนเป็นพิเศษด้วย จะเห็นได้จากการที่บางวันต้องไปปราศรัยกับราษฎรในวันเดียวกันถึง ๒ จุด ใน ๓ อำเภอ และที่สำคัญอย่างยิ่ง ทุกแห่งที่ไปปรากฏตัว หรือไปปราศรัยนั้น ประชาชนมักจะมีการตีมโหรีกันอยู่เสมอ บางแห่งก็ตีมโหรี บางแห่งก็กวางทอง บางแห่งก็เซียงซุน บางแห่งก็เหล้าขาว บางแห่งก็เบียร์ และประชาชนจะต้องนำเหล้ามาเคี้ยวเชิญให้พลตรีศิริ ฯ ตีมทุกแห่ง และบางแห่งก็หลาย ๆ แก้ว บางวันนับแล้วท่านตีมเหล้าหลาย ๆ ชนิด หลาย ๆ ยี่ห้อรวมกันมากกว่า ๑ ขวด แต่ไม่เคยปรากฏว่าท่านได้แสดงอาการมึนเมาให้ปรากฏแม้แต่น้อย ทั้ง ๆ ที่อายุก็ ๖๐ ปีแล้ว ที่มีปรากฏอยู่เสมอก็ได้แก่อาการเสียงแหบแห้ง เพราะตรากตรำในการปราศรัย แต่เพียงวันเดียวก็จะหาย ซึ่งแสดงให้เห็นความเข้มแข็งทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ

ตลอดระยะเวลาในการหาเสียงเลือกตั้งนั้น นอกจากจะต้องตระเวนหาเสียงอย่างหนักแล้ว บางแห่งต้องปราศรัยไม่ต่ำกว่าครึ่งชั่วโมง และต้องตอบปัญหาต่าง ๆ ที่ประชาชนสนใจสอบถาม นอกจากนี้ยังต้องพยายามเอาอกเอาใจคนทุก ๆ ฝ่ายด้วย เช่น หัวคะแนน หรือประชาชนที่เดือดร้อน หรือผู้ที่มาขอความช่วยเหลือและที่สำคัญก็คือ บางครั้งจำเป็นต้องใช้ความอดทน และอดกลั้นอย่างมาก เมื่อถูกยั่วถูกก่อวุ่นจากคู่แข่งหรือผู้ไม่ปรารถนาดี

กรณีที่ ๕ : นักการเมือง ต้องมีสติ

คืนวันหนึ่ง ที่วัดกิโลสิบ อำเภอสตึก ทางหัวคะแนนของพลตรีศิริ ฯ ได้จัดภาพยนตร์ไปฉายให้ประชาชนชม และได้เชิญท่านไปปราศรัยกับประชาชนด้วย

เมื่อถึงเวลาประมาณ ๓ ทุ่ม โฆษกซึ่งเป็นผู้พากษ์ภาพยนตร์ ก็ได้ประกาศเชิญให้ท่านขึ้นไปกล่าวคำปราศรัย ที่ยื่นสำหรับการปราศรัยก็ใช้โต๊ะสำหรับรับประทานอาหารนั่นเอง

ทันทีที่ท่านได้ก้าวขึ้นบนโต๊ะ เพื่อกล่าวคำปราศรัยปรากฏว่า ประชาชนในบริเวณใกล้เคียงรอบ ๆ โต๊ะของท่านต่างลุกขึ้นพรวดพราด และวิ่งกระจายกันออกไปห่างจากโต๊ะของท่านรั้วมนตรึศิริ ฯ ประมาณ ๑๐ เมตรรั้วมิโดยรอบ

ตอนนั้นข้าพเจ้าตกใจมาก เพราะคิดว่าคงเกิดเหตุร้ายขึ้นแน่ เพราะอยู่ ๆ ประชาชนก็ลุกขึ้นวิ่งกระจายกันออกไป แต่ก็ไม่ปรากฏว่ามีเหตุการณ์อะไร พลตรีศิริฯ ท่านกล่าวปราศรัยไปตามปกติเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น และเมื่อจบการปราศรัยแล้ว ประชาชนก็ยังปรบมือกันอย่างพร้อมเพรียงด้วย

เมื่อท่านพลตรีศิริฯ จบคำปราศรัยแล้ว ประชาชนจึงทยอยกันกลับมานั่งที่เดิม และภาพยนตร์ก็เริ่มฉายให้ประชาชนชมต่อไป

ขณะเดินทางกลับที่พัก ข้าพเจ้าได้ถามท่านรัฐมนตรีศิริฯ ว่า ท่านรู้สึกอย่างไรบ้างในเรื่องดังกล่าว ท่านตอบว่า

“ผมตกใจมากเหมือนกัน เพราะไม่ทราบว่าเขาลุกขึ้นวิ่งหนีไปทำไม แต่ผมมีความเชื่อมั่นว่า ไม่มีใครทำร้ายผม ผมจึงไม่รู้สึกหวั่นไหวนัก ยังมีสติดี....”

เรามาทราบกันในภายหลังว่า สาเหตุที่ประชาชนลุกขึ้นวิ่งกระจายกันออกไปนั้น เพราะประชาชนกลัวเหตุการณ์จะเกิดขึ้นเช่นเดียวกับจังหวัดชัยนาท ก่อนหน้านี้นี้หนึ่งวัน ซึ่งมีการประเบิดขนะที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งกำลังปราศรัยหาเสียง ทำให้มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บหลายคน

กรณีที่ ๖ : อยากเป็นตัวแทน ต้องมีความกล้า

ประชาชนส่วนใหญ่ของอำเภอบ้านบึง และกิ่งอำเภอหนองใหญ่ นั้น ส่วนใหญ่มีอาชีพทางทำไร่ คือ ไร่มันสำปะหลัง และไร่อ้อย ประชาชนเหล่านี้จะเลิกงานและกลับถึงบ้านอาบน้ำอาบท่า และรับประทานอาหารเย็นกันก็หลังจากตะวันตกดินไปนานแล้วพอสมควร

ดังนั้น เวลาที่เหมาะสมแก่การปราศรัยหาเสียงกับราษฎรดังกล่าวจึงต้องอาศัยการจัดงานกลางคืน ซึ่งเป็นโอกาสที่ประชาชนจะมาชุมนุมกันเป็นจำนวนมาก เช่น กรณีที่มีงานรื่นเริงประจำปี มีการนำภาพยนตร์ไปฉาย หรือ กรณีมีมหรสพไปแสดง เนื่องมาจากประชาชนจัดงาน หรือทางอำเภอจัดงาน เป็นต้น

เป็นเวลาบ่อยครั้ง ที่ท่านพลตรีศิริฯ จะออกเดินทางจากบ้านพัก เวลาประมาณ ๑๙.๐๐ น. เพื่อเดินทางไปปราศรัยหาเสียงเลือกตั้งในกิ่งอำเภอหนองใหญ่ หรืออำเภอบ้านบึง ซึ่งจะใช้เวลาในการเดินทางประมาณ ๑ ชั่วโมง หรือมากกว่านั้น และเส้นทางการคมนาคมไปสู่ท้องที่ดังกล่าวก็เปลี่ยวนมาก เพราะสองข้างทางมีแต่ไร่อ้อยและมันสำปะหลังหรือไม่เช่นนั้นก็เป็นป่าและเขา

ตามปกติมหรสพ หรือภาพยนตร์ในงานต่างๆ มักจะเริ่มเวลาประมาณ ๓ หุ่มนขึ้นไป ดังนั้นกว่าจะได้ปราศรัยก็ประมาณ ๔ หุ่มน แล้วจึงเดินทางกลับ ในขณะที่เดินทางกลับนั้น ตลอดทางที่อยู่ในป่า นอกจากเสียงของพวกเราที่ไปด้วยกัน และเสียงรถยนต์ที่หนึ่งไปแล้ว เสียงอย่างอื่นที่เราได้ยินก็คือเสียงจิ้งจั่นเรไรและแมลงกลางคืน

ข้าพเจ้ารู้สึกเป็นห่วงในเรื่องความปลอดภัยมาก เพราะที่ร่วมเดินทางไปตามปกติก็มีคนขับรถ ข้าพเจ้า และผู้ติดตามอีกสองคนเท่านั้น แต่ท่านรัฐมนตรีศิริฯ ท่านกล่าวกับข้าพเจ้าว่า

“แถวนี้ก้านันจวบ (ก้านันประจวบ ศิริวรราช) เขาอยู่มานาน เขาช่วยเหลือผม... คงไม่เป็นไรหรอก อีกอย่างหนึ่งผมก็คุ้นเคยกับแถบนี้ดี เคยตะลุยหาเสียงมาเยอะแล้ว... และที่สำคัญเราเสนอตัวมารับใช้ประชาชน แล้วจะมากลัวอะไรอยู่ไม่ได้”

กรณีที่ ๗ : การเมืองกับผลประโยชน์ของชาติ

ในระหว่างการหาเสียงเลือกตั้งนั้น ตามปกติเวลา ๗.๐๐ น. ของทุกวัน พลตรีศิริ สิริโยธิน จะต้องออกจากบ้าน เพื่อเดินทางไปพบปะเยี่ยมเยียนราษฎร และพบกับบุคคลที่นัดหมายไว้ หรือบุคคลสำคัญของท้องถิ่น รวมตลอดทั้งการปรากฏตัวและปราศรัยหาเสียงตามตารางเวลาที่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้าแล้ว และกว่าจะกลับถึงที่พักก็จะเป็นเวลาโดยเฉลี่ยประมาณ ๕ หุ่มน บางวันอาจจะ ๓ หุ่มน ๔ หุ่มน บางวันอาจจะดีหนึ่งดีสองก็เคยปรากฏอยู่เสมอ

คืนวันหนึ่ง เวลาประมาณ ๐๐.๓๐ น. เมื่อรถของท่านกลับถึงที่พัก ปรากฏว่ามีแขกซึ่งเป็นบุคคลสำคัญ ๒ ท่าน (ท่านหนึ่งเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ระดับอธิบดี อีกท่านหนึ่งเป็นเจ้าของโรงแรมมีชื่อแห่งหนึ่งในพัทยา) รอพบท่านอยู่ ซึ่งได้ทราบจากคุณหญิงว่าแขกทั้ง ๒ ท่านนั้น ได้มารออยู่ตั้งแต่หัวค่ำแล้ว

ทั้ง ๆ ที่เหนื่อยและอ่อนเพลียจากการตระเวนหาเสียงมาทั้งวัน แต่ท่านพลตรีศิริ ฯ ก็ไม่ได้แสดงความรังเกียจที่จะสนทนากับแขกแต่อย่างใด ท่านสนทนากับแขกประมาณครึ่งชั่วโมง แขกก็ลากลับด้วยท่าทางอ่อนเพลีย

วันรุ่งขึ้น ท่านพลตรีศิริ ฯ ก็เดินทางไปร่วมประชุมคณะรัฐมนตรีตามปกติ และกลับไปถึงที่พักที่หาดวอนนภา บางแสน ตอนเย็นของวันเดียวกัน

เวลา ๑๙.๓๐ น. หลังจากที่ท่านพักผ่อนประมาณ ๒ ชั่วโมง ท่านก็ออกเดินทางไปปราศรัยกับประชาชนอีกเช่นเคย ในระหว่างที่นั่งอยู่ในรถยนต์ขณะเดินทางนั้น ท่านได้เล่าให้ฟังว่า ถ้าไม่ได้ไปประชุมคณะรัฐมนตรีวันนี้ ก็คงจะต้องเสียใจไปจนตลอดชีวิต เพราะมีการพิจารณาเรื่องที่นั่งของการบินไทย และสายการบินอื่นด้วย วันนี้รู้สึกภูมิใจที่ได้รักษาผลประโยชน์ให้แก่สายการบินของชาติอย่างมาก หากไม่ได้ไปประชุมคงจะทำให้บริษัทการบินไทยจำกัด เสียผลประโยชน์ไปอย่างมากมาย และที่สำคัญจะทำให้อนุชนรุ่นหลังเข้าใจในตัวท่านผิดด้วย

ท่านได้เล่าให้ผู้ฟังว่า สาระสำคัญที่แขกทั้งสองคนมาพบนั้น เนื่องจากวันนี้ (หมายถึงวันรุ่งขึ้น) จะมีการประชุมคณะรัฐมนตรี ทั้งสองคนขอให้ท่านพลตรีศิริ ฯ ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ไม่ต้องไปประชุมคณะรัฐมนตรีแล้วทั้งสองคน มีสิ่งตอบแทนเป็นตัวเลข ๘ หลักขึ้นไป และรับประกันว่าคะแนนเสียงที่ตำบล... (ขอสงวนนาม) ประมาณ ๕๐๐ เสียงจะเป็นของท่านพลตรีศิริ ฯ

แต่เมื่อคืนนี้ท่านได้บอกแขกทั้งสองคนไปว่ารู้สึกขอบคุณเป็นอย่างยิ่งที่ได้ให้ความสนับสนุนและเสนอผลประโยชน์ให้ แต่ท่านไม่สามารถจะรับได้ เพราะท่านจะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติก่อน อย่างไรก็ตามท่านจะพิจารณาให้ความเป็นธรรม

อย่างดีที่สุด สำหรับคะแนนเสียงของประชาชนประมาณ ๕๐๐ เสียง ในตำบล... ที่
 แยกอ้างว่าอยู่ในอิทธิพลของเขานั้น ท่านก็บอกว่ามีความหมายอย่างยิ่งสำหรับท่าน
 ดังนั้น ขออย่าได้นำมาใช้เป็นข้อต่อรองกับท่านในเรื่องนี้เลย และขอให้เห็นใจนักการ
 เมืองอย่างท่านบ้าง ปรากฏว่าแขกทั้งสองผิดหวังมาก

ผลการเลือกตั้งปรากฏว่าคะแนนเสียงในตำบลนั้น ๕๐๐ กว่าเสียง พลตรีศิริฯ
 ได้ไม่ถึง ๑๐๐ เสียง ทั้ง ๆ ที่ได้พยายามหาเสียงอย่างหนักทุกวิถีทาง ซึ่งแสดงให้เห็น
 ว่าแขกคนสำคัญมีอิทธิพลที่สามารถจะบันดาลคะแนนเสียงดังกล่าวได้

ท่านรัฐมนตรีศิริฯ กล่าวกับข้าพเจ้าในเรื่องนี้ว่า

“ถ้าผมถึงกับจะต้องเอาผลประโยชน์ของประเทศชาติมาแลกกับการเป็น ส.ส.
 ผมนอนอยู่บ้านดีกว่า....”

กรณีที่ ๔ : หัวคะแนน

หัวคะแนน เป็นบุคคลสำคัญที่สุดในการหาเสียงเลือกตั้ง เพราะเป็นผู้ที่จะ
 สามารถดลบันดาลให้ผู้สมัครได้รับเลือกตั้งหรือพ่ายแพ้ในการเลือกตั้งได้เช่นเดียวกัน

หัวคะแนนในการหาเสียงเลือกตั้งนั้น แท้ที่สังเกตโดยทั่วไปแล้วจะพบว่า มัก
 จะได้แก่ ผู้ที่มีลักษณะเด่น ๆ ดังนี้ คือ

๑. เป็นบุคคลสำคัญของท้องถิ่น
 ๒. เป็นบุคคลที่มีฐานะครอบครัวดีพอสมควร
 ๓. เป็นบุคคลที่ชาวบ้านเคารพนับถือ
 ๔. เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันกว้างขวางทั่วไป
 ๕. เป็นบุคคลที่มีตำแหน่งหน้าที่การงานมั่นคง
 ๖. เป็นบุคคลที่มีอาวุโสของหมู่บ้าน หรือของตำบล ฯลฯ
- บุคคลที่มีลักษณะดังกล่าวข้างต้น อาจจะหมายถึงบุคคลดังต่อไปนี้ เช่น
๑. ข้าราชการหรืออดีตข้าราชการ

๒. พระ หรือเจ้าอาวาส
๓. กรรมการวัด มัสยิด โรงเจ ฯลฯ
๔. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
๕. ครู อาจารย์
๖. สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล
๗. แพทย์ประจำตำบล
๘. พ่อค้า คหบดี
๙. ประธานสหภาพแรงงาน
๑๐. ผู้รับเหมาก่อสร้าง
๑๑. นักเลง อันธพาล หรือจ้าวถิ่น

ในการหาเสียงเมื่อ ๔ เมษายน ๒๕๑๙ นั้น ท่านรัฐมนตรีศิริฯ ท่านกล่าวกับข้าพเจ้าว่า

“ผมหาเสียง ด้วยความสบายใจ เพราะหวัคະແນຂອງພົນ
ນັ້ນ ພົມພາຍາມເລືອກເຈົ້າພະຜູ້ທີ່ເປັນຄົນດີ ໃຜເປັນທີ່ຮັ່ງເຄີຍຈຸຂອງ
ປະຊາຊົນທັງໄປ ໂດຍເຈົ້າພະທີ່ເປັນນັກເລ່ງອັນຖາລນັ້ນ ພົມຈະໄມ່
ຍອມໃຊ້ໃນການຫາສິ່ງເປັນອັນຊາດ”

ตลอดระยะเวลา ๒ เดือนเต็ม ที่ใกล้ชิดอยู่กับท่านรัฐมนตรีศิริฯ และหวัคະແນຂອງທ່ານເກືອບທັງຫມົດນັ້ນ ໄມ່ປາກົດວ່າມີນັກເລ່ງອັນຖາລເຂົ້າມາເປັນหวัคະແນຂອງທ່ານ

ข้าพเจ้าเคยสอบถามท่านรัฐมนตรีศิริฯ ว่า ทำไมท่านจึงไม่ให้ “บางคน” ซึ่งมีกิตติศัพท์เลื่องลือไปทั่วประเทศเป็นหวัคະແນທ່ານບ້າງ คำตอบที่ได้รับก็คือ

“หากผมจะไม่ได้เป็นผู้แทนเพราะนັກເລ່ງອັນຖາລ
ກໍໄພ່ມັນຮູ້ໄປ
ถ้าเราใช้คนประเภทนี้ ດໍ່ໄປຫາເຂົາມາຂໍໃຫ້

ช่วยเหลือเขาบ้าง เราก็ต้องตอบแทนเขา
แล้วคุณคิดว่า คนประเภทนี้ จะขอร้องเรา
ในเรื่องดี ๆ งาม ๆ หรือ ?
แล้วเราจะตอบแทนเขาได้หรือ ?
ผมทำไม่ได้”

อย่างไรก็ตาม ทั้ง ๆ ที่พยายามคัดเลือกผู้ที่จะขอให้ช่วยเหลือเป็นหัวคะแนน
อย่างดีพอสมควรแล้ว แต่ก็ปรากฏว่า ยังมีหัวคะแนนบางคนที่ยังเป็นนักฉวยโอกาส
พยายามหาผลประโยชน์จากการเป็นหัวคะแนน มีการเรียกร้องค่าใช้จ่ายมากผิดปกติ
มีข้ออ้างมากมายที่จะขอให้จ่ายเงินเพื่อใช้ในการเลือกตั้งมากขึ้น เป็นต้น

สำหรับในเรื่องนี้ ท่านรัฐมนตรีศิริฯ มีความเห็นว่า “เมื่อใช้เขามากก็ควรจะ
ตอบแทนเขาพอสมควร ดังนั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่หลีกเลี่ยงลำบาก นอกจากนี้หัว
คะแนนของเราส่วนใหญ่ ก็ช่วยเหลือเราด้วยใจรัก และนับถือ ส่วนใหญ่เห็น้อยกัน
ทั้งนี้ ”

ข้าพเจ้าเคยสอบถามท่านรัฐมนตรีศิริฯ ว่า ท่านรู้สึกอย่างไรบ้างในการเป็น
นักการเมือง แล้วท่านเป็นหนี้บุญคุณของหัวคะแนน และผู้ที่ช่วยเหลือในการหาเสียง
เลือกตั้ง ได้รับคำตอบดังนี้

“บุญคุณของหัวคะแนน และผู้ที่ช่วยเหลือเราอย่างเต็มที่นั้น ผมไม่เคยลืม
และจะว่าไปแล้วก็ตอบแทนกันไม่หมด โดยเฉพาะบางคน ช่วยเหลือผมอย่างเต็มที่ทั้ง
กำลังกาย กำลังใจ และออกค่าใช้จ่ายให้ด้วย ดังนั้นการที่จะให้ตอบแทนกันเป็นราย
บุคคลย่อมกระทำไม่ได้ทั่วถึง ผมจึงใช้วิธีตอบแทนเป็นส่วนรวม คือตอบแทนเป็นหมู่
บ้าน เป็นตำบล เช่น ของบประมาณมาสร้างโรงเรียน สร้างถนนหนทาง หรือพัฒนา
วัด หรือศาสนสถาน รวมทั้งการพัฒนาอื่น ๆ เป็นส่วนรวมด้วย

ส่วนใครมีเรื่องเดือดร้อน จะมาพบเป็นส่วนตัว ก็จะพยายามช่วยเท่าที่จะ
ช่วยได้”

กรณี ๙ ; ชั้นเชิงทางการเมือง

การหาเสียงเลือกตั้ง เพื่อให้ได้รับชัยชนะนั้น จำเป็นต้องอาศัยชั้นเชิง และความแยบยลทางการเมืองอย่างมาก โดยมีประสบการณ์จากการเลือกตั้งมากมาย ท่านพลตรีศิริฯ จึงได้เปรียบในเรื่องนี้

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า เขตอำเภอบ้านบึงและกิ่งอำเภอหนองใหญ่ นั้นเป็นฐานคะแนนสำคัญของ คุณตรงค์ สิงห์โตทอง

ส่วนพลตำรวจเอกพจน์ เกษะนันท์ นั้น ท่านมั่นใจว่าฐานคะแนนใหญ่อยู่ที่อำเภอศรีราชา ซึ่งมีประชากรมากที่สุดในเขตเลือกตั้งนี้

เนื่องจากคุณตรงค์ สิงห์โตทอง และพลตำรวจเอกพจน์ เกษะนันท์ นั้น สมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคกิจสังคมด้วยกันทั้งคู่ ดังนั้น หากทั้งสองคนสามารถหาเสียงแลกเปลี่ยนกันได้ทั้ง ๒ อำเภอ ก็จะเป็นที่หนักใจแก่ผู้สมัครคนอื่น ๆ มาก

พลตรีศิริฯ ตระหนักดีถึงปัญหานี้ และท่านพยายามครุ่นคิดอย่างหนัก เพื่อจะแก้เกมการเมืองดังกล่าว โดยพยายามไม่ให้โอกาสแก่บุคคลทั้งสองในการหาเสียงแลกเปลี่ยนกัน

ผลที่สุดท่านก็สามารถอาศัยชั้นเชิงทางการเมืองป้องกัน และแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างเรียบร้อย และได้ผลสมบูรณ์เกือบร้อยเปอร์เซ็นต์

ท่านฯ คิดวางแผนไว้อย่างแนบเนียนและแยบยล โดยไม่บอกให้ใครรู้เลย ข้าพเจ้ามาทราบเอาทีหลังจากทราบผลการเลือกตั้งไปเรียบร้อยแล้ว

ท่านเริ่มต้นปฏิบัติตามแผนของท่าน โดยมอบหมายให้ข้าพเจ้าจัดโปรแกรมกำหนดการปราศรัยและพบปะกับประชาชนในอำเภอบ้านบึง และกิ่งอำเภอหนองใหญ่ ตลอดระยะเวลา ๑ เดือนครึ่งของการหาเสียงระยะต้น คือตั้งแต่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ถึง ๒๕ มีนาคม ๒๕๑๙ ทั้งนี้ โดยให้จัดสลับกับอำเภอบางละมุง และอำเภอสัตหีบ

ส่วนที่อำเภอศรีราชา ซึ่งมีผู้มีสิทธิเลือกตั้งมากที่สุดในเขต ๒ นั้น ท่านให้
จัดกำหนดการพบปะกับราษฎรและปราศรัยต่างๆ ในช่วงตั้งแต่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๑๙ จน
ถึงก่อนวันเลือกตั้งคือ ๓ เมษายน ๒๕๑๙

ตลอดระยะเวลา ท่านจะเดินทางไปหาเสียงที่อำเภอบ้านบึง อำเภอบางละมุง
อำเภอสัตหีบ โดยเปิดเผย

ทั้งๆ ที่ทราบว่าอำเภอบ้านบึง เป็นฐานคะแนนสำคัญของพรรคกิจสังคม คือ
คุณตรงค์ สิงห์โตทอง แต่ท่านพลตรีศิริฯ ก็ใช้ความขยันหมั่นเพียรเข้าไปเยี่ยมเยียนพบ
ปะและสนทนากับราษฎรทุกตำบล และทุกหมู่บ้าน และที่สำคัญคือไปเกือบจะทุกวัน
ดังนั้น จึงสร้างความหนักใจให้กับคู่แข่งชั้นมาก ทำให้คุณตรงค์ สิงห์โตทอง พะวัก
พะวน ไม่กล้าออกไปหาเสียงมากในอำเภออื่นๆ เพราะกลัวจะแพ้ในเขตที่เป็น “บ้าน”
ของตน

ในขณะเดียวกัน การหาเสียงเลือกตั้งในเขตอำเภอศรีราชานั้น ตามชุมชนชุมชน
และร้านค้าแพ่ทั่วๆ ไปต่างก็กล่าวเป็นเสียงเดียวกันว่า คะแนนเสียงของพลตำรวจเอก
พจน์ เกษะนันท์ ดีที่สุด ไปที่ไหนเกือบจะทุกหมู่บ้านทุกตำบล ต่างก็พูดถึงแต่อดีต
อธิบดีกรมตำรวจ ผู้สมัครคนอื่นๆ นั้นเกือบจะไม่ได้รับการกล่าวขวัญถึงเลย โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งในช่วงระยะเดือนแรกของการเริ่มหาเสียง ซึ่งทำให้อดีตอธิบดีกรมตำรวจมีความ
หวังอย่างมากว่าจะได้รับชัยชนะในอำเภอศรีราชา และได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้
แทนราษฎรอย่างแน่นอน

อย่างไรก็ตาม ผลการเลือกตั้งไม่ได้เป็นไปดังที่คาดคิดไว้ทั้งหมด เพราะปรากฏ
ว่าในเขตอำเภอบ้านบึง นั้น คุณตรงค์ สิงห์โตทอง ได้รับคะแนนมากที่สุด รองลงไป
ได้แก่พลตรีศิริ สิริโยธิน ส่วนที่อำเภอศรีราชานั้น ผู้ที่ได้รับคะแนนมากที่สุดได้แก่
พลตรีศิริ สิริโยธิน ซึ่งได้คะแนนมากกว่าผู้ได้ที่สองประมาณ ๗,๐๐๐ กว่าคะแนน โดย
เฉพาะอย่างยิ่ง คุณตรงค์ สิงห์โตทอง นั้นได้รับคะแนนเสียงน้อยมาก

ชัยชนะอย่างท่วมท้นของพลตรีศิริฯ ในเขตอำเภอสรีราชา นั้น สร้างความ
ฉงนสนเท่ห์ให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนอื่นๆ มาก เพราะตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏในสาย
ตาผู้นั้น ท่านออกไปหาเสียงและพบปะเยี่ยมเยียนราษฎรในอำเภออื่นๆ เป็นส่วนใหญ่

“เราต้องอย่าให้เสือออกจากป่า หรือมิเช่นนั้นต้องพยายามล่อให้เสืออยู่แต่ใน
กรง ”

“ผมต้องการให้คุณช่วย (คุณตรงค์ฯ) อยู่เฉพาะที่บ้านบึง

ไม่ต้องการให้มาช่วยคุณพจน์ฯ

ในขณะที่เดียวกันผมก็ต้องการให้คุณพจน์

ดีใจว่า มีหวังชนะแน่ที่ศรีราชา

จะได้ไม่ไปช่วยคุณช่วย.....

ดังนั้นผมจึงต้องไปกวนที่บ้านบึงให้หนัก

ในขณะที่เดียวกันที่ศรีราชาเราก็ใช้

หวัคเนนดำเนินงานโดยเรียบเรียบ โดยให้เขา

พยายามเข้าถึงราษฎรให้มากที่สุด โดยไม่ให้

คู่ต่อสู้รู้ตัว.....”

ประโยคและวลีข้างบนนี้ คือคำกล่าวของพลตรีศิริฯ ซึ่งเป็นคำตอบของผล
การเลือกตั้ง.

กรณีที่ ๑๐ : ศูนย์ณรงค์

นอกจากจะอาศัยความชำนาญ และชั้นเชิงทางการเมือง ซึ่งได้จากประสบ-
การณ์ในการดำรงตำแหน่งทั้งทางการเมืองและการบริหารมาใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งแล้ว
ท่านพลตรีศิริ สิริโยธิน ยังใช้หลักวิชาการมาช่วยในการหาเสียงเลือกตั้งด้วย โดยได้จัด
ตั้งศูนย์ณรงค์ ในการเลือกตั้งเพื่อเป็นแกนกลางในการหาเสียงเลือกตั้งครั้งนี้ โดยได้
ใช้นักวิชาการและนักศึกษาจำนวนหนึ่งมาดำเนินงานรับผิดชอบ

ศูนย์ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งนี้ ทำหน้าที่ในการวางแผนหาเสียงเลือกตั้งว่า ทำอย่างไรจึงจะชนะการเลือกตั้ง มีหน้าที่ในการเก็บสถิติข้อมูลต่างๆ การสำรวจหยั่งเสียง การประเมินผลการหาเสียง วิธีการที่ใช้ในการหาเสียง การหาหัวคะแนน การเตรียมด้านการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ตลอดจนการเตรียมการด้านการเจ้าหน้าที่ การเงินวัสดุอุปกรณ์ และเสบียงอาหาร ซึ่งศูนย์นี้จะควบคุมดูแลทั้งหมด

ศูนย์รณรงค์ได้แบ่งออกเป็นแผนกและฝ่ายงานต่างๆ ดังนี้ คือ

๑. ฝ่ายแผนงาน

ฝ่ายแผนงาน มีหน้าที่ในการวางแผนหาเสียงเลือกตั้ง ตั้งแต่ต้นจนถึงวันเลือกตั้ง โดยต้องทำหน้าที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและสถิติเกี่ยวกับการเลือกตั้ง การสำรวจหยั่งความต้องการของประชาชน การประเมินผลการหาเสียง ติดตามผลและประเมินผลการเลือกตั้งทั้งหมด

ฝ่ายแผนงานแบ่งออกเป็นแผนกงานดังนี้ คือ

๑.๑ **แผนกสถิติ** มีหน้าที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการเลือกตั้งของเขตและจังหวัดที่จะลงแข่งในอดีตทุกครั้งที่ผ่านมา ตลอดจนหาข้อมูลว่าในจังหวัดหรือในเขตที่จะเลือกตั้งมี วัด โรงเรียน วิทยาลัย สถานือนามัย มัสยิด โรงเจ หรือสถานที่สำคัญอย่างอื่น เช่น โรงงานอุตสาหกรรม โรงแรม จำนวนมากน้อยเท่าใด

นอกจากนี้ สถิติจำนวนประชากรทั้งหมด ประชากรที่มีสิทธิเลือกตั้งแยกตามอำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน ตลอดจนสถิติการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งที่ผ่านมา ทั้งที่เป็น การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาเทศบาล และสมาชิกสภาจังหวัด ลักษณะของคะแนนเสียงตามผลการเลือกตั้งที่ผ่านมา และแนวโน้มของการเลือกตั้งครั้งสุดท้าย ฯลฯ

๑.๒ **แผนกสำรวจและประเมินผล** แผนกนี้ทำหน้าที่ในการออกสำรวจสัมภาษณ์ประชาชนในเขตเลือกตั้ง เพื่อทราบความต้องการเร่งด่วนของประชาชนในแต่ละ

ละหมู่บ้าน เพื่อหาวิธีแก้ไขปัญหาลูกต้อง และเพื่อหยั่งเสียงว่าชาวบ้านมีแนวโน้มในการสนับสนุนผู้สมัครคนไหน ด้วยเหตุผลอะไร ทั้งนี้ เพื่อจะนำมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนและหาเสียงต่อไป ทั้งยังจะได้ทราบถึงกลวิธีของคู่แข่งด้วย

นอกจากนั้น แผนกนี้ยังทำหน้าที่ในการประเมินผลการหาเสียงเป็นระยะ ๆ เพื่อให้ทราบว่า ได้ผลหรือไม่เพียงใด มีข้อบกพร่องอย่างไรบ้าง ทั้งนี้เพื่อจะได้แก้ไขให้ทันทั่วทั้ง

๑.๓ **แผนกวางแผนหาเสียง** จะมีหน้าที่ในการวางแผนการหาเสียงว่า จะมีแผนรุก แผนรับ หรือแผนใดตอบอย่างไร ตลอดจนต้องวางแผนว่าในวันเลือกตั้งจะดำเนินการเตรียมคน เตรียมยานพาหนะและการประสานงานอย่างไร เป็นต้น

๒. ฝ่ายปฏิบัติการ

ฝ่ายปฏิบัติการ มีหน้าที่โดยตรงในการจัดการ เกี่ยวกับการหาบุคคลมาช่วยในการหาเสียงและออกปฏิบัติการหาเสียง ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงวันเลือกตั้ง ในฝ่ายนี้ประกอบด้วย

๒.๑ **แผนกห้วคะแนน** แผนกนี้จะมีหน้าที่ในการหาห้วคะแนน และจัดการเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของห้วคะแนน เช่น จัดลำดับความรับผิดชอบของห้วคะแนน โดยแบ่งเป็นห้วคะแนนระดับจังหวัดหรือเขตเลือกตั้ง ซึ่งจะทำหน้าที่สูงสุดในบรรดาห้วคะแนนทั้งหมด ถัดลงมาเป็นห้วคะแนนระดับอำเภอ ห้วคะแนนระดับตำบลและหมู่บ้าน ทั้งนี้ ได้พยายามนำวิธีการจัดการสมัยใหม่มาใช้ นั่นคือ ให้มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้แน่ชัด และกำหนดวิธีการประสานงานให้เหมาะสม

การจัดสายงานของห้วคะแนนดังกล่าวนี้ ปรากฏว่ามีปัญหาในทางปฏิบัติมาก เพราะเหตุว่า ส่วนใหญ่แล้ว ห้วคะแนนแต่ละคนมักจะไม่วางใจให้กัน ต่างก็อยากมีความสำคัญกว่าคนอื่นทั้งนั้น ดังนั้น ท่านรัฐมนตรีจึงต้องพยายามอธิบายให้เข้าใจว่า เพื่อให้งานได้ดำเนินไปโดยเรียบร้อย จำเป็นจะต้องจัดสายงานเพื่อมิให้การทำงานก้าวถอยซ้ำซ้อนกัน

๒.๒ แผนกตัวแทน แผนกนี้ทำหน้าที่ในการเตรียมบุคคลไว้เพื่อตั้งเป็นผู้สังเกตการณ์ตามหน่วยเลือกตั้งทุกหน่วย ในฐานะเป็นตัวแทนของผู้สมัครและตัวแทนพรรคการเมือง ซึ่งตามกฎหมายกำหนดให้ตั้งได้หน่วยเลือกตั้งละ ๒ คน

แผนกนี้ ต้องทำหน้าที่จัดหาคนมาให้ครบทุกหน่วยเลือกตั้งเพื่อป้องกันการทุจริต โดยพยายามหาคนจากท้องถิ่น ๑ คน และใช้นักศึกษาหน่วยละ ๑ คน เพราะคนท้องถิ่นจะช่วยป้องกันการเวียนเทียนหรือพลร่มได้ ส่วนนักศึกษานั้นจะช่วยในด้านไหวพริบและความรู้ในด้านกฎหมาย

นอกจากนี้ยังจะต้องมีการอบรมชี้แจงให้เข้าใจผู้ที่จะเป็นตัวแทนพรรคการเมือง และตัวแทนผู้สมัคร ถึงหน้าที่ความรับผิดชอบ และต้องรู้กฎหมายเลือกตั้ง

ฉะนั้น แผนกนี้จึงต้องจัดเตรียมคู่มือการปฏิบัติงานของผู้แทนพรรคการเมือง และผู้แทนผู้เลือกตั้งด้วย โดยแนะนำว่าจะต้องไปถึงหน่วยเลือกตั้งเมื่อใด ขณะที่อยู่ในหน่วยเลือกตั้งต้องทำอะไรบ้าง ช่องทางในการทุจริตมีอย่างไร การประหวั่งทำอย่างไร ฯลฯ

๒.๓ แผนกความปลอดภัย แผนกนี้ทำหน้าที่อารักขาให้ความปลอดภัยแก่ผู้สมัครในการหาเสียง ซึ่งบางครั้งต้องมีหน้าที่ในการเคลียร์พื้นที่ก่อนในบางแห่ง และต้องทำหน้าที่วางแผนให้ความปลอดภัยแก่ห้วคณะเนน ตัวแทนผู้สมัครและตัวแทนพรรคการเมืองในวันเลือกตั้งด้วย

๒.๔ แผนกกำลังสนับสนุน แผนกนี้จะประกอบด้วยคนขับรถ หรือคนขี่ขี่เรือ, โฆษก หรือผู้คุมเครื่องเทป เครื่องขยายเสียง ตลอดจนเจ้าหน้าที่ติดใบปลิว ไปสเตอร์ ฯลฯ

๓. ฝ่ายข่าวและประชาสัมพันธ์

ฝ่ายข่าวและประชาสัมพันธ์ ทำหน้าที่ในด้านการข่าว และการโฆษณาประชา

สัมพันธ์ ซึ่งจะรวมถึงการหาข่าว การปล่อยข่าว แลลงข่าว การกรอข่าว การแก้ข่าว การวางแผนประชาสัมพันธ์ เช่น การประชาสัมพันธ์ด้วยภาพ เสียง สี หนังสือ ฯลฯ

ฝ่ายนี้แบ่งงานออกเป็น ๒ แผนก คือ

๓.๑ แผนกข่าว แผนกนี้จะมีหน้าที่ตั้งแต่การหาข่าวทุกชนิดเกี่ยวกับการหาเสียงของคู่แข่งชั้นโดยเฉพาะที่เป็นตัวเก็ง การหาข่าวนี้ ถ้าวางแผนดีจะช่วยแบ่งเบาภาระในการปฏิบัติงานได้มาก การหาข่าวที่สำคัญก็ได้แก่การหาข่าวเพื่อให้ทราบถึงกลในการหาเสียงของคู่แข่งชั้นทุกคน โดยเฉพาะที่เป็นตัวเก็ง ตลอดจนกลอุบายในการโก่งหรือทุจริตของคู่แข่งชั้น ฯลฯ

เมื่อได้ข่าวมาแล้ว แผนกนี้จะทำหน้าที่กรอข่าว โดยพยายามตรวจสอบแหล่งข่าวให้แน่ชัดว่า มาจากที่ใด เชื่อถือได้มากน้อยเพียงใด

เมื่อทราบข่าวแน่นอนแล้ว ก็เป็นหน้าที่ของแผนกที่จะต้องหาทางแก้ การแก้ข่าวนั้นอาจจะทำในรูปแถลงข่าวผ่านทาง น.ส.พ. ท้องถิ่น หรืออาจจะชี้แจงในโอกาสที่ได้ปราศรัยกับประชาชนก็ได้

อย่างไรก็ตาม แผนกข่าวนี้นี้มีใช้ทำหน้าที่ฝ่ายตั้งรับอย่างเดียว แผนกนี้จำเป็นต้องทำหน้าที่ในด้านรุกด้วย โดยพิจารณาว่า ควรจะปล่อยข่าวเรื่องอะไร อย่างไร เมื่อไร เพราะการปล่อยข่าวนั้น ถ้าทำได้ผล คู่ต่อสู้ก็จะฉงนไปเหมือนกัน และเปลี่ยนแปลงความสนใจได้อย่างดี

๓.๒ แผนกประชาสัมพันธ์ แผนกนี้ทำหน้าที่ในด้านการโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้เห็นความดี ความสามารถของผู้สมัคร ตลอดจนโครงการ แผนงาน และผลงานของผู้สมัคร

แผนกประชาสัมพันธ์นี้จะทำหน้าที่วางแผนว่าจะใช้วิธีการประชาสัมพันธ์อย่างไรจึงจะเหมาะสม เช่น จะใช้ภาพ สี เสียง หรือหนังสือ ฯลฯ

นอกจากนี้ แผนกประชาสัมพันธ์ยังต้องทำหน้าที่อัดเทปคำปราศรัย หรือคำขวัญ เพื่อใช้ในการเผยแพร่ด้วย

ตลอดจนการจัดทำ ใบปลิว ผ้าโฆษณา โปสเตอร์ ที่มีข้อความแถลงการณ์
ตลอดจนนโยบายและแผนการดำเนินงาน

๔. ฝ่ายการเงิน

ฝ่ายการเงินทำหน้าที่ในการเตรียมหาเงินค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง กำหนด
วิธีการรับการเงิน ตลอดจนพิจารณาค่าใช้จ่ายทุกด้าน

๕. ฝ่ายวัตถุและเสบียง

ฝ่ายวัตถุและเสบียงมีหน้าที่จัดการดูแลเก็บรักษาวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเลือก
ตั้ง ทั้งนี้ โดยเกี่ยวกับยานพาหนะทุกชนิด ภาพยนตร์ เทป สไลด์ โปสเตอร์ แผ่นป้าย
ใบปลิว เครื่องขยายเสียง ตลอดจนเสบียงอาหารต่างๆ เช่น เครื่องดื่ม เหล้า และอาหาร
ประจำวัน

กองทัพเดินด้วยท้องฉันใด การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ก็จำเป็นต้องอาศัย
เสบียงและวัสดุอุปกรณ์ที่พร้อมเพียงจึงจะได้ผล

ปรากฏว่าศูนย์ณรงค์นี้ สามารถดำเนินงานอย่างได้ผล และมีส่วนอย่างสำคัญ
ในชัยชนะของท่านพลตรีศรี สิริโยธิน ในการเลือกตั้งครั้งนี้

กรณีที่ ๑๑ ทหารกับการเมือง

สตึก เป็นเขตทหาร การหาเสียงในเขตทหารนั้น แตกต่างจากการหาเสียง
กับราษฎรโดยทั่วไป ทั้งนี้เพราะทหารมีวินัย ทหารต้องปฏิบัติตามระเบียบและคำสั่งโดย
เคร่งครัด

ในระหว่างการเลือกตั้ง ๔ เมษายน ๒๕๑๙ คือในช่วงก่อนถึงวันเลือกตั้ง
ประมาณ ๒ เดือนนั้น ปรากฏว่า ทหารได้รับความสนใจจากผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็น
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกคน

ผู้สมัครบางคน ถึงกับจัดภาพยนตร์ไปฉายให้ทหารชมเป็นเวลาติดต่อกันถึง
๑๐ วันก็มี เพื่อต้องการจะได้รับคะแนนเสียงจากทหาร ซึ่งถ้าหากได้ ก็จะได้เป็นกลุ่ม
ก้อนดีกว่าการหาเสียงกับราษฎรโดยทั่วไป ซึ่งกระจัดกระจายกัน

พลตรีศิริ ฯ ก็พยายามที่จะหาเสียงกับทหารเรือ ในอำเภอสตึกหีบเช่นเดียวกัน โดยพยายามติดต่อทั้งนายทหารและบรรดาจำท่งหลาย ซึ่งในชั้นแรกคะแนนเสียงยังเป็นรองผู้สมัครคนอื่นมาก แต่เมื่อใกล้วันเลือกตั้งปรากฏว่า ทดสอบหยั่งเสียงแล้ว คะแนนเสียงท่านดีขึ้นมาก จนเชื่อมั่นว่านำหน้าผู้สมัครคนอื่น ๆ

อย่างไรก็ตาม ผลการเลือกตั้งของอำเภอสตึกหีบนั้น ปรากฏว่า คะแนนเสียงของท่านพลตรีศิริ ฯ เป็นอันดับสาม และผู้ที่ได้คะแนนเป็นอันดับที่หนึ่งคือ ผู้สมัครจากพรรคประชาธิปัตย์

ท่านพลตรีศิริ ฯ รู้สึกผิดหวังคะแนนเสียงที่อำเภอสตึกหีบมาก เพราะท่านได้พยายามทุ่มเทอย่างเต็มที่แล้ว และก่อนวันเลือกตั้งเพียง ๓ วัน ยังมีการรับปากรับคำจากทหารทั้งระดับนายทหารและชั้นประทวนด้วยว่าจะช่วยเหลืออย่างเต็มที่

ข้าพเจ้าจำคำพูดของท่านพลตรีศิริ ฯ ในเรื่องนี้ได้อย่างดี

“ทหารต้องมีสัจจะ

ทหารต้องมีวินัย

และสำหรับทหารเรือสตึกหีบ

สัจจะมาก็หลังวินัย

เพราะเขาต้องปฏิบัติตาม

คำสั่งเจ้านาย”

กรณีที่ ๑๒ : ปืนใหญ่ไม่มีลูก

ท่านพลตรีศิริ สิริโยธิน เคยนำเกร็ดการเมืองเรื่องหนึ่งมาเล่าให้ข้าพเจ้าฟัง ขณะเดินทางไปหาเสียง ซึ่งใครขอนำมาเล่าต่อดังนี้

“เมื่อครั้งที่ผมร่วมทำรัฐประหาร เมื่อปี ๒๔๙๐ นั้น

หัวเกือบขาดแล้ว

ฝ่ายรัฐบาลเขาชักกระแคระคายเรื่องนี้

ทางฝ่ายเรา (ฝ่ายที่ทำรัฐประหาร) ก็จะเปลี่ยนแปลง

จะยึดเวลาทำการออกไปอีกประมาณ ๕ ชั่วโมง

ผมและคุณประมาณ (พลตรีประมาณ อดิเรกสาร) ไม่ยอม

และยืนยันกันว่าต้องทำตามแผนที่วางไว้

ผลสุดท้ายเราก็กทำตามแผน และสำเร็จ

ถ้าเลื่อนไปอีก ๕ ชั่วโมง หัวคงหลุดจากบ่าแน่

แต่การทำให้รัฐประหารครั้งนี้ยังอุทิศส่วนให้เรื่องที่ดีอีก และน่าเข้าใจที่สุดอยู่เรื่องหนึ่ง คือ ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้เคลื่อนย้ายปืนใหญ่ไปตั้งตามจุดสำคัญที่กำหนดนั้น ต่างก็ขนปืนใหญ่ไปเรียบร้อย แต่ปรากฏว่าลี้มเอาลูกกระสุนปืนใหญ่มาด้วยเสียนี้

ผมเลยได้รับมอบหมายให้ไปเบิกกระสุนปืนใหญ่มาจากคลังแสงในภายหลัง

ทหารรัฐบาลรู้เข้าก็คงแยเหมือนกัน ”

กรณีที่ ๑๓ : อำนาจเหมือนดวงอาทิตย์

ตลอดเวลาที่นั่งไปด้วยกันในรถยนต์ ซึ่งตระเวนหาเสียงตามอำเภอและตำบลต่าง ๆ นั้น ข้าพเจ้ามีโอกาสสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับท่านพลตรีศิริ ฯ หลายเรื่องหลายประการ

มีอยู่เรื่องหนึ่งที่น่าสนใจมาก ซึ่งข้าพเจ้าจำได้แม่นยำ คือ ข้าพเจ้าได้ถามท่านพลตรีศิริ ฯ ว่า

“ท่านเป็นนายพลตั้งแต่อายุสามสิบกว่าปี ถ้าไม่ลาออกเสียก่อนก็คงเป็นพลเอกไปนานแล้ว ทำไมจึงลาออกมาเล่นการเมือง ”

ข้าพเจ้าจับใจความได้ว่า ท่านตอบดังนี้

“เมื่อตอนที่ลาออกมาเล่นการเมืองครั้งแรกนั้น เพราะจอมพล ป. สนับสนุนให้มาช่วยกันทำให้ประชาธิปไตยเจริญก้าวหน้าขึ้น จอมพล ป. บอกว่าผมหน่วยก้านดีมีทางจะประสบความสำเร็จทางการเมือง และท่านบอกด้วยว่า หากพลาดพลั้งไปก็ยังสามารถขอกลับเข้ารับราชการใหม่ได้ ผมคิด ๆ ดูก็เห็นมีช่องทาง

ที่จะช่วยเหลือประเทศชาติได้ และนิสัยผมเป็นคนดี ไม่ยอมใคร
ง่าย ๆ มันเข้าลักษณะกับระบอบประชาธิปไตย จึงตัดสินใจลาออก
มาเล่นการเมือง”

แต่เมื่อกาลเวลาผ่านไป ประชาธิปไตยของไทยไม่ก้าวหน้า
เท่าที่ควร ผมจึงมานั่งคิดไตร่ตรองอีกทีว่าตัดสินใจถูกหรือผิดที่ลา
ออกจากทหาร ในขณะเดียวกันก็เริ่มมีคนมาพูดกับผมว่า
ผมถูกหลอกให้ลาออกจากทหาร เพราะผมก้าวเร็วเกินไป ถ้าอยู่ใน
วงการทหารต่อไป ก็จะเป็นอันตรายแก่ผู้มีอำนาจในขณะนั้นได้ . .
ผมมาคิด ๆ เปรียบเทียบเหตุการณ์ย้อนหลังดู รู้สึกว่ามีเค้าเหมือน
กัน แต่ไม่มีหลักฐานอะไรเด่นชัด และเนื่องจากเวลามัน
ผ่านเลยไปมากแล้ว ผมจึงตั้งใจว่าจะเล่นการเมืองในระบอบประชา
ธิปไตยต่อไป เท่าที่เขาจะเปิดโอกาสให้”

นอกจากนี้ยังมีอีกเรื่องหนึ่ง ซึ่งประทับใจข้าพเจ้ามาก คือ ท่านพลตรีศิริ ฯ
เคยถามข้าพเจ้าว่า

“คุณรู้สึกอย่างไรต่อการเมือง”

ข้าพเจ้าจำได้ว่าตอบท่านไปดังนี้

“ผมสนใจการเมืองมาก แต่ไม่อยากเล่นการเมือง ในความคิดเห็นของผมนี้
การเมืองเปรียบเสมือนดวงอาทิตย์ ยิ่งเข้าใกล้ยิ่งร้อน แต่ถึงแม้ไม่เข้าใกล้ก็ยังร้อน
ดังนั้นทุกคนจึงไม่มีทางปลอดภัยจากการเมือง”

ท่านพลตรีศิริ ฯ ท่านกล่าวเสริมว่า

“ความจริง ดวงอาทิตย์นั้นมีคุณอนันต์ สามารถนำไปเปรียบเทียบกับอะไร ๆ
ได้ทั้งนั้น

อำนาจ นั้นว่ไปแล้วก็คล้าย ๆ ดวงอาทิตย์ ใครยังเข้าใกล้ยิ่งร้อน

แต่ต่างกันอยู่อย่างหนึ่งก็คือ

อำนาจไม่เย็นเหมือนดวงอาทิตย์

ผู้มีอำนาจทุกคนรู้เรื่องนี้ดี แต่ไม่ว่าจะลุ่มหลงมัวเมา

ผลที่สุดเป็นอย่างไ ? หายนะทั้งนั้น”

หน้าว่าง

นโยบายการบริหารสถานศึกษา

และ

แนวทางเยาวชน

คำปราชัย

ของ พลตรีศิริ สิริโยธิน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ในการประชุมผู้บริหารสถานศึกษาส่วนกลาง

ณ หอประชุมคุรุสภา

วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๑๕

หน้าว่าง

ท่านบรรดาเพื่อนข้าราชการในกระทรวงศึกษาธิการ

การที่ผมใคร่จะพบคุณครูใหญ่ ท่านอาจารย์ใหญ่ รวมทั้งผู้บังคับบัญชาในระดับกรมที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนในวันนี้ ก็เพื่อที่จะพูดกับเพื่อนข้าราชการกระทรวงศึกษาธิการอย่างคนกระทรวงศึกษาธิการพูดกับคนกระทรวงศึกษาธิการ ผมได้มาอยู่ในกระทรวงศึกษาธิการนานพอสมควรแล้ว ขอให้คิดว่าคำพูดในวันนี้ เป็นคำพูดที่ปรารถนาดี และอยากเห็นความเจริญ อยากเห็นคนอื่นมายกย่องชมเชยว่ากระทรวงศึกษาธิการนั้นเป็นกระทรวงที่มีหน้าที่ผลิตคนของประเทศให้เป็นคนที่มีประสิทธิภาพ เพราะชาติจะเจริญได้ก็ด้วยคน และคนที่จะทำให้ชาติเจริญได้นั้นต้องเป็นคนดี มีความรู้ ความประพฤติดี สิ่งเหล่านี้กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้กระทำ เราต่างก็มีความรับผิดชอบ

เพราะฉะนั้นหน้าที่อย่างลึกซึ้งแท้จริงของพวกเรา คือ เราจะหนักอึ้งกันทำงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของเรา ให้สามารถทำคนให้เป็นคนดี และมีประสิทธิภาพให้เกิดขึ้นให้ได้ ในกรณีอย่างนี้ ไม่ใช่จะพากันนั่งดูยายแล้วชดทอดความผิดให้คนนั้นคนนี้ ความบกพร่องจากคนนั้น ความไม่ดีจากคนนั้น ผลที่สุดความเสียหายทั้งหมดก็จะตกอยู่กับพวกเราและประเทศชาติ

ผมคิดว่าได้ทำความเข้าใจกับท่านระดับผู้ใหญ่มากพอสมควรแล้ว จึงอยากจะถ่ายทอดความรู้สึกกับบรรดาครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ทั้งหลายซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติโดยตรงกับเด็กหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงาน โดยตรงมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการที่จะบริหาร สถาบันการศึกษาของท่านนั้นให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ คือทำอย่างไรจะสอนเด็กให้มีทั้งความรู้และความประพฤติที่ดี เป็นพลเมืองดีของชาติต่อไป เรารับผิดชอบเรื่องร่วมกัน อย่าคิดว่าข้าพเจ้าเป็นนักการเมือง ท่านเป็นข้าราชการประจำ ไม่ว่าเราจะเป็นอะไรก็ตามเดี๋ยวนี้เราเป็นผู้รับผิดชอบร่วมกันที่จะทำงานให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

ทุกวันนี้คุณครูทั้งหลายรู้อยู่แก่ใจแล้วว่า บ้านเมืองกำลังเสื่อมโทรมเต็มที่ ปัญหาผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ปัญหา ๔ จังหวัดภาคใต้ ปัญหาภาคอีสาน ปัญหาโจร

ผู้ร้ายซุกซมในกรุงเทพมหานครและทั่วไป ปัญหาข้าวยากมากแพง เกิดขึ้นทั่วไปจนคนจะทนไม่ไหวอยู่แล้ว เราเหลืออย่างเดียวคือกำลังใจที่ร้องจากเพลงปลุกใจท่านนั้นหรือถามว่าทำไมไม่ลงมือแก้ ในเมื่อความทุกข์ยังไม่ถึงเราๆ ก็พากันนั่งหัวเราะได้ เพราะเราเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่และข้าพเจ้าเป็นรัฐมนตรี มีเวลาที่จะนั่งหัวเราะที่หลังคนอื่นแต่ทว่า เมื่อหัวเราะออกจากมุมปากแล้ว ท่านจะไม่ได้กลับมาหัวเราะอีกเลยในชีวิตของท่าน ในเมื่อน้ำท่วมถึงจุมกมันเป็นการหายใจเอือกสุดท้ายแล้วเวลานี้ประชาชนคนทั่วไปกำลังได้รับความเดือดร้อนทุกหัวระแหงอย่างนี้ เพราะฉะนั้นเราไม่ต้องวุ่นวายเรื่องอื่น เราย่ำวิตกเรื่องอื่น ขอให้แต่ละคนผู้มีหน้าที่ได้กระทำหน้าที่ด้วยความสำนึก ความรับผิดชอบในแต่ละแห่งแต่ละส่วนแล้ว เราจะสามารถแก้ปัญหาไปได้ อย่าไปคิดว่าจะมาพูดกันทำไมเกี่ยวกับโรงเรียน ในเมื่อข้าวสารแพง บ้านเมืองยังไม่สงบอย่างนี้ แต่ถ้าคนทุกภาคคิดอย่างนี้ ในกระทรวงศึกษาธิการก็คิดอย่างนี้แล้ว ใครเป็นผู้เริ่มทำ มันไม่ใช่จุดเดียวที่จะแก้ปัญหาได้ มันจะต้องแก้กันทุกจุดพร้อมกัน

ผมวิงวอนท่านอาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ที่เคารพว่า หน้าที่ของเราก็น่าสำคัญ เราจะผัดเวลาไปไม่ได้อีกแล้ว เพราะเหตุว่านักเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบของเราในวันหนึ่งๆ เราจะรอเวลาให้คนอื่นเขาทำก่อนนั้น เด็กที่อยู่ใต้ความปกครองของเรานั้น เขาเติบโตขึ้นทุกวันๆ และกำลังจะจากอกเราไปไกลทุกทีๆ ท่านจะยับยั้งความชั่วได้อย่างไรในเมื่อท่านไม่ดัดให้เขามีความดี ผลที่สุดมันจะย้อนกลับมาหาตัวเรา คือสังคมที่เต็มไปด้วยความสับสนอลหม่าน ท่านทั้งหลายและผมทั้งแผ่นดินไทยที่อยู่ในสังคมแล้ว วันนั้นเราจะหัวเราะไม่ออก

เพราะฉะนั้นผมใคร่ขอวิงวอนในฐานะที่เรามีความรับผิดชอบร่วมกันว่า เมื่อกวานนั้นมันจะเป็นอย่างไรก็ช่าง เช้าวันนั้นจะเป็นอย่างไรก็ช่าง แต่ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป เราจะสลัดความรู้สึกที่เฉื่อยชาออกจากตัวเองให้หมดสิ้น เราจะนำความรู้สึกของความรู้จักรับผิดชอบมาสู่ตัวเราของแต่ละคนและแต่ละหน้าที่ ผมรับผิดชอบในฐานะเป็นรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงรับผิดชอบในฐานะปลัดกระทรวง อธิบดี

รับผิดชอบในฐานะอธิบดี ท่านเป็นอาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ หรือเป็นครูผู้สอนก็รับผิดชอบในหน้าที่อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่หรือครูผู้สอน หันมามองตัวเอง แม้แต่ผมก็จะมองตัวเองด้วยว่าได้กระทำหน้าที่โดยสมบูรณ์หรือยัง พอที่จะเสียสละบำเพ็ญประโยชน์แก่คนอื่นแล้วหรือยัง ผมพร้อมที่จะรับคำติฉินนินทา พร้อมที่จะรับผิดชอบเมื่อตัวผมผิด และทุก ๆ คนควรทำอย่างนี้ อย่าโยนความผิดไปให้คนอื่น เพราะฉะนั้นเรื่องที่เราจะพูดในวันนี้ถ้าหากว่าคำพูดจะกระทบกระเทือนใจบ้าง หรือล่งล้าไปในทางใดทางหนึ่งบ้าง ผมใคร่ขอให้ท่านทั้งหลายได้ยอมรับว่าเราพูดกันอย่างคนกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเรามีความรับผิดชอบร่วมกัน และเราจะทำงานร่วมกันไปสู่อุดมการณ์ คือสอนคนให้เป็นคนให้ได้ ช่วยกันค้นคว้า ประเมินผลหาข้อบกพร่องต่าง ๆ เอามาเป็นข้อมูลในการที่จะแก้ไขต่อไป

ผมได้กราบเรียนแล้วว่า วันนี้ขอรับทูลเกล้าฯ ถวายอำนาจจากท่านอาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ และผู้อำนวยการโรงเรียนและวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อจะได้มาพูดกันถึงเรื่องการบริหารโรงเรียนในปัจจุบันนี้ และการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ รวมถึงนโยบายของรัฐบาลด้วย เมื่อพูดแล้วขอให้ท่านทั้งหลายถาม เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นและยินดีที่จะรับฟังทุกอย่างเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมและเพื่อประโยชน์ของหน้าที่เป็นที่ตั้ง

ก่อนอื่นกระผมจะได้กราบเรียนถึงเรื่องนโยบายของรัฐบาลนี้ในเรื่องการศึกษาว่าเราจะให้ การศึกษา กับ ประชาชน และเยาวชน ให้เหมาะสม กับสภาพ ของ สังคม และ เศรษฐกิจของ ประเทศ เราจะขยายการศึกษาภาคบังคับให้เสร็จ ภายใน ๕ ปีนี้จะมีโรงเรียนมัธยมครบทุกอำเภอ รวมทั้งขยายไปตามตำบลต่าง ๆ ในกรณีเช่นนี้มีข้อที่เราจะต้องแจกแจงออกไปอีกว่า การให้การศึกษาที่เหมาะสมกับสังคมและเศรษฐกิจของประเทศเป็นปัญหาใหญ่ แต่บังเอิญโชคดีที่ได้มีคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาได้ดำเนินงานมาก่อนแล้ว และคาดว่าจะเสร็จภายในเดือนกรกฎาคมนี้ เดือนสิงหาคมก็จะตัดสินใจได้ว่าการปฏิรูปในเรื่องโครงสร้างจะอย่างไร ส่วนปัญหาข้อขัดแย้งระหว่างหน่วยปฏิบัติงานนั้นจะได้เสนอให้คณะรัฐมนตรีเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาดต่อไป

ผมอยากเรียนว่า ผมได้ศึกษามาพอสมควรในเรื่องระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน มีความรู้สึกสอดคล้องกับคณะปฏิรูปการศึกษาอยู่อย่างหนึ่งว่าโครงสร้างการศึกษาของชาติทุกวันนี้ยังไม่ถูกต้อง เพราะว่าเราได้กระจายความรับผิดชอบในการศึกษาออกไป เช่น ระดับปฐมวัยอยู่กับกระทรวงศึกษาธิการ ระดับประถมอยู่กับกระทรวงมหาดไทย ระดับมัธยมตอนต้นและตอนปลายอยู่กับกระทรวงศึกษาธิการ ระดับอุดมศึกษาอยู่กับทบวงมหาวิทยาลัย ส่วนการศึกษานอกโรงเรียนต่างคนต่างทำกระจัดกระจายอยู่หลายแห่ง เมื่อเป็นเช่นนี้ผลร้ายก็เกิดขึ้น คือเมื่อต่างคนต่างทำ ความสำนึกหรืออุดมการณ์ที่จัดทำนั้นไม่ลึกซึ้งเท่ากัน

กระทรวงศึกษาธิการมีความสำนึกอยู่ตลอดเวลาว่าเราเป็นครู เรามีลูกศิษย์ เรามีหน้าที่ที่จะสอนนั้น ในความรู้สึกที่ว่าเขาเป็นทั้งลูกและเป็นทั้งศิษย์ให้เขามีความสำเร็จ มีความรู้และมีจริยธรรมที่จะเอาตัวรอดต่อไป ครูทุกคนมีความสุขในฐานะเป็นครูเมื่อเห็นลูกศิษย์ของตัวได้ดี นี่เป็นอุดมการณ์และความรู้สึกในคุณธรรมของครูทั้งหลายที่ยังอยู่ในใจ แต่คนอื่นที่รับผิดชอบเอาไปจากเรานั้นมีความรู้สึกต่างกัน เพราะว่าหน้าที่ที่เป็นหลักของเขาต่างกับเรา ไปโทษเขาก็ไม่ได้ ยกตัวอย่างกระทรวงมหาดไทยก็มีความรู้สึกอย่างเดียวกันว่าความรับผิดชอบในระดับประถมศึกษานั้น ก็คือให้คนอ่านหนังสือออกได้เป็นหลักใหญ่ ไม่ได้มุ่งถึงว่าจะสร้างคนที่จะเติบโตไปภายหน้ามีจิตใจพอที่จะรองรับ หรือจะเขยิบฐานะของตัวในอนาคตให้สูงขึ้นได้อย่างไร เพราะฉะนั้นเราจะเห็นว่าในปัจจุบันนี้เด็กที่จบประถม ๔ แล้วไม่ต่อประถม ๗ มีจำนวนถึงหกล้านคน และจำนวนเด็กที่อ่านหนังสือไม่ออกเวลานี้มีจำนวนแปดล้านกว่าคน เพราะอะไร ก็เพราะว่าเมื่อกระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบนักเรียนประถมศึกษาทั่วราชอาณาจักรรวมทั้งในเขตเทศบาลด้วย นายอำเภอก็มีภาระมาก ไม่สามารถจะบริหารงานในด้านเทคนิค หรือฝังจิตใจของตัวเองลงไปในฐานะเป็นครูว่าจะทำอย่างไรกับเด็ก รวมทั้งสภาพในชนบท การบรรจุครูยังไม่ทั่วถึง ขาดหลักวิชาการ จึงทำให้เด็กจบประถม ๔ ออกมาแล้วอ่านหนังสือไม่ออก

การไม่ต่อเนื่องกันนี้เองจะเห็นได้ว่าเด็กเข้าศึกษาภาคบังคับอายุ ๘ ขวบ เรียน จบประถม ๗ อายุ ๑๕ ปี ไม่มีอาชีพ ไม่มีงานทำ อยู่ว่าง ๆ ในชนบทไถยินวิทยุ ได้ เห็นหนังขายยา ได้เห็นถนนเจริญ ๆ แยกก็เดินตามสายของความเจริญและการโฆษณาเข้าสู่อำเภอ มาสู่กรุงเทพ ฯ หวังตายเอาดาบหน้า เราจะเห็นว่าคนในชนบทหลังไหลเข้า กรุงเทพ ฯ ปีละมาก ๆ เมื่อท่านอ่านหนังสือพิมพ์แล้วเจลียวใจบ้างหรือเปล่า เดียวนี้ โจรปล้นร้านทองที่จับได้ อายุ ๑๘, ๒๐ และ ๒๑ ปี เป็นคนวัยรุ่นทั้งนั้น ถามว่าทำไม จึงเป็นคนขนาดวัยรุ่น ก็เพราะ โครงสร้างและเป้าหมายการศึกษาของชาติไม่ต่อเนื่องกันนี้เอง เด็กจบประถม ๗ ก็ไม่มีอะไรมารองรับทั้งด้านอาชีพและด้านความรู้ที่จะทำงาน ทำให้เด็กเหล่านี้เทลิตเข้ากรุงตัวเปล่า ความอยากก็เกิดขึ้น ความโลภก็เกิดขึ้น กลายเป็นปัญหาสังคมทุกวันนี้ เราต้องเพิ่มงบประมาณให้ตำรวจเพื่อซื้อรถ ซื้อ กระสุนไปปราบขโมย ไปปราบอันธพาล ก็เด็กเหล่านี้เอง ถ้าหากว่าเราจะทุ่มเงินนี้มาให้แก่การศึกษาแล้ว และพวกเราทุกคนต่างมีความสำนึกในความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่แล้ว เด็กเหล่านี้จะไม่เป็นอันธพาล จะไม่เป็นโจร จะมีแต่คุณธรรม มีหิริโอตตัปปะ มีสติ มีความอดกลั้นทุกอย่าง ในการที่จะเผชิญหน้า กับสังคมในสิ่งที่ถูกทาง เราจะไม่ต้องประหัตประหารกันเอง เอาแรงงานนั้นมาทำให้เกิดประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจอย่างนี้เป็นต้น เมื่อเห็นผลอย่างนี้ เราจะต้องแก้ไขในเรื่องโครงสร้างของการศึกษาแห่งชาติ ยกตัวอย่าง มหาวิทยาลัยต่าง ๆ เวลานี้มุ่งอยู่อย่างเดียวคือความรู้ ความเฉลียวฉลาดทางวิชาการ ผลที่สุดผลิตคนออกมาไม่ตรงกับตลาด ความต้องการงาน บางประเภทคนล้นงาน บางประเภทคนไม่พอกับงาน พวกที่มีวุฒิบัตรว่างงานก็เพื่อไปตามถนนหนทาง ก่อความวุ่นวายขึ้น เพราะถูกกดดันจากสภาพของสังคม ซึ่งสาเหตุอยู่ที่โครงสร้างการศึกษา

เพราะฉะนั้น การปฏิรูปการศึกษา เราจะทำโครงสร้างการศึกษาแห่งชาติเสียใหม่ให้หลอมออกมาจากเบ้าเดียวกัน จากแหล่งเดียวกัน จะเป็นที่ไหนก็ได้กระผมไม่ว่า รับผิดชอบเด็กตั้งแต่ชั้นปฐมวัยจนกระทั่งหมดภาวะความเป็นนักเรียน และติดตามออกไปถึงการหาความรู้นอกโรงเรียนอีกด้วย เรามีโรงเรียนอนุบาลหลายแห่ง

ในกรุงเทพมหานคร เรามีโรงเรียนอนุบาลในตัวจังหวัด เด็กที่จบอนุบาลจากโรงเรียนเหล่านี้แล้วก็ขึ้นประถมปีที่ ๑ แต่ว่าโรงเรียนภาคบังคับในชนบทไม่มีโรงเรียนอนุบาล เราเก็บเด็กที่วิ่งตามท้องไร่ตามท้องนา โดยไม่มีการเตรียมตัวเตรียมใจที่จะเป็นนักเรียนมาเรียน ผลที่สุดปีหนึ่งๆ ผ่านไป เมื่อเด็กไม่พร้อม รวมทั้งครูไม่เข้มแข็ง ครูไม่เพียงพอ ทำให้เด็กต้องเรียนซ้ำชั้น อ่านหนังสือไม่ออก ประวิงเวลาอยู่กับโรงเรียนเฉยๆ แล้วผลที่ได้รับก็ตกอยู่กับพลเมืองของชาตินั่นเอง เพราะฉะนั้นที่เขารู้สึกว่ามีความไม่เสมอภาคทางการศึกษานั้น ก็เริ่มต้นไม่เสมอภาคตั้งแต่ชั้นปฐมวัยแล้ว กระทรวงศึกษาธิการได้มุ่งไปในชั้นปฐมวัยด้วยเหมือนกันในการที่จะตั้งศูนย์อบรมเด็กชั้นปฐมวัยในชนบท

ทุกวันนี้ในฐานะที่ผมรับผิดชอบในกระทรวงศึกษาธิการ รู้สึกลำบากใจเหลือเกิน เขามักสนใจในเรื่องปัญหาเฉพาะหน้าที่ มีโจรผู้ร้าย ขาดแคลนน้ำ แต่ภาวะการขาดแคลนครูและการวางโครงสร้างทางการศึกษาที่ไม่ถูกต้องไม่มีใครพูด ไปพูดกับเขาๆ ก็ไม่ค่อยอยากฟัง เห็นว่าเป็นเรื่องไม่สำคัญ แต่มันเป็นกระแงเงาของสังคม ผมขอความกรุณาคุณครู อาจารย์ทั้งหลาย ช่วยกันพูด ช่วยกันออกความคิดเห็นให้เขาเข้าใจบ้าง โครงสร้างการศึกษาของชาติจะได้เรียบร้อยเสียที และในโครงสร้างใหม่นี้หลักสูตรเราก็เปลี่ยนแปลง มีอาชีพของท้องถิ่นเข้าสอดแทรกตามลำดับตั้งแต่ชั้นประถม มีการวางแผนการที่จะรองรับว่าเมื่อจบชั้นประถมไม่ขึ้นชั้นมัธยมแล้ว จะมีโรงเรียนอาชีวะชั้นไหนรองรับ เพื่อให้เขาประกอบอาชีพได้ ถ้าชั้นมัธยมต้นแล้วไม่เรียนต่อมัธยมปลายก็ควรมีโรงเรียนอาชีวะชั้นไหนรองรับ ในระดับมหาวิทยาลัยเราจะวางแผนการให้สอดคล้องกันเสียใหม่ให้เหมาะสมกับการเติบโตของประชาชนและแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ทุกวันนี้ประเทศไทยมีพลเมืองถึง ๔๒ ล้านคน กำลังเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว รัฐบาลก็ไม่มีแผนการที่แน่นอนในการที่จะควบคุมความเจริญเติบโตของประชากร เมื่อเด็กเกิดเร็วโรงเรียนก็เปิดตามไม่ทัน เพราะฉะนั้นควรจะกำหนด ceiling ของประชากรว่า ประเทศไทยควรมีประชากรเท่าใด แต่ละปีควรจะให้เพิ่มเท่าไร แผนพัฒนาของชาติจะต้องกำหนดลงไปให้สอดคล้องกันในฐานะที่พลเมืองไทยเป็นอย่างนี้ สภาพภูมิประเทศเป็นอย่างนี้ควรจะ

ทำอะไร เช่น กำหนดไว้ว่าควรมีเกษตรกรรมเท่าไร ควรจะมีอาชีพในด้านต่าง ๆ เท่าไร ด้านธุรกิจหรือคนระดับปัญญาชนเท่าไร วางแผนให้เรียบร้อยเราจะได้สร้างคน ได้ถูกให้เหมาะกับสังคมและเศรษฐกิจ สิ่งเหล่านี้เราได้ละเลยกันเสีย ถึงแม้ว่าทำเหมือนกันแต่ไม่จริงจึงเกิดปัญหาคนว่างงานมากขึ้น ซึ่งปีนี้คาดว่าจะมีคนว่างงานประมาณ ล้านคนเศษ แม้แต่ครูที่สำเร็จ ป.กศ. หรือวิชาครูก็ว่างงานถึง ๓๕,๐๐๐ คน เป็นต้น รัฐบาลนี้จะได้อะจริงในเรื่องแผนการศึกษาแห่งชาติให้สอดคล้องกับการเติบโตของประชากรและแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ สำหรับการปฏิรูปการศึกษา ผมในฐานะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเห็นชอบด้วยหลาย ๆ อย่างกับคณะปฏิรูปการศึกษา แต่บางอย่างยังคงมีความสงสัยอยู่ กำลังรอให้เขาล้างสมองเสียก่อนว่าจะเห็นด้วยหรือไม่ ถ้าเขาล้างสมองผมไม่ได้ก็ต้องล้างสมองเขาให้เขาเห็นด้วยกับผม

ก่อนที่จะมาอยู่กระทรวงศึกษาธิการก็เห็นปัญหาเกิดขึ้นทุกปีเป็นประจำ เป็น ต้นว่านักเรียนเดินขบวนมาเพื่อต้องการอย่างโน้นอย่างนี้ เช่น แกะไขข้อบังคับของโรงเรียนตลอดจนการแต่งกาย หรือเดินขบวนมาให้ย้ายครูหรืออาจารย์หรือให้ระงับการย้าย ครูอาจารย์ เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นจนชินแล้วเมื่อโรงเรียนเปิด บังเอิญผมเคราะห์ ร้ายมาเป็นรัฐมนตรีตอนโรงเรียนเปิดพอดีก็ต้องรับปัญหานี้อยู่ตลอดเวลา น่าขอบใจท่าน ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ในกระทรวงและครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ที่ได้ช่วยกันระงับเหตุการณ์ เอาไว้ ทำให้นักเรียนได้มีความเข้าใจเป็นอย่างมาก

เมื่อเป็นเช่นนั้น เราก็ต้องมาคิดกันว่าทำไมจึงเป็นอย่างนั้น บางคนก็บอกว่าเป็น บรรยากาศที่สืบเนื่องมาจากวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ อย่าไปโทษอะไรเลย ตราบใดที่ เราเป็นคนอยู่ในโลกนี้ก็ต้องเผชิญกับปัญหานี้เมื่อยอมรับว่ามัน จำเป็นต้องเกิดขึ้นโดย ธรรมชาติของสังคมแล้ว เราก็ต้องยอมรับความจริงและเผชิญกับความจริง ด้วยเหตุผล ครูอาจารย์ทั้งหลายเป็นผู้มีความรู้ มีสติปัญญาเพียงแต่คุณสมบัติ หนึ่ง ปัญญาท่านมีอยู่แล้วความรู้ท่านมีอยู่แล้ว คุณสมบัตินี้เดียวเผชิญหน้า กับความจริง สืบสาวไปหาต้นเหตุเหมือนกับคำที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัม-

พุทธเจ้าทรงตรัสไว้ว่า ทุกอย่างเนื่องจากเหตุ หรือเรียกว่า ฌวสิกตา มันมีเหตุมาทั้งนั้น ถ้าเราสืบสาวไปหาเหตุให้ถูกต้องแล้วเราก็แก้ปัญหาก็ได้ อย่างเช่นระบบหรือกฎข้อบังคับของโรงเรียน เป็นต้น

บรรดาครูอาจารย์ และเจ้าหน้าที่จะต้องศึกษาปัญหาสังคมปัจจุบัน กับข้อบังคับที่มีอยู่เอามาเปรียบเทียบกัน สังคมปัจจุบันก็เหมือนเครื่องแต่งกายสตรี เป็นแฟชั่น แต่เราต้องรู้ว่าแฟชั่นนั้นใช้กับใคร นักเรียนควรมีแฟชั่นหรือไม่ แฟชั่นอย่างหนึ่งก็เหมาะกับคนประเภทหนึ่ง แต่จะใช้กับคนทั่วไปยังไม่ได้ แล้วจะเอาไปใช้กับโรงเรียนได้อย่างไร สมัยก่อนนักเรียนหญิงนั่งกระโปรงเหนือเข่า โรงเรียนสหศึกษา เราก็รู้ว่าสิ่งนี้กับคนวัยรุ่นจะมีความรู้สึกอย่างไร เขาบอกว่าเขาไม่มีความรู้สึก อย่าเชื่อเลยว่าไม่มีความรู้สึก พูดหลอกกันเปล่า ๆ มันอยู่ที่ใครจะข่มใจได้มากกว่ากันต่างหาก เพราะความรู้สึกมีทุกคน ผลที่สุดอาชญากรรมก็เกิดขึ้น การฉ้อฉลอาชญากรรมก็เกิดขึ้น สิ่งที่ยั่วเย้าให้เด็กออกไปนอกโรงเรียนมันมากขึ้น เพราะฉะนั้นเรื่องนี้ผมอยากฝากไว้กับท่านทั้งหลายเวลาสัมมนาอาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ จะได้สัมมนากันว่าข้อบังคับที่ใช้กับเด็กที่กำลังจะเดินออกไปนอกอกควรได้รับการปรับปรุงอย่างไร แค่นั้น หรือควรคงไว้ ควรชี้แจงให้เด็กเข้าใจว่าเด็กทั้งหลายที่มาเรียนเพื่ออะไร มาเรียนเพื่อต้องการเอาวิชาความรู้เป็นหลัก ส่วนกิจกรรมนอกโรงเรียนก็ตาม ระบบเพื่ออะไรก็ตาม มันเป็นเรื่องประกอบสำหรับฝึกเด็กที่จะเป็นผู้ใหญ่ในวันหน้า

ผมชอบอบรมเด็กอยู่เสมอว่า โลกเราเป็นโรงละครโรงใหญ่ ทุกคนเป็นตัวละคร เด็ก ๆ ที่มาเรียนผมให้เขาอยู่ในฉากที่ ๑ เรียกว่าฉากที่ต้องพึ่งพาอาศัยคนอื่น เช่น เด็กต้องอาศัยเงินจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง เอามาซื้อเครื่องแต่งตัว เสียค่าเล่าเรียน ต้องพึ่งพาอาศัยใครในการที่จะหาความรู้ พึ่งเสียให้เต็มที่ ผมสอนเด็กเสมอให้จำไว้ว่าพ่อแม่มีความรู้สึกทุกอย่างเพื่อลูก เราจะเป็นคนชั่วช้าเลวทรามหรือเป็นคนดีอย่างไรก็ตามกลับไปหาพ่อแม่ พ่อแม่มีอย่างเดียวคือคำว่าลูกรัก และบอingkันลูกทุกอย่าง คนไม่เคยเป็นพ่อเป็น

แม้อาจไม่รู้ สำหรับกับครูนั้นเด็กเป็นทั้งลูกและทั้งศิษย์ เพราะฉะนั้นเด็กมี
ปัญหาอะไรก็ชอบที่จะถามครู ทำเหมือนลูก และครูจะทำกับเด็กทั้งหลาย
อย่างศิษย์เต็มไปด้วยความปรารถนาดี เด็กทั้งหลายจะขเกียจ จะขยัน จะดี
หรือจะชั่ว ละครจากที่หนึ่งมันจำกัดด้วยเวลาคือวัยของเด็กนั่นเอง

เพราะฉะนั้นการเล่นละครต่อไปคือฉากที่ ๒ จะเป็นพระเอก จะเป็นนางเอก
หรือจะเป็นคนขับสามล้อหรือไปเป็นคนกวาดพื้นก็อยู่ที่ผลของการกระทำในฉากที่ ๑ เมื่อ
ผ่านของฉากที่ ๑ บิดลงด้วยเวลา เด็กทุกคนจะไปสู่ฉากที่ ๒ คือฉากแห่งการพึ่งตนเองจะไป
เป็นอะไรก็อาศัยความรู้ที่เรียนมา ความรู้อย่างเดียวไม่พอต้องมีจริยธรรมด้วย เพราะว่า
ความรู้คู่กับความประพฤติ จะกลายเป็นความรู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอด ถ้าไม่มีจริยธรรม
ที่ได้รับฝึกปรือไปจากสถาบันก็จะแสดงบทที่ดีในฉากนี้ไม่ได้

ต่อไปเป็นฉากที่ ๓ คือฉากที่เป็นที่พึ่งพาของคนอื่น ผู้ชายเป็นที่พึ่งของลูก
เมีย ผู้หญิงเป็นเพื่อนของสามีและเป็นที่พึ่งของลูก เราจะต้องทำตัวให้เป็นที่พึ่งของ
ครอบครัว เป็นที่พึ่งของสังคม และเป็นที่พึ่งของประชาชาติ แล้วแต่ความสามารถของ
แต่ละคน แม้แต่อาจารย์แต่ละท่านที่นั่งในที่นี้ก็เหมือนกัน ทุกคนมีความหลังด้วยกัน
ทั้งนั้น ทุกคนอาจมีชีวิตที่ทรมาณ ประสบทั้งความชื่นชมและขมขื่น แต่ว่าเราเป็นพ่อ
แม่คนแล้วจำเอาไว้อย่างหนึ่งว่า สิ่งที่เราได้รับความชื่นชมในชีวิตจงอย่าสร้างความชื่น
ชมกับลูกเรา อะไรที่เราได้รับความชื่นชมกับพ่อแม่ จงทำสิ่งนั้นกับลูกเรา เพราะฉะนั้น
ใครจะเป็นอะไรได้แค่ไหนก็จากละครฉากที่ ๑ เป็นพื้นฐาน

ฉากที่ ๔ กระผมให้ชื่อว่าฉากสุดท้ายของชีวิต ชีวิตในภพนี้ ในรูปนี้ ใน
นามนี้ จะจบลงด้วยความชื่นชมหรือขมขื่นในบั้นปลายก็โดยอาศัยพื้นฐานจากฉากที่ ๑
เป็นหลัก อาจารย์ทั้งหลายมีเพื่อนร่วมชั้นกันก็มาก บางคนก็หลุดไปอย่างนั้น บางคน
ก็หลุดไปอย่างนี้ เวลาเราประชุมนักเรียนเก่าเรามักคุยกัน “แหมรู้อย่างนี้จะทำอย่างนั้น”
“รู้อย่างนี้จะไม่ทำอย่างนั้น” คำว่า “รู้อย่างนั้น” “รู้อย่างนั้น” เป็นคำที่ สายแล้วทั้งสน
ไม่สามารถจะกลับไปได้อีกแล้ว มีแต่ความคร่ำครวญถึงความหลัง ชีวิตแต่ละชีวิตจึง

ประสบทั้งความขมขื่นและความชื่นชมในบั้นปลาย ทุกคนเกิดมาปรารถนาความสุขด้วยกันทั้งสิ้นแต่วิธีหาความสุขนั้นเราไม่ทำให้ถูกวิธีต่างหาก

ผมขอยกตัวอย่างมาอย่างนี้ เพราะได้เคยสอนญาติพี่น้องและคนในได้บังคับบัญชาามากจึงนำมาเป็นตัวอย่าง ถ้าหากว่า ครู อาจารย์ทั้งหลายคิดว่าจะเป็นประโยชน์ หรือใครจะดัดแปลงให้ดีขึ้น แล้วช่วยสอนให้เด็กเข้าใจถึงสภาวะของความเป็นมนุษย์ เด็กจะเข้าใจดีขึ้นบ้างและอาจมีความรู้สึกในเรื่องนี้

ฉะนั้นในเรื่องกฎข้อบังคับของโรงเรียนนั้น ผมอยากเรียนให้มีการวิจัยกันเป็นประจำว่า เมื่อสังคมเปลี่ยนไปอย่างนี้ ข้อบังคับจะคงไว้อย่างไหน ให้คงไว้ในลักษณะนั้นอย่าเปลี่ยนแปลงง่ายนัก ต้องคงไว้ในลักษณะที่เหมาะสมกับสภาพเด็ก อย่าให้ผิดสภาพอย่าให้เล่นละครผิดฉาก ตัวเด็กอยู่ได้เพราะเสาเข็มอยู่ข้างล่าง ถ้าเสาเข็มไม่ตักก็พัง เด็กก็เหมือนกัน ถ้าพื้นฐานการอบรมไม่ดีก็พังทั้งนั้น พังทุกระดับในชีวิตของเขา ยกตัวอย่างเด็กชั้นไหนควรจะให้ผมแคะไหน หรือจะปล่อยเมื่อไร โดยเฉพาะเด็กผู้หญิงนี่สำคัญ เพราะทุกวันนี้สิ่งที่ยุ่งยากให้เด็กไฝ่ฝันเพื่อฝันถึงความสวยงาม รวมทั้งสังคมที่ไม่เป็นระเบียบ ทำให้เด็กมีปฏิกิริยากับครูอาจารย์ เป็นต้น

ดังนั้นก่อนที่จะทำอะไร ผมขอให้มีการสัมมนาเรื่องกฎข้อบังคับของโรงเรียนว่าจะอะไรควรคงไว้แค่ไหนอย่างไร แล้วครูอาจารย์ทุกคนต้องมีเหตุผลอธิบายกับเด็กให้ได้ ไม่ใช่ว่ากระทรวงเขาสั่งมาอย่างนี้ เธอไม่เข้าใจหรือ ฉะนั้นไม่รู้จะทำอย่างไร แบบนี้เรียกว่าประเภทปิดสวะ เด็กสมัยใหม่ต้องการเหตุผล บางครั้งเด็กไม่ได้ต้องจนเกินไปถ้าเราให้เหตุผลที่ถูกต้อง

อีกประการหนึ่งสิ่งที่เป็นภัยเกิดขึ้นทุกวันนี้ โรงเรียนที่ยุ่ง ๆ นั้นเป็นโรงเรียนที่มีนักเรียนเกินกว่า ๒ พันคน บางโรงเรียนมีนักเรียน ๓-๔ พันคน เมื่อนักเรียนมากครูก็มาก การดูแลก็ไม่ทั่วถึง หลับบ้าง ไม่หลับบ้าง การควบคุมเด็กไม่ให้เตลิดออกไปนอกแนวก็มีความสำคัญเท่ากับการให้ความรู้เหมือนกัน เด็กทุกวันนี้สิ่งแวดล้อมพาออกนอกขอบเขตเกินไป เด็กบางทีก็ไม่ชอบหยุดหยุม โรงเรียนในกระทรวงศึกษาธิการ

ส่วนใหญ่ดี ปีนี้ระดับเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้มาก แต่ผมอยากให้ดับเชื้อให้หมด อยากให้หมั่นสังคายนาเรื่องข้อบังคับ ศึกษาปัญหาของสังคมหรือจิตวิทยาของเด็กในปัจจุบันให้เราเข้าใจเด็ก

ฉะนั้นขอให้ครูทนน้อย ปัญหาของเราที่เกิดขึ้นระหว่างนักเรียนกับครูมีส่วนน้อย ที่เกิดขึ้นแต่ละครั้งนั้นลองสอบสวนดูแล้วมักไปจากครูต่อครูไม่ชอบกันเป็นส่วนตัวก็เอาเด็กเป็นเครื่องมือเข้าประหัดประหารกัน ผมอยากเห็นความสามัคคีในระหว่างคนของกระทรวงศึกษาธิการด้วยกัน และมีความสงบ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้อาจเกิดจากความไม่เข้าใจกัน ผู้ใหญ่เช่นอธิบดีต้องหมั่นเชิญอาจารย์ใหญ่มาคุยเสมอ ๆ ที่ผิดปรกติเพราะอะไร ใครเป็นอย่างไร แล้วต้องเรียกครูน้อยเข้าพบบ้าง ไม่ใช่ครูใหญ่เข้าพบคนเดียว อาจเกิดระแวงกัน เพราะฉะนั้นต้องหมั่นประชุมกัน หมั่นเยี่ยมเยียนเพื่อให้ทุกคนมีโอกาสเข้าถึงตัวเรา เมื่อเขามีความทุกข์ร้อนหรือไม่ได้รับความยุติธรรมอะไรจะได้มาหาเรา ครูใหญ่เหมือนกันต้องหมั่นพบกับครูน้อย ให้เขามีโอกาสออกความคิดเห็นของเขาบ้าง ยกย่องสรรเสริญเป็นตัวอย่าง ทุกคนก็ต้องเข้าใจดี ผมคิดว่าเรื่องการปกครองนี้สำคัญเหลือเกิน พอดีพอร้ายก็ให้เป็นมติของที่ประชุมไป ไม่ใช่เราอ่อนแอแต่ฟังความคิดเห็นแล้วมาร่วมกันทำขึ้น การปกครองก็จะเรียบร้อย ปัญหาเดินขบวนเรื่องให้ย้ายหรือไม่ย้ายครูใหญ่ ก็เป็นปัญหาจากครูด้วยกันโดยเอานักเรียนเป็นเครื่องมือ อย่างนี้เป็นต้น ผมขอพูดด้วยความจริงใจและพูดด้วยความรู้สึกที่ เราพูดกันในชั่วโมงนี้แล้วต่อไปเราจะไม่รื้อพินมาพูดกันอีกเป็นอันขาด

เพื่อให้งานเจริญ เพื่อให้บ้านเมืองดีขึ้น มิฉะนั้นเราจะไปไม่รอด เพราะฉะนั้นผมขอร้องในเรื่องระหว่างกรมกับปฏิบัติคือหน่วยโรงเรียน ระหว่างครูใหญ่กับครูน้อย ระหว่างครูกับลูกศิษย์ที่ผมกล่าวมาตามลำดับนี้ ผมพูดมากก็อยากฟังความคิดเห็นของบรรดา ครู อาจารย์บ้าง ว่ามีความคับแค้นข้องใจอย่างไรจะได้แก้ไขอุปสรรค จะได้พูดกันต่อหน้าในที่ประชุมนี้ อะไรที่ควรช่วยพวกท่านก็ช่วยบอกมา

สุดท้ายนี้ผมขอเรียนว่า ความสำนึกในหน้าที่เป็นสิ่งสำคัญที่สุด ขอความร่วมมือร่วมใจกับท่านทั้งหลายว่า เราไม่ได้ทำงานเพื่อส่วนตัว หรือเพื่อใครทั้งสิ้น เราทำงานเพื่อประเทศชาติ ในทางส่วนตัวเราก็หวังอย่างเดียวคือให้ตัวเราได้เลี้ยงชีพได้โดยพอสมควรแก่ประโยชน์อันยิ่งใหญ่ คือความอยู่รอดของประเทศชาติ ถ้าหากผมได้อยู่กระทรวงนี้ต่อไป ก็จะเชิญพวของท่านมาพบอีก ผมขอขอบพระคุณสำหรับข้อเสนอแนะของท่าน ผมจะนำข้อเสนอแนะนี้และข้อผูกมัดมาปรับปรุงแก้ไขในระดับชั้นผู้ใหญ่ในกระทรวงนี้ และจะนำเข้าสู่คณะรัฐบาล

ขอขอบคุณทุกท่าน

รับพระราชทานปริญญาบัตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (กิตติมศักดิ์) มหาวิทยาลัยมหิดล

วันที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๗

คำปราชัย

ของ

พลตรีศิริ สิริโยธิน

นายกสภามหาวิทยาลัยมหิดล

ในการสัมมนาโครงการพัฒนามหาวิทยาลัยมหิดล

จัดโดยสโมสรนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล

เมื่อวันที่ ๘-๑๐ ธันวาคม ๒๕๑๖

ณ ศูนย์ฝึกอบรมและวิจัยฯ คณะสาธารณสุขศาสตร์

อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

หน้าว่าง

ท่านอธิการบดี, คณบดี, อาจารย์, ท่านผู้อำนวยการในการสัมมนา, นักศึกษา ผมรู้สึกยินดีที่สโมสรนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล มีการจัดสัมมนาในเรื่อง “โครงการพัฒนามหาวิทยาลัยมหิดล” ในโอกาสนี้ผมได้อ่านเอกสารประกอบการสัมมนา เมื่อผมยังเด็กเคยได้รับคำพูดจากผู้ใหญ่ว่าเป็นคนค่อนข้างรุนแรงอยู่ รู้สึกว่าเด็กสมัยนี้มีโอกาสดีกว่าผมที่จะระบายความคิดออกสู่แผ่นกระดาษ และในที่ชุมนุมชนได้ ในสมัยผมความคิดเห็นจะเต็มไปด้วยความอัดอั้นตันใจ จะได้ระบายออกในเวลาकिनเหล่า ซึ่งเมื่อเหล้าเข้าปากความยากก็หายไป

ในเอกสารที่ได้รับ อยากยืนยันเหมือนท่านอธิการบดีว่า ได้ยืนยันในวัตถุประสงค์และขอบเขตของการสัมมนา เอกสารประกอบชุดที่ ๑ ผมรู้สึกว่ามีข้อคิดเห็นบางประการ ในเรื่องอุดมการณ์ของมหาวิทยาลัย ขอเอามาอ่านให้ฟัง “นักสังคมศาสตร์มักจะกล่าวว่าอุดมการณ์เป็นความเข้าใจที่สอดคล้องร่วมกัน ในความเชื่อที่แสดงออกมาว่าอะไรเป็นความจริง และความถูกต้อง อุดมการณ์จะต้องมีองค์ประกอบสำคัญที่ประกอบในตัวมันเองหลายประการ ซึ่งในประการแรกอุดมการณ์เป็นระบอบความคิดที่มีลักษณะมุ่งมั่น แสดงออกถึงการก่อรูปอย่างเป็นแบบแผน ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในทางความเชื่อ และเกี่ยวกับศีลธรรมและเป็นทั้งในน้ำเสียงและสาระสำคัญ

ประการที่ ๒ อุดมการณ์เป็นระบอบความคิดที่ประกาศ หรือจงใจ เพื่อเอาไปปฏิบัติ นั่นคือการปฏิบัติใด ๆ ต้องเอาอุดมการณ์ไปสร้างสิ่งชอบธรรม ตลอดจนผลการปฏิบัตินั้น ๆ ต้องอาศัยอุดมการณ์ เป็นคุณค่าของการประเมินผลด้วย

ประการที่ ๓ อุดมการณ์เป็นระบอบความคิดที่จำกัดความรู้สึก และ แรงจูงใจของธรรมชาติของมนุษย์ ความคิดใด ๆ ที่เกิดจากส่วนต่าง ๆ ของสังคมต้องเปลี่ยนตัวเองให้สอดคล้องกับอุดมการณ์ ดังนั้นการสร้างระบอบความคิดให้ออกมาในรูปอุดมการณ์มีลักษณะส่วนใหญ่ไปหาส่วนย่อย

และประการสุดท้าย อุดมการณ์ต้องอาศัยการยอมรับเป็นเอกฉันท์ของผู้สนับสนุน ในขณะที่เดียวกันส่งเสริมให้ผู้สนับสนุนในการตื่นตัวนำอุดมการณ์ไปปฏิบัติ และสิ่งเหล่านี้ข้าพเจ้าเห็นด้วยทุกประการ”

ในความหมายและหลักการว่า อุดมการณ์ต้องเป็นสิ่งที่ต้องยอมรับและตื่นตัวในการปฏิบัติ นี่เราหมายถึงสังคมส่วนรวม และในตอนสุดท้าย ผู้เขียนได้กล่าวไว้ว่า ในขณะที่คนรุ่นเก่าถือเอาความสามารถในการผลิตความขยัน, ระเบียบ, วินัย เป็นจุดหมายวัดความสำเร็จในชีวิต แต่คนรุ่นใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคมที่มั่งคั่ง ปฏิเสธที่จะเอาคุณค่าเก่ามาเป็นจุดหมาย เพราะถือว่าความมั่งคั่งของสังคมเป็นปรากฏการณ์ของความ เป็นจริงแล้ว ท่าน ดร. อุดลย์ ได้กล่าวแบ่งว่า นักศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ประเภท มีพวกหัวเก่า, หัวใหม่ และหัวกลาง ๆ สำหรับในพวกหัวใหม่ สนใจในวิทยาการ วิชาต่าง ๆ โดยเฉพาะลัทธิการเมือง และศาสนา ชอบเปลี่ยนแปลงสังคม ทำลาย และปฏิเสธค่านิยมเก่า ๆ ของสังคม

การที่คนหนุ่มมีความคิดเช่นนี้ เพราะคนในสังคมจำเป็นต้องเรียนรู้ เรียนการหาเหตุผล การเรียนการวิเคราะห์ และนำไปปฏิบัติในทางริเริ่ม ตลอดจนหาทางสร้างอุดมการณ์ให้เหมาะสมกับกาลสมัย

ตัวผมเองในขณะที่ผ่านไปประเทศอังกฤษ ในครั้งสุดท้าย ได้ศึกษาในเรื่อง นี้อยู่เหมือนกัน และศึกษาจากเพื่อน ๆ ฝูง ๆ ในวงการรัฐบาลของประเทศอังกฤษ และจากคนไทยที่สำเร็จสูง ๆ เป็น ดร. แล้ว ที่อยู่ในอังกฤษ ว่าเพราะเหตุใดในสังคมของ อังกฤษ เด็กในมหาวิทยาลัยจึงนิยมสนใจอะไรแปลก ๆ รวมทั้งสนใจการทำกิจกรรมใน ด้านศาสนา บางกลุ่มสนใจพุทธศาสนา บางกลุ่มสนใจศาสนาอิสลาม บางกลุ่มเอา ลัทธิของคนอัฟริกามาใช้ปฏิบัติ ก็พอจะประเมินคำตอบว่า บรรดาเด็กในอังกฤษนั้นถูก ครอบคลุimdด้วยระบบลัทธิ CONSERVATIVE เมื่อถูกครอบมาด้วยวิธีเช่นนี้แล้วก็เกิด

ความเบื่อหน่ายเหมือนเครื่องจักรที่เดินอยู่วันหนึ่ง ๆ อยากแสวงหารสใหม่ ความรู้สึกใหม่มาเปรียบเทียบ ดังนั้นกิจกรรมอันก็เป็นกิจกรรมประกอบการศึกษาเพื่อให้รัฐเพื่อนำเอไปริเริ่มเพื่อนำเอาไปเปลี่ยนแปลง ทำเพื่อรู้ และนำไปเปลี่ยนแปลงระบบสังคม เพื่อสร้างอุดมการณ์ใหม่นั้นเอง ในทำนองเดียวกันที่พวกเราทำวันนี้ และกำลังจะทำอยู่ เพื่อนำมาหาแนวทางตามวัตถุประสงค์ ตามที่เอกสารกล่าว เพื่อให้มหาวิทยาลัยกำลังมีการเปลี่ยนแปลงระบบบริหาร ให้มีอาจารย์ดีขึ้น ให้นักศึกษามีคุณภาพดีขึ้นด้วย อันนี้เป็นสิ่งที่ควรสรรเสริญ และควรชื่นชม เพราะการสัมมนานี้จำเป็นต้องแสดงความคิดเห็นด้วยเหตุผล และ ข้อเท็จจริง ผมอยากขอรับรองบรรดานักศึกษามหาวิทยาลัย พวกเราควรทำจิตใจปราศจากเสียซึ่งมานะทิฐิ อย่าลืมนึกว่า ความสำเร็จของสังคม ความล้มเหลวของสังคมล้วนแต่มีสาเหตุทั้งสิ้น ดังนั้นเราต้องหยิบเอาสาเหตุของความล้มเหลว และความสำเร็จ ขึ้นมาตีแผ่, พิจารณา, และประมวล ข้อสาเหตุที่ทำให้ล้มเหลวเพื่อนำไปสู่การละเว้นไม่ปฏิบัติ และไม่กระทำอีก และข้อคิดเห็นทำให้สำเร็จเอามาเป็นแบบฉบับที่จะเริ่มต้นใช้ จึงจะเกิดประโยชน์สมความมุ่งหมายที่เราได้กล่าว อย่างไรก็ตาม เรื่องของทางสังคม เรื่องของชีวิตมันเป็นเรื่องประหลาด ถ้าหากว่าคนไม่เคยประสบไม่เคยได้รับ จะไม่คิดว่าชีวิตประหลาดอย่างนี้เลย แม้แต่คำว่า หิว รวมความว่านักศึกษา, อาจารย์นี่ไม่เคยหิว หรือหิวอย่างชนิดที่เดินทางมาไกลแล้วขอข้าวต้มกินชามหนึ่ง เป็นความหวังว่าเราจะขจัดความหิวได้ แต่ความหิวของประชากรในสังคมเต็มไปด้วยความอดอยาก และไม่มี ความหมายสำหรับอนาคตนั้น รอเวลาอย่างไม่รู้ว่เมื่อไรจะขจัดความหิว นั่นแหละคือความหวังที่แท้จริง “หิว” พูดเหมือนกัน เขียนเหมือนกัน หิวที่ผลของการรับความรู้สึกนั้นไม่เหมือนกันในคนที่มีความหวัง และไม่มี ความหวัง ความจนก็เหมือนกัน คนที่ไม่เคยจนจะไม่รู้สึกเลย ว่าหัวใจของคนจนเป็นอย่างไร ถ้าเราได้รับ ประสบด้วยตนเอง เราจึงจะรู้สึก และรับความรู้สึกได้ถูกต้อง ถ้าพูดตามอักษรก็ไม่สามารถบรรยายสิ่งเหล่านี้ได้ เพราะฉะนั้นความไม่เข้าใจ

อย่างแท้จริงของชีวิต สังคม และความไม่เข้าใจในความแตกต่างในความยากจน ความหิว หรือความอึดก็ตาม ความทุกข์, ความสำราญก็ตาม สังคมในโลกนี้จึงเต็มไปด้วยความยุ่งเหยิง และความสับสน ปราศจากความเข้าใจกันนั่นเอง ผมจึงอยากจะฝากความรู้สึกเหล่านี้ไว้ด้วย เพราะฉะนั้นการสัมมนากันนั้น ท่านผู้ใหญ่, อาจารย์ และนักศึกษาควรจะร่วมสัมมนากันในการที่กล่าวหาความจริงทางด้านประสบการณ์ และวิชาการอย่างกล้าหาญปราศจากความคลุมเครือ หรือการเกรงอกเกรงใจซึ่งกันและกัน เพื่อจะนำข้อมูลที่ถูกต้องจากการสัมมนานี้ไปแก้ไขสังคมของเรา และมหาวิทยาลัยของเราต่อไป สิ่งเหล่านี้ท่านนั้นตามที่ผมเรียนมาที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามข้อเขียนที่กล่าวข้างต้นว่า อุดมการณ์นั้นต้องเป็นสิ่งที่ยอมรับเป็นเอกฉันท์ และต้องขจัดความคิดว่านักศึกษาหัวใหม่, หัวกลาง หรือขจัดคำว่าคนรุ่นเก่า, รุ่นใหม่ อย่างไรก็ตามสังคมนั้นหมายความว่าถึงการรวมกลุ่มคนทุกประเภท, การรวมกลุ่มคนทุกชนิด ให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและสงบสุข เพราะฉะนั้นต้องสร้างความเข้าใจโดยไม่แบ่งบุคคลใด ๆ ออกจากสังคม ก็ด้วยการสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันนั่นเอง ผมคิดว่าถ้าเราไม่กล้าหาญพอจะพูดความจริง และไม่ยอมรับความจริงกันแล้ว จะไม่เกิดประโยชน์อะไรในการสัมมนานี้เลย จากหนังสือของหลวงวิจิตรวาทการ อยากจะกล่าวถึงตอนหนึ่งว่า ในการที่เราจะแสดงความคิดเห็น ไม่ว่าจะเป็นคำติ, คำชม ย่อมก่อประโยชน์ทั้งสิ้น คำชมทำให้เรามีความมั่นใจ มีความภูมิใจในสิ่งที่เรากระทำ คำติ ก็เป็นกระจกเงาให้รู้จุดบกพร่องในตัวของเราเอง ที่กระทำอยู่นั้นว่าเรามีจุดอ่อนหรือจุดบกพร่องอะไรที่จะนำไปสู่การแก้ไข ดังนั้นไม่ว่าคำติหรือคำชมก็มีคุณค่าทั้งสิ้น

งานที่เรากระทำในวันนี้ เป็นเรื่องใหญ่ เป็นผู้นำในสังคม คนอื่นเขากำลังมองเราอยู่ว่าความสำเร็จของเอาอยู่ที่ไหน ฉะนั้นขอให้ตั้งใจทำ ทำด้วยหลักการ หลักวิชา เหตุผล และประมวลข้อมูลออกมาสู่สังคมให้เขาประจักษ์ว่าเรานั้นมีสมรรถภาพ

สำหรับตัวผมเองในฐานะนายกสภามหาวิทยาลัย พร้อมทั้งจะรับฟังความเห็น และพร้อมที่จะนำความคิดเห็น และข้อมูลต่าง ๆ นั้น ไปสู่กรรมการสภามหาวิทยาลัย เพื่อแก้ไขระบบการบริหาร และแก้ไขในขอบเขตที่สามารถจะกระทำได้ เพื่อให้การสัมมนาประสบความสำเร็จสมดังความมุ่งหมายทุกประการ.

หน้าว่าง

ความเป็นผู้อยู่ในอำนาจแห่งเหตุ

ปาฐกถา

โดย

พลตรีศิริ สิริโยธิน

ณ พุทธสมาคม ฯ

วันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๐๗

หน้าว่าง

นายป๋วย ไรจนะบุรานนท์ นายกพุทธสมาคมฯ กล่าวนำ – พระคุณเจ้าและท่านสาธุชนทั้งหลาย วันนี้เป็นอีกวันหนึ่งที่พุทธสมาคมฯ จะได้มีโอกาสฟังปาฐกถาอันมีคุณค่า และมีความยินดีและรู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ได้มีโอกาสต้อนรับพลตรีศิริโยธิน ซึ่งเป็นองค์ปาฐกในวันนี้ เรื่องที่ท่านจะบรรยายชื่อว่าความเป็นผู้อยู่ในอำนาจแห่งเหตุ ซึ่งเป็นหลักสำคัญหลักหนึ่งในพระพุทธศาสนา ท่านพลตรีศิริ โยธิน ผู้นี้ ท่านทั้งหลายคงจะได้เคยรู้จักชื่อเสียงของท่านมาแล้ว สมัยหนึ่งท่านเป็นผู้แทนจังหวัดชลบุรี เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจการ ปัจจุบันนี้ท่านเป็นกรรมการที่ปรึกษาของพุทธสมาคมฯ ของเรา และก็มีราชการพิเศษเป็นประธานกรรมการบริการโลหิตของสภากาชาดไทยอีกด้วย ท่านเป็นผู้ที่สนใจในธรรมะ แม้โดยอาชีพท่านจะเป็นทหาร ท่านจะเป็นนักการเมือง ท่านเคยเป็นรัฐบุรุษมาแล้วก็ตาม แต่ว่าสิ่งที่แฝงฝังอยู่ในจิตใจของท่านตลอดเวลาแล้วนั้น คือ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

สมัยที่ท่านดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจการอยู่นั้น เป็นสมัยที่บรรดาเพื่อนฝูงของผมซึ่งอยู่ในกระทรวงนั้น ยังยกย่อง และ ถืออยู่เสมอว่าเป็นยุคทองยุคหนึ่ง เป็นยุคที่ข้าราชการในกระทรวงนั้นมีความสุข ไม่มีความระส่ำระสาย เหตุการณ์ต่าง ๆ ของกระทรวงนั้นเป็นไปด้วยความเรียบร้อย นี่ก็เพราะเหตุว่าเนื่องมาจากการปกครองอันมีธรรมะอยู่ในใจของท่านอดีตรัฐมนตรีผู้นี้ เรื่องของธรรมะไม่ใช่เป็นเรื่องที่จะปลูกฝังกันได้ง่าย เป็นเรื่องที่จะต้องเกิดมาจากนิสัย มีมาแต่ดั้งเดิม ท่านพลตรีศิริ โยธิน ได้พิสูจน์ให้เห็นมานานหนาแน่นแล้วว่า ท่านเป็นผู้ที่มั่นคงอยู่ในธรรมะของพระพุทธศาสนา

ในวันนี้เรื่องที่ท่านจะปาฐกถาก็คือเรื่องที่มีคุณค่าสำคัญ เพราะฉะนั้นกระผมก็อยากจะขอเชิญให้ท่านทั้งหลายได้ฟังปาฐกถาที่ท่านจะได้บรรยายในลำดับต่อไปนี้

ขอเชิญพลตรีศิริ โยธิน:

พระคุณเจ้าที่เคารพและบรรดาท่านสาธุชนผู้เครื่อธรรมทั้งหลาย

ก่อนที่กระผมจะได้กล่าวคำบรรยายในการยกสุภาสิตในหัวข้อเรื่อง ความเป็นผู้
อยู่ในอำนาจแห่งเหตุ คือว่าเรื่อง การณกสิกา โหติ นั้นเอง จะมาพูดใน
วันนี้นั้น เมื่อได้ฟังคำกล่าวนำของท่านนายกพุทธสมาคมฯ แล้ว กระผมก็ใคร่จะขอ
ถือโอกาสต่อชุมนุมชนนี้ ที่จะได้พูดบางสิ่งสักเล็กน้อย เพื่อจะได้คลายความเข้าใจ อาจ
จะทำให้เกิดอุปาทานในจิตใจของท่านทั้งหลายให้ไขว่ไขว่ไปก็ได้

เป็นพระคุณและขอบคุณที่ท่านนายกพุทธสมาคมฯ ได้กรุณากล่าวถึงคุณงาม
ความดีของตัวกระผมในอดีต แต่กระผมเองเมื่อก่อนนี้ครั้งรับราชการอยู่ก็คิดว่าตัวเอง
เป็นอย่างเขาวัว แต่หลังจากได้ออกจากราชการมา ๗-๘ ปีแล้วก็อาศัยหลักธรรมของ
พระพุทธองค์ลองสำรวจตัวเองดูว่า ในการที่ตัวเองได้ปฏิบัติหน้าที่ราชการมานั้น ตัว
เองมีอะไรที่บกพร่องอยู่บ้าง ยังสำรวจไปเท่าไร ยังเห็นไปเท่าไร นานวันไปเท่าไร ก็
เห็นแต่ความผิดพลาดของตัวเองอยู่เสมอ ความผิดพลาดที่ไม่อยากให้อนุชนรุ่นหลังเอา
เป็นเยี่ยงอย่าง

มีอีกประการหนึ่ง ที่กระผมอยากจะใคร่ปรับความเข้าใจกับท่านผู้ฟังเสียก่อน
ประเดี๋ยวท่านผู้ฟังบางท่านอาจจะรู้สึกสงสัยใจคอส่วนตัวของกระผมดี อาจจะเห็นความบก
พร่องในตัวกระผมดี ก็จะคิดไปว่า ในสิ่งที่ท่านนายกพุทธสมาคมฯ ได้กล่าวนำไปนั้น
หาได้ตรงกับความจริงไม่ กระผมก็ยอมรับ ยอมรับในความผิดพลาดในอดีต หากจะมี
และท่านผู้ใดได้เห็น ท่านผู้ใดได้พบ เพราะว่าสิ่งเหล่านั้นมันเป็นของที่หลีกเลี่ยงไม่ได้
กระผมก็ใคร่จะขอให้ท่านเสียเวลาสักนิดหนึ่งที่จะกล่าวว่า ทำไมตัวกระผมในบั้นปลาย
ในระยะหลังนี้จึงหันมาฝึกฝนในหลักธรรมของพระพุทธองค์ เพราะหลังจาก พ.ศ.๒๕๐๐
กระผมได้ลาออกจากราชการแล้วได้มาสำรวจตนเองแล้วเห็นความผิดของตนเองแล้ว กับ
ประกอบกับลาภยศสรรเสริญสุขที่ตนได้รับแล้ว ก็มีความสำนึกอยู่เสมอว่า ในชาตินี้สิ่ง
ที่ตัวเองได้รับนั้นมันเกินกว่าคนอย่างผมจะควรได้รับ สิ่งที่เกิดขึ้นมันเป็นบุญคุณกับชีวิต
ไม่มีอะไรที่จะมาหักล้าง ได้อาศัยแผ่นดินท่านอยู่ ได้อาศัยร่มโพธิ์ร่มไทรแห่งพระพุทธ

ศาสนาปกครองตัวเองอยู่ ก็ได้รับความร่วมมืออยู่ตลอดมา ในชีวิตนี้มีแต่ความสุขและความสำเร็จ และตนเองก็เหมือนกัน ได้ทำหน้าที่บกพร่องมาหลายอย่าง อย่างเป็นนายทหารเวลาไปรบทัพจับศึก เป็นนายพลก็พาทหารเขาไปตายก็มี เพราะความโง่เขลาเบาปัญญาของตัวกระผมเอง ทำให้คนอื่นต้องเสียชีวิต ในการที่เป็นรัฐมนตรี ขณะที่เป็นอย่างนี้ ก็ได้ยินเขาสรรเสริญอย่างที่ท่านนายกพุทธสมาคมฯ ว่า แต่พอออกมาพิจารณาเหตุการณ์ต่าง ๆ แล้ว ที่จริงนั้นเสียงสรรเสริญนั้นมันเป็นแต่เสียงแฉล้มสำหรับผู้ที่เขาได้ประโยชน์จากเรา ที่เขาเข้าไม่ถึงเรา เขาต้องได้รับทุกข์ทรมานอยู่นั้น เขาไม่สามารถที่จะมากล่าวความในใจกับเราได้เลย เขาไม่สามารถที่จะเข้ามาถึงตัวเรา อันนี้เป็นความผิดที่เตือนอารมณ์กระผมอยู่เสมอ จึงนึกว่าถ้าหากเรามีชีวิตยืนยาวอยู่ในโลกนี้ ก็อยากจะให้อนุชนรุ่นหลัง และบรรดาท่านผู้ที่อยู่ในราชการหรือห้วงความเจริญทั้งหลาย และพระคุณเจ้าทั้งหลาย ตลอดจนผู้แสวงหาในธรรม ได้ช่วยกันเห็นข้อบกพร่องในตัวกระผม ที่กระผมได้เล่าสู่ให้ฟังในวันนี้ก็ตาม ในวันหน้าก็ตาม ช่วยกันหยิบเอาข้อบกพร่องเหล่านี้ไปตักเตือนสั่งสอนคนอื่นว่าอย่าให้บกพร่องเช่นนี้อีกเลย บ้านเมืองจะได้สงบสุข ประชาชนจะได้ร่มเย็นเป็นสุข นี่คือการปรารถนาในบั้นปลายของตัวกระผมเอง กระผมขออภัยที่ได้กล่าวในเรื่องเหล่านี้ยาวไป

และในการที่กระผมได้นำเรื่องความเป็นผู้อยู่ในอำนาจแห่งเหตุมากล่าวในวันนี้ กระผมมีความรู้สึกอยู่ในใจอย่างหนึ่งว่า ในการที่นำเรื่องเหล่านี้มาพูดในที่นั้น ที่จริงในเรื่องปัญหาหรือคุณธรรมในเรื่องทางพระศาสนานั้น กระผมมีความรู้ไม่มาก เพราะว่ากระผมเป็นนักเรียนทหารและมัวเสียเวลาไปกับการงานและการบ้านการเมืองเสียมาก ก็มีเวลาบั้นปลายนี้แหละที่ปรารถนาเอาทางโลกกับทางธรรมมาเปรียบเทียบกัน ก็เมื่อคิดได้ว่าเราจะปรับปรุงคนของเราให้อยู่ในพื้นฐานขั้นต้นได้อย่างไร พื้นฐานขั้นต้นเยี่ยงปुरुชนทั้งหลาย กระผมไม่มีความชำนาญในด้านอิทธิธรรม ไม่มีความชำนาญในด้านวิปัสสนาหรือกัมมัฏฐาน อยู่ในฐานะที่ยังเป็นผู้ศึกษาอยู่ แต่ว่ารู้สึกชีวิตที่ตัวผ่านมานั้น อยากจะหยิบยื่นบางสิ่งบางอย่างที่ให้ความเข้าใจซึ่งกัน

อย่างหนึ่งว่า เราจะทำอะไร จะให้ชุมชนผู้อยู่ทั้งหลายจะอยู่กันด้วยความสงบสุขมากเท่าที่จะอยู่กันได้ ความจริงเรื่องความเป็นผู้อยู่ในอำนาจแห่งเหตุนี้ก็เป็นที่รู้ ๆ เป็นธรรมดา ๆ และท่านทั้งหลายที่อยู่ในรู้มากกว่ากระผมเสียอีก แต่ที่กระผมบอกว่าเราจำเป็นที่จะต้องเอาออกมาพูดกันมาก ๆ หรือบ่อย ๆ นี้แหละ ธรรมของพระพุทธองค์ในขั้นต้นนั้นก็เพราะเหตุว่า ในการที่เราศึกษารู้อาก ๆ นี้ เราต้องหันมาถามตัวเราเองบ้างเสียก่อนว่า ที่เรารู้มากนี้เราปฏิบัติมากด้วยหรือเปล่า ถ้ารู้มากแล้ว ปฏิบัติมาก ย่อมเป็นผู้ควรแก่การยกย่องและสรรเสริญ แต่ว่าถ้ารู้มากแล้วไม่ปฏิบัติเลยก็เหมือนหนึ่งเอาความรู้ขึ้นเป็นเครื่องหากิน เป็นเครื่องบังหน้าบาปผิดกายของตัวเอง หลอกหลวงคนอื่นให้เขายกย่องนับถือ แต่ด้านภายในจิตใจนั้นตัวหาได้ปฏิบัติไม่ สิ่งนี้เป็นสิ่งสำคัญ เราตั้งปัญหาถามกันอีกต่อไปว่า ทำไมเรารู้แล้ว เราจึงไม่ปฏิบัติ ที่รู้แล้วยังไม่ปฏิบัตินี้อาจจะเป็นเพราะเหตุว่ายังไม่รู้ซึ่ง ยังไม่รู้จริง ยังไม่มีความศรัทธาพอ เพราะฉะนั้นในการที่เอาธรรมะมาพูดกันบ่อย ๆ และท่านผู้ใคร่แสวงในธรรมติดตามฟังกันบ่อย ๆ นั้น อาจจะได้เคล็ดลับกันคนละนิดคนละหน่อยเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันและกัน อาจจะมีสกิดเหมือนผงที่อยู่ในตาท่านให้มองเห็นแจ่มแจ้งในสิ่งที่เรายังติด ในสิ่งที่เรายังขัด ในสิ่งที่เรายังไม่ศรัทธา ให้เกิดศรัทธา แล้วปฏิบัติ อันนี้แหละกระผมจึงคิดว่า ในการที่จะพูดธรรมะ หากว่าเป็นข้อง่าย ๆ ของท่านทั้งหลายที่รู้แล้ว ก็ขอภัยด้วย เพราะเหตุว่าในข้อง่าย ๆ นั้นบางสิ่งเราได้มองข้าม และเราได้ละเลยเรื่องการปฏิบัติเสีย นี่เป็นประการหนึ่ง

ที่จริงหลักธรรมของพระพุทธองค์นั้น หลักธรรมขั้นต้นนี้ถ้าหากว่าเราจะสรุปแล้ว ก็มีอยู่ชนิดเดียวคือให้เป็นผู้ใคร่ในความดีและละเว้นในความชั่ว แต่ทั้ง ๆ ที่เรารู้และง่าย ๆ ในขั้นต้นเรื่องความใคร่ต่อความดีและละเว้นในความชั่วนั้น เราก็กังขอตไม่ได้ ในการที่จะทำความชั่ว แล้วละเว้นความดี การที่จะกระทำความชั่ว ถ้าสิ่งที่เป็นความชั่วนั้นมันเร้นลับและมองเห็นยาก ยากแก่การไตร่ตรองหรือพิจารณาแล้ว มันก็น่าจะอภัยอยู่บ้าง แต่ว่าความชั่วง่าย ๆ ความชั่วต้น ๆ ความชั่วที่เห็นชัด ที่แม้แต่ตัวผู้ทำก็

เห็นชัด ทำไมสิ่งเหล่านั้นยังกระทำกันอยู่ อย่างชักตัวอย่างเมื่อเร็ว ๆ นี้เองได้มีการ
 สัมมนาในเรื่องหัวข้อที่เรียกว่าทำไมเดี๋ยวนี้จึงมีบุคคลลโมยพระพุทธรูปกันมากมายเหลือ
 เกิน โจรกรรมลักตัดเศียรพระพุทธรูปกันมากมายเหลือเกิน เรื่องของสัมมนาในเรื่องนี้
 ได้กระทำกันที่วัดเบญจมบพิตร บังเอิญกระผมมีธุรกิจส่วนตัวเสียไม่ได้ไป ก็ได้เห็นแต่
 ในหนังสือพิมพ์สรุปไว้ว่า มีผู้กล่าวว่าในการที่มีการขโมยหรือโจรกรรมพระพุทธรูป
 กันมากนั้น เกิดจากว่าบุคคลอยากจนเศรษฐกิจตกต่ำ จึงทำให้เกิดขโมย บางคนก็พูด
 ในแง่ของปัญหากฎหมายว่ายังไม่ได้มีกฎหมายพิเศษในการที่จะลงโทษให้แข็งแรงเป็น
 พิเศษในการโจรกรรมพระพุทธรูป กระผมว่าสิ่งเหล่านี้เป็นแต่เพียงปลายเหตุ กระผม
 ขอพูดเพื่อจะนำไปสู่หัวข้อเรื่องต่อไปสักนิดหนึ่งในการที่เราเอาเหตุขึ้นมาอ้างว่า ในการ
 ที่คนโจรกรรมพระพุทธรูปนั้นเป็นคนที่ยากจนหาไม่พอกิน รัฐบาลไม่ได้ปรับปรุง
 ระดับการทำการหากินของประชาชนให้เพียงพอ นั้นเป็นการอ้างที่เลื่อนลอยเหมือน
 กับคนขี้เกียจ อ้างฝนตก แดดออก ยังเข้าอยู่ ยังร้อนนั้ก มันไม่ตรงกับปัญหาเสียที
 เดียว คำว่าพอนี้ให้คนพออยู่พอกินเท่าไรจึงจะพออยู่ เท่าไรจึงจะพอกิน โลกทุกวันนี้
 ที่สับสนอลหม่านและยุ่งกันทุกวันนี้ มันไม่เพราะว่าคำว่าไม่รู้จักพออยู่พอกินหรือ
 ท่านสาธุชนที่เคารพ ลองพิจารณาสิ พระคุณเจ้า เมื่อจะทำการอุปสมบท สิ่งแรกที่
 พระพุทธรองค์ได้ทรงมอบให้ก็คือนิสสัย ๔ นิสัย ๔ หรือปัจจัย ๔ นี้ พระพุทธรองค์ได้ทรง
 คิดและดำริอย่างรอบคอบแล้วว่า สงฆ์ซึ่งเป็นปุถุชนเยี่ยงเราทั้งหลายนี้ ในการที่จะ
 ดำรงอยู่ได้ หลักใหญ่อยู่ด้วยปัจจัย ๔ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษา
 โรค พระพุทธรองค์ทำไมจึงดำรัสอย่างนั้น พระพุทธรองค์มีความเฉลียวฉลาดในการที่จะ
 วางหลักขั้นต้นให้บุคคลที่จะเป็นภิกษุสงฆ์พอใจในการรับหลักการดำรงชีวิตอยู่ในขั้นต้น
 เสียก่อน เพราะว่าถ้าภิกษุสงฆ์ทั้งหลายไม่รับหลักการในนิสสัย ๔ ในหลักการข้างต้น
 แล้ว จะมีจิตที่เป็นกิเลสละโมภโถมมาก ไม่รู้จักคำว่าอาหารว่าอะไร ไม่รู้จักคำว่า
 เครื่องนุ่งห่มว่าอะไร ไม่รู้จักคำว่าที่อยู่อาศัยว่าอะไร กระผมจะเว้นกล่าวเสียเรื่องยา
 รักษาโรค เพื่อให้เหมาะกับสมัยและกาลเวลา ถ้าไม่เข้าใจให้ได้ การกินอาหารก็โลก

อยากที่จะกินให้ดี อยากที่จะกินให้พิเศษ เพราะหาได้คำนึงไม่ว่าอาหารที่กินนั้นกินไป เป็นเครื่องยังชีวิตให้ร่างกายของตัวนี้เติบโตใหญ่และแข็งแรง ชักตัวอย่างเช่นว่า สมมติว่า ท่านที่อยู่ในที่นี้อยากจะกินหอยแมลงภู่ต้มสักหน่อย ถูกลงเป็นถูดูหอยแมลงภู่ตัวอ้วน ๆ และรับประทานอร่อย ก็ออกจากนี้เย็นวันนี้ ถ้าหากว่าท่านคิดว่าท่านจะกินให้อร่อย กินเป็นอาหารเลี้ยงคน อยากจะกินให้ดีที่สุดและนึกว่าดีที่สุด ท่านก็เร่งรถไป ไปกินที่ ถนนเพชรบุรี ที่ถนนตัดใหม่จานหนึ่ง ๑๕ บาท ๒๐ บาท ถ้ากระผมจะกราบเรียนท่าน ว่า ออกจากนี้ท่านแวะตลาดบางลำภูซื้อหอยแมลงภู่สักกิโลหนึ่ง กิโลละ ๔.๕๐ บาท ได้ หอยแมลงภู่ตะกร้าใหญ่ ๆ แล้วหิ้วกลับไปบ้าน ไปกินกันพร้อมหน้าลูกหน้าเมีย ต้มให้ดี เอาล้างน้ำให้สะอาด ใส่ใบโหระพา บีบมะนาว เด็ดพริกขี้หนู สับๆ ไปหน่อย นั่งกิน เอามือเด็ดให้สบาย มันก็อร่อย และพูดถึงประโยชน์ของทางร่างกายก็ได้เท่ากัน แต่ว่าคนไม่รู้จักคำว่าอาหาร ก็พากันทะเลาะทะเลาะกันที่จะต้องไปกินหุปลาฉลาม เพื่อนผมก็เคย เล่าให้ฟัง เขาถามผมว่า นี่ คุณ ๆ เคยกินหุปลาฉลามที่ห้อยเทียนเหลาไหม ผมบอกว่าเคย เขาบอกว่าซามละ ๕๐๐ บาท ผมบอกว่าผมเคยกินแต่โต๊ะละ ๒๐๐ กับข้าว ๑๐ อย่าง เขาบอกเขากินซามละ ๕๐๐ ผมไม่เชื่อ เขาชวนไป เจ็บบอกซามละพันก็มี ทำ ให้ก็ได้ อย่างนี้เรามานิจพิจารณาว่าเรากินเพื่ออะไร หาได้กินเพื่อประโยชน์ของร่างกายไม่ กินเพื่อแสดงความอวดมั่งอวดมี แสดงความใหญ่โตอำนาจ และชักจูงให้คน ตามกันไปเป็นฝูง แล้วที่ไหนความพองจะเกิดขึ้น ถ้าเราไม่รู้จักคำว่าอาหารเพื่ออะไร และ เพื่อความดำรงชีพ

เครื่องนุ่งห่มก็เหมือนกัน ถ้าพระพุทธองค์ไม่ทรงสอนสาวกของพระพุทธองค์ ให้มีความพอใจว่าผ้ากาสาวัตรนี้เป็นเครื่องปกปิดร่างกายและหุ้มห่อร่างกาย เพื่อเป็นระเบียบแบบแผนเดียวประกาศว่าเป็นสาวกของพระพุทธองค์ และเพื่อให้เกิดความเรียบร้อย บรรดาสงฆ์ทั้งหลายก็ย่อมจะทะเลาะทะเลาะหาผ้าแพรพรรณที่พิศดารมาห่อหุ้มร่างกาย นึกว่าจะวิเศษกว่ากันและกัน หรือประชาชนทั้งหลายที่ไม่เข้าใจ ก็จะพยายามที่จะแข่งขันกัน แข่งขันในการที่จะซื้อเสื้อผ้าราคาแพงกว่ากัน ประกวดประชันกันกว่ากัน นึกว่า

จะพิเศษกว่ากันด้วยเสื้อผ้าราคาแพง แต่หากไม่ว่า เขาหาได้มองดูตัวที่ราคาเสื้อผ้าไม่ เขามองดูตัวเราด้วยราคาของค่าแห่งความเป็นคนที่เราสวมวิญญาณอยู่ในร่างกายนั้น ถ้าผู้ใดหลงผิดก็พยายามจะเห่อเหิมไปในทางนั้น

ในเรื่องที่อยู่ที่อยู่อาศัย พระพุทธองค์ก็ได้ตรัสไว้ว่า อย่าว่าจะเป็นกุฎิหรือที่อยู่อาศัยอันเป็นเคสสถานเลย ถ้าหากว่าไม่มีแม้แต่โคนไม้ก็เป็นที่อยู่อาศัยได้ เพราะท่านได้ชี้ให้เห็นว่าการที่มีที่อยู่อาศัยนั้นเพื่อการพักผ่อนแห่งร่างกายให้พ้นเวลาฝนตก ให้พ้นเวลาแดดออก ถ้าหลับสนิทแล้ว ร่างกายพักผ่อนแล้ว ท่านจะนอนในปราสาท ท่านจะนอนในห้องเย็น ท่านจะนอนในหลังคากระต๊อบหรือจะนอนในโคนไม้ ถ้ามันหลับสนิทแล้ว ค่าของร่างกายมีประโยชน์เท่ากัน

ที่กระผมได้นำเอานิสสัย ๔ หรือปัจจัย ๔ มากล่าวอ้างเป็นเครื่องนำเช่นนี้ เพื่อให้ท่านสาธุชนทั้งหลายมีความเข้าใจในขั้นต้นเสียก่อน ที่เราจะพูดกันถึงเหตุแห่งการดำรงชีวิตในขั้นต้น ถ้าเราไม่เข้าใจหลักอันเป็นเหตุแห่งการดำรงชีวิตในขั้นต้นแล้ว จะทำให้ตัวเรานี้สำคัญผิด มีความทะเยอทะยานมีความโลภในการกิน มีความเห่อเหิมในการแต่งกาย มีความอยากนอกเหนือไปกว่าควรแก่การจำเป็นไปในการใช้กับที่อยู่ ที่อาศัย การเห่อเหิมที่นอกเหนืออำนาจแห่งเหตุที่เกิดขึ้นกว่าปัจจัยที่จะรับรองนี้ มันก่อทุกข์ให้แก่ตน เพราะฉะนั้นเองในการที่มีขโมย ขโมยกระทั่งโจรกรรมเคียดพระพุทธรูปอย่างดาดดินนั้น มันไม่ใช่ความจน พวกขโมยพระพุทธรูปนี้ผิดกว่าสามัญธรรมดา มีการเตรียมการไปสืบดูก่อนว่าพระพุทธรูปประเภทไหนซึ่งขายได้ราคา คนเขานิยม มีพรรคพวกที่จะร่วมมือร่วมคิด มีรถยนต์ไปขน มีที่ขาย คนพวกนี้หรือไม่มีจะกิน คนพวกนี้เราเรียกไม่พอจะกิน ไม่พอจะกินอยากหาปัจจัยคือเงินมารับรองชีวิตของตัวเอง จนลืมนึกถึงความละอายต่อบาป เพราะฉะนั้นสิ่งเหล่านี้มันเกิดจากจิตสำนึกแห่งบุคคล เราจะปรับปรุงเรื่องเศรษฐกิจอย่างไร รัฐบาลจะช่วยอย่างไร ไม่ว่ายุคไหนสมัยไหน ไม่พอ และขจัดคนประเภทนี้ไปไม่ได้เลย สิ่งที่จะขจัดคนประเภทนี้มีสิ่งเดียวเท่านั้นคือการทำให้มีจิตสำนึกในความละอายต่อบาป

กฎหมายก็เหมือนกัน ในการที่เราจะปรับปรุงกฎหมายให้ลงโทษประชาชนอย่างแข็งแรงขนาดตัดหัวประหารชีวิต แต่กฎหมายไม่ใช่ธรรมะ กฎหมายเป็นแต่เพียงข้อบังคับของสังคม กฎหมายเป็นแต่อาชญาอันหนึ่งที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดสังคม ยิ่งกฎหมายแรงเท่าไร ขโมยยากเท่าไร ทำให้เศียรพระพุทธรูปราคาแพงมากขึ้นเท่านั้น ถ้าจิตมันยังโลภอยู่ มันก็เลยไปอ้างเอากับคนที่เชื่อ เดียวนี้กฎหมายก็แรงนะ จำต้องเสี่ยงโมยเหลือเกิน นี่แหละ ถ้าเขาจับได้ฉันก็ต้องติดตารางตั้ง ๑๐ ปี ๒๐ ปี แทนที่จะเป็น ๕๐๐ กลายเป็นพันบาท หายไปไม่รู้จักจบจักสิ้น สัมมนายังไม่ทันไรเลย วัดโพธิ์ หายแล้ว ไม่ทันข้ามเดือน สัมมนากันที่วัดเบญจะ วัดพระเชตุพนหายอีกแล้ว อย่างนี้เป็นต้น เพราะฉะนั้นการแก้ปัญหาสังคมมิใช่แต่เรื่องการขโมยขะโจรอย่างเดียวในเรื่องความยุ่งยากอลหม่านต่าง ๆ นี้เราต้องแก้ด้วยหลักธรรมของพระพุทธองค์ว่า ทำอย่างไรเราจะหยิбыั้นเอาธรรมะของพระพุทธองค์นี้ไปวางไว้ในจิตใจของบรรดาคนทั้งหลายได้ และพวกโจรกรรมเหล่านั้นไม่ใช่พวกอื่น ไปถามดูเถิดครับ นี่ผมลองถามนายตำรวจดูว่าคนพวกนั้นที่โจรกรรมพระพุทธรูปเป็นคนชาติไหน ชาติไทย ศาสนาอะไร ศาสนาพุทธ แต่เขาทำกับสิ่งที่เคารพ สิ่งที่เขานับถือ เป็นเพราะว่าจิตใจของเขายังไม่ถึงนั่นเอง เขาจึงกล้ากระทำ นี่สิ่งเหล่านี้แหละ สิ่งเหล่านี้กระผมชักจูงให้บรรดาท่านทั้งหลายติดตามกระผมมาในข้อนี้ ก็เพื่อที่จะชี้แจงให้เห็นว่า เหตุแห่งการทำความชั่วนั้นมันเกิดจากบุคคลเหล่านั้นไม่รู้จักละอายต่อบาป

ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ นั้นเราจะต้องพิจารณาพิจารณาว่าอะไรเป็นเหตุ คำว่าอะไรเป็นเหตุมันย่อมใช้ได้ทั้งทางโลกและทางธรรม กระผมคิดว่าทุก ๆ ท่านที่นั่งอยู่ในที่นั่งหรือทั่ว ๆ ไป หรือพระคุณเจ้าที่มาอยู่ภายใต้ร่มผ้ากาสาวพัตร์นั้น ย่อมปรารถนาสุขด้วยกันทุกคน แต่บางคนเราเข้าไปถามเถิดต่อให้มันมีเป็นมหาเศรษฐี ถามว่า ใจเดี๋ยวนี้เห็นจะสุขดีหรือกหรือ กิจการค้าขายเจริญร่ำรวยขึ้น เราจะได้รับคำตอบบอกว่า แหม คุณ มาเป็นผมบ้างเถอะ มันไม่สุขเลย เจอะเพื่อนที่เป็นใหญ่เป็นโตเป็นเสนาบดีเป็นอะไร ใจ ใต้เท้าครับ เดียวนี้คงสบายดีแล้วนะครับ เพราะเมื่อก่อนเราเห็นเขา

เดินตึก ๆ ๆ เตียวนี้เป็นใหญ่ขึ้นมา แหม ล้อมาเป็นอัวบ้างเถอะ ไม่สบายเลยละ ดูมันก็ไม่มีใครสบายทั้งนั้น แต่บุคคลแสวงหาความสุขความสบายไปถามใครไม่มีใครสบายทั้งนั้น ที่ไม่มีใครสบายนี้ เพราะจับเหตุแห่งความสบาย จับเหตุแห่งความสุขไม่ถูก ไปคว้าสิ่งผิด ๆ

ผมเคยมีเพื่อนซึ่งอยู่เมื่อเด็ก ๆ เป็นลูกเจ๊กขายร่านข้าว เตียวนี้เป็นนายห้างขึ้นมา ผมก็ถามว่า ใจ สบายดีหรือ บอกสบายที่ไหนได้ แต่ก่อนนี้ขายร่านข้าวอยู่ อยู่ดี ๆ ไม่ว่าดี พอเตียตาย มีเงินมรดกมาให้สามแสน ดันไปกู้เงินธนาคารเข้ามา เตียวนี้เป็นเอ็กชปอร์ตเตอร์อิมพอร์ตเตอร์ร่านขายส่ง เกิดขายไม่ดี เป็นหนี้เขาจะยึดทรัพย์เสียแล้ว มันไม่สบายอีกแล้ว

กระผมเคยฟังผู้ใหญ่คนหนึ่งเล่าให้ฟัง เพิ่งนี่ก็ออกเตียวนี้ว่า ท่านเจ้าคุณคนหนึ่งโน้ในสมัยก่อนมีห้องแถวให้เช่าอยู่หน้าบ้านในสมัยนั้น ห้องแถวราคาเดือนละ ๖ สลึงเท่านั้น ที่บ้านท่าน ที่ห้องแถวนี้ มีเจ๊กขายเขาเรียกอะไรครับ เขียบบแล้วดังแว้ว ๆ แล้วก็มีทำเป็นโบ ๆ แล้วมันพดได้ ออกขาย เขาก็ออกขาย เย็นเจ๊กนั้นกลับมา ท่านเจ้าคุณท่านเห็นมานานแล้ว เออเจ๊กคนนี้มีความสุขจริงนะ ออกสีซอทุกวัน อู้อี้ ๆ ไปมีความสุขสำราญ มันมีความสุขอยากจะสนับสนุน ก็เรียกเจ๊กคนนั้นมาบอก เออข้าเห็นเองมาแต่นานแล้ว ก็อยากจะให้มีความสุขเยี่ยงคนอื่นเขาบ้าง เอาเถิด จะให้ยืมเงินไปซังหนึ่ง ซังหนึ่งสมัยนั้นมันไม่ใช่่น้อย ให้ยืมเงินไปสักซัง เพื่อไปตั้งตัวจะได้ใหญ่โตมีความสุขมีความสุขสบาย ต่อจากนั้นเจ๊กคนนั้นพอได้รับเงินไปซังหนึ่งจากเจ้าคุณ เจ้าคุณก็คอยดูว่าเจ๊กคนนั้นมันจะทำอะไร อยู่มาสัก ๗ วัน เจ๊กคนนั้นก็ไม่ทำอะไร เสี่ยงสีซอก็ไม่ได้ยิน อยู่ไปสักเดือนหนึ่ง ไอ้เจ๊กมาหาท่านเจ้าคุณ ท่านเจ้าคุณครับ ใต้เท้ากรุณาเถิดครับ เอาเงินของใต้เท้าคืนไปเถิด ไอ้ซังหนึ่งนี้ ท่านเจ้าคุณ ถามว่าทำไมเล่า ผมคิดไม่ออกว่าจะเอาเงินซังนี้ไปลงทุนอะไร คิดไป ๆ ไอ้ของก็ไม่ได้ออกเดินไปขาย มัวแต่คิดว่าจะทำอะไร ไอ้เงินที่สะสมก็กินไปทุกวัน ไอ้ดอกเบียของท่านเจ้าคุณก็จะเพิ่มขึ้น แล้วผมเลยสีซอไม่ออกแล้วเตียวนี้ เอาคืนของท่านเจ้าคุณเถิดครับ ผมอยากจะสี

ขอเหมือนอย่างเดิม นี่แหละครับ เรื่องของความสุข เราต้องจับจุดของมันให้ถูก ถ้าจับจุดไม่ถูกแล้ว มันดันไปเรื่อย ความไม่พอใจอยู่ที่ตัวเป็นอยู่นี่แหละครับ มันทำให้หาเรื่อยไป หาไปดันไป ๆ ๆ เราเคยทุกข์แล้วเราจึงจะรู้ครับ

ตัวกระผมเองเมื่อสมัยผมเป็นนักเรียนมัธยม ๗ มาจากหัวเมือง กระผมเป็นคนมีนิสัยไม่ดี มีทิฐิ มีนิสัยเลวมาก มีทิฐิที่ไม่ให้อภัยใคร ๆ ก็หนีมาเรียนหนังสือในกรุงเทพฯ ความมีทิฐิแล้วหนีมาเรียนหนังสือในกรุงเทพฯ เพราะว่าสมัยนั้นไม่เสียค่าเล่าเรียน เพราะอายุน้อย ก็เลยไม่ค่อยมีสตางค์กินขนม กลางวันเลยอด ลองดูเพื่อนเขากินข้าวกัน ผมอยู่บ้านสมเด็จ ตัวเองก็ลองไม่กินข้าวกลางวัน กินแต่เช้ากับเย็น เลยมารู้สึกมีความสุขขึ้นหลายอย่าง ท่านทั้งหลายที่นั่งอยู่ในที่นั่งตั้งแต่แถวหน้าถึงแถวหลัง ท่านรู้จักคำว่าหิวและเคยหิว แต่ว่าคำว่าหิวเขียนเหมือนกันครับ หิวแต่ค่าของความหิวไม่เท่ากัน ค่าของความหิวไม่เท่ากัน อย่างผมนี่ตอนเป็นรัฐมนตรีอยู่บางที่นั่งทำงานเพลินไป ลืมกินข้าวกลางวัน หิว หิว รู้ตัวลืมกินแล้วเดี๋ยวก็ออกไปซื้อกิน บางท่านหิวก่อนเวลา คนใช้ทำให้ไม่ทัน เดียวก็ได้กิน ดูว่าคนใช้เข้า เดียวก็เอามาให้เรากิน แต่หิวของคนอีกจำพวกหนึ่ง คือหิวแล้วไม่รู้ว่า จะไปหากินที่ไหน เพราะไม่มีจะกิน มันเป็นความหิวที่กดขี่และทรมานหัวใจเหลือเกิน นี่ค่าของคำว่าหิวมันไม่เหมือนกัน เพราะฉะนั้นในการที่เราจะสร้างเมตตาให้กับโลก ในการที่เราจะมองเห็นผู้อื่นเป็นมิตรของเรานั้น เราจะไปร่ายปรายความเมตตาให้กับคนทั้งปวงนั้น เราต้องดูราคาความทุกข์ยากลำบากของคนซึ่งไม่เหมือนกัน ค่าของความหิวของคนที่เป็นกรรมกรที่อยู่ปลายแถว มันหิวอย่างไม่มีจะกิน คนบางคนหิวอย่างกินผิดเวลา แต่คนบางคนหิวเพราะเลือกอาหารกิน ท่านที่เคารพ เมตตาธรรมที่แท้จริงนั้น ควรจะไปร่ายปรายไปสู่ความหิวของบุคคลที่ไม่มีจะกินให้มาก ข้าพเจ้าสนับสนุนในเรื่องกิจการสาธารณกุศลทั้งปวง และอยากจะให้ท่านทั้งหลายผู้แสวงบุญและผู้ใคร่ในธรรมทั้งหลายมองไปถึงค่าของความลำบาก ค่าของความหิวของคนแต่ละบุคคล แต่ละสังคมให้ลึกซึ้งแล้ว นั่นแหละ การแสดงความเมตตาจึงจะออกมาด้วยความจริงใจ ที่กระผมได้กราบ

เรียนอย่างนั้น เพื่อจะนำท่านไปสู่จุดถึงเรื่องของความสุขว่า ความสุখনั้นมันก็เหมือนกับความสุข ถ้าเราไม่รู้จักอึดในความสุข ทั้ง ๆ ที่เรามีอาหารกินอย่างที่ดำรงชีวิตอยู่ได้ ทั้ง ๆ ที่เรามีเสื้อผ้าห่มห่อร่างกายแล้ว ทั้ง ๆ ที่เรามีที่อยู่อาศัยเสือกหัวหลบนอนแล้ว ก็ยังดิ้นไปอีก ดิ้นไปสู่ความหายนะ หาว่ากินอย่างนี้ไม่พอกิน กินจนกินล้างกินผลาญ แต่งอย่างนี้ไม่พอแต่ง ผู้หญิงบางคนแต่งถึงกับผัวต้องไปกู้หนี้ยืมสินเข้ามา แต่งล้างแต่งผลาญ โดยนึกว่าเป็นของวิเศษ ที่อยู่ อยู่อย่างนี้ไม่พอ อยากจะทำอย่างนั้น อยากจะแข่งขันให้ใหญ่กว่าเขา อยากให้เลอเลิศกว่าเขา อยากจะให้วิเศษกว่าเขา จนถึงบิณฑาขายตัวเป็นหนี้เป็นสินเขา นี่แหละครับ ความไม่รู้จักเหตุของความพอดี ความไม่รู้จักสาเหตุของการดำรงชีพจึงพาตนไปสู่ความทุกข์ ทั้ง ๆ ที่ตัวเองนึกว่าการดิ้นรนนั้นเป็นการดิ้นรนหนีไปหาความสุข

สำหรับหัวข้อที่กระผมจะนำมากราบเรียนในวันนี้ เรื่องความเป็นผู้อยู่ในอำนาจแห่งเหตุนี้ คำว่าความเป็นผู้อยู่ในอำนาจแห่งเหตุนี้ อยากจะใคร่กราบเรียนว่า บรรดาสิ่งทั้งปวงย่อมเกิดแต่เหตุเป็นปัจจัย เพราะว่าบุคคลนี้แหละครับเป็นคนสร้างเหตุ อย่างเช่นคนบางคนทำไมจึงไปอยู่ในคุกในตาราง เหตุเพราะบุคคลนั้นประกอบกรรมชั่วก็ได้รับผลแห่งเหตุในการประกอบกรรมชั่วไปอยู่ในตาราง ทำไมพระองค์ ซึ่งเป็นมรवासมาแต่ก่อนออก จึงมาอยู่ภายใต้ร่มผ้ากาสาวพัตร์อยู่ในขณะนี้ เหตุก็เพราะว่า พระคุณเจ้ามองเห็นในทางที่จะแสวงสุข ในหลักการของพระพุทธองค์ พระคุณเจ้าจึงสละทุกข์ลง และ นำตัวมาอยู่ขอบเขตในสาวกของพระพุทธองค์ เหตุในการที่พระคุณเจ้ามองเห็นในแง่ดี และ ความดีจึงนำตัวมาสู่ภายใต้ร่มกาสาวพัตร์และใครเห็นก็ยกมือไหว้ ไม่ว่าพระคุณเจ้าจะมีชาติกำเนิดมาแต่ใด ไม่ว่าบุคคลภายนอกในนี้จะเห็นบุคคลประเภทไหน ก็ต้องกราบไหว้พระคุณเจ้า กราบไหว้ในเหตุแห่งความดีของพระคุณเจ้า และพาตัวให้คนทั้งปวงดี เพราะฉะนั้นสิ่งทั้งปวงนี้ย่อมเกิดแต่เหตุด้วยกันทั้งนั้น ไม่ว่าจะเป็นความดีหรือไม่ดีจะเป็นความชั่ว อย่างนี้ที่เรียนที่สอบไล่ได้ เหตุก็เพราะว่า นักเรียนเหล่านั้นมีความขยันหมั่นเพียรหมั่นศึกษา ไม่ไปเที่ยวเล่น ไม่เกะกะเกกมะเหรก ก็สอบไล่ได้ นักเรียนถ้าขี้เกียจไม่ขยันหมั่นเพียร

ไม่ดูหนังสือ ไม่รู้จักหน้าที่ของตน เป็นคนเกียจคร้าน เหตุของความเกียจคร้านนั้นก็ นำผลมาสู่ตัว คือการสอบไล่ตก อย่างนี้เป็นต้น ฉะนั้นในความเป็นไปทั้งหลายเมื่อมีการณ์ใด ๆ เกิดขึ้น มันย่อมมีทางที่เหมาะสมที่พึงกระทำกับการณ์นั้นอยู่ ผู้ที่เห็นช่องทางและได้กระทำตนโดยไม่ฝ่าฝืนคตินรตามใจตนให้เหนือไปกว่าความเหมาะสม ความควรนั้น เราเรียกว่าผู้อยู่ในอำนาจแห่งเหตุ ก็ว่าในเหตุอย่างหนึ่ง ๆ นั้นมันมีเรื่องที่เหมาะสมที่จะต้องทำของมัน อย่างเช่นเรามีฐานะเงินเดือนเท่าไร มีรายได้เท่าไร เราควรจะจัดตัวของเรากินอยู่อย่างไร แต่งตัวอย่างไร เราจัดให้พอเหมาะ เราก็กิน ไม่เป็นหนี้เป็นสินเขา แต่ถ้าเรามีเงินเดือนเท่านี้ เราจัดตัวของเราเองให้ไม่เหมาะสม จัดการอยู่การกินและการแต่งกายให้ไม่เหมาะสมกับภาวะรายได้ของเงินเดือนเราเอง เมื่อจัดไม่เหมาะสม เราก็คิดความทุกข์ เรียกว่าไม่ยอมทำตนอยู่ใต้อำนาจแห่งเหตุ คตินรให้ออกเหนืออำนาจแห่งเหตุ การคตินรนอกเหนืออำนาจแห่งเหตุนี้ ใช่ว่า บุคคลนั้น ๆ จะพ้นอำนาจแห่งเหตุก็ทำไม่ เพราะว่าตัวไปก่อเหตุขึ้นอีกแล้ว ไปก่อเหตุขึ้นอีกรูปหนึ่ง เมื่อก่อเหตุขึ้นอีกรูปหนึ่ง อันเป็นเครื่องนำความทุกข์มาสู่ตัวเอง ผลก็เกิดตามเหตุซึ่งบุคคลนั้นทำให้ได้รับทุกข์ ท่านจะดันเท่าไร จะเข้าใจอำนาจแห่งเหตุหรือไม่ ท่านอยู่ภายใต้ภาวะอำนาจแห่งเหตุ ด้วยเหตุดังนั้น เพราะว่าผลของมันเป็นเรื่องแต่งเป็นเครื่องปรากฏ แต่ว่าจะปรากฏเมื่อไร มันอยู่ที่แรงแห่งกรรม ถ้าท่านเป็นหนี้เขาเดือนละ ๑๐๐ บาท ปีหนึ่งท่านก็เป็นหนี้เขา ๑,๒๐๐ บาท ยังพอทน ถ้าท่านเป็นหนี้เขาเดือนละ ๑,๐๐๐ บาท ปีหนึ่งท่านก็เป็นหนี้เขาปีละ ๑๒,๐๐๐ บาท พอทน ถ้าท่านเป็นหนี้เขาเดือนละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ปีหนึ่งเป็นหนี้ ๑,๒๐๐,๐๐๐ บาท เต็มทน ไม่ไหวแล้ว กรรมนั้นตามทัน ล้มละลายอย่างนี้เป็นต้น เพราะฉะนั้นกระผมอยากจะชักชวนความเข้าใจสักนิดหนึ่งว่า ในเรื่องความเป็นผู้อยู่ในอำนาจแห่งเหตุนี้ คือในความเป็นไปทั้งหลาย เมื่อมีการณ์ใด ๆ เกิดขึ้น มันย่อมมีทางที่เหมาะสมที่จะพึงกระทำกับการณ์นั้นอยู่ ผู้ที่เห็นช่องทางและได้กระทำตามโดยไม่ฝ่าฝืนคตินรตามใจตน นอกเหนือไปจากความพอเหมาะพอควรแล้ว เรียกว่าผู้อยู่ในอำนาจแห่งเหตุ หรือเรียก

ว่า **ภณะวสโก** ทั้งนี้เหตุผลนี้เองที่จะเป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิตของเราให้อยู่ซึ่งนำไปสู่ผล ผลที่นำไปสู่ นั่นก็มีอยู่ ๒ อย่าง นำไปสู่ความสุขอย่างหนึ่ง นำไปสู่ความทุกข์อีกอย่างหนึ่ง อย่างเช่นว่าข้าราชการทำการทำงานไม่มีความเจริญขึ้น ลองนั่งพิจารณาด้วยความยุติธรรมเถิดครับว่า ทำไมตัวเรานี้จึงไม่มีความเจริญในหน้าที่การงาน นี่ก็ถึงเหตุที่ว่าเพราะอะไร อะไรเป็นเหตุ นั่นสินะ รุ่งรัง นายซัง เมียซัว เป็นเหตุให้เขาไม่ไว้วางใจในหน้าที่ราชการ ก็ไม่มีความก้าวหน้า ไม่มีความรู้ ไม่มีความสามารถ มีความเกียจคร้าน ก็เป็นเหตุไม่ให้ก้าวหน้า แต่บางท่านอาจจะนึกคัดค้านในใจ มีเยอะแยะไป บางคนไม่เห็นมันมีความรู้อะไรเลย เกียจคร้าน แต่ประจบสอพลอเจ้านาย มันก็ได้ดี เยอะแยะไป มันไม่ได้แะหรือครับ มันมีไม่กี่คน แต่เรามองไปแะ มีคนก็พูดกันเสียมากทีเดียว เลยทำให้มองดูเป็นมากไป แต่อันนั้นนะ ไปด้วยแรงของความไม่มั่นคง เหมือนกับปลุกตึกที่ไม่มีราก ไม่รู้ว่าจะพังลงมาเมื่อไร แล้วท่านติดตามบุคคลเหล่านั้นไปเถอะครับ ที่มันแตกออกแตกฝูงไปในทางที่ผิดนั้น ท่านติดตามประวัติชีวิตของคนเหล่านั้นเถิด วันหนึ่งจะผุดออกมาเอง ล้มอย่างไม่เป็นท่า จมอย่างไม่เป็นท่า เพราะฉะนั้นเราอย่าไปมองสิ่งเหล่านั้นที่เป็นเรื่องเฉพาะหน้า และเรื่องสั้น ๆ ครอบครัวยุคที่ไม่เจริญก็เหมือนกัน มันต้องมีเหตุ เหตุอันทำให้ครอบครัวไม่เจริญ คนไม่มีอนาคตก็เหมือนกัน มันมีเหตุทำให้ไม่มีอนาคต กระทบใจได้ว่า เมื่อสมัยกระผมเป็นนายร้อยเอกอยู่ กระผมเจอหนังสือเขาเขียนไว้ เป็นนักประพันธ์ ตอลสตอย เขียนไว้ในเรื่องสงคราม และสันติภาพ มีตัวละครคนหนึ่ง เขาเป็นนักการเมือง เพื่อนก็สงสัย ดูเหมือนจะชื่อว่า ปีแอร์ ซึ่งกระผมจำติดหูติดตาและฝังใจเลย นักการเมืองคนนั้นชื่อว่า ปีแอร์ เพื่อนก็สงสัยแล้วถามว่า เออ ปีแอร์ เองนี้ทำอะไรนะจึงได้มีชีวิตรุ่งโรจน์ และอยู่อย่างมีความสุขมาได้ไม่เหมือนอย่างนักการเมืองอื่น ๆ เขา คำตอบของ ปีแอร์ ก็บอกว่า เขารู้เสียแล้ว ถ้ามารู้แน่ ร้อย่างไร เขาบอกว่าเขารู้ว่า เมื่อมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้น เขาก็พูดว่า อ้อ มันจำเป็นต้องเป็นอย่างนั้น ไม่ว่าฝนจะตก ไม่ว่าแดดจะออก ไม่ว่าใครจะทำชั่ว ไม่ว่าใครจะทำดี เขายอมรับสภาวะการณ์ว่ามันจำเป็นจะต้องเป็นอย่างนั้น ความยอมรับสภาวะการณ์นี้เอง และปฏิบัติตามสภาวะการณ์ที่มันเป็นอยู่ให้สอดคล้องกันนี้ ทำ

ให้เขามีความเจริญขึ้นได้ ทำให้กระผมคิดว่า บัญญาของฝรั่งเศสยั้นนั้น เมื่อกระผมยังเป็น นายร้อยเอกอยู่ นำเครพ นำนับถือ หนังสือเล่มนี้กระผมก็อ่าน เมียกระผมก็อ่าน และเราบูชาเขาในข้อนี้ แต่ว่าพอได้มาศึกษาธรรมะของพระพุทธองค์แล้ว คำสอนของพระพุทธองค์อุปมา ๒๕๐๐ กว่าปี ก่อนตอลสตอยเกิด พระพุทธองค์ได้ดำรงไว้แล้วในเรื่องสิ่งเหล่านี้ว่าอะไรที่การณใด ๆ เกิดขึ้นนั้น มันมีเหตุบังคับให้เกิดขึ้น เมื่อมีเหตุบังคับให้เกิดขึ้นแล้ว มันจำเป็นต้องเป็นอย่างนั้น ถ้าเราไปฝ่าฝืนต่อเหตุ ต่อการณนั้น ๆ แล้ว เราเสียคน คนต้องเสียคน และหลายคนที่ต้องชอกช้ำระกำใจเพราะความที่พยายามฝ่าฝืนต่อเหตุ ฝ่าฝืนต่อการณ เวลาไม่ดูในเรื่องเหตุให้แน่ชัด ดันรนออกไป จึงต้องได้รับความโหม่นส น้อยใจ และชอกช้ำ ดูแต่ในสมัยรัชกาลที่ ๕ พระเจ้าอยู่หัวในรัชกาลที่ ๕ เมื่อ ร.ศ. ๑๑๒ ทำสัญญากับฝรั่งเศส -ในการทำสัญญากับฝรั่งเศสนั้น เราต้องยกดินแดนพระตะบอง จันทบุรี ให้กับฝรั่งเศส เราเรียนประวัติศาสตร์ด้วยความขมขื่น เมื่อประเทศไทยจำเป็นต้องเสียดินแดนให้กับฝรั่งเศส แต่พระพุทธเจ้าหลวงเป็นผู้ดำริชอบในความอยู่ในอำนาจแห่งเหตุ รู้ว่าเรานี้หนอจำเป็นต้องกระทำเช่นนี้ ประเทศไทยเป็นประเทศเล็ก เราไม่สามารถขวางต่อกระแสอันไหลเชี่ยว เราไม่สามารถเป็นไม้ซีกไปขัดไม้ซุง เพราะฉะนั้นนโยบายของพระพุทธเจ้าหลวงในขณะนั้น อย่าเลย เราต้องคล้อยตามเหตุไปเถิด เรายอมเซ็นสัญญาเสียแต่ส่วนน้อย เอาส่วนใหญ่เอาไว้ ประเทศไทยจึงดำรงมาอยู่เช่นทุกวันนี้ และลี้กลงไปอีก กระผมมาศึกษาดูภายหลัง พระพุทธเจ้าหลวงนั้นทรงพระปรีชาสามารถ ที่เป็นมหาราชได้นั้นทรงพระปรีชาสามารถยิ่งนัก ในการที่จะเซ็นสัญญา ร.ศ. ๑๑๒ กับฝรั่งเศสนั้น เสด็จไปหาพระเถระชั้น ผู้ใหญ่หลายองค์ เราไม่สามารถจะมีพยานที่จะไปกล่าวว่าท่านพบ และปรึกษาอะไร แต่กระผมมาวิจารณ์ในฐานะเป็นนักศึกษาและในฐานะที่ตัวเองเป็นผู้ใหญ่คนหนึ่งว่า ท่านได้เดินรัฐประศาสน์นโยบายให้สอดคล้องกับหลักธรรมของพระพุทธองค์ว่า เหตุมันเกิดขึ้นอย่างนั้นแล้วหนว เรามีทางที่จะหลีกเลี่ยง เราจำเป็นต้องรับสิ่งนี้เข้าไว้ ยอมเสียแต่ส่วนน้อย น้อย่างไรเล่าครับ ท่านที่เครพ มิใช่หลักธรรม

ของพระพุทธองค์ในเรื่องอำนาจแห่งเหตุหรือที่ ทำให้ประเทศไทยได้รอดมาถึงทุกวันนี้ พระพุทธเจ้าเคยดำรัสไว้ว่า ในการที่เราจะกระทำสิ่งใดนั้น ถ้าหากว่านิ่งอยู่มันก็เสีย ถ้าหากทำไปมันก็เสีย ท่านให้เลือกทางที่เสียน้อย นักปกครองก็เหมือนกัน อย่างเช่นว่า น้ำมันท่วม น้ำมันไหลมาจากทางเหนือมาก ๆ ท่วมสวนของเขา เจ้าของสวนมาร้องทุกข์ต่อเจ้าเมืองว่าเจ้าเมืองครับ เดี่ยวนี้ น้ำมันท่วมสวนผมแล้ว เปิดท่านบออกไปทีเถิด น้ำมันจะได้ไหลลง พอเจ้าเมืองจะเปิด ชาวนาก็มาหาเจ้าเมือง เจ้าเมืองครับ ถ้าเปิดไป นาผมล่ม ถ้าอยู่เฉย สวนมันก็เสีย ถ้าเปิดไป น้ำมันก็เสีย เป็นเรื่องมันต้องทำ นี่แหละ เหตุบังคับให้ต้องทำ เจ้าบ้านผ่านเมืองที่ดี เมื่อหลีกเลี่ยงไม่ได้ก็ต้องพิจารณา ทางไหนเสียน้อย ทางไหนเสียมาก และชี้แจงให้เขาเห็น เลือกทำในทางที่เสียหายน้อย นี่แหละครับ นักปกครองก็ตาม แม้แต่องค์กรประมุขของชาติ และในการแก้ปัญหาชีวิตประจำวันของเรานั้น ถ้าเรารู้จักการพิจารณาแห่งเหตุและทำตนให้อยู่ภายใต้อำนาจแห่งเหตุแล้วละก็ เราจะทำให้ทางสิ่งนั้นมันราบรื่นไปหมด สมดังพุทธภาษิตว่า ปัญฺณวันตา นามะภณณวสฺสิกาโหติ ผู้มีบุญทั้งหลายย่อมเป็นผู้อยู่ในอำนาจแห่งเหตุ อันนี้เป็นของเที่ยงแท้

ทีนี้ กระผมนึกขึ้นได้คำว่าบุญ เมื่อกล่าวถึงคำว่าบุญ คำว่าบุญนี้ ตัวกระผมเอง ขออนุญาตที่จะเอา ไม่อยากที่จะก้าวล่วงถึงผู้อื่น ก็อยากจะเอาที่ตัวเองเป็นตัวอย่าง ตอนสมัยที่ได้เลื่อนเป็นนายพล เพื่อนฝูงที่เป็นนายร้อยนายพันก็มายินดี บอก แหมเพื่อนเอ๋ย มีบุญเหลือเกิน ได้เลื่อนยศเป็นนายพล ได้เป็นรัฐมนตรี เราก็บอกขอบใจเพื่อน แต่เมื่อได้มาศึกษาธรรมะแล้วหาเหตุว่าที่เราเรามีบุญนี้ หรือใคร ๆ ก็ตามที่มีบุญนี้ ได้เลื่อนยศนี้ มันอะไรเป็นเหตุ เรากำลังจะศึกษา เพราะเดี๋ยวนี้ผมกำลังศึกษาที่จะสอนอนุชนรุ่นหลังว่าในชีวิตของคนนี้มันสั้นเหลือเกิน เราต้องเสียเวลาตอนหนึ่งแล้วที่จะศึกษาเล่าเรียน จะต้องเสียเวลาอีกระยะหนึ่งหาความชำนาญในการทำงาน เพราะฉะนั้นในเรื่องโอกาสของความสำเร็จของคนมันน้อย ถ้าเราผู้ใหญ่ ๆ ที่ประสบชีวิตมาแล้ว ทั้งความผิดและความถูก ทั้งความชั่วและความดี ถ้าจะเห็นประโยชน์ในอนาคต

ช่วยกันสอนเด็กเกิดครับ ให้เด็กรู้ว่า ทำอย่างนั้นมันผิด เราเคยผิดมาแล้วและได้รับโทษ
 อย่างไร อย่างนั้นมันดี และเคยดีมาแล้ว นั้นมันเพราะอย่างไร จะได้ย่นเวลาของเด็กๆ
 ให้มันสั้นเข้า บ้านเมืองจะได้เจริญ เพราะฉะนั้นกระผมคิดไปคิดมาก็เลยไปคุยกับสมเด็จพระ
 มหาวิรวัศราชูปถัมภ์ ไปค้นคว้าในหนังสือต่างๆ ได้บ้าง ก็ได้คำว่ามีบุญ คนมีบุญคือคนทำ
 ความดี คนมีบุญนี้คือคนทำความดี การทำความดี เด็กทำความดีผู้ใหญ่รัก เด็กทำ
 ความดีสอบไล่ได้ ข้าราชการชั้นผู้น้อยทำความดี ความดีนี้อย่ามาแยกแยะกันเลยครับ
 ทุกคนรู้ทั้งนั้น ในหน้าที่ผู้ใหญ่ให้ทำเอง เพราะฉะนั้นคนมีบุญคือคนทำความดี แต่
 การจะทำความดีนี้สิครับ มันยากเหลือเกิน เพราะโลกทุกวันนี้เราอยู่บนโลกมนุษย์ที่
 เต็มไปด้วยละอองธุลีของกิเลส กระผมยังนึกขึ้นมาได้อย่างหนึ่ง เมื่อคืนนี้กำลังนั่งๆ ดู
 หนังสือเตรียมตัวจะมาบรรยายนี้ กระผมก็อาบน้ำอาบทำนองที่โต๊ะหนังสือ มันร้อน ก็
 ถอดเสื้อถอดแสงนั่งอ่านหนังสือไป มันก็อาบน้ำมาใหม่ๆ ก็เอามือลองถูๆ เล่น ขี้ไคล
 มันออกไป ก็เลยนึกขึ้นได้ว่า เออ ร่างกายเรานี่เอง เพียงแต่ร่างกายภายนอกเท่านั้น
 แหะครับ อาบน้ำมาหยกๆ หมันขัดสีฉวีวรรณ มันยังสกปรกได้ง่ายเลย แล้วในโลก
 นี้เรามองเห็นมันฝุ่นละอองทั้งนั้น มันทำให้ร่างกายเราสกปรกอยู่ตลอดเวลา แล้วใจ
 เล่าครับ ภาพที่เห็นทางตาในรูป รส กลิ่น เสียง ความดัดแปลงหรือที่เรียกว่ากิเลสนี้
 มันมีศิลปะเหลือเกินครับ ที่จะมายั่วเย้าเราให้ได้เห็น ให้ได้ฟัง ให้ได้คล้อยตาม มันมี
 ศิลปะมากมายเหลือเกิน ความดีนี้สิครับยังไม่มีศิลปะที่จะมาดึงดูดเรา เพราะฉะนั้นคนที่
 จะทำความดีหรือขัดเกลากจิตใจไม่ให้มีกิเลสนี้มันยากกว่าขัดเกลาร่างกายที่ผมว่านี้ เพราะ
 ฉะนั้นถ้าเราเบื่อหน่ายเสีย เราหยุดเสีย ไม่ไผ่หากรรมะ ไม่แสวงหากรรมะ พักเดียว
 แหะครับ จิตมันหลอมด้วยกิเลส หลอมด้วยกิเลส ท่านจะเคยเห็นคนหลายคน เป็น
 คนที่เราจะเคยปรารภว่า พุทโธ่ ดีดี คนนี้ ไม่น่าจะเป็นอย่างนั้นเลย ไม่น่าจะเป็น
 อย่างนี้เลย เพราะอะไร คือสิ่งที่จะขัดเกลากตัวเองไว้เสมอๆ มันก็เลยหนาไปๆ ด้วยกิเลส
 เพราะฉะนั้นเรื่องคนมีบุญนี้คือเรื่องคนทำความดี แต่การทำความดีนี้ต้องอดทน อดทน
 อย่างมากที่สุดทีเดียว ถ้าเป็นเด็กๆ ที่มานั่งฟังอยู่นี้อาจจะทนตามผู้ใหญ่มา แต่ถ้าทนมาด้วย

เพราะตัวเขา ผมขอชมเชย เพราะเดี๋ยวนี้ในระบบของเยาวชนสมัยใหม่นี้ มันเต็มไปด้วยศิลปะ เรียกว่าศิลปะของเต๋าทอง ผมก็ไม่เข้าใจเหมือนกัน ทำผมยุ่งๆ คล้ายกับ โดนน้ำในแม่น้ำแล้วขึ้นมาไม่หวีหัว แหม ชมเชยกันเหลือเกิน พยายามจะเอาอย่าง ผมทรงโดนน้ำ เขาเรียกว่าผมทรงโดนน้ำ ไม่หวีหัว แล้วต้องไปรับกันที่สนามบิน ร้อง กรีดกรีดๆ มันอะไรก็ไม่รู้ ผมไม่เข้าใจเหมือนกัน เมื่อมีข่าวว่าจะผ่านเมืองไทยไปฮ่องกง มีเด็กชาวต่างประเทศไปรับกันเยอะแยะ ที่รู้ว่าสี่เต๋าทองนี่ไม่ลงจากเครื่องบิน แต่ค่อยยังชั่วหน่อย เป็นเด็กฝรั่ง ร้องไห้โฮ ไม่รู้เรื่อง ทำไม พ่อก็ไม่ตาย แม่ก็ไม่ตาย ไอ้สี่เต๋าทองนี่ไม่ได้เป็นญาติ ไม่ได้เห็นหน้าหน้าหน่อยเดียวร้องไห้โฮ มันไปเสียแล้ว สิ่งเหล่านี้ ผมจึงบอกกับลูกผมเอง เอารูปให้ลูกผมดู ผมมีลูกหลายคน บอกลูกเอ๋ย พ่อยังมีความภูมิใจอยู่อย่างหนึ่งว่าในรูปนี้ไม่มีรูปเอ็ง ถ้ามีรูปเอ็งละก็ พ่อจะเสียใจมากจริงๆ ครับ ไม่รู้มันเรื่องอะไร นี่แหละ เพราะฉะนั้นในการที่จะอดทน ในการที่จะทำความดีได้นั้น มันต้องอดทน อดทนต่อสิ่งยั่วเย้า ต่อมารทั้งปวง ที่มันกำลังหนาแน่น ยกไปทางไหน มักก็ตามไปทางนั้น การอดทนในการทำความดีนั้น ทางพระพุทธองค์ตรัสว่า มันเป็นการทวนกระแสใจ เมื่อเป็นการทวนกระแสใจ คนไหนทำได้อดทนได้มาก ทำดีได้มาก คนนั้นมีจิตใจกล้าแข็ง เพราะกำลังใจของตัวเองให้กล้าแข็ง จะมีบารมีพิเศษในทางจิต ให้จิตนี้กล้าแข็ง ไม่โอนอ่อนตามความชั่วไป เมื่อหัดจิตนี้ซึ่งไปๆ มาๆ ใจเคยชินทุกทีแล้ว จิตนี้จะไม่สะดุ้งต่อสิ่งยั่วเย้าทั้งปวง เพราะฉะนั้นการจะมีผลแค่ไหน อยู่ที่ทำความดีแค่ไหน ทำดีแค่ไหน อยู่ที่ความอดทนแค่ไหน ถ้าความอดทนสิ้นสุดเมื่อไร ความดีก็หมด เมื่อความดีหมด บุญก็หมด มันเป็นอย่างนี้ครับ เพราะฉะนั้นอย่างที่ท่านทั้งหลายได้มาอดทนนั่งอยู่ในที่นี้ อดทนในการที่จะสละเวลาชั่วโม่งเศษนี้มาฟังโดยคิดว่าผมจะพุดรู้เรื่องบ้าง ไม่รู้เรื่องบ้าง เกิดประโยชน์บ้าง ไม่เกิดประโยชน์บ้าง น้อยๆ ท่านก็ยังได้อยู่แล้ว ได้ในการที่ว่าชั่วโม่งนี้ท่านไม่คล้อยตามพวกสี่เต๋าทอง ท่านไม่คล้อยตามในบรรดาพวกที่มีใจเป็นกิเลสทั้งหลายที่มีศิลปมาเรียกร้องท่าน ชั่วโม่งนี้ท่านไม่ได้ทำชั่ว ท่านภูมิใจเสียก่อนว่าชั่ว

โมงนี้ท่านไม่ได้ทำชั่ว อาทิตยหนึ่งท่านหัดไม่ทำชั่วสักชั่วโมงหนึ่ง ท่านเป็นคนดีแค่หนึ่งชั่วโมง ถ้าทำจนอดทนได้แล้ว ภายหลังอาทิตยหนึ่งท่านทำ ๒ ชั่วโมงได้ไหม มาฟังเขาพูดเรื่องอภิธรรมได้สบายเลย ถ้าอาทิตยละ ๒ ชั่วโมงได้ ต่อไปอาทิตยละ ๓ ชั่วโมงได้ไหม ตามเวลาที่เราวาง ถ้าได้ ต่อไปหัดทำ ๗ วันต่อชั่วโมง นกเข้า ๖ วัน ทำวันละชั่วโมง ๕ วัน ทำวันละชั่วโมง ๔ วัน ทำวันละชั่วโมง ๓ วัน ๒ วัน พอเคยชินเข้าเราทำดีทุกวัน เหตุของการที่หัดทำดีทุกวัน วันละชั่วโมง ท่านจะเป็นคนดีกล่อมเกล่าใน ๒๔ ชั่วโมงนั้น มีความแรง แรงของกรรมมีในความคิด รังท่านไว้เท่ากับกำลังที่ท่านสร้างความคิด ๑ ชั่วโมง เพราะฉะนั้นถ้าหากว่าท่านจะไปชั่วก็ไปไม่ไกลนัก มันดึงให้ท่านกลับมา แต่ถ้าคิดว่ามันยังดึงไม่พอ ท่านหัดทำ ๒ ชั่วโมง ถ้าทำให้มากขึ้นจนกระทั่งมันยึดไปได้แล้ว มันดึงกลับ นี่แหละครับ ตอนนี้มีบุญแน่ อะไร ๆ ก็มาดึงท่านไปไม่ได้ เพราะฉะนั้นกระผมก็เลยมานั่งคิดว่า เออ อยากจะพบเพื่อน ๆ เขา ถ้าเขามาถามก็ดี ก็จะอธิบายให้เขาฟังเหมือนกันว่า ที่ลือว่าอวิชฌมูญนี้ เดียวนี้อวิชฌมูญนี้ คำว่ามีบุญ คำว่ามีบุญ คือการทำความคิด หมดบุญก็หมดทำความดี เท่าที่ลือยังไม่ดีที่ยังไม่เป็นอะไรกับเขาที่ลือยังทำความดีไม่พอ ยังอดทนไม่พอ ลือจึงคงเป็นพันเอก เป็นพันโท เป็นพันตรี รุ่งผมนี้ผมออกจากราชการ ๑๐ ปีแล้วยังเป็นร้อยเอกยังมีเลยครับ จะไปว่าใคร เจอะกันเมื่อเร็ว ๆ นี้ เลี้ยงกันในฐานะเป็นนักเรียนนายร้อย ออกจากนักเรียนรุ่นเดียวกัน มีเพื่อนคนเป็นร้อยเอก เขาบอกผมว่า แหม ลือต่อให้อ๊วลาออกไปตั้ง ๑๐ ปี อ๊วยังเป็นร้อยเอก มันเรื่องช่วยไม่ได้ มันเรื่องของคน เราก็ก๊วถามดู ได้ความแบบอย่างว่าแหละครับ เข้าฮาเย็นเฮ ค่าเซสว่างซ่า เมตตลอดวัน เขาไม่ไล่ออกก็เป็นบุญเหลือเกิน ที่เขาไม่ไล่ออกเพราะไปอยู่กับเพื่อนรุ่นเดียวกันที่เป็นนายกัน บอกเวหนามัน ลูกมันมาก นี่แหละครับ แล้วเราก็ร้อง ร้องเรื่องบุญ ร้องเรื่องกรรม ไม่นึกถึงเหตุ เหตุมันเป็นอย่างนั้น หาได้นึกไม่ นี่แหละครับ มันเป็นอย่างนี้

ที่นี้เมื่อเรารู้แล้ว เรารู้เหตุอย่างนี้แล้ว รู้เหตุในการที่จะทำให้เราสุข เหตุที่จะทำให้เราทุกข์นั้น เราก็คควรที่จะแสวงหา การแสวงหาเหตุในทางโลกธรรม

นั้น ไม่ใช่ไม่มีหลัก ที่พระพุทธองค์ได้บัญญัติไว้ว่า ๑ เมื่อจะแสวงก้อย่าแสวงให้ผิด
 ธรรม จงแสวงโดยชอบธรรม ๒ เมื่อจะเสพก้อย่าเสพโดยความเพลิน และความหลง
 ในเรื่องความดี ๓ เมื่อจะจากไปก้อย่าจากไปด้วยความโทมนัส ที่เป็นเรื่องของลามกยศ
 สรรเสริญสุข ในด้านตรงข้ามก็ว่า ๑ เมื่อยังมาไม่ถึงก็ป้องกันด้วยความไม่ประมาท
 ๒ เมื่อประสบก็จงอย่าเศร้าโศกกระทบทุกข์ ๓ เมื่อมันพ้นไปแล้ว ก้อย่ากำเริบร่าเริงหรือ
 ยินดี เพราะฉะนั้นการที่คนเราเขาได้กระทำไปในทางที่ผิด แล้วเกิดลามกเกิดยศเกิด
 สรรเสริญเกิดสุขนั้น พอแรงกรรมที่ทำไว้มันตามมาทัน ลามกก็หมด ยศก็หมด สรร-
 เสริญก็หมด สุขก็หมด ยศในที่นี้ดูเหมือนจะจำแนกไว้ว่า เกียรติยศ อิสรียศ และ
 บริวารยศ เพราะฉะนั้นคนที่ทำความไม่ดีไว้ พอถึงแรงกรรมมันตามมาทัน มันก็หมด
 หมดไม่หมดเท่าที่ทำ มันพาทุนความดีที่ทำไว้แต่ปางหลังหมดไปด้วย อย่างนี้ก็มิ เพราะ
 ฉะนั้นเราได้เรียน เราได้รู้ เราได้เห็นเยี่ยงอย่างกันมามาก เห็นแล้วอย่าปล่อยให้สิ่งนั้น
 เลยไปเสีย เห็นแล้วต้องหยุดพิจารณา ว่าทำไมหนอ จึงเป็นเช่นนั้น เหตุใดหนอ
 จึงทำให้คนเป็นอย่างนั้น แล้วมานึกถึงตัวเราเข้าบ้างว่า ถึงตัวเราแล้วนะ อย่าเป็นเช่น
 นั้น อย่าทำอย่างนั้น มิฉะนั้นเราจะได้รับผลอย่างนั้นด้วย เพราะฉะนั้นในสิ่งเหล่านี้
 เอง เราจะต้องวิเคราะห์ให้ชัดแจ้งว่า รู้ผล แปลว่าทำอย่างไรจึงจะประสบผลดี และ
 รักษาความดีเอาไว้ และทำอย่างไรจึงจะป้องกันไม่ให้ประสบผลร้าย แล้วกำจัดผลร้าย
 ให้หมดไป อันนี้เป็นหลักสำคัญ คือจะต้องวิเคราะห์ให้รู้ไว้ ๑ ทำอย่างไรจึงจะประสบ
 ผลดีและรักษาความดีเอาไว้ ๒ ทำอย่างไรจึงจะป้องกันไม่ให้ประสบผลร้ายและกำจัดผล
 ร้ายให้พ้นไป ในการที่จะกระทำเช่นนี้ได้เราก็ต้องมีสติปัญญา หมั่นศึกษาหาความรู้
 ฟังธรรมะคำสั่งสอนในแนวทางของพระพุทธองค์ สิ่งใดที่เราไม่เข้าใจก็ไต่ถาม รู้ว่าสิ่ง
 ไหนดีก็จดจำเอาไปปฏิบัติ รู้ว่าสิ่งไหนชั่วเราก็ละเว้นเสีย ความฉลาดนี้ได้ให้หัวข้อไว้
 ๓ ประการ คือ ๑ อายโกศล คือฉลาดรู้จักความเจริญความดีทั้งปวง ๒ อปายโกศล
 ฉลาดรู้จักความเสื่อมและความชั่วทั้งปวง ๓ อุบายโกศล ฉลาดรู้จักเลือกเฟ้นกระทำแต่
 ที่ดีและรู้จักเลือกไม่กระทำในทางที่เสียและชั่วในสิ่งทั้งปวง นี่แหละเราจะต้องใช้สติ

ปัญญาในการที่จะกลั่นกรองพิจารณาหาเหตุผลในเรื่องนี้ จะประกอบการสิ่งใดก็ใคร่
ครวญว่าดีหรือชั่ว ว่าผิดหรือถูก ใช้ปัญญาที่ตนมีอยู่ เห็นว่าสิ่งใดดีก็ทำ เห็นสิ่งไหน
ผิดก็ไม่ทำ สิ่งเหล่านี้ถ้าเราหมั่นศึกษา หมั่นทำแล้ว ความชั่วต่างๆ มันก็จะไม่ค่อย
ปรากฏขึ้น ถึงหากจะมีขึ้นมันก็เป็นส่วนน้อย พระพุทธองค์ทรงสอนภรรมาวาสสิกขณ
ทำไมพระพุทธองค์จึงเป็นที่ยกย่องของบุคคลทั้งปวง

พระพุทธองค์จะดำริ จะทรงกระทำสิ่งใดนั้น ทำด้วยเหตุ พิจารณาเหตุอยู่
เสมอ อย่างเช่นว่าเมื่อขณะที่แสวงหาพระสัมมาสัมโพธิญาณ ก็ไปแสวงหาเสียก่อนใน
สำนักที่ดีที่สุดในสมัยนั้น ที่ไหนว่าดีที่สุด ที่เก่งที่สุด ที่เป็นนักปราชญ์ที่สุด พระองค์
ก็ไปหาอาหารดาบสกับอุทกดาบส ที่เห็นว่าดีที่สุด ไปศึกษาแล้วยังไม่ได้ธรรมะอะไร
จึงจากไป ไม่ให้คนตำหนิตนินได้ว่าเป็นลูกศิษย์ไม่มีครู ไม่ให้คนติฉินได้ว่าทิสฐิเกิด
จากความไม่มีครู ไม่รู้สำนักอาจารย์ เมื่อศึกษาเสร็จแล้ว ในสมัยนั้นเขาถือว่าการ
บำเพ็ญทุกกรกิริยาเป็นบุญอย่างเอกอุญฺ์ ท่านก็ไปบำเพ็ญทุกกรกิริยา ทำให้มากกว่าคน
อื่น อุตหนักกว่าคนอื่น แต่ไม่ใช่ทางของธรรมะ คือทำให้ทุกคนเขาเห็นว่าดีแล้ว เขา
จะไม่ได้ตำหนิ ดีแล้ว แต่ยังไม่เป็นธรรมะ เพราะฉะนั้นเมื่อตรัสรู้แล้ว พระองค์ก็คิด
ว่าจะไปสอนใคร คิดจะไปสอนดาบสทั้งสองก่อน ก็ถึงมรณภาพไปเสียแล้ว ก็หันไป
สอนเบญจวัคคีย์ซึ่งเคยอุปฐากกันมา การสอนเบญจวัคคีย์โดยพระองค์คิดว่า เออ ถ้า
เราไปสอนคนอื่นก่อน เดียวเขาจะหาว่าคนปฏิบัติใกล้ชิดยังสอนให้เป็นพระอรหันต์ให้
รู้แจ้งเห็นจริงไม่ได้ แล้วเราจะไปสอนคนอื่น คนอื่นก็ติฉินได้ พระองค์ก็สอนก่อน
แม้กระทั่งนิพพานก็เลือกที่ตายว่าจะไปตายที่ไหน จึงจะไม่ให้คนแย่งอัฐิกัน ไปเลือก
ตายที่กุสินารา ซึ่งเป็นเมืองเล็กๆ แต่พระองค์รู้ว่ากุสินารานั้นปกครองด้วยคณะมัลล-
กษัตริย์ ปกครองด้วยหมู่คณะ มีปัญญาไหวพริบ มีโทณพราหมณ์เป็นที่ปรึกษาใหญ่
พอเวลาท่านไปนิพพานที่นั่นปั๊บ เมืองใหญ่ๆ ของอัฐิมา โทณพราหมณ์แก้ปัญหาเสร็จ
หมดว่าจำวันะ พระพุทธองค์สอนให้มีสามัคคีธรรม เมื่อทุกคนมีสามัคคีธรรมมาให้
พร้อมกัน ๗ หัวเมืองแล้ว รวม ๘ หัวเมืองทั้งกุสินารา เสร็จแล้วแบ่งอัฐิออกเป็น

๔ ส่วน แบ่งเท่าๆ กัน ใครจะมายื้อมาแย่งก็ไม่ได้ เพราะฉะนั้นอัฐิของพระองค์จึง
 อบอวลไปด้วยกลิ่นรูปเทียนและสักการบูชา ไม่ใช่เจ้ด้วยเลือดเยี่ยงศาสนาอื่น ๆ นี่
 แหละ พระองค์เป็นผู้ใคร่ครวญต่อเหตุ รู้จักเหตุ แล้วนำมาใช้ซึ่งผล เราผู้เป็นสาวก
 ของพระพุทธองค์หวังความเจริญในส่วนตัว หวังความเจริญในครอบครัว หวังความ
 เจริญในประเทศชาติ ก็ทำไมเราไม่วิเคราะห์เหตุ เราได้ยินพระเทศน์เสมอว่า ชีวิตคน
 เราเหมือนเรือที่จะข้ามห้วงมหรรณพ พาสังสารให้ถึงฟาก ถ้าเรือมันรั่ว มันก็ไปไม่
 ได้ แต่ว่าถ้ารั่วหรือเราช่วยกันอุดแล้ว เราช่วยกันพาย มันก็ไปเข้าหน้าพอ ตัวเราก็คง
 เหมือนกัน บ้านเมืองก็เหมือนกัน ถ้าเราสอนให้ตัวเราทำชั่ว แล้วเราไม่แก้ไข เรือก็
 ไม่ถึงฝั่ง บ้านเมืองที่เต็มไปด้วยคนชั่ว บ้านเมืองก็เดือดร้อน ไม่เจริญรุ่งเรือง เพราะ
 ฉะนั้นเป็นหน้าที่ของเราทั้งหลาย ตัวเราเองและสาธุชนทั้งหลาย ที่จะร่วมมือกัน
 พุทธบริษัททั้งสี่ ให้บุคคลทั้งหลายแสวงหาในธรรมะ ใครในธรรมะของพระพุทธองค์
 ให้เป็นผู้อยู่ในอำนาจแห่งเหตุ ก็เหมือนกับเราช่วยอุดรูรั่ว ถ้าเราช่วยกันอุดแล้วเรือมัน
 ก็ไปได้ บ้านเมือง ตัวเรา ก็เหมือนกัน สิ่งต่างๆ เหล่านี้ ท่านสาธุชนที่เคารพทุก
 คนในที่นี้ ท่านหลักตานึกสักกนิทให้ทำจิตให้สงบสักหน่อย ถ้าทุกคนในที่นี้เสมอกัน
 ด้วยศีล เสมอกันด้วยธรรม ในทางปฏิบัติ อะไรเกิดขึ้นแก่ชุมชนนี้ ความสุข ความ
 สันติ ความสงบอย่างแน่นแฟ้น เพราะฉะนั้นสิ่งเดียวที่จะแก้ปัญหาสังคมและความสับสน
 อลหม่านในตัวเราในครอบครัวได้นั้น กระผมใคร่ขอฝากพระคุณเจ้า ถ้าเห็นประโยชน์
 ก็ลองเอาไปสั่งสอนคนอื่นบ้าง ถ้าท่านสาธุชนนี้กว่าเป็นสิ่งที่ประโยชน์ นำไปใช้
 แก่ตนเองและครอบครัว และงานในหน้าที่บ้าง ว่าเราจะหันจิตใจของคนอย่างไร ให้
 เปี่ยมด้วยศีล เสมอกันด้วยศีล เสมอกันด้วยธรรมะ ดีกว่าจะเห่อเหิมทะเยอทะยาน
 ร้องเรียกสิ่งที่เป็นของนอกกายและไร้สาระเอามาเสมอและทัดเทียมกัน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ไม่
 ได้ทำให้จิตใจของเราสงบอย่างที่เราพูดมาข้างต้น ไม่ได้ทำให้สังคมเกิดความสุข
 ขึ้นเลย สิ่งเหล่านี้เอง เพราะฉะนั้นกระผมได้รบกวนเวลาท่านทั้งหลายมามากแล้วก็มี
 หลายท่านที่ได้ตรากตรำมาตั้งแต่บ่ายโมง กระผมก็ได้รวบรัดลง ที่จริงอยากจะพูดให้

มากกว่านี้และละเอียดมากกว่านี้ แต่เห็นว่าอากาศมันร้อน และถ้าพูดไปเดี๋ยวจะเกิดความ
 เบื่อหน่ายก็จะหาว่าผู้พูดเองไม่รู้จักเหตุพูดทำให้คนเบื่อ พูดทำให้คนง่วง พูดทำให้คน
 เสื่อมศรัทธา เดี่ยวหลักธรรมของพระพุทธองค์ก็จะกลายเป็นเสียไป เพราะฉะนั้น
 กระผมจะขอเอาแต่พอดี ๆ ให้เรียกว่าพอหอมปากหอมคอ เราคงพบกันวันหน้าอีกมาก
 นะ ในสถานที่และแห่งต่าง ๆ และกระผมขอภัยโทษด้วยเรื่องที่น่ามาพูดนี้เป็นเรื่อง
 ง่าย ๆ ที่ทุกคนรู้ แต่เราปฏิบัติไม่ได้เหมือนเส้นผมบังภูเขา เพราะฉะนั้นอย่างที่เรา
 กราบเรียนแล้วว่า การที่เราจะข้ามไปให้ถึงฝั่งได้นั้น ถ้าเราหมั่นระมัดระวังกันความเสี
 หายอย่าให้เกิดขึ้น และที่เกิดขึ้นแล้วก็หาอุบายระงับเสีย ประกอบกับหาวิธีหนุนบำรุง
 ช่วยกันประคับประคองไว้ไม่ให้มันเกิดขึ้นอีก ตัวเราเอง บ้านเมืองเราเอง ก็จะถึงซึ่ง
 ความเจริญ บุคคลเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ชุมชนหลายชุมชนรวมกันเป็นชาติ ถ้า
 บุคคลทั้งหลายช่วยกันกระทำให้เจริญด้วยศีล เจริญด้วยธรรมแล้ว ชุมชนก็เจริญด้วยศีล
 เจริญด้วยธรรม และประเทศชาติก็เจริญด้วยศีลธรรม ท่านทั้งหลายได้ชื่อว่าในระยะนี้
 เป็นภรรณะวัสสิกชน แล้วก็จะช่วยรักษาความเป็นภรรณะวัสสิกชนให้ยั่งยืนและให้มากที่
 สุดในชีวิตเกิด ภรรณะวัสสิกชนผู้ใดปฏิบัติความเจริญก็ย่อมมีแก่ผู้นั้น

ขอความเจริญจงมีแต่สาธุชนทั้งหลายทั่วกันเทอญ.

รับพระราชทานโล่ให้ที่ระลึกในโอกาสกราบถวายบังคมลาออกจากตำแหน่งประธาน
กรรมการจัดหาและส่งเสริมผู้ให้โลหิตฯ ๒๗ มิ.ย. ๒๕๑๘

ถวายการต้อนรับสมเด็จพระนางเจ้าเอลิซาเบท แห่งประเทศอังกฤษ
ณ ศูนย์บริการโลหิตสภากาชาดไทย ๑๑ ก.พ. ๒๕๑๕

การบริจาคโลหิต

คำบรรยาย

ของ

พล.ต. ศิริ สิริโยธิน และ พล.ต.ต. อุทัย ศิริอรุณ

ณ กรมการทหารสื่อสาร เมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๑๔

เวลา ๙.๐๐—๑๐.๐๐ น.

หน้าว่าง

พลตรีศิริ สิริโยธิน

ลักษณะแห่งคุณธรรมนั้น ค่าของคนไม่ได้อยู่ที่ชาติกำเนิด ไม่ได้อยู่ที่ความเป็นเศรษฐี ความเป็นคนดีไม่ใช่ว่าเป็นนายร้อยนายพันนายพล หรือเป็นอะไร ความเป็นคนดีนั้นเกิดเพราะคนกระทำความดี ความเป็นคนชั่วนั้นไม่ใช่เพราะเราจน แต่เป็นเพราะประกอบกรรมชั่วต่างหาก เพราะฉะนั้นคุณค่าของคนนั้นไม่ได้วัดกันด้วยความ เป็นนายพลหรือฐานะหาмиได้ คุณค่าของคนนั้นวัดกันด้วยความดีของคนที่เกิดมา เป็นคนแล้วได้ใช้สิทธิความดีและสะสมความดีของตัวให้สมกับความเป็นคนอย่างไรต่าง-หาก อันนี้เองข้าพเจ้าอยากจะชักจูงเพื่อนทั้งหลายในฐานะที่เราเกิดมาเป็นคนชาติไทยด้วยกัน การเป็นคนนั้นถือเป็นสัตว์ประเสริฐ เราต้องฉวยโอกาสในความเป็นคนสร้างคุณธรรมและความดี อย่างเช่นท่านทั้งหลายมาเป็นทหารในขณะนี้ผู้บังคับบัญชาต้องสอนท่านแล้วว่าเพื่อนคนไทยทั้งหลายในยุคนี้อะไรที่แวดล้อมประเทศเราเต็มไปด้วยภัยพิบัติต่าง ๆ ประเทศลาว, เวียดนาม, เขมร, พม่า ล้วนแต่มีการรบราฆ่าฟันกันเกิดความยุ่งเหยิงทั้งสิ้น ประเทศเราดี ๆ ชั่ว ๆ ข้าวของแพงแต่เราก็กินอยู่ด้วยความสงบ ปราศจากการรบราฆ่าฟันซึ่งกันและกัน เพื่อนทหารคนไทยมาอยู่กราบราชการแต่พ่อแม่พี่น้องทางบ้านอยู่ด้วยความสงบกว่าชาติอื่น เหตุนี้เองเราจึงต้องมารวมกำลังกันเป็นรัฐของชาติ แต่เท่านี้ยังหาพอเพียงไม่ ในขณะที่เรานั่งกันอยู่ที่นี่ ทำไมครอบครัวทางบ้านหรือสังคมทั่วไปของประเทศไทยจึงจะสงบ ก็ต้องอาศัยคนไทยส่วนมากมีคุณธรรมประจำใจไม่เบียดเบียนข่มเหงซึ่งกันและกัน ไม่ประพฤติผิดในสิ่งที่ชั่วในทาง กาย วาจา และใจ ถ้าคนทั่วไป นอกจากพลทหารนี้มีครอบครัวที่อยู่ทางบ้านเต็มไปด้วยการเบียดเบียนกันด้วยกาย วาจา และใจแล้ว เราจะมานั่งฝึกวิชาทหารด้วยความสงบไม่ได้ จะต้องมีความห่วงใย

อะไรเล่าเป็นเครื่องมือแห่งความสงบ อะไรเล่าเป็นเครื่องมือของความอยู่ร่วมกันได้ ทหารอยู่ร่วมกันได้ด้วยวินัย แต่คนทางบ้านอยู่ร่วมกันด้วยใจ ใจซึ่งมีความรักใคร่กลมเกลียวอุปการะซึ่งกันและกัน เพราะฉะนั้นเรื่องใจนี่ถือเป็นเรื่องสำคัญ ข้าพเจ้าอยากจะกล่าวแต่เฉพาะเรื่องการ บริจาคโลหิต ซึ่งใช้เวลาอันสั้น นี้ว่าการ บริจาคโลหิต ซึ่ง

เพื่อนทหารจะถูกผู้บังคับบัญชาชักนำให้บริจาคในโอกาสที่เป็นวันที่ระลึกของทหารสื่อสารนั้น เป็นการแสดงออกในทางใจว่าเรานี้มีความเสียสละซึ่งกันและกัน สละโลหิตเพื่ออะไร เพราะว่าโลหิตนี้ ทุกคน เพื่อนทหารทุกคนเชื่อว่าไม่มีใครอยากตาย อย่างท่านรองผู้บังคับบัญชาการทหารสื่อสารก็ตาม หรือผู้บังคับกองพันกองร้อย นายสิบก็ตาม บางคนที่ไม่อยากตายไม่ใช่เพราะกลัวตาย แต่เพราะว่าท่านเป็นผู้ใหญ่มีลูกมีภรรยาต้องเลี้ยงดูรักใคร่ ขณะนี้โรงเรียนก็จะเปิดแล้วข้าพเจ้ามาพูดทุกปี บางทีผู้บังคับบัญชาที่นั่งอยู่ที่นี้ก็ใจไม่สบายแล้ว ฟังข้าพเจ้าบรรยายอีก ๖ วันโรงเรียนจะเปิด ไหนจะค่าเล่าเรียนลูก ไหนลูกยังเข้าโรงเรียนไม่ได้ เงินเดือนไม่พอ จิตใจมันวุ่นวายไปหมด แต่ก็ไม่แก้ปัญหาไม่ตก สงบเสียชั่วคราวทำให้เป็นสุขชั่วมันเป็นหน้าที่ของเรา เกิดมาเป็นคนก็มีกรรม เราต้องสู้มันต่อไป เพราะฉะนั้นในการอย่างนี้เองด้วยความรักใคร่และในการที่จะรับภาระหน้าที่ของแต่ละคนนี้ทำให้คนต้องต่อสู้ เพราะฉะนั้นท่านที่เคารพทั้งหลายซึ่งเป็นพ่อคนนั่งอยู่ในที่นี้ ถ้าวันนี้เราเกิดมีอุบัติเหตุรถคว่ำ ภรรยาไปคลอตลูกที่โรงพยาบาลลูกตายในท้อง หรือว่าวันนี้ลูกเราอยู่ที่บ้านปั่นด้ายไม้ตกลงมากระแทกขาหักเสียเลือดมาก แล้วถ้าเราตายไปใครจะเป็นหัวหน้าครอบครัว แม่ตายไปใครจะเลี้ยงลูก ถ้าลูกตายไปอะไรจะเป็นความหวังของพ่อแม่ อันนี้เป็นความรักของแต่ละคนไม่ว่าเพื่อนทหารจะอยู่ท้องไร่นา เชื้อข้าพเจ้าเอละท่านนั่งอยู่ที่นี้ท่านยังเป็นหนุ่มอยู่ พ่อแม่อยู่กับบ้านเต็มไปด้วยความเป็นห่วงว่าลูกเอ๋ยไปรับราชการทหารนั้นเจ้าประพัตติดีชั่วอย่างไร แม่ใครที่เคยเห็นลูกตัวกระทำชั่วก็ไม่สบายใจ คิดว่าลูกเราเป็นทหารสื่อสารอยู่ในระเบียบวินัยหรือพากันไปเป็นโจรหรือเปล่า เห็นเขาถูกจับ ถูกยิงกันปล้นกัน อาศัยเครื่องแบบทำพ่อแม่ก็ไม่สบายใจ ถ้าใครประพัตติตัวไม่ดีมาจากบ้านใช้แต่ตัวเองเท่านั้นที่จะต้องรับผิดชอบ พ่อแม่ทางบ้านก็พลอยเป็นทุกข์ไปด้วย แต่ถ้าใครประพัตติตัวดีพ่อแม่อยู่ที่บ้านก็สบายใจ เมื่อลูกเราเป็นทหารก็ไว้ใจได้อยู่ในอ้อมอกของพ่อแม่เป็นคนดีมาแต่เด็ก ๆ ไม่ต้องห่วงใย บรรดาเพื่อนนายทหารทั้งหลายก็เหมือนกันถ้ามีลูกดีก็สบายใจถึงจะจนจะเป็นหนี้เขาก็กังใจที่ลูกสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ พรุ่งนี้เราจะประกาศ

ทางวิทยุกระจายเสียงลูกเราสอบ ม.ศ. ๕ ได้ ความเหนื่อยกายความทุกข์ทั้งหลายมันก็หายไป เป็นอย่างนี้เหมือนกันทั้งนั้น

ข้าพเจ้าพูดอย่างนี้เพื่อปรารภนาให้ท่านทั้งหลายเห็นว่ามนุษย์เกิดมาไม่ว่าจะอยู่ในท้องนาไม่ว่าจะอยู่ในเรือจ้างหรือกระต๊อบ ไม่ว่าจะอยู่ในตึกหรืออยู่ในวังทุกคนมีความรักเหมือนกัน ความรักตัวเองรักลูกรักภรรยาความรักพ่อแม่ รักเพื่อนญาติพี่น้อง ความรักอันนี้เป็นสิ่งหนึ่งซึ่งทำให้ผูกพันภาระและหน้าที่ทำให้คนไม่ยอมตาย เพราะฉะนั้นไม่ว่าโลกจะเจริญเพียงใดก็ตามที่ข้าพเจ้าชักตัวออกไปแล้วนั้น แม้โลกหรือวิทยาศาสตร์การแพทย์จะก้าวหน้าถ้าคนต้องเสียเลือดมากก็ต้องตาย ไม่มีอะไรจะช่วยได้อย่างเช่นรอกว่าต้องเสียเลือดมากแล้วเอาเลือดมาช่วยไม่ทันคนก็ต้องตาย แม้คลอดลูกเสียเลือดมากแม่ก็ต้องตาย ลูกประสบอุบัติเหตุเสียเลือดมากไม่ได้เลือดช่วยลูกก็ต้องตาย เมื่อเป็นเช่นนี้การที่จะช่วยชีวิตให้มนุษย์ทั้งหลายมาสู่อ้อมแขนของความอบอุ่นนั้น คิดดูว่าพ่ออยู่ต่อหน้าแม่ ภรรยาอยู่ต่อหน้าสามี ลูกอยู่ต่อหน้าพ่อแม่ก็อยู่กันตามประสาอย่างน้อยก็เป็นความสุขของคนอย่างหนึ่ง

เพราะฉะนั้นการที่เราต้องเอาเลือดไปช่วยนี้ ช่วยผู้ป่วยซึ่งป่วยด้วยโรคชนิดหนึ่งซึ่งจำเป็นต้องอาศัยเลือดไปช่วยถ้าไม่ได้คนนั้นก็จะต้องตาย ด้วยเหตุนี้เองเราปรารภนาที่จะเห็นเพื่อนมนุษย์ที่เกิดมาเต็มไปด้วยความลำบากต้องเหน็ดเหนื่อยกับการต่อสู้ แต่อย่างน้อยทุกคนก็อยากอบอุ่นด้วยความรัก เราจึงมีใจเสียสละเมตตาที่จะช่วยเพื่อนของเราให้ประสบความสุขปรารภนาจะช่วยเพื่อนให้พ้นทุกข์ด้วยความดำริดี ดำริชอบเช่นนี้เอง องค์การสหประชาชาติไทยแห่งประเทศไทยซึ่งมีสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถเป็นองค์สมณายิกา จึงได้ริเริ่มว่าองค์การสหประชาชาติไทยนี้เป็นองค์การที่ปรารภนาที่จะช่วยมนุษย์ทั้งปวงพ้นทุกข์และได้รับความสุขโดยตัวเราเองไม่ปรารภนาสิ่งตอบแทนประการใด

องค์สมณายิกา คือสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงสนพระทัยเรื่องนี้ ทรงนำและดำริกระตุ้นเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่งให้บรรดาปวงชนชาวไทยต่างรู้จัก

เสียสละซึ่งกันและกัน มาช่วยกันบริจาคโลหิต เพื่ออะไร เพื่อช่วยคนให้พ้นจากความตาย เพื่อเกิดผลอะไร เพื่อให้มนุษย์อยู่ด้วยความอบอุ่น เพื่อความรัก วันนี้ถ้าท่านอ่านข่าวหนังสือพิมพ์จะพบว่าพลันกันถูกยิงกันเสียโลหิตมาก และข่าวรถคว่ำที่นั่นที่นั่นมีคนเจ็บเสียโลหิตมาก ขณะนี้ข่าวประเทศของเรามีเรื่องอย่างนี้เป็นประจำ คนเหล่านั้นกำลังปรารถนาความช่วยเหลือเพื่อให้รอดพ้นจากความตายกลับมาสู่ความรักและอบอุ่นของครอบครัว วันนี้มันเกิดกับคนอื่นเรานั่งอยู่ด้วยความสบายใจและหัวเราะในข่าวต่าง ๆ แต่วันพรุ่งนี้อาจเกิดกับเรา และก็เกิดกับลูกหรือภรรยา หรือญาติพี่น้องเราก็ได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ถ้าพวกเราพากันเห็นแก่ตัวว่าตัวใครตัวมัน แล้ววันหนึ่งถ้ามันเกิดกับตัวท่าน แล้วท่านจะมินอนคร่ำครวญหรือว่าลูกจะเข้าโรงเรียนจะเอาเงินที่ไหน จะวิ่งเต้นอย่างไร นี่ขนาดพ่อยังมีชีวิตอยู่แล้วถ้าพ่อเสียชีวิตไปจะเป็นอย่างไร แม้ก็คร่ำครวญที่จะจากลูก ลูกก็คร่ำครวญที่จะจากแม่ ถ้าเป็นเช่นนี้เราก็จะพากันร้องว่าโลกนี้ขาดความยุติธรรม โลกนี้เต็มไปด้วยความร้ายกาจเห็นแก่ตัว แต่เราลืมไปว่าตัวเราสำรวจตัวเราเองแล้วหรือยังว่าเป็นคนเห็นแก่ตัวหรือเปล่า

มาซิเพื่อนทหารทั้งหลายในฐานะที่เราเป็นคนชาติไทยด้วยกัน เรามาสร้างจิตใจและ คุณธรรมและคุณสมบัติ ของคนชาติไทยสร้างความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เหมือนอย่างพุทธโอวาทที่กล่าวไว้ว่า **โลโก ปถัมภิกา เมตตา** เมตตาเป็นเครื่องค้ำจุนโลก เพราะฉะนั้นเพื่อนทหารทั้งหลายถ้าหากว่าท่านได้เสียสละโลหิตในวันของทหารสื่อสาร ให้ท่านคำนึงไว้ว่าโลหิตที่ไหลจากแขนท่านไปสู่ขวด จากขวดไปโรงพยาบาลไปหาคนที่กำลังจะตาย แต่เราก็ได้ชุบชีวิตคนที่จะตายให้กลับไปบ้าน กลับไปเป็นความชื่นชมของครอบครัว นี่เป็นมหากุศลเป็นการสร้างบุญที่ยิ่งใหญ่ เราเกิดมามีกรรม บางครั้งเราหัวเราะบางครั้งเราร้องไห้ขมขื่น อะไรที่จะช่วยให้เราพ้นกรรม คือการทำจิตให้บริสุทธิ์โดยการสร้างความคิดท่านั้น ทำไมเราไม่เริ่มสร้างความคิดความบริสุทธิ์ ทำไมเราไม่พลงกระเหิงไปกับความชั่ว เราจะมาปรับทุกข์ว่าเรามีทุกข์ทำไม นี่เป็น เหตุหนึ่งที่ว่าข้าพเจ้าอยากจะ ชักจูงเพื่อน ทหาร ทั้งหลายให้เห็นว่าเป็น ความสำคัญ

อย่างหนึ่งซึ่งเป็นความดีของผู้บังคับบัญชาหน่วยนี้ ที่ได้นำทหารทั้งหลายปฏิบัติในเรื่องนี้มาเป็นเวลานาน นอกจากนั้นในการบริจาคตโลหิตนี้เกิดประโยชน์แก่เพื่อนทหารในยามสงครามอีกด้วย เมื่อต้องออกไปปฏิบัติราชการสงครามเพื่อนทหารที่ถูกกระสุนเสียโลหิตมาก ใครจะช่วยถ้าไม่มีโลหิตช่วยเพื่อนก็ตาย เราฝึกการบริจาคตโลหิตอย่างนี้แล้ว ทำให้เรามั่นใจว่าการบริจาคตโลหิตนี้ไม่เป็นภัยแก่ตัวเราเองแล้ว เราก็สามารถที่จะช่วยชีวิตเพื่อนได้

เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าในฐานะที่เป็นประธานกรรมการรับมอบหมายจากสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ให้จัดหาผู้บริจาคตโลหิตนั้น ข้าพเจ้าถือหลักในพุทธศาสนาอย่างหนึ่งว่าก่อนจะบริจาคตโลหิตท่านต้องเป็นคนมีความสุขสบายอยู่ เมื่อกำลังบริจาคตท่านก็สบายบริจาคตแล้วท่านก็สบาย ในที่นี้ข้าพเจ้าหมายถึงว่าผู้ที่บริจาคตโลหิตได้นั้นจำเป็นที่จะต้องมีความสมบูรณ์ในการที่จะบริจาคตโลหิตได้ ซึ่งคุณสมบัติสำหรับผู้บริจาคตโลหิตนี้ผมจะได้ขอเชิญให้ พล.ต.ต. อุทัย ศรีอรุณ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลตำรวจและเป็นอนุกรรมการเผยแพร่ จะได้มาชี้แจงกับท่านว่าโลหิตนี้เป็นของให้กันได้ ให้แล้วไม่เป็นภัยแก่ตัวเราเองแม้แต่ประการใด ประการที่สองโลหิตนี้ถ้าขาดไปเท่าไรคนจึงจะตาย ขาดเท่าไรคนอยู่ได้ไม่ต้องเพิ่ม อย่างที่คุณหม่ออุทัยจะได้มาบรรยายว่าโลหิตคนเรามากี่ชนิด

พลตำรวจตรีอุทัย ศรีอรุณ

โลหิตของมนุษย์เราทุกคนคงจะเคยเห็นและบางทีเคยเลือดออกมาแล้ว สำหรับผู้หญิงก็เป็นประจำทุกเดือน ทุกคนคงจะเห็นว่าเขาก็กังสดชื่นเหมือนเดิม การเสียเลือดไม่ได้ทำให้ร่างกายอ่อนเพลียแต่ประการใด ยกเว้นแต่ว่า เสียเลือดมากเกินไปจนขนาดจึงจะมีอันตรายเกิดขึ้น อาจถึงแก่ความตาย โลหิตของมนุษย์เรามีอยู่ตามน้ำหนักตัวคนที่น้ำหนักตัวประมาณ ๕๐ ก.ก. จะมีโลหิตอยู่ประมาณ ๔ ลิตรครึ่งถึง ๕ ลิตรประมาณ ๔,๕๐๐ ซี.ซี. ถ้าน้ำหนักน้อยลงไปถึง ๔๕ ก.ก. ก็อาจมีเพียง ๓,๕๐๐-๓,๗๐๐ ซี.ซี. โลหิต ๔,๕๐๐ ซี.ซี. ถ้าวางด้วยถ้วยแก้วก็จะได้ประมาณ ๑๖ ถ้วยแก้ว นี่แหละ

ที่ทำให้เรามีชีวิตอยู่ได้ ใน ๑๖ ถ้วยแก้วนี้มีทั้งน้ำและเม็ดโลหิตแดง, ขาว และเกล็ดเลือด ส่วนน้ำก็เป็นน้ำเหลืองมีโปรตีนมีส่วนต้านทานโรค เม็ดโลหิตแดงเป็นส่วนสำคัญที่จะนำโลหิต ออกซิเจนและอาหารขึ้นไปสู่สมองและเลี้ยงส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เซลล์สมองถ้าขาดออกซิเจนสมองเป็นส่วนควบคุมส่วนต่างๆ ของร่างกาย สมองขาดออกซิเจนสมองหยุดทำงาน คนจะสลบ ถ้าหยุดนานเกิน ๔ นาทีก็จะถึงแก่ความตายเพราะเซลล์หยุดการควบคุม การทำงานของหัวใจ แต่บางรายขาดเลือดไป ๓-๔ นาที ก็เกิดช่วยขึ้นมาได้

สำหรับโลหิตที่ไปเลี้ยงร่างกายนี้มีประมาณ ๑๖ ถ้วยแก้ว ในร่างกายมนุษย์เรามีพิเศษอยู่สามารถผลิตโลหิตอะไหล่นำไปทดแทนที่ใช้อย่างหนึ่ง โลหิตที่ไหลเวียนอยู่นี้ยังมีอีกถ้วยแก้วเป็น ๑๗ ถ้วยแก้วซึ่งจะผลิตออกมาได้ทันทีเมื่อมีการเสียโลหิตขึ้น ผลิตออกมาจากไขกระดูก จากม้าม จากตับอ่อน การผลิตนี้ผลิตอยู่ทุกวินาที เม็ดโลหิตที่ออกมาไหลเวียนในร่างกายนี้มีอยู่เหมือนกันกับสัตว์ต่าง ๆ คือมีอายุประมาณ ๙๐ - ๑๒๐ วัน ที่จะไหลเวียนอยู่แล้วจะแตกออกมาปนกับอุจจาระ ปัสสาวะหรือเหงื่อ เซลล์ที่ผลิตออกมาใหม่จากม้ามหรือไขกระดูกก็จะมาแทนที่ หากมีการเสียโลหิตขึ้น ม้าม ไขกระดูก ต่อมน้ำเหลืองก็จะรับโลหิตอะไหล่มารับแทนที่ ถ้าเสียโลหิตไม่ถึงถ้วยแก้วก็ไหลมาทดแทน ถ้ามากกว่า ๑ ถ้วยแก้ว ไขกระดูกพยายามผลิตออกมาได้ก็เพียง ๑ ถ้วยแก้วเพราะผลิตไม่ทันอาจทำให้ร่างกายเป็นอันตรายได้ แพทย์ต้องถ่ายโลหิตให้ได้ครบ ๑๖ ถ้วยแก้วอย่างเดิม นี่เป็นเรื่องของสำคัญของโลหิต

ที่บอกว่าโลหิตมีอะไหล่นำ ๑ ถ้วยแก้วนี้เป็นเรื่องที่จะทำความเข้าใจกับท่านทั้งหลาย ที่บอกว่าโลหิตนี้เป็นของให้กันได้ และไม่เกิดอันตรายต่อร่างกายแต่ประการใด บางคนเคยถูกกระเบื้องบาดเลือดออกมากไปหาหมอคัดเลือดใส่ยา และไม่เกิดอันตรายต่อร่างกายแต่อย่างใดเพราะเลือดออกไม่ถึง ๑ ถ้วยแก้วไม่ต้องให้เลือด เลือดอะไหล่ออกมาทดแทน บางคนอาจสงสัยว่าเลือดทดแทนจริงหรือไม่ ก็ขอยกตัวอย่างสุภาพสตรีที่มีประจำเดือน เดือนหนึ่งประมาณ ๑ ถ้วยแก้ว อาจจะมากหรือน้อยกว่าก็ไม่เห็นจะอันตราย

เปลี่ยหรือซิดเซียว นี่เป็นตัวอย่างที่แสดงว่าที่เสียโลหิต ๑ ถ้วยแก้วไม่เป็นอันตราย มนุษย์ทุกคนมีหมู่เลือดประจำตัวไม่มีการเปลี่ยนหมู่ตลอดชีวิต แบ่งออกเป็นพวกใหญ่ ๆ ๔ หมู่ด้วยกัน คือหมู่เอ, หมู่บี, หมู่เอบี และหมู่โอ พวกฝรั่งเขาค้นพบหมู่แรกตั้งชื่อเป็นอักษรตัวแรกของภาษาอังกฤษ ค้นพบอีกพวกหนึ่งก็ตั้งชื่อหมู่บี เพราะไม่เหมือนกัน ต่อไปค้นพบคล้ายหมู่เอและหมู่บีก็ตั้งชื่อหมู่ เอบี ต่อมาค้นพบหมู่สุดท้ายอีกหมู่หนึ่งเป็นหมู่พิเศษ เพราะเป็นหมู่ที่ให้หมู่อื่น ๆ ได้ทุกหมู่แต่ตัวเองรับได้เฉพาะหมู่เดียวกันก็ตั้งชื่อหมู่โอ

หมู่เลือดแต่ละหมู่ถ่ายทอดให้กันได้ หมู่เอก็ถ่ายทอดให้หมู่เอด้วยกัน หมู่บีก็ถ่ายทอดให้หมู่บี หมู่เอบีก็ถ่ายทอดให้หมู่เอบี หมู่โอถ่ายทอดให้หมู่โอ แต่ธรรมชาติได้สร้างให้หมู่เลือดพิเศษอยู่คือหมู่โอ ซึ่งเป็นหมู่ไขบุญ เช่นมีคนไข้หมู่เอแต่หาหมู่เอไม่ได้ก็อาจจะขอหมู่โอให้ได้ หมู่บีหรือเอบีก็เหมือนกัน ถ้าขาดก็ขอหมู่โอได้แต่ต้องให้หมอตรวจก่อน คนไข้มีเลือดหมู่โอต้องการเลือดหมู่โอให้ได้หมู่เดียวหมู่อื่นแทนไม่ได้

อีกพวกหนึ่งหมู่เอบี เป็นหมู่ที่รับจากหมู่อื่นได้ทุกหมู่ แต่ตัวเองให้ใครไม่ได้ นอกจากพวกเดียวกัน เอบีต้องถ่ายให้เอบีด้วยกัน ถ้าหมู่เอบีไม่มี ก็เอาหมู่ เอ, บี, หรือโอให้ก็ได้ต้องตรวจก่อนเหมือนกัน

อันนี้ทำความเข้าใจไว้ ถ้าต่อไปท่านอาจได้ไปอยู่ในหมู่คณะอื่น หรือขณะที่เป็นทหารก็ตาม เกิดมีเพื่อนบาดเจ็บต้องการเลือดหมู่โอ เรารู้เราอาจไปบริจาคเลือดหมู่โอให้เพื่อนได้ เพราะเรารู้หมู่เลือด ทำให้มีความรักความสามัคคีกันเพิ่มขึ้น และเป็นกุศลด้วย

ต่อไปนี้เป็นเรื่องของผู้มีจิตศรัทธาที่จะบริจาคโลหิต ทุกคนไม่ใช่จะบริจาคโลหิตได้ จะต้องมียุทธสมบัติที่สมบูรณ์พอสำหรับผู้บริจาคโลหิต มีดังต่อไปนี้

๑. อายุตั้งแต่ ๑๘ ปีบริบูรณ์ เพราะโดยสถิติแล้วทางวงการแพทย์ถือว่าเด็กที่เจริญเติบโตเต็มที่พออายุ ๑๘ ปี หยุดการเติบโต อายุ ๕๕ ปี โดยเฉลี่ยคนไทยก็ถึง

แก่ชีวิต ถ้าสูงกว่านั้นยังแข็งแรงให้หมอตรวจกับบริจาคได้ ถ้าหมอมั้รับกับบริจาคเงินแทนได้เพื่อนำไปซื้อขวดโลหิต

๒. น้ำหนักตัวต้องไม่ต่ำกว่า ๔๕ กิโลกรัม

๓. สีของโลหิตต้องมีความเข้มข้นไม่ต่ำกว่า ๘๐% ก่อนบริจาคเขาจะเจาะเอาเลือดที่ปลายนิ้วเพื่อตรวจหาความเข้มข้นในน้ำยา เลือดสีแดงเข้มข้นนี้เองที่นำเอาออกซิเจนไปเลี้ยงสมองและเซลล์ต่าง ๆ ของร่างกายทำให้ร่างกายแข็งแรง

๔. แพทย์จะวัดความดันโลหิตก่อนบริจาคว่าต้องไม่ต่ำกว่า ๑๐๐ มม.ปรอท คนที่เป็นความดันโลหิตต่ำบางคนเวลาฟังการบรรยายไปก็หลับไป เพราะเลือดไปเลี้ยงสมองไม่พอ หรือบางทีก็ไม่ใช่ความดันต่ำ แต่เพราะหลังรับประทานอาหารกลางวัน โลหิตลงป่อยอยู่ในกระเพาะมากก็เลยทำให้ง่วง ความดันโลหิตต่ำแพทย์จะไม่รับ ถ้าความดันโลหิตสูงบริจาคได้จะลดลงชั่วคราว แต่ก็สูงขึ้นอีกต้องทำการรักษา

๕. โรคต่าง ๆ ที่ขัดต่อการบริจาคโลหิตมี โรคเบาหวาน มาเลเรียเรื้อรัง ดีซ่าน ฯลฯ หากยังไม่เกิน ๓ ปี ตัวเหลือง หัวใจรั่ว เป็นหิด โรคอย่างว่าบริจาคได้ แต่ต้องบอกกับหมอจะได้ช่วยรักษาได้ โลหิตที่มีโรคนี้บริจาคได้เพราะเราเจาะแล้วใส่ตู้เย็นไว้ ๔๘ ชั่วโมง เชื้อโรคตายหมด

การบริจาคโลหิตนี้หลายคนคงกลัวว่าจะเพลีย กลัวจะอ่อนแอเป็นลม อันนี้ขอบอกว่าไม่เป็นอะไรเลยเพราะร่างกายของเรามีเลือดอยู่ ๑๖ ถ้วยแก้ว เอาออกถ้วยแก้วหนึ่งอะไหล่ก็มาแทนแก้วหนึ่งไม่เป็นอะไร แต่การเจาะโลหิตบริจาค่นี้เราไม่ได้เจาะทุกเดือน เราเจาะ ๓ เดือนต่อหนึ่งครั้งเอาไปเก็บไว้ในตู้เย็น ๔ องศาเซลเซียส เก็บไว้ได้ ๓ อาทิตย์ เม็ดโลหิตที่เจาะออกมาจากร่างกายจะอยู่ได้ ๓ เดือน หรือประมาณ ๙๐-๑๒๐ วัน ส่วนน้ำเหลืองอยู่ได้นานกว่านั้น คือ ๖ เดือน ฉะนั้น โลหิตที่เจาะออกมาต้องใส่น้ำยากันโลหิตแข็งในขวดทุกขวด ขณะนี้เรายังมีโลหิตไม่เพียงพอ กับความต้องการของแพทย์ ไม่เคยเหลือ และที่บอกว่าไม่เพลีย จะขอยกตัวอย่าง

วิศวกรจากจุฬา ฯ เผลอบริจาคตอนเช้า ตอนบ่ายต้องแข่งรักบี้ แต่ปรากฏว่าเล่นได้ดี ผลก็ชนะ

หลังจากบริจาคโลหิตแล้วระวังให้ดี อาจจะอ้วน เพราะส่วนมากใจอ่อน บริจาคโลหิตแล้วกลัวจะเพลียกลับไปรับประทานอาหารมากกว่าปกติ พอดีเป็นตุ่ม พุงพลุ้ย อย่าตามใจปาก แต่คนที่พอมบริจาคแล้วรับประทานอาหารมากอ้วนได้ ที่เป็นอย่างนี้ เพราะโลหิตที่ไหลเวียนอยู่มีทั้งเม็ดอ่อนและแก่ อายุ ๙๐-๑๒๐ วัน ที่เราเจาะออกมาปั่นกันทั้งอ่อน หนุ่ม และแก่ แต่โลหิตที่ผลิตออกมาใหม่ยังอ่อนอยู่ก็ต้องเติบโตและใช้อาหารมากขึ้น

สำหรับให้ท่านซาบซึ้งอีกนิดว่า ทำไมถึงต้องบริจาคโลหิตกัน ขอยกตัวอย่างครอบครัวหนึ่งมีแม่คนหนึ่งขายผลไม้ไม่อยู่ตลาดบางรัก มีบุตร ๑๑ คน พอตั้งครรภ์คนที่ ๑๒ มดลูกอ่อนกำลังลงมากไม่มีกำลังจะบีบเด็กออกมา ลูกตายในท้อง ต้องผ่าตัดเสียเลือดมากเกือบจะถึงแก่ชีวิต แม่ต้องเข้า ร.พ. หญิง ลูกต้องอยู่บ้าน พ่อไปขับแท็กซี่ทางโรงพยาบาลทำการผ่าตัดเอามดลูกทิ้งเสียเลือดมาก แพทย์ต้องใช้เลือดช่วย แต่ทางโรงพยาบาลมีเลือดเพียง ๔ ขวด แต่ต้องใช้ถึง ๑๐-๑๒ ขวด ไม่พอก็ติดต่อศูนย์ ฯ อีก ๘ ขวด เพื่อถ่ายให้คนเจ็บคนเดียว เลือดที่ได้จากศูนย์ ฯ ๘ ขวดนี้ได้จากผู้ใจบุญ ๘ คนช่วยชีวิตแม่คนนั้นไว้ ถ้าเราฟังดูอย่างนี้ก็ว่าเป็นเรื่องธรรมดา คนผ่าตัดก็ต้องให้เลือดรักษากัน หายแล้วก็กลับบ้าน แต่ถ้าท่านคิดว่าเราเป็นหนึ่งในจำนวน ๑๑ คน ซึ่งเป็นลูกของคนนั้น ท่านจะคิดอย่างไร เขาตายไปเพราะไม่มีใครมีจิตศรัทธาบริจาคโลหิตช่วย ท่านจะอยู่กับใคร จะมีชีวิตต่อไปอย่างไร

พลตรีศิริ สิริโยธิน (ต่อ)

เพื่อประกอบความเข้าใจและอยากให้เพื่อนทหารทุกคน ได้บริจาคโลหิตด้วยความไม่กลัว ถ้าหากว่าผู้ใดมีอะไรจะถามก็ถามได้ อยากจะย้าอีกนิดเพื่อความเข้าใจ หมอพูดอย่างหมอ แต่ผมไม่ใช่หมอก็จะพูดอย่างไม่ใช่หมอ คือที่หมอบอกว่าในร่างกาย

คนเรามีโลหิตประมาณ ๑๖ ถ้วยแก้ว เวลาจะบริจาคโลหิตหมอมะตรวจความสมบูรณ์ของร่างกายก่อน ว่ามีคุณสมบัติครบถ้วนหรือไม่ เช่นอายุ ๑๘-๕๕ ปี น้ำหนักไม่ต่ำกว่า ๕๕ กก. แล้วหมอมะตรวจความดันของโลหิตไม่ต่ำกว่า ๑๐๐ มม.ปรอท ความเข้มข้นของโลหิตไม่ต่ำกว่า ๔๐% ตรวจความเข้มข้นจะเจาะนิ้วเพียงนิดเดียวเพื่อเอาโลหิตไปตรวจความเข้มข้นว่าจะบริจาคได้หรือไม่ เมื่อตรวจเสร็จแล้วหมอมะจะฉีดยาชา แล้วใช้เข็มเจาะที่แขนเวลาโลหิตไหลจะได้ไม่เจ็บ พอเสร็จแล้วหมอเอาพลาสติกปิดนั้งพักสักครู่ดื่มโอวัลติน หลังจากนั้นใครจะทำอะไรก็ได้ รับรองคนแต่งงานใหม่ก็บริจาคได้ เราไม่ต้องวิตก เพราะหมอบอกแล้วว่าร่างกายของเราจะใช้โลหิตจริงๆ เพียง ๑๕ ถ้วยแก้วที่วนเวียนอยู่ มีอะไหล่อยู่ด้วย ๑ ถ้วยแก้ว พอเราเจาะออก ๑ ถ้วยแก้ว โลหิตอะไหล่นี้ก็ผลิตขึ้นมาแทน บางคนเวลาให้ก็เป็นลมเหมือนกัน พวกเราบางคนอยู่บ้านหนามเกี้ยว นิดเดียวเป็นลม แต่บางคนถูกยิงใส่ทะลักออกมาจับใส่เข้าไปใหม่แล้ววิ่งตามยิงเขายังมีอยู่ที่ใจของเรานี้แหละสำคัญ

เพราะฉะนั้นจะเห็นว่าโลหิตออกไปเหลือ ๑๕ ถ้วยแก้วคนจะไม่เป็นอะไรโลหิตอะไหล่จะผลิตมาแทนซึ่งเป็นโลหิตบริสุทธิ์ ทำให้เราสดชื่นอย่างคุณหมอบอก กำลังร่างกายก็แข็งแรงขึ้นอีก ดังนั้นคนที่บริจาคโลหิตแล้วส่วนมากจะอ้วนขึ้น เนื่องจากโลหิตได้ถ่ายเทเร็วขึ้น โลหิตในร่างกายนี้ท่านจะบริจาคหรือไม่ก็ตามเมื่อครบ ๙๐ หรือ ๑๒๐ วันมันก็จะเสียออกมาเป็นเหงื่อปนกับปัสสาวะ ที่ใหม่ก็มาแทนที่อย่างนี้จึงไม่เป็นอันตรายแก่ร่างกาย อีกประการหนึ่งไม่ทราบว่าจะจัดเป็นระเบียบแล้วยัง ทหารที่อยู่นี้ควรจะให้หาหมู่โลหิตประจำตัวทุกคนว่าใครมีหมู่โลหิตอะไร เพื่อจะได้ติดบัตรประจำตัวไว้ ถ้าเราเกิดอุบัติเหตุต้องใช้โลหิตก็จะดูบัตรประจำตัวรู้ว่าเราหมู่ไหน จะได้ให้ถูก นี่เป็นประโยชน์ ขอให้ผู้บังคับบัญชาจัดทำเสีย ซึ่งทางสภาอากาศไทยยินดีจะทำให้ไม่คิดอะไรเลย ประการที่สองถ้าญาติพี่น้องเราได้รับอุบัติเหตุหรือเพื่อนบ้านเราป่วยต้องใช้โลหิต เราก็คุยได้ว่าเราเคยฟัง พล.ต. ศิริ ฯ กับพล.ต.ต. อุทัย ฯ บรรยาย เราคุยว่าถ้าเสียโลหิตมากต้องตายเราขอดูบัตรประจำตัวว่าโลหิตเขาหมู่อะไร แล้วถามว่าใครเคยบริจาคโลหิต

หมื่นข้อสัก ๔-๕ คนบริจาคให้ผู้ป่วยคนละ ๓๐๐ ซี.ซี. คนนั้นรอดตายและเราก็กักใคร่
ซึ่งกันและกัน มันเกิดประโยชน์อย่างนี้ ให้รีบทำเสีย

อยากจะชักตัวอย่างไม่ต้องตกใจ ๓ เดือนให้ครั้ง เวลานี้ประเทศไทยของเรา
คนที่ให้ ๓ เดือนครั้งสูงสุดเวลานี้ให้มาแล้ว ๖๕ ครั้ง เขายังแข็งแรง ปีที่แล้วก็มารับ
เข็มจากสมเด็จพระบรมราชินี เป็นเข็มที่ระลึกผู้บริจาคครบ ๖๐ ครั้ง บอกแล้วว่าเรา
ไม่มีอะไรตอบแทนด้วยความเมตตาของสภากาชาดไทย ใครบริจาคครั้งแรกก็มีเข็มครั้ง
แรกให้ซึ่งเจ้าหน้าที่จะมอบให้ ต่อไปบริจาค ๓ เดือนครั้ง ครบ ๗ ครั้งทางเราก็จะทำ
บัญชีแจ้งมายังท่านทุกปี สมเด็จพระบรมราชินีนาถจะเสด็จ ฯ พระราชทานเข็มที่ระลึก
โอกาสไหนที่เสด็จ ฯ ไม่ได้ ก็ให้พระเจ้าลูกยาเธอหรือพระเจ้าลูกเธอเสด็จ ฯ แทน
พระราชทานเข็ม ๗ ครั้ง ๒๐, ๓๐, ๔๐, ๕๐, ๖๐ ครั้งทุกปี อย่างคุณหมอบอกว่าผู้ป่วย
ในโรงพยาบาลในกรุงเทพ ฯ ขณะนี้ต้องการโลหิตวันละ ๒๐๐ ขวด ที่ศูนย์บริการโลหิต
เวลานี้มีคนให้ประจำวันละ ๑๒๐-๑๕๐ ขวดเรายังขาดอีก ๕๐ ขวด ถ้าโอกาสไหนที่
ทหารสื่อสารบริจาคประจำโลหิตก็จะไม่ขาดวันนั้นก็ไม่ซื้อ

ก่อนที่ผมจะกลับจากต่างประเทศ ผู้แทนจังหวัดอุบล ฯ ภูยกิง คนรักกับภรรยา
ตาย ภูยกิงเหมือนกัน มีปิ่นอยู่แต่ความรักภรรยาส่งปิ่นให้ลูกน้อง ๆ ก็ยังไม่เป็นเลยภูยกิง
ตาย ตัวผู้แทนเองสติดีมาก พอมาถึงสนามบินก็สั่งให้คนโทรศัพท์มาถึงผมในฐานะที่
เป็นผู้บังคับบัญชา และแกก็รู้ว่าผมรู้เรื่องโลหิตด้วย ผมไปเยี่ยมเมื่อวันที่ ๓ หมอเจาะ
เอากะสุนออกตาอาจจะบอดข้างหนึ่ง แต่ในกรณีนี้ไม่เสียโลหิตมากนัก การให้โลหิต
ก็ให้เพียงจำนวนน้อย แต่อย่างที่ผมกับคุณหมอบอกๆไปบรรยายที่จังหวัดอุดร ฯ เมื่อเปิด
สาขา ฯ ตอนนั้นกำลังหาคนเลี้ยงกันอยู่มีคนเข้ามารายงานว่าผู้กองตำรวจที่สว่างแดนดิน
ถูกพวกก่อการร้ายยิง ก็ไปดูกัน วันนั้นหมอบเปรม ฯ จากศิริราชก็อยู่ที่นั่น หมอบอกว่า
ต้องให้เลือดจึงจะรอด จากสว่างแดนดินถึงอุดร ฯ ทางไม่ดีเลยใช้เวลาเดินทาง ๒ ชั่วโมง
กว่า ตรวจดูโลหิตหมู่โอ ก็ขอยืมจากโรงพยาบาล ๓ ขวดซึ่งเขาจะเตรียมผ่าตัดผู้หญิง
วันรุ่งขึ้น แต่เขาบอกว่าเอาเถอะรุ่งขึ้นบรรยายมีคนบริจาคแน่ ๓ ขวดไม่รู้สักตัวพอดีมี

หน่วยไปฝึกที่อุดร ฯ ก็เลยขอจากพวกนี้เพราะเคยฟังบรรยายมีความรู้ดี ได้มาอีก ๑๔ ขวดยังไม่ฝน มีตำรวจนายสิบคนหนึ่งเจาะดูใช้ได้แต่แกก็เป็นลม เอาบันไดกรอกเข้าไป แกละเลยจ้อเลย ไม่ใช่เพราะแกกลัวแกบอกแต่เพราะยังไม่ได้ทานข้าวต่างหาก ผลที่สุด การผ่าตัดเริ่มตั้งแต่ ๔ หุ้มจันดี ๓ ใช้โลหิต ๑๘ ขวด ผู้กองคนนั้นรอดตายเดี๋ยวนี้รับราชการอยู่ โลหิต ๑๘ ขวดช่วยชีวิต ร.ต.อ. คนเดียวซึ่งปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความกล้าหาญ และได้ช่วยให้เขากับครอบครัวอยู่ด้วยความสุขต่อมา ขอให้ทุกคนคิดถึงสิ่งเหล่านี้ถ้าเกิดกับตัวเราบ้างภรรยาและลูกของเราใครจะเลี้ยงดู ถ้าเกิดกับพ่อแม่เราจะรู้สึกอย่างไร ผมอธิบายมาใครมีอะไรจะถาม ไม่มีก็อธิบายต่อ

ในการที่หน่วยสื่อสารได้จัดหาทหารบริจาคโลหิตมาแล้วก็ตาม ขอให้ท่านดำเนินการต่อไปเป็นเยี่ยงอย่างแก่ทหารใหม่ และขณะเดียวกันทหารใหม่ก็ต้องรักษาประเพณีของทหารสื่อสารไว้เมื่อคนเก่าเขาทำไว้ดีเราก็ทำต่อ วันที่ ๑๘-๑๙ นี้ก็จะทำการบริจาคโลหิต วิทย์ก็ออก ทวีก็ออก หนังสือพิมพ์ก็ลง คนก็สรรเสริญว่าทหารของชาติไทยมีจิตใจเสียสละที่จะเป็นที่พึ่งของพวกเขาได้ และยังประกาศอีกว่าวีรกรรมคนไทยนั้นไม่ใช่แต่ในสนามรบอย่างเดียว ยังมีวีรกรรมในความเป็นผู้มีใจเมตตากรุณาอีกด้วย นี่เป็นคุณสมบัติอันยอดเยี่ยมของคนชาติไทย พวกเราควรจะช่วยกันรักษาไว้ ข้าพเจ้าขอกล่าวคำว่าจะพยายามทำทุกอย่าง สร้างความเมตตาในการ บริจาคโลหิตเมื่อถึงเป้าหมายวันหนึ่งเราจะจัดการซื้อขายโลหิตให้สิ้นไปเพราะเป็นเรื่องไม่ดีอย่างยิ่ง คนเกิดมาขายอวัยวะภายในของตัวเองเป็นเครื่องมือหากิน เป็นคนสิ้นคิดประการหนึ่ง ประการสองเอาเปรียบสังคมเวลาตัวจะตายกลับขอ เวลาคนอื่นจะตายกลับโหดร้ายขายโลหิตอย่างนี้เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ข้าพเจ้าเชื่อว่าทุกองค์การได้ร่วมมือกับสภากาชาดไทยเหมือนทหารสื่อสารได้กระทำ พวกเราที่จะเลื่อนเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้าปกครองหน่วยต่าง ๆ ได้ทำเช่นนี้ เพื่อนทหารที่ย้ายไปตามชนบทเหล่ากาชาดของเราก็มีอยู่แล้วให้ช่วยกันเผยแพร่อย่างนี้ ข้าพเจ้าเชื่อว่าเราสร้างคุณธรรมอันยอดเยี่ยมแล้วสบายใจ

เวลาที่ข้าพเจ้าไปประชุมที่สวิสส์ หรือรัสเซีย หรือยุโรปก็ตาม ทุกประเทศพากันแปลกใจในจำนวนคนไทยที่พากันบริจาคโลหิตในวันสำคัญ เช่นวันเกิดกรม, กอง

วันเกิดของตนเอง วันเฉลิมพระชนมพรรษาของพระเจ้าอยู่หัว ฯ พระราชินี ฯ ซึ่งยากที่จะหาคนชาติอื่นทำได้อย่างคนไทย ไทยแปลว่าเสรี อิสระ เราได้สร้างความเสรีและความอิสระมาหลายชั่วชีวิตคนด้วยความกล้าหาญเมตตากรุณา อย่าให้จางไปเสียเลย เราช่วยกันสร้างวีรกรรมเหล่านี้ให้บังเกิดขึ้นต่อไป

สุดท้ายนี้ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณท่านผู้บังคับบัญชาของกรมการทหารสื่อสาร และขอบคุณบรรดาเพื่อนทหาร นายสิบ เสมียนพนักงานทั้งหลายที่ได้กระทำสิ่งเหล่านี้เป็นประเพณีสืบเนื่องกันมาและยังกระทำต่อไปอีก ในวันที่ ๑๘-๑๙ นี้ เรามารับจัดให้สงบหยุดความวุ่นวายเสียชั่วขณะหนึ่ง เรามาสุขใจสดชื่นด้วยการบริจาคโลหิตช่วยชีวิตคนอื่น เราก็จะปิติว่าเราเป็นคนถึงแม้จะมีกรรม มีความลำบาก แต่เรายังมีคุณธรรมสูงส่งที่จะช่วยชีวิตเพื่อนมนุษย์ให้ประสบความสุขความเจริญ ขอเดชะบุญคงจะช่วยให้เรามีกรรมน้อยลงในวันข้างหน้า ด้วยกุศลผลบุญในสิ่งเหล่านี้ข้าพเจ้าขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งมวล จงดลบันดาลให้ท่านผู้บังคับบัญชา ทหาร นายสิบ พลทหาร และเสมียนพนักงานทั้งหลายผู้ปรารถนาดี ผู้ปรารถนาจะสร้างเมตตาธรรมให้เกิดขึ้นโดยทุกประการนั้น จงประสบสุขสำเร็จ สิ่งใดที่ชอบ ขอให้สมประสงค์ทุกประการเทอญ

หน้าว่าง

พลตรีศิริ สิริโยธิน

กับ

ความก้าวหน้าของบริการโลหิตในประเทศไทย

โดย

ศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ สภากาชาดไทย

หน้าว่าง

ในปัจจุบัน (ปี พ.ศ. ๒๕๒๒) ทั่วประเทศไทยประชาชนช่วยกันบริจาคโลหิต ปีละกว่าสามแสนขวดสำหรับในกรุงเทพ ฯ สถิติของปี ๒๕๒๑ ผู้มีกุศลจิตร่วมใจกันบริจาคโลหิต ผ่านศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติสภากาชาดไทยกับสาขาของกรุงเทพ ฯ เป็นปริมาณ ๑๖๗,๖๓๓ ขวด (๕๐,๒๖๒,๗๕๐ ซี.ซี.) เท่ากับร้อยละ ๙๐ ของโลหิตที่ใช้ในทุกโรงพยาบาลของกรุงเทพ ฯ และจังหวัดใกล้เคียง และเหลือเพียงร้อยละ ๑๐ เท่านั้น ที่ทางโรงพยาบาลยังต้องซื้อหาเพิ่มเติม ในระยะขาดโลหิตบริจาค (โดยเฉพาะในฤดูร้อนที่ขาดโลหิตเป็นประจำทุกปี) ในสมัยก่อน ๆ นั้น โลหิตที่ใช้อยู่ตามโรงพยาบาลต่าง ๆ เป็นโลหิตที่ต้องซื้อจากผู้มีอาชีพขายโลหิต (กว่าร้อยละ ๖๐ เป็นโลหิตที่ต้องซื้อ) ในส่วนภูมิภาคก็เช่นเดียวกัน สถิติปี ๒๕๒๑ เหลือการซื้อโลหิตเพิ่มเติมเพียงร้อยละ ๓๓ มีอยู่ ๑๒ จังหวัด ที่การบริจาคเพียงพอ ไม่ต้องมีการซื้อโลหิตเพิ่มเติม

ในการชักชวนให้ผู้มีกุศลจิตได้บริจาคโลหิตช่วยเพื่อนมนุษย์นั้น เป็นงานที่ท้าทายและเป็นภาระที่หนักอึ้งยิ่งของแพทย์ สภากาชาดไทยได้เริ่มงานรณรงค์ให้ประชาชนบริจาคโลหิตเป็นทานมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๖ โดยเสด็จอุปนายกผู้อำนวยการสภากาชาดไทยในขณะนั้น (พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจุมภวรพีพร บรม-หมื่นนครสวรรค์ศักดิ์พินิต) ทรงเป็นผู้บริจาคหมายเลข ๑ เมื่อวันที่ ๖ เมษายน ๒๔๙๖ ตลอดระยะเวลา ๓ ปีแรกของการรณรงค์รับบริจาคโลหิต ได้ผลค่อนข้างน้อย ได้รับปีละเพียง ๓๐๐ ถึง ๕๐๐ ขวด ต่อมาถึงปี พ.ศ. ๒๕๐๕ ก็ได้รับเพิ่มเป็นปีละ ๒,๗๖๙ ขวด (๘๓๓,๐๐๐ ซี.ซี.) นับเป็นจำนวนพันขวด และปริมาตรแปดแสน ซี.ซี. เท่านั้น

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๕ สภากาชาดไทย ได้มีมติแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เรียกว่าคณะกรรมการจัดหาและส่งเสริมผู้ให้โลหิต สภากาชาดไทย ช่วยเหลือแผนกบริการโลหิตของกองวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วยคณะกรรมการผู้มีความรู้จากวงงานต่าง ๆ ทั้งนักธุรกิจ ธนาคาร ข้าราชการ ทหารและพลเรือน เมื่อ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๐๕ กรรมการคณะนี้ได้เลือก พล.ต. ศิริ สิริโยธิน เป็นประธานคณะกรรมการ เริ่มวางแผนงานโดยจัดประชุมปรึกษากันทุกเดือน แบ่งงานให้คณะกรรมการดำเนินงานเป็น ๔ ฝ่าย คือ

๑. อนุกรรมการวิชาการ จัดประชุมทางวิชาการทุกเดือน

๒. อนุกรรมการหาทุนเพิ่มเติมช่วยเหลือการจัดซื้ออุปกรณ์และช่วยค่าใช้จ่าย
ด้านอื่น ๆ

๓. อนุกรรมการเผยแพร่ จัดพิมพ์เอกสาร โปสเตอร์แจกและติดต่อสื่อมวลชน
ด้านต่าง ๆ ให้ช่วยเผยแพร่กิจกรรม

๔. อนุกรรมการจัดหาผู้บริจาค ดำเนินการติดต่อหมุ่คณะต่าง ๆ บริษัท
โรงงาน ให้มีการบริจาคโลหิตเป็นคณะใหญ่ ๆ โดยเฉพาะทหาร ตำรวจและนักศึกษา
ผลงานของคณะกรรมการ ฯ ซึ่งมี พล.ต. ศิริ สิริโยธิน เป็นประธานมาโดย
ตลอด (จนถึงปี ๒๕๑๘ แม้จะมีการเลือกตั้งทุกสองปี พล.ต. ศิริ สิริโยธิน ก็ได้รับ
เลือกเป็นประธานมาทุกสมัย) แสดงให้เห็นความสำเร็จและก้าวหน้าอย่างชัดเจน จาก
จำนวนผู้บริจาคโลหิตในแต่ละปี คือปี พ.ศ. ๒๕๐๕ เมื่อเริ่มงานอย่างจริงจังของกรรม-
การ สถิติการรับบริจาคโลหิตตลอดปี ได้รับเพียง ๒,๗๖๙ ขวด ต่อมาอีกหนึ่งปี พ.ศ.
๒๕๐๖ จำนวนผู้บริจาคเพิ่มขึ้นเกือบสองเท่า เป็น ๕,๒๐๐ ขวด ปีต่อมา ๒๕๐๗
จำนวนผู้บริจาคก็เพิ่มขึ้นเป็นสองเท่า คือ ๑๐,๙๖๔ ขวด การเพิ่มปริมาณผู้บริจาคอย่าง
รวดเร็วทุก ๆ ปี ปีละร้อยละประมาณ ๕๐ ตราบถึงปี ๒๕๑๐ ได้รับบริจาคทั้งปี เป็น
ปริมาณสูงถึง ๒๖,๘๖๖ ขวด คือในระยะเวลา ๕ ปี เพิ่มขึ้นสิบเท่า (จาก ๒,๗๖๙
ขวด เป็น ๒๖,๘๖๖ ขวด)

การเพิ่มปริมาณผู้บริจาคโลหิตโดยสม่ำเสมอทุกปีมา ยังผลให้ลดการซื้อโลหิต
เพิ่มของโรงพยาบาลต่าง ๆ เหลือน้อยลงเป็นลำดับ ตราบถึงปี พ.ศ. ๒๕๑๘ เมื่อ
พล.ต. ศิริ สิริโยธิน ได้รับเลือกเป็นรัฐมนตรี เมื่อต้องเป็นนักการเมืองก็เกิดความเป็น
ห่วงในชื่อเสียงส่วนตัว ที่ว่านักการเมืองนั้นมักจะต้องถูกฝ่ายตรงข้ามโจมตีเสมอ ให้เป็น
ผู้เสียหาย ถ้าเกิดขึ้นกับตัวท่าน ก็จะกระทบกระเทือนงานบริการโลหิตของสภากาชาด
ไทยด้วย ท่านจึงขอลาออกจากประธานกรรมการจัดหาและส่งเสริมผู้ให้โลหิต ผลงาน
ของท่านถึงสิ้นปี พ.ศ. ๒๕๑๗ ได้รับโลหิตบริจาคในปีนั้น ๙๘,๖๔๖ ขวด (๒๗,๒๐๑,๙๕๐
ซี.ซี.) ถ้าจะเปรียบเทียบปริมาณการรับโลหิตในปีเริ่มงานของท่านจาก ๒,๗๖๙ ขวด

เพิ่มเป็น ๙๘,๖๔๖ ขวด และจาก ๘๓๓,๐๐๐ ซี.ซี. เพิ่มเป็น ๒๗,๒๐๑,๙๕๐ ซี.ซี. ก็หมายความว่า ท่านได้ช่วยให้การบริโภคโลหิตของประชาชนในกรุงเทพฯ เพิ่มขึ้นกว่า ๓๐ เท่า ได้ช่วยให้มีผู้รอดชีวิตกว่าหนึ่งแสนชีวิต (เฉลี่ยรับโลหิตคนละสองขวดครึ่ง)

ในส่วนภูมิภาค พล.ต. ศิริ สิริโยธิน ในฐานะประธานกรรมการฯ ได้เดินทางไปเปิดสาขาฯ และบรรยายให้ประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ฟังในหลายสิบจังหวัด (๗๐ สาขา และเช่นเดียวกับในกรุงเทพฯ ก็ช่วยบรรยายปีละ ๑๐-๑๕ ครั้ง) การบรรยายชักจูงใจให้ผู้มีกุศลจิตร่วมบริจาคโลหิตนั้น กล่าวได้ว่า ท่านเป็นนักพูดจูงใจผู้ฟังให้เลื่อมใสได้อย่างดีเยี่ยม มีผู้เต็มใจและพร้อมใจกันบริจาคโลหิต หลังจากฟังการบรรยายเป็นจำนวนมากเสมอ ผลงานของท่านตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๕ ตราบถึงปี พ.ศ. ๒๕๑๘ เกี่ยวกับการบริการโลหิตในประเทศไทย จึงเป็นสิ่งที่น่าบันทึกเอาไว้เป็นอย่างยิ่ง และเมื่อพ้นจากหน้าที่กรรมการ ท่านก็รับหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการ ให้ความเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดมาโดยตลอด

ในปี พ.ศ. ๒๕๒๐ เมื่อศูนย์ฯ ได้รับงบประมาณ ๑๔ ล้านบาท จากกระทรวงสาธารณสุขให้ดำเนินการสร้างอาคาร ๔ ชั้น ท่านภูมิใจในตึก ๔ ชั้นหลังนี้มาก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ผลิตพลาสมาแห้ง อุปกรณ์การผลิตบริจาคโดยรัฐบาลฝรั่งเศส เป็นมูลค่าสามล้านบาท ท่านได้มาร่วมงานวางศิลาฤกษ์ จนสร้างแล้วเสร็จในปลายปี พ.ศ. ๒๕๒๒ ท่านยังไม่ทันได้ร่วมพิธีเปิดตึกก็ถึงแก่อนิจกรรมเสียก่อน ศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติโดยการประชุมหัวหน้าแผนกในเดือนตุลาคม ๒๕๒๒ ได้มีมติเป็นเอกฉันท์ที่จะเสนอต่อสภาอากาศไทย ขอใช้ชื่อห้องประชุมชั้น ๔ ซึ่งเป็นห้องประชุมทันสมัยจุผู้ร่วมประชุมได้ ๒๕๐ คน ว่าห้องประชุม “ศิริ สิริโยธิน” เพื่อเป็นอนุสรณ์แก่ พล.ต. ศิริ สิริโยธิน ผู้ซึ่งได้เสียสละ ทูมเททั้งกำลังกาย กำลังความคิดให้แก่บริการโลหิตของประเทศไทยมาถึง ๑๗ ปีเต็ม จนถึงวาระสุดท้ายของชีวิต

ขอกราบขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการรวบรวม
ผลงานจัดทำหนังสืออนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ พลตรี
ศิริ สิริโยธิน ตลอดจนได้ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งตั้งแต่แรกเริ่ม
จนหนังสือสำเร็จสมความมุ่งหมาย ทั้งนี้เพื่อเป็นการเผยแพร่ผล
งานของท่านผู้ล่วงลับไปแล้ว

หากมีสิ่งใดที่ขาดตกบกพร่อง ขอได้โปรดประทานอภัยแก่
ครอบครัว “ศิริโยธิน” ไว้ ณ ที่นี้ด้วย.

